

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep.
0033 OSLO

Vår dato: **05 JUL 2007**
Vår ref.: NVE 2007062766-1 ktv/emb
Arkiv: 911-511.1 /159.2Z
Deres dato: 30/5-2005
Deres ref.:

Saksbehandler:
Eilif Brodtkorb
22 95 94 49

Middelthuns gate 29

Postboks 5091, Majorstua
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no

Org.nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
7694 05 08971

SKS Produksjon AS

Søknad om tillatelse til regulering og overføring av flere vann og vassdrag rundt Melfjorden og Gjervalen, og bygging av kraftverkene Smibelg og Storåvatn, Rødøy og Lurøy kommuner i Nordland

NVEs innstilling

Søknad om utbygging og regulering	2
Høring og distriktsbehandling	18
Tiltakshavers kommentarer til innkomne uttalelser	69
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	95
NVEs vurdering av konsekvensutredningen (KU)	101
NVEs kommentarer til og vurderinger av konsesjonssøknaden	104
NVEs konklusjon	118
Kommentarer til vilkårene	120
Øvrige merknader	126

Vedlegg: Forslag til vilkår – Vannressursloven/vassdragsreguleringsloven
Forslag til vilkår - Industrikonsesjonsloven
Forslag til manøvreringsreglement
Kartbilag
Sakens dokumenter

Søknad om utbygging og regulering

NVE har mottatt følgende søknad datert 30.05.2005:

"SKS Produksjon AS legger med dette fram endrede planer om kraftutbygging i Rødøy og Lurøy kommuner i Nordland og søknad om nødvendige konsesjoner og tillatelser for bygging av kraftverkene Smibelg og Storåvatn. I forbindelse med utbyggingen er det forutsatt reguleringer og overføringer av flere vassdrag rundt Melfjorden og Gjervalen.

De aktuelle vassdragene er behandlet i Samla Plan og fagundersøkelser etter Samla Plan standard er utført. Sleågaprosjektet, nå Storåvatn, ble forhåndsmeldt etter vassdragsreguleringslovens bestemmelser allerede i 1985 og deretter i 1987. På grunnlag av innkomne kommentarer ble det utført supplerende utredninger utover Samla Plans omfang. Siden deler av Samla Plan løsningene var plassert i kategori II, ble det utarbeidet nye planløsninger hvor det ble tatt hensyn til mange av innvendingene til de opprinnelige planene. De nye planene ble behandlet i 1997, og plassert i kategori I gjennom en forenklet behandling. Ny melding datert mai 1998 ble utarbeidet, denne gang etter plan- og bygningslovens bestemmelser om konsekvensutredninger. Etter høring og behandling i NVE ble konsekvensutredningsprogram utarbeidet og meddelt Salten Kraftsamband med brev av 17.06.1999. Supplerende fagutredninger ble utført innen en rekke fagtemaer, og konsesjonssøknad datert mai 2002 ble utarbeidet. Søknaden ble sendt på normal høring til de instansene som skulle uttale seg om saken.

Noen av høringsinstansene mente fortsatt det var mangler ved enkelte fagutredninger. Det ble foretatt en ny teknisk/økonomisk gjennomgang av planene, og basert på disse planene og innspill fra høringen av søknaden, ble det fattet vedtak om å fremme en revidert plan. Det ble utarbeidet en ny Samla plan rapport datert oktober 2003. Etter høring og behandling i NVE ble den nye planløsningen i samråd med Direktoratet for naturforvaltning innvilget unntak fra Samla plan, jf. NVEs brev av 16.03.2004. Endrings søknaden som nå fremmes er basert på denne planløsningen.

Endringsplanene bygger videre på planene i den opprinnelige konsesjonssøknaden. Det er de samme vassdragene som utnyttes, og utbyggingsmønsteret er i prinsippet det samme, men fallutnyttelsen er noe bedret. Utbyggingen er utvidet med avløpet fra noen mindre nedbørfelt, mens andre er sløyfet. Det hydrologiske grunnlaget er også oppdatert i samsvar med NVEs sist publiserte avløpsgrunnlag for den hydrologiske normalperioden 1961-90, se kapittel 3.3.5, og supplert med resultater fra aktuelle vannmerker etter anbefaling fra NVE-Hydrologisk Avdeling. Det er videre utført supplerende fagundersøkelser innenfor temaene skred, samiske kulturminner og kulturmiljøer, fisk og fiskeribiologi.

Fallrettighetene i de berørte elvene eies av private grunneiere.

Da kraftverkene forutsettes å bli tilkoplek eksisterende 132 kV ledning som passerer i umiddelbar nærhet og de elektriske anleggene forøvrig er av konvensjonell utforming for denne typen anlegg, er det valgt å innarbeide søknad om elektrisk konsesjon etter energiloven sammen med søknad etter vassdragslovgivningen.

Med henvisning til etterfølgende beskrivelse av teknisk utførelse og konsekvensutredningen forøvrig, søkes det primært om utbygging etter alternativ I som beskrevet nedenfor. Dette krever følgende tillatelser:

1. Etter industrikonsesjonsloven av 14. desember 1917 nr. 16 konsesjon på erverv av fallrettighetene i:

- Tverråga/Sørfjordelva fra Smibelgvatnet til havet
- Oldervikelva fra Storåvatnet til havet
- Sandvikelva fra vestre Sandvikvatnet til havet

2. Etter lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17 tillatelse til:

a. Regulering av

- Nedre Kvannskardvatnet ved 2,0 m senking fra normal vannstand på kote 498,0 til LRV kote 496,0
- Smibelgvatnet ved 6,0 m oppdemming fra normal vannstand på kote 506,0 til HRV kote 512,0 og 36,0 m senking til LRV kote 470,0, en reguleringshøyde på i alt 42,0 m
- Storåvatnet ved 24,0 m senking fra normal vannstand på kote 454,0 til LRV kote 430,0, i alt 24,0 m regulering. HRV blir ved normal vannstand på kote 454,0.
- Vestre Sandvikvatnet ved 33,0 m senking fra normal vannstand på kote 573,0 til LRV kote 540,0. HRV blir lik normal vannstand på kote 573,0
- Østre Sandvikvatnet ved 6,7 m oppdemming til HRV kote 620,0 fra normal vannstand på kote 613,3 og 23,3 m senking til LRV kote 590,0, i alt 30,0 m regulering
- Vakkerjordvatnet ved 1,0 m senking fra normal vannstand på kote 404,8 til LRV på kote 403,8. HRV blir lik normal vannstand på kote 404,8.

b. Overføring av avløpet fra

- Nedre Kvannskardvatnet (4,2 km²) til Smibelgvatnet
- Vassvikelva ved bekkeinntak i Vakkerjordelva (3,3 km²), Søndselva (2,6 km²) og Vakkerjordvatn pumpe (2,6 km²) til tilløpstunnelen for Smibelg kraftverk, eventuelt til magasinering i Smibelgvatnet
- Mangåga (4,2 km²) til tilløpstunnelen for Smibelg kraftverk, eventuelt til magasinering i Smibelgvatnet
- Tre bekker med avløp nedstrøms Smibelgvatnet (1,4 km²) til Smibelgvatnet
- Hyttvatnet (1,6 km²) til vestre Sandvikvatnet, alternativt Storåvatnet
- Sleåga (Sleådalen) (1,1 km²) til vestre Sandvikvatnet, alternativt Storåvatnet
- Øvre Komagvatnet (5,5 km²) til østre Sandvikvatnet
- Østre Sandvikvatnet (2,8 km²) sammen med overført avløp fra øvre Komagvatnet til vestre Sandvikvatnet
- Felt i Hundådalen (0,8 km²) til Storåvatnet

3. Etter lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) av 20. november 2000:

- Tillatelse til å bygge ut Smibelg og Storåvatn kraftverker etter de framlagte planer eventuelt med mindre vesentlige endringer i den tekniske utførelsen

4. Etter lov om produksjon, omforming, overføring og fordeling av energi av 29. juni 1990 nr. 50 § 3 - 1 søkes om tillatelse til oppføring av de elektriske anleggene slik den tekniske beskrivelsen gjør rede for og bygging av sjøkabelforbindelse over Gjervalen som er nødvendig for å knytte Storåvatn kraftverk til eksisterende 132 kV-ledning Øresvik-Sjona (Elektrisk

konsesjon). Spesifiserte data for disse anleggene er angitt under kapittel 1.9 i konsekvensutredningen.

5. Etter lov om overføring av fast eiendom av 23. oktober 1959:

- Tillatelse til å ekspropriere Ekspropriasjonstillatelse til nødvendig grunn for anleggene, samt midlertidig bruksrett til grunn for lagerplasser, provisoriske boliger, veger, grustak m.m slik behovene går fram av den tekniske beskrivelsen, og i den utstrekning det ikke oppnås minnelige avtaler om avståelse eller leie av slik grunn.
- Tillatelse til å ekspropriere fall i henhold til punkt 1 foran hvis det ikke lykkes å innløse dem ved minnelig overenskomst
- Samtykke til å benytte almannastevning
- Samtykke til forhåndstiltredelse

6. Etter lov om vannforurensning av 13. mars 1981 søkes om nødvendige utslippstillatelser

7. Subsidiært søkes om utbygging etter en planløsning som beskrevet ovenfor, men uten overføring fra felt i Hundådalen.

Søknad om ekspropriasjonstillatelse gjelder grunn og fallrettigheter som berører private eiere.

Søknad om å benytte almannastevning skyldes det tilfellet at reguleringene vil kunne medføre erstatningsansvar overfor et ukjent antall fiskere som er bosatt rundt fjorden.

Det vil bli sendt egen søknad etter havn- og farvannsloven om tillatelse til bygging av de planlagte kaianleggene og utfylling i sjøen av sprengingsmasser fra kraftverkene slik planene beskriver.”

Vi refererer videre fra søknaden. Søknaden inneholder i alt 29 vedlegg. Av disse er vedlegg 11.1 og 11.11, som er kart over utbyggingsområdet som viser eksisterende og planlagte nye tekniske inngrep, tatt med som vedlegg til innstillingen.

”SAMMENDRAG GENERELT

SKS Produksjon AS legger med dette fram reviderte planer om kraftutbygging i Rødøy og Lurøy kommuner i Nordland og søknad om nødvendige konsesjoner og tillatelser for bygging av kraftverkene Smibelg og Storåvatn. I forbindelse med utbyggingen er det forutsatt reguleringer og overføringer av flere vassdrag rundt Melfjorden og Gjervalen.

SKS Produksjon AS utgjør produksjonsselskapet i konsernet Salten Kraftsamband AS som eies av kommuner og elverker i Nordland fylke samt det danske selskapet Energi E2 A/S. De offentlige eierinteressene er Bodø og Fauske kommuner, Narvik Energi AS, Sjøfossen Energi A/S, Rødøy-Lurøy

Kraftverk AS og Skjerstad Kraftlag AS. Selskapet driver produksjon og omsetning av elektrisk kraft samt drift og vedlikehold av regional- og distribusjonsnett i midtre del av Nordland.

SKS Produksjon AS eies av Salten Kraftsamband AS (80 %) og Norsk Hydro Produksjon AS (20 %). Selskapet har 48 ansatte og eier 8 vannkraftverk i kommunene Fauske, Bodø og Gildeskål med en midlere årsproduksjon på ca. 1700 GWh.

Utbyggingsområdet ligger i Rødøy og Lurøy kommuner i Nordland og omfatter to kraftverk, Smibelg og Storåvatn. Kraftstasjonene ligger i fjell på hver sin side av Gjervalen med ca. tre kilometers avstand.

Utbygging av kraftverkene som beskrevet er beregnet å ville gi 216 GWh ny kraft. I tillegg ligger det til rette for effektkjøring om vinteren ved at kraftverkene kan kjøres i det vesentlige på dagtid. Med de foreslåtte reguleringsmagasinene vil ca. ca. 80 % av produksjonen kunne kjøres ut om vinteren, og kraftverkene vil derfor ha en ekstra verdi ved samkjøring med dårlig regulerte vannkraftverk og varme- og vindkraftproduksjon.

HOVEDDATA FOR KRAFTVERKENE

1. Tilløpsdata, referert perioden 1931-60		Smibelg	Storåvatn, to fall	Sum
Nedbørfelt	km ²	23,0	20,8	43,8
Midlere tilløp	mill. m ³	105	77	182
Magasin	mill. m ³	34,2	42,3	76,5
2. Stasjonsdata				
Midlere brutto fallhøyde	m	492,0	560,0/443,0	
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	1,20	1,34/1,06	
Maksimal slukeevne	m ³ /s	7,0	6,0	
Maksimal ytelse ved stasjonsvegg	MW	30,0	26,0	56,0
Bruktid	timer	4130	3700	
3. Produksjon, netto etter pumping, referert perioden 1931-90				
Årlig produksjon				
Vinter	GWh	90	81	171
Sommer	GWh	34	15	49
Sum, brutto	GWh	124	96	220
Pumping	GWh	- 4		- 4
Sum netto		120	96	216
4. Økonomi				
Byggetid	mnd	28	36	
Utbyggingskostnad	mill. kr	318	260	578
	kr/kWh	2,65	2,71	2,68

MAGASINOVERSIKT

Magasin	NV m o.h.	HRV m o.h.	LRV m o.h.	Oppdemming m	Senking m	Magasin mill. m ³
Nedre Kvannskardvatnet	498,0	498,0	496,0	-	2,0	0,7
Smibelgvatnet	506,0	512,0	470,0	6,0	36,0	33,5
Vakkerjordvatnet	404,8	404,8	403,8	-	1,0	0,05
Østre Sandvikvatnet	613,3	620,0	590,0	6,7	23,3	15,6
Vestre Sandvikvatnet	573,0	573,0	540,0	-	33,0	8,9
Storåvatnet	454,0	454,0	430,0	-	24,0	17,8

DE VIKTIGSTE ENDRINGENE I FORHOLD TIL OPPRINNELIG SØKNAD

Dette avsnittet inneholder et kortfattet sammendrag av planendringene for at de som kjenner de opprinnelige planene lett skal kunne orientere seg om endringene. Den fullstendige beskrivelsen følger fra kapittel 1 og utover.

A. INNLEDENDE KOMMENTARER

Ett eller to kraftverker ?

De to kraftverkene er fysisk uavhengige av hverandre, men svært like. Det vil derfor kunne oppnås betydelige samordningsgevinster ved en samordnet utbygging av begge kraftverkene. Dett vil bety mye økonomisk både for utbygger og lokalsamfunnet.

Kraftstasjonene

I planendringssøknaden er installasjonen henholdsvis 26 og 30 MW. Fallhøgdene er nokså like slik at utformingen av kraftstasjonene med maskiner og elektroinstallasjoner blir helt eller praktisk talt helt lik. I konsesjonssøknaden er det tatt forbehold om endringer i installasjonsstørrelsen, og etter detaljprosjekteringen kan det være aktuelt å gjøre installasjonene helt like. Dette vil gi betydelige besparelser ved prosjektering, innkjøp, montasje og drift.

Øvrige konstruksjoner

Begge kraftverkene er fjellanlegg med med henholdsvis ca. 10 og 13 km lange tunneler med samme tverrsnitt, 18-20 m². Det er derfor det samme utstyret som vil bli brukt på begge anleggene, og ved å bygge i serie kan en få ombruk av utstyret. Begge kraftverkene har ellers et betydelig innslag av stort sett mindre, veiløse arbeidssteder i fjellet, som krever sitt spesielle utstyr.

Logistikk

Logistikken blir også svært lik med båttransport til kraftstasjonene, som ligger nær hverandre, og et stort innslag av helikoptertransport til veiløse arbeidssteder i fjellet.

Framdrift, se plan under kapittel 1.11

Tiltakshaver forutsetter i utgangspunktet at kraftverkene bygges i serie med en viss praktisk overlapping. Med et slikt opplegg vil både utbygger og lokalsamfunnet få størst økonomisk utbytte av utbyggingen.

I kostnadsoverslagene har en imidlertid forutsatt to uavhengige anlegg. Besparelsene ved en samordning vil derfor først komme fram etter en anbudsrunde for begge kraftverkene.

Utbygger og lokalsamfunn vil ha klare felles interesser i at begge kraftverkene bygges som skissert.

Småkraft kontra større utbygging

På bakgrunn av en generelt mer positiv holdning til småkraftprosjekter enn til større prosjekter både politisk og i miljøsammenheng, vurderte SKS Produksjon i den innledende fasen av planendringprosessen også et konsept med flere småkraftverker i utbyggingsområdet.

Konklusjonen ble at dette ville være en dårligere løsning, både økonomisk og miljømessig, enn med de to noe større kraftverkene som det nå blir søkt konsesjon for.

B. DE VIKTIGSTE ENDRINGENE I FORHOLD TIL DEN OPPRINNELIGE KONSESJONSSØKNADEN

1. Innledning

Det overordnede siktemålet for arbeidet med planendringssøknaden har vært å gjøre prosjektet mer realistisk, for at det skulle kunne bli realisert med dagens rammebetingelser og kraftpriser.

SKS Produksjon har hatt 2 delmål for arbeidet:

- Å få ned utbyggingskostnadene, som i utgangspunktet var høye
- Å gjøre prosjektet bedre på miljø- og kulturminnesiden etter kritiske kommentarer fra høringsrunden til konsesjonssøknaden.

Arbeidet resulterte til slutt i så store planendringer at prosjektet måtte behandles på nytt i Samlet plan.

Prosjektet har etter planendringene:

- Bedre økonomi
- Større produksjon
- Større andel vinterproduksjon
- Større installasjon/kortere brukstid
- Mer robust kostnadsoverslag, der enhetsprisene referert til samme tidspunkt, grovt sett ligger ca. 10% over de opprinnelige.
- Bedre miljøprofil
- Mer skånsom mot kulturminner.

2. Utredninger

Det er i planendringsfasen gjennomført flere supplerende utredninger.

Konsekvensutredninger:

- Samiske kulturminner i to omganger
- Fiskeundersøkelser i to omganger
- Marine ressurser

- Supplerende undersøkelser flora og fauna
- Skredundersøkelser

Tekniske undersøkelser:

- Seismiske undersøkelser ved inntak i Sleådalen
- Supplerende detaljkartlegging ved Vestre Sandvikvatn, Sleådalen, Smibelgdalen Vakkerjordvatnan
- Skredkartlegging

3. Grunneiere

Det er utarbeidet en foreløpig oversikt over grunneiere i området som imidlertid ikke er helt fullstendig. Da det vil kreve et omfattende arbeid å finne ut av det lille som gjenstår, har en valgt å la dette utstå til etter en eventuell konsesjon.

4. Minstevassføring

I konsesjonssøknaden er det ikke foreslått minstevassføring i noen av vassdragene. Det er det heller ikke gjort i planendringssøknaden. Dette er begrunnet ut fra flere forhold: tekniske, økonomiske og i enkelte tilfeller tvil om effekten.

Magasiner generelt. Magasinene er stort sett senkningsmagasiner, slik at det rent praktisk vil være vanskelig – eller i hvert fall svært dyrt - å få etablert minstevassføring i de fleste vassdragene som berøres, bortsett fra i kortere perioder sent på høsten; en tid på året vi går ut fra at minstevassføring ikke vil være så interessant verken ut fra hensynet til fiskebiologi eller estetikk.

Nedre Kvannskardvatnet og Smibelgvatnet. Disse magasinene vil det kunne etableres minstevassføring med forholdsvis enkle midler. Begrunnelsen for å kreve minstevassføring i disse vassdragene vil først og fremst være knyttet til fisk. Slik vi tolker rapportene fra fiskeundersøkelsene som er gjennomført, ser det ut til at en minstevassføring vil ha liten eller ingen betydning for fisket. Vi vil derfor foreslå at en etter en eventuell konsesjon i første omgang avventer med å ta stilling til spørsmålet om minstevassføring til etter at det er gjennomført oppfølgende fiskeundersøkelser. I tilfelle negative konsekvenser for fisket forutsetter vi at minstevassføring vurderes sammen med mulige andre tiltak for å finne fram til det/de tiltaket/tiltakene som er mest hensiktsmessig(e), alle forhold tatt i betraktning, også økonomiske.

Sendselv/Vassvikelva, Mangåna.

Disse elvene er ikke fiskeelver. Hensikten med en minstevassføring måtte i så fall være av estetiske grunner. Elvene går i et nakent landskap av gneissgranitt uten løsmasser og vegetasjon; bortsett fra de små vannene øverst på fjellet er det derfor ikke noe som jevner ut vassføringa mellom våte og tørre perioder. Vassføringa varierer derfor i takt med nedbøren, med store svingninger over året; i tørre perioder forsvinner elvene mer eller mindre, mens de bruser opp i våte perioder. Dersom Smibelg kraftverk blir bygd ut etter de foreliggende planer vil normaltilstanden for tørre perioder gjøres permanent. For at en minstevassføring i disse elvene skal ha noen særlig mening måtte det etter vår vurdering være ved å slippe vannet konsentrert i perioder, og kanskje velge en av elvene for å få mest mulig effekt av tiltaket. Vi vil

foreslå at en etter en eventuell konsesjon følger utviklingen, for eventuelt å ta saken opp ved en framtidig revisjon av konsesjonsvilkårene.

Vassdrag mot Melfjorden. Selv om det ikke er foreslått minstevassføring, er Storåvatn kraftverk etter de nye planene betraktelig bedre stilt i forhold til utgangspunktet når det gjelder restvassføringer ved at Sleåga får beholde ca. 85 % av vassføringen til havet, mot tidligere 31 %. De øvrige elvene på sørsida av Melfjorden som vil bli berørt vil i tillegg bevare en betydelig restvassføring etter en eventuell utbygging, samtidig som det er flere betydelige elver her som ikke blir berørt av planene både vest for Hyttelva og øst for Komagåga. Samtlige elver i dette området er for bratte til å være fiskeelver.

Oldervikelva. Etter de nye planene er oppdemmingen av Storåvatnet sløyfet slik at magasinet nå er et rent senkningsmagasin. Dette er først og fremst gjort av hensyn til verdifulle samiske kulturminner rundt vannet, men også trekkleier for rein og hensynet til lokalbefolkningens bruk av området som utferdsområde har telt med i vurderingen. Det vil derfor bli både vanskelig og kostbart å etablere minstevassføring i Oldervikvassdraget. I tillegg konkluderer fiskeundersøkelsene med at forholdene for fisk i Oldervikelva i utgangspunktet er marginale. Vi foreslår derfor oppfølgende fiskeundersøkelser først og fremst med tanke på Heimervatnet, som er et godt fiskevatn, for å finne ut om det er behov for avbøtende tiltak.

5. Sammenligning med opprinnelig konsesjonssøknad

5.1 Produksjon og økonomi

- Ca. 20 % større produksjon når vi legger til grunn samme hydrologiske grunnlag.
- Større installasjon/kortere brukstid:

Smibelg kraftverk planendringssøknad:	30 MW, brukstid 4130 timer
tidligere:	20 MW, " 4400 timer
Storåvatn kraftverk planendringssøknad:	26 MW, brukstid 3700 timer
tidligere:	18 MW, " 4450 timer

- Større installasjon/kortere brukstid gir større andel vinterproduksjon:

Smibelg kraftverk planendringssøknad:	90 GWh/77% vinterkraft
tidligere:	60 GWh/68% "
Storåvatn kraftverk planendringssøknad:	81 GWh/84,5% vinterkraft
tidligere:	63 GWh/79% "

5.2 Kostnadsgrunnlag

Konjunktursvingningene har opp gjennom årene vært store i byggeindustrien. Kostnadsoverslagene er derfor bevisst gjort mer robuste enn i den opprinnelige konsesjonssøknaden for å ta høyde for dette forholdet.

Prisene på elektro og mekanisk utstyr bygger på budsjettpriser fra 4 av de presumptivt mest aktuelle utstyrsleverandører.

5.3 Skredundersøkelser

NGI, Norges geotekniske institutt, har gjennomført skredundersøkelser i utbyggingsområdet.

5.4 Utbyggingskostnad

Det lar seg ikke uten videre gjøre å sammenlikne det opprinnelige prosjektet med det nye ved å ta for seg en enkelt parameter som kr/kWh. Da måtte prosjektene være sammenliknbare med samme referanse i tid, samme brukstid, kostnadsgrunnlag, detaljeringsgrad, hydrologiske grunnlag, miljøulemper osv. Det er ikke tilfellet; det nye prosjektet er totalt sett klart bedre enn det første.

5.5 Særskilt om Smibelg kraftverk

For Smibelg kraftverk er økonomien bedret ved å ta inn feltet til Vakkerjordvatnan på tilløpstunnelen samt overføre 3 mindre, men vannrike felter til Smibelgvatnet.

I tillegg har en i de nye planene valgt å etablere et vegløst tunnelarbeidssted ved Vakkerjordvatnan for å kutte ned på byggetiden og dermed kostnadene. Arbeidsstedet er forutsatt drevet en sommersesong. En tilsvarende løsning var for øvrig tatt med som alternativ i den opprinnelige konsesjonssøknaden.

I høringsrunden til konsesjonssøknaden var protestene i all hovedsak knyttet til inngrepene ved nedre Kvannskardvatnet. På miljøsidene har derfor det aller viktigste vært å få flyttet inngrep og anleggsvirksomhet herfra til et mindre følsomt område, i praksis Smibelgområdet.

I tillegg har det vært sterkt ønskelig å få flyttet inntak/lukehus ved Smibelgvatnet til et sikrere sted nærmere utløpsosen.

Praktisk talt alle inngrep ved nedre Kvannskardvatnet er flyttet til området ved Smibelgvatnet

Dette er den mest omgripende endringen i forhold til de opprinnelige planene. Følgende konstruksjoner/virksomheter er fjernet fra Nedre Kvannskardvatnet:

- Tunnelarbeidssted med rigg og tipp ca. 60.000 m³)*
- Betongdam*
- Lukehus*

Det er søkt om 2 meter regulering ved senkning, mot tidligere totalt 4 meter i konsesjonssøknaden, 2 meter ved oppdemming og 2 meter ved senkning.

Tiltakshaver er innstilt på å gjennomføre avbøtende tiltak for å bedre forholdene i gytebekkene inn til nedre Kvannskardvatnet og så langt råd er tilpasse manøvreringsreglementet til fiskeinteressene.

Arbeidssted Smibelgvatnet

I den opprinnelige konsesjonssøknaden var det kun regnet med begrenset anleggsaktivitet ved Smibelgvatnet, og denne var forutsatt skulle skje vegløst.

Etter de nye planene blir størstedelen av den anleggsvirksomheten som skal foregå på fjellet konsentrert til dette området. I tillegg til aktivitetene som er flyttet over fra nedre Kvannskardvatnet får vi nå dam, tunnelarbeidsplass med tipp og lukehus, pumpeinstallasjon og overføring fra 3 tilleggsefelter som er nærmere omtalt nedenfor.

Etter de nye planene vil det bli en omfattende tunnelvirksomhet i området. Angrepspunktet ved Smibelgvatnet åpner for å drive på 2 stuffer; en mot nedre Kvannskardvatnet og en mot Vakkerjordvatnan/kraftstasjonen. Det er beregnet ca. 200.000 m³ i tippen.

Med den sterke konsentrasjonen av anleggsvirksomhet vil det være en forutsetning at det blir ført veg fram fra Vårheim nede i bygda. Hvorvidt denne skal bli permanent eller fjernes etter bruk vil måtte avklares i den videre prosessen om det blir gitt konsesjon.

Manøvrering av luker og drift av pumper forutsetter at det må føres fram strøm. Det kan være aktuelt både med luftstrek og/eller med kabel i grunnen. Kabel vil vel først og fremst være aktuelt om det blir ført fram permanent veg slik at kabelen kan legges i vegskuldra.

Inntak fra nedbørfeltet til Vakkerjordvatnan

Avløpet tas inn på tilløpstunnelen ved pumping. Tunnelpåhugget er plassert i sørøstre ende av Øvre Vakkerjordvatn. Pumpe og pumpeledning legges i tunnelen.

Tilsiget til Vakkerjordvatnan ca. 10 % av totalen for Smibelg kraftverk, og representerer en klar forbedring av økonomien i prosjektet.

KU- rapporten for samiske kulturminner forelå ikke den gang søknaden til Samlet plan ble sendt. Da den kom, viste det seg at de første planene i området kommer i konflikt med verdifulle samiske kulturminner. Planene er derfor justert noe i forhold til Samlet plan, og går i korthet ut på følgende:

- Vannstanden i øvre Vakkerjordvatnet heves ikke*
- Vannstandspendlingen som er nødvendig av hensyn til pumpene, tas fra*
- normalvannstanden og nedover, samtidig som den holdes på et minimum*
- Terskelen i nedre Vakkerjordvatnet flyttes fra utløpet til en innsnevring i vannet ca. 150 m sørvest for utløpet*
- Den planlagte tippen i nordøstre ende av Øvre Vakkerjordvatn legges langs fjellet nordøstover fra tunnelpåhugget og videre over brinken mot nedre Storåvatnet, der hovedtyngden vil bli lagt. Dersom en ikke får plassert all steinen på denne måten, skal saken tas opp med Sametinget for å finne fram til en best mulig løsning. Sametinget vil at tippen legges slik at den i minst mulig grad berører øvre Vakkerjordvatnet.*
- Av hensyn til et samisk kulturminne nedenfor Vakkerjordvatnan flyttes kraftledningen som skal gå fram til pumpestasjonen til østsiden av dalen langs Vassvikelva. Med den nye plasseringen av tippen kan vi få en miljøgevinst ved å legge den øverste delen som kabel i tippen slik at den ikke blir synlig i området rundt Vakkerjordvatnan.*

Overføring fra 3 bekker til Smibelgvatnet

Avløpet fra 3 bekker nordvest for Smibelgvatnet er tenkt overført til Smibelgvatnet. Dette er gjort for å bedre økonomien i prosjektet. Feltene er små, men avløpstallene er svært høye i området så de gir et betydelig tilskudd likevel, beregnet til ca. 8 GWh. Overføringen er planlagt som en kombinasjon av tunnel og sprengt grøft med nedgravde rør.

Overgang fra 1 til 2 inntaksmagasiner

Nedre Kvannskardvatnet ligger i utgangspunktet ca. 8 meter lavere enn Smibelgvatnet. Problemet med den "negative" høydeforskjellen har i konsesjonsprosessen fram til dagens planer vært løst på 3 forskjellige måter:

-I de første planene var det lagt en pumpestasjon ved nedre Kvannskardvatnet som skulle pumpe vannet over til Smibelgvatnet. Planen ble forlatt etter protester mot kraftledning opp til nedre Kvannskardvatnet.

-I konsesjonssøknaden fra mai 2002 er problemet løst ved en permanent senkning av Smibelgvatnet på 6 meter og 2 meter heving av nedre Kvannskardvatnet.

-I den foreliggende planendringssøknaden er det valgt en tredje variant:

Tunnelen fra nedre Kvannskardvatnet går sammenhengende fram til kraftstasjonen. Ved å sette luker i avgreningene mot Smibelgvatnet og nedre Kvannskardvatnet kan en da kjøre vekselvis mellom de to vannene som begge blir inntaksmagasiner.

HRV i Smibelgvatnet heves 6 meter i stedet for en senking på 6 meter

Etter de nye planene blir det ikke lenger nødvendig med 6 meter permanent senkning av vannstanden i Smibelgvatnet. Smibelgvatnet er den eneste magasinmuligheten for Smibelg kraftverk slik at det vil være naturlig å gå tilbake til de aller første planene igjen og heve HRV 6 meter i forhold til normalvannstanden. På den måten får vi med en beskjeden investering økt både magasinprosenten og fallhøgden. Magasinprosenten er 27 % i konsesjonssøknaden fra 2002 som er heller lite i dagens situasjon; etter de nye planene er den økt til 33 %.

5.6 Særskilt om Storåvatn kraftverk

Etter planene i den opprinnelige konsesjonssøknaden ble vannet på øverste nivå, dvs. over kote 573, dårlig utnyttet ved at det rant fritt fra vestre Sandvikvatnet over til Storåvatnet før det ble utnyttet. På den måten ble brutto fallhøgde redusert med 119-143 m. I de nye planene har vi lyktes i å utnytte vannet over kote 573 fullt ut, og på den måten bedret økonomien i prosjektet. I tillegg er økonomien bedret ved å ta inn enkelte mindre felt, der et lite felt øverst i Hundådalen er det viktigste. Dette feltet står i en litt spesiell situasjon, da det berører Gjervalvassdraget som er vernet i Verneplan IV, jf. også kapittel 1.5.3.2.

I høringsrunden for konsesjonssøknaden var det spesielt sterke protester mot den planlagte kraftledningen og pumpestasjonen i Sleådalen. Det var også sterke protester fra reindriftnæringen mot den planlagte overføringen fra Hyttvatnet til Sleådalen. Vi har derfor forsøkt å skåne dette området mest mulig. I de nye planene er det aller meste av Sleådalen holdt utenfor planene og overføringen fra Hyttvatnet skjer nå i sin helhet i tunnel.

Etter at undersøkelsene av samiske kulturminner var gjennomført sommeren 2003 ble det klart at området rundt Storåvatnet står i en særstilling da undersøkelsene avdekket mange verdifulle samiske kulturminner rundt vannet. Dette forholdet kommer i tillegg til de innsigelsene som tidligere er kommet fra lokalbefolkningen og reindriftsnæringen i høringsrunden. I planendringssøknaden er derfor den tidligere planlagte oppdemmingen av Storåvatnet trukket ut av planene.

To inntaksmagasiner med Y-formet tilløpstunnel

I stedet for Storåvatnet som eneste inntaksmagasin har vi valgt en løsning med lukket tunnelsystem der vi kan kjøre vekselvis mellom Storåvatnet og vestre Sandvikvatnet som inntaksmagasiner.

Vestre Sandvikvatnet som ikke var foreslått regulert etter de opprinnelige planene blir nå regulert 33 meter, med HRV kote 573,0 og LRV kote 540,0. Vi får nå utnyttet vannet på øverste nivå - som samles opp i vestre Sandvikvatnet - vesentlig bedre enn etter de tidligere planer.

I tillegg til en betydelig produksjonsøkning får vi på denne måten også flere andre gevinster:

- Ved å ha 2 inntaksmagasiner å spille på kan ulempene ved nedtappingen av inntaksmagasin i størst mulig grad kanaliseres dit de betyr minst; i dette tilfellet fra Storåvatnet til vestre Sandvikvatnet. Vannstanden i Storåvatnet kan på den måten holdes høyere og lengre enn tilfellet var etter de tidligere planene.*

Med den nye løsningen blir ikke overføringstunnelen fra vestre Sandvikvatnet ført ut i Storåvatnet som etter de opprinnelige planene. På den måten blir vanngjennomstrømmingen under isen på vinteren fra utløpet av overføringstunnelen til kraftverksinntaket fjernet, slik at isen blir mye sikrere. Etter de nye planene vil den usikre isen nå være konsentrert til et begrenset område rundt inntaket.

Oppdemming av Storåvatnet er sløffet

Den omfattende kartleggingen av samiske kulturminner som ble gjennomført sommeren 2003 avdekket i alt 12 samiske kulturminner rundt Storåvatnet. Området er ett av i alt 3 områder i utbyggingsområdet som blir framhevet som spesielt verdifulle, og det eneste som berører Storåvatn kraftverk. En oppdemming på 3 meter som det er søkt om i den opprinnelige konsesjonssøknaden, og senere opprettholdt i planendringssøknaden til Samlet plan, vil komme i konflikt med de verdifulle samiske kulturminnene.

I tillegg ville en oppdemming også berørt en trekklei for rein langs nordøstsida av vannet, og ha møtt motstand hos lokalbefolkningen da Storåvatnet ligger midt i et populært utfartsområde.

Tiltakshaver har tatt konsekvensen av dette, og trukket oppdemmingen ut av planene som et avbøtende tiltak. Som kompensasjon for det produksjonstapet som dette medfører, håper en til gjengjeld at det blir gitt grønt lys for den omsøkte overføringen fra Skårdaffjellet/Hundådalen som er omtalt nedenfor.

Overføring fra felt Skårdaffjellet/Hundådalen til Storåvatnet

Et felt på 0,8 km² av nedbørfeltet til Gjervalelva, som er fredet i verneplan IV, er planlagt overført til Storåvatnet. Da vernevedtaket ble fattet i 1991 var Salten Kraftsamband i gang med å planlegge kraftutbygging i området med flere utbyggingsalternativer som omfattet noen av de øvre delene av nedbørfeltet til Gjervalselva, blant annet et felt øverst i Hundådalen, over dobbelt så stort som det som er med i de foreliggende planene. I vernevedtaket er det tatt hensyn til kraftutbyggingsplanene, og åpnet for at de øverste delene av vassdraget kan vurderes med tanke på kraftutbygging. I tillegg til en produksjonsgevinst på vel

3 GWh, med neglisjerbare kostnader, vil en slik overføring utgjøre ca. 3 meters ekstra oppfylling av magasinet i Storåvatnet etter nedtapping på etterm vinteren, og således representere en ikke ubetydelig miljøgevinst.

Praktisk talt hele nedbørfeltet til øvre Sleåvatnet er tatt ut av planene

I all hovedsak vil Sleådalen bli uberørt etter de nye planene. Bare den delen som ligger over ca. kote 575, aller innerst og aller øverst i Sleådalen er tatt med. Denne utgjør bare en liten del av nedbørfeltet til Sleåga. I nærheten av bekkeinntaket på ca. kote 575 vil det også komme en tipp med masser fra tunnelen mot vestre Sandvikvatnet, og trolig også fra tunnelen mot Hyttvatnet. Tippen blir på ca. 70.000 m³ og vil bli lagt der det ligger en ur innerst i dalen.

Etter de nye planene vil Sleåga få ca. 85 % av naturlig vassføring ved fjorden, mot tidligere 31%. Kraftledning og pumpestasjon, som det var sterke protester mot i høringsrunden, er tatt ut av planene.

Ved at størstedelen av Sleådalen tas ut av planene får vi en ekstra miljøgevinst ved at overføringen av ferskvann fra Melfjordsida til Gjervalen blir redusert. Selv om Sleådalen nå er tatt ut av planene, vil utbyggingspotensialet fortsatt kunne utnyttes, men da med en separat utbygging mot Melfjorden.

Tunnelarbeidssted Sleådalen kuttes ut, alternativt flyttes påhugget til Hyttvatnet

Et av resultatene fra skredundersøkelsen som NGI foretok sommeren 04 var at det planlagte tunnelarbeidsstedet i Sleådalen måtte kuttes ut på grunn av skredfaren. Trolig vil det da være mest hensiktsmessig å drive alt fra kraftstasjonsområdet, og heller starte ca. 7 måneder tidligere med tilløpstunnelen enn med de øvrige arbeidene for å få resten av den framdriftsmessige kabalen til å gå opp. Når en er kommet opp til Sleådalen og avgrensingen mot vestre Sandvikvatnet, er det planlagt å slå seg ut med et vindu i Sleådalen og anlegge en tipp der for å kutte ned på transportavstanden, jf. avsnittet ovenfor. Alternativt kan påhugget flyttes til sørenden av Hyttvatnet. Arbeidsstedet vil i så fall bli liggende svært utsatt til. Valget til å etablere seg der vil bli overlatt til entreprenøren.

Inntak av tilleggfelt nedenfor utløpet av vestre Sandvikvatnet

Dette er et lite felt med et potensiale på ca. 1,3 GWh, om det blir fullt utnyttet. Damstedet er imidlertid ikke så gunstig at det vil være lønnsomt å demme opp tjønna nedenfor vestre Sandvikvatnet til samme nivå som vannet. I konsesjonssøknaden holdes muligheten åpen for en mindre oppdemming kombinert med et raiseboret hull/kanalisering mellom tjønna og vestre Sandvikvatnet slik at tilleggfeltet kan utnyttes når vannet ligger lavere enn tjønna.

Inntaket av øvre Komagvatnet er flyttet til tjern nedenfor utløpet

Øvre Komagvatnet er grunt, og både den opprinnelige konsesjonssøknaden og søknaden til Samlet plan hadde inntak i den sørvestre enden av vannet, der en var usikker på om vannedybden var stor nok til å unngå isproblemer på vinteren. I begge søknadene var det derfor tatt med en passus om at kunne bli aktuelt å demme opp vannet ca. 1 meter for å unngå isproblemer i inntaket på vinteren. En dam måtte i så fall legges nedstrøms den lange grovblokkige morenen i uløpet av vannet, og ville blitt ca. 75-100 meter lang og ca. 3-4 meter høy.

Ved å flytte inntaket til tjernet nedstrøms utløpet blir øvre Komagvatnet helt uberørt av utbyggingen. Tunnelen blir ca. 100 meter lengre enn etter de tidligere planene, men som en motpost blir damvolumet med denne løsningen redusert til et absolutt minimum, og i tillegg en ekstra bonus på miljøsidan. Inntaket er etter de foreliggende planene nå blitt et vanlig bekkeinntak.

Samling av arbeidsstedene ved vestre – og østre Sandvikvatnet og Komagvatnet

Etter de nye planene blir arbeidsstedene for vestre- og østre Sandvikvatnet og Komagvatnet liggende så nær hverandre at det vil være nok med en tilrigging i området ved utløpet av vestre Sandvikvatnet som vil dekke samtlige arbeidssteder.

Fjordspennet over Gjervalen er erstattet av sjøkabel

Fjordspenn vil være den billigste løsningen for tilknytningen av Storåvatn til 132-kv ledningen på sørsida av gjervalen. tiltakshaver er imidlertid enig med de som i høringsrunden til den opprinnelige konsesjonssøknaden hevder at et fjordspenn markert med kraftige farger vil virke svært skjemmende på landskapsrommet i Gjervalen, og har derfor i de nye planene erstattet fjordspennet med sjøkabel, selv om det er en dyrere løsning.

VIRKNINGER FOR MILJØ, NATURRESSURSER OG SAMFUNN

Generelt

Fagundersøkelsene som er utført om naturmiljøet gir i en felles konklusjon for naturfagene en beskrivelse av utbyggingsområdet hvor dagens verdi og konsekvensene av en utbygging er beskrevet. SKS vurderer denne framstillingen å være generell og representativ for en samlet beskrivelse av konsekvensene. De viktigste vurderingene fra denne rapporten er:

- *Området er i hovedsak utilgjengelig, lavproduktivt og lite brukt til primærnæringer bortsett fra endel beite.*
- *Det er ikke funnet enkeltområder som antas å ha spesielt høy verdi, og lokaliteter innen de enkelte fagfeltene som har lokal verdi, berøres ikke av utbyggingen.*
- *Områdets verdi som helhet er først og fremst knyttet til urørthet, og vurderingene som ble gjort i forbindelse med verneplanarbeidet for verneplan IV, ga som konklusjon at området som helhet har en klar verdi som urørt kystvassdragsområde. I og med at de aktuelle vassdragene likevel ikke kom med i verneplan IV, er det likevel rimelig å si at naturlandskapet her som helhet ikke kan karakteriseres å ha nasjonal verdi.*
- *Vurdert ut fra enkeltområder og enkeltfagfelt vil utbyggingen få liten negativ konsekvens. Det forutsettes da at det tas mest mulig hensyn til naturen under anleggsfasen og at det velges skånsomme løsninger for transport av anleggsmaskiner, anlegg av brygger samt lagring eller deponi av overskuddsmasser.*
- *På landskapsnivå gjør verdien av området som en del av et større urørt naturområde at konsekvensen totalt sett kan betegnes som middels negativ. Det er ikke realiteten i hvert enkelt inngrep som fører til denne konklusjon, men at vassdragene endrer status fra uberørt til berørt i vassdragsutbyggingssammenheng.*

Vassføringsforhold

De berørte elvene vil få redusert vassføring i varierende grad sammenlignet med naturlige forhold. Umiddelbart nedstrøms inntakene forutsettes elvene å bli tørrlagt, men etter hvert vil restfeltene gi bidrag til økende vassføring. Tabellen nedenfor viser hvilken gjennomsnittlig

restvassføring som kan påregnes ved utløp i fjorden på de enkelte elvestrekningene sammenlignet med naturlig vassføring:

Storåga (Kjerringåga):	80 %
Sørfjordelva:	55 %
Vassvikelva:	16 %
Mangåga:	~ 0
Oldervikelva:	50 %
Sleåga:	85 %
Komagåga:	27 %
Sandvikelva:	35 %
Hyttelva:	60 %
Hunddalselva:	98 % (73 % ved utløp i Gjervalvatnet)

Dette er middelerverdier. Fra år til år og innenfor året vil det være avvik fra disse verdiene.

Virkningene for flom og erosjon, vannforsyning og grunnvann forventes å bli små eller ubetydelige.

Klima, is og vanntemperatur

Det forventes ingen store endringer i vanntemperatur og klima.

Isen på magasinene får sprekkdannelse - til dels ganske kraftig på enkelte magasiner - samt en del overvannsinnsig. Ved lav vannstand vil det oppstå enkelte råker, særlig over tunnelåpningene. Elver, bekker og vatn som får redusert vassføring vil få noe lengre issesong og mer stabile isforhold.

Overflatevannet i Melfjorden blir saltet hele året og forøvrig kaldere i juli og august, men varmere om vinteren. Redusert ferskvannstilførsel vil redusere mulighetene for isdannelse i Melfjorden ytterligere, mens økt ferskvannstilførsel til Gjervalen vil gi mer is i fjorden med tradisjonelt overflateutslipp fra kraftverkene. Dersom det blir dykket utslipp fra kraftverkene, vil imidlertid endringene fra dagens forhold bli små både for is- og klimaforholdene i Gjervalen og Sørfjorden.

Områder som får økt islegging, får noe mindre frostrøyk og opptil et par grader lavere lufttemperatur nær fjorden i stille, klart vær.

Landskap og friluftsliv

I hovedsak er det reguleringene og vassføringsreduksjonen i elvene som medfører de største inngrepene, i noen grad også tippene. Både landskapsverdier og brukskvaliteter i friluftssammenheng i området er knyttet til vatna og vassdragene. Generelt er området lite brukt, blant annet på grunn av at det er få veier som fører inn i området. Det er derfor områdets uberørte karakter som del av et større urørt naturområde som framheves, og som i en større sammenheng kan karakteriseres som verdifull. Deler av området inngår i Direktoratet for naturforvaltning's oversikt over "Inngrepsfrie naturområde".

Magasinene blir stort sett etablert ved senking; oppdemmingene er beskjedne. Neddemming av arealer vil derfor skje i begrenset omfang, mens senkingen vil medføre tørrlagte strandsoner. Det vil bli tatt ut noe over 450.000 m³ sprengingsmasser på seks forskjellige steder. Massene forutsettes lagt i tipp ved tunnelpåhoggene eller tippet i fjorden.

Det forutsettes bygget veg til Smibelgvatnet fra Vårheim, for øvrig blir det lite vegbygging idet kraftstasjonene forutsettes å få adkomst sjøveien fra kaianlegg, mens arbeidene i fjellet i hovedsak blir utført veiløst ved hjelp av helikopter eller andre transportmidler. Det må føres fram permanent 22 kV kraftlinje til Smibelgvatnet og til pumpa ved Vakkerjordvatnet. Kraftstasjonene tilknyttes eksisterende nett via korte avgreninger.

Området er vurdert å ha middels til høy verdi i friluftslivssammenheng, og virkningene karakteriseres stort sett som middels negative i fagutredningen. I endringssøknaden er inngrepene i de viktigste områdene (Sleådalen, Kvannskardvatnet og Storåvatnet) betydelig redusert.

Fisk, vilt og jakt

Med unntak av Sleågaområdet har området en stor variasjon av biotopyper fra sjø til høyfjell. Dyrelivet er jevnt over godt representert. Virkningene for vilt av en utbygging forventes imidlertid stort sett å bli små, og utøvelse av jakt vil ikke bli påvirket av utbyggingen.

For fisket vil reguleringen av Storåvatnet og fraføringen av vann forringe produksjons- og oppvekstvilkårene lenger nede i vassdraget. Det er ikke påvist fisk i Storåvatnet eller i de andre vatna som inngår i Storåvatnutbyggingen. Disse vassdragene antas å ha liten verdi i fiskesammenheng. Smibelgvatnet er sannsynligvis også fisketomt. Det er i de lettere tilgjengelige delene av vassdragene, Kjerringåga og Sørfjordvatnet/Svartvatnet, at det drives noe fritidsfiske. Konsekvensene for fiskebestanden er vurdert å bli små, og det samme også når det gjelder utøvelsen av fisket.

Naturmiljøet

For geofaglige interesser er virkningene av tiltaket vurdert å være små. Hovedeffekten er som nevnt ovenfor knyttet til inngrep i et urørt område. Det mest interessante området for plantelivet i de aktuelle vassdragene er beitemarka nord for Vassvatnet gård. Dette området vil imidlertid ikke bli direkte påvirket av inngrepene. Der hvor inngrepene skjer, er de botaniske verdiene vurdert å være lave og konsekvensene tilsvarende små. Når det gjelder ferskvannsbiologiske forhold, vil de sentrale vatna i utbyggingen kunne betraktes som marginale med hensyn til produksjon av bunndyr, plankton og fisk, og utbyggingen vurderes derfor å ha små konsekvenser for de ferskvannsbiologiske forholdene her. Svartvatnet i Sørfjordelva har et større potensiale enn de øvrige vatna i utbyggingsområdet. Konklusjonen fra undersøkelser og prøvefiske er at innsjøen med dagens beskatning har svært god rekruttering, og et moderat tap av rekrutter vil neppe føre til behov for utsettinger dersom enkelte mindre tiltak for å sikre oppvandringen i innløpsbekkene blir gjennomført.

De generelle vurderingene ovenfor er representative for naturmiljøet.

Kulturmiljø

Det er påvist 12 kulturmiljøer som direkte eller indirekte (visuelt) blir berørt av utbyggingsplanene. Ni av disse er samiske kulturmiljøer. Det er enkelte spor og rester etter næringsvirksomhet så som brygger, kverner m.m. Kulturlandskapet og -miljøet vil bli negativt påvirket av reguleringer og vassføringsreduksjoner i varierende grad. Påvirkningen generelt vil kunne karakteriseres som middels negativ.

For samiske kulturmiljøer ville påvirkningen også hatt stort negativt omfang, hovedsakelig knyttet til reguleringer ved oppdemming slik de opprinnelige planene var. På bakgrunn av konklusjonene i de utredningene som nå er gjennomført, er det i endringsplanene tatt hensyn til

de viktigste innvendingene, og oppdemming av nedre Kvannskardvatnet, Vakkerjordvatnet og Storåvatnet er tatt ut av planene.

Næringsinteresser

Utbyggingen vil i svært liten grad berøre jord- eller skogbruksinteresser. Enkelte elvestrekninger vil imidlertid kunne miste noe av sin verdi som sjølgjerde. Når det gjelder reindriften i området, uttalte den sakkyndige i forbindelse med konsesjonssøknaden i 2002 at det ikke vil være mulig å gjennomføre en så pass stor regulering og utbygging uten at det vil føre til forstyrrelser og ulemper for reinen i anleggstida og merarbeid for reindriftsamene. Det må forventes tap i beiteland og enkelte hindringer i drivings- og trekkleier, blant annet ved oppsprekking av isen på de regulerte vatna. I de nye planene er det tatt hensyn til noen av de viktigste innvendingene bl.a. ved å ta størstedelen av Sleådalen, inklusive kraftledning og pumpestasjon, ut av planene, legge overføringen fra Hyttvatnet i tunnel og sløyfe oppdemmingen av Storåvatnet og nedre Kvannskardvatnet.

Samfunnsmessige forhold

Investeringene vil bli ca. 580 mill. kr. Det meste forventes å bli levert av norske leverandører. Bemanningen i anleggsfasen antas å bli ca. 150 mann i gjennomsnitt. Det er vurdert å ville ligge en rasjonaliseringsgevinst i å bygge anleggene etter hverandre med en viss overlapping. Samlet byggetid kan da bli ca. 4 år. Antall årsverk anslås til ca. 400. En del av bemanningen vil bli rekruttert lokalt. Det forventes ikke stort behov for lokal arbeidskraft etter at anlegget er ferdig og satt i drift, men siden AS Rødøy-Lurøy Kraftverk nå er et datterselskap i SKS-konsernet, vil det kunne være naturlig å legge driften av kraftverkene dit.

En del permanent infrastruktur vil kunne nyttiggjøres av kommunene, turistnæringen eller andre private. Ved å strekke byggetiden som antydert ovenfor vil det lokale/regionale næringslivet bedre kunne tilpasse seg og utnytte anleggsinvesteringene. Hovedentreprisen for bygg- og anleggstekniske arbeider vil bli ca. 340 mill. kr. Mye av dette arbeidet vil bli satt bort til underentreprenører, og virksomheter fra distriktet vil kunne delta i konkurransen om disse oppgavene.

I anleggsperioden vil kommunene få noe høyere skatteinntekter, men totalvirkningen blir liten. Når anlegget kommer i drift, vil kommunene få konsesjonsavgift, konsesjonskraft og skatteinntekter av anleggene. Disse ytelsene vil etter en overslagsmessig beregning tilsvare ca. 7 mill. kr pr. år.

Når det gjelder befolkningsutvikling og boligbygging, sosiale og helsemessige forhold og lignende, forventes ingen konsekvenser av betydning.”

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort og sendt på høring på vanlig måte. I forbindelse med NVEs saksbehandling har det vært avholdt flere møter og befaringer i området med representanter for grunneiere og andre berørte interesser, Rødøy kommune, Lurøy kommune, Fylkesmannen i Nordland, Salten kraftsamband Produksjon AS og NVE. Sluttbefaring ble gjennomført 25. august 2006.

Vi har mottatt nedenfor angitte uttalelser til saken. Vi har ikke referert de delene av uttalelsene som er en gjengivelse av faktiske opplysninger fra søknaden.

Rødøy kommune har i brev datert 12.05.2005 meddelt at kommunestyret i møte 30. juni fattet følgende enstemmige vedtak:

"Rødøy kommunestyre gir sin tilslutning til foreliggende planendringssøknad og anbefaler at SKS Produksjon innvilges konsesjon for utbygging av Smibelg og Storåvatn kraftverker, kfr vedtak i 21/02."

I saksfremlegget er det gitt et sammendrag av søknaden. I tillegg er det gitt andre opplysninger og vurderinger som refereres her:

"Innledning

Spørsmålet om kraftutbygging i områdene mellom Melfjord-Gjervalen og på sørsiden av Gjervalen har vært utredet over lang tid. I perioden 1984-87 utredet SKS ulike utbyggingsalternativer og framla en planmelding for Sleåga kraftverk, som gjaldt området mellom Melfjorden-Gjervalen.

Vassdragene på sørsiden av Gjervalen er omtalt i Samla Plan for vassdrag (SP) og har vært utredet både som selvstendige, mindre prosjekter eller i ulike helhetsvariasjoner. Selve Gjervalvassdraget ble undergitt vassdragsvern i Verneplan IV (1991-92) og faller derfor bort fra mulige framtidige kraftutbyggingsprosjekter.

Hele dette fjellområdet er preget av mindre vassdrag / vatn og sterkt begrensede muligheter for større magasindannelser, og det er derfor en spesiell teknisk utfordring å planlegge slik at utbyggingen blir rasjonell og lønnsom.

Tidligere behandlinger

I forbindelse med behandlingen av Samla Plan vedtok kommunestyret i ksak 132/86 (møte 05.12.86) en uttalelse hvor det bl.a. heter:

" (Rødøy kommune).... vil på det sterkeste henstille til Nordland fylke om å frigi, for kraftutbygging (Sørfjorden, Gjervalen, Oldervik, Sleåga). Salten kraftsamband søker nå om konsesjon for utbygging av nevnte anlegg, noe Rødøy kommune er sterkt opptatt av."

I fsak 32/87 (møte 17.02.87) ble det knyttet følgende merknad til et skriv hvor SKS ga en statusredegjørelse forplanleggingen av Sleågakraftverk:

Rødøy formannskap har med tilfredshet notert den interesse og det engasjement a/c Salten Kraftsamband har vist i denne sak og kommunen ser fram til at den planlagte kraftutbygging kan realiseres snarest mulig."

SKS framla flere alternative løsninger, bl.a. med/uten utnyttelse av Gjervalvassdraget. I ksak 165/87 (møte den 22.12.87) ble det gitt uttalelse til de daværende planene for Sleåga kraftverk og uttalelsen vedlegges denne saken. Som det framgår hadde kommunestyret en positiv holdning til saken, men satte som betingelse at det ble gjort noe med vegspørsmålet (fastlandsforbindelse rundt Gjervalen).

I samband med de reviderte planene som ble framlagt i planmeldingen 1997-98 behandlet formannskapet i fsak 110/98 (møte 09.07.98) spørsmålet om konsekvensutredningsprogrammet i.h.t. Plan- og bygningsloven VJI-a som var ute til høring. NVE fastsatte så endelig KU-program (KU=konsekvensutredning) i brev av 17.juni 1999, referert i kommunestyrets møte 30. juni s.å.

Samtidig som planmeldingen og KU-programmet var til høring søkte Rødøy kommune om prosjektmidler fra Nordland fylkeskommune for et eget næringsutviklingsprosjekt (NæRiKu) som hadde til formål å skape varige, næringsmessige ringvirkninger av kraftverkene.

Den ferdige konsesjonssøknaden forelå i mai/ juni 2002 og ble behandlet av Rødøy kommunestyre i september samme år, kfr ksak 41/2002 med følgende enstemmige vedtak:

- 1. Rødøy kommunestyre gir sin tilslutning til den foreliggende konsesjonssøknad og anbefaler hovedalternativet gjennomført.*
- 2. Avgjørende for saken er de plussverdier dette prosjektet skaper for lokalsamfunnet og at utbyggingen skjer uten konflikt med eller forringelse av andre viktige, lokale samfunnsinteresser.*

Etter denne tid med sentral høringsrunde lå saken til bearbeiding hos SKS, som altså valgte å gjøre en del tekniske endringer i planene som i sin tur krevde planendring. I denne tiden gjorde også arbeidet med Verneplan for vassdrag at saken ble forsinket.

Det vises for øvrig til at formannskap og kommunestyre er holdt løpende orientert om framdriften og valget av nye tekniske løsninger.

(...)

NæRiKu -prosjektet

NæRiKu (næringsretta ringvirkninger av kraftutbygging) er et prosjekt igangsatt av Rødøy kommune i et samarbeid med Nordland fylkeskommune og SKS (Saltens Kraftsamband).

Prosjektets mål er å utnytte de muligheter kraftutbyggingen gir for å skape varige ringvirkninger i form av arbeidsplasser og virksomhet i lokalsamfunnet. Det er nedsatt en egen styringsgruppe som skal lede arbeidet og det er engasjert eget prosjektsekretariat gjennom SNU/RU på Mo.

Prosjektet ble oppstartet i 1998, men har avvventet konsesjonssøknaden før prosjektet kan komme ordentlig i gang. Kommunen har som mål at en allerede før utbyggingen starter har konkrete næringsetableringer som kan utnytte kraft eller andre råstoffer lokalt.

Vurderinger

Den foreliggende planendringssøknad bygger på konsesjonssøknaden fra 2002. Rødøy kommune har all tid uttrykt en positiv grunnholdning til SKS sine planer om kraftutbygging i disse to områdene. Jeg viser således til tidligere kommunale vedtak.

I og med at denne planendringssøknaden bygger på tidligere prosjekt så er det naturlig å anbefale at Rødøy kommunestyre gir en klar uttalelse med anbefaling. Spørsmål som har med gjennomføring av prosjektene etc. ligger utenfor denne saken å behandle.”

Lurøy kommune har i brev datert 23.09.2005 meddelt at kommunestyret i møte 21. september fattet følgende vedtak:

”Lurøy kommune vil ikke gi sin tilslutning til utbygging av Kvannskarvatnet som del av Smibelg/Storåga kraftverk. Ut fra den massive motstanden i lokalbefolkningen, samt store ødeleggende konsekvenser for elvene Storåga/Kjerringåga, vil fordelene på langt nær oppveie for ulempene.”

Fra saksutredningen refereres fra avsnittet ”Konklusjon og vurderinger”

”Konklusjon og vurderinger.

Den foreliggende planendringssøknad bygger i all hovedsak på konsesjonssøknaden fra 2002. Både gjennom denne behandling i kommunestyret i 2002 og tidligere behandling i 1986, har kommunen uttrykt en positiv holdning til en utnytting av vannkraftpotensialet innen denne del

av Lurøy. Viser her til disse to behandlinger, hvorav den første ble vedtatt uten forbehold eller reservasjoner.

Totalt er konsekvensene ved en utbygging som omsøkt, moderate og mindre omfattende enn de fleste utbyggingsalternativene skissert i Samlet Plan. Ikke minst gjelder dette forslaget om en egen kraftutbygging i Lurøy med kraftstasjon i Vassvatnet og Aasvika i tråd med disse planene. De eldste planene her gir anvisninger på en årlig produksjon for disse to kraftverk på kun 29 GWh, hvorav Vassvatnet kraftverk skulle unytte fallet mellom Kvannskardvatn og Vassvatnet. Det er det samme utbyggingspotensiale som nå overføres til Smibelgutbyggingen. Kvannskardvatnet skulle da reguleres med 20 meter og vannet føres i en frittliggende rørgate på 1400 meter til kraftstasjonen i Vassvatnet. Videre skulle Vassvatnet senkes med 1 meter fra naturlig vannstand. Dette ville resultere i at vannføringa i Kjerringåga bare ville bli på ca. 26 % av dagens.

Selv om kraftutbyggerne i dag tar mer hensyn til natur og naturmiljø m.m., er det liten tvil om at det ville forårsake vesentlige større konsekvenser med en "egen" Lurøyutbygging i tråd med forslagene i Samlet Plan enn hva tilfellet er med Smibelgutbyggingsplanene av 2002 og langt mindre enn denne igjen ved den utbygging som nå foreslås.

Enhver kraftutbygging har i seg fordeler og ulemper, av større og mindre karakter. Det er disse konsekvenser som en gjennom forsvarlig planlegging, utredninger og aktiv medvirkning, skal sikre at blir tilstrekkelig belyst gjennom saksbehandlingen. En vil da gjennom et forsvarlig utredningsarbeide, sikre det nødvendige beslutningsunderlag. Dermed vil et vedtak primært bli tatt på bakgrunn av tilgjengelig og tilstrekkelig faktainformasjon. I dette tilfellet, vil utredningene fra behandlingen for to år siden med tillegg av de foretatte tilleggsutredninger, være en faglig vurdering av de konsekvenser en vil måtte vurdere å ta hensyn til ved utbyggingen. Saksbehandler er av den formening at utredningene er tilstrekkelig for å kunne vurdere utbyggingssaken og er i tråd med en vurdering fra NVE. Lokalutvalget burde ha kommet med disse nye utredningsønsker langt tidligere, om disse skulle blitt vurdert gjennomført.

Utbygger har tatt hensyn til de fleste motforestillinger som ble meldt ved forrige gangs behandling i sin endring av utbyggingen når det gjelder området Kvannskaret. Praktisk talt alle tekniske inngrep er flyttet fra dette området og gjenværende konsekvens er nå hovedsakelig knyttet til bortfall av vann til Storåga. Det vil fortsatt være inngrep som en del av kommunens innbyggere har motforestillinger mot. Selve Kvannskarvatnet vil bli nedtappet i perioder med inntil 2 meter, noe som vil kunne få konsekvenser for fiskebestanden i vatnet. Tilrenningen til Vassvatnet vil bli noe redusert, kanskje med rundt 1/5 del, noe som av fagfolk er vurdert å ha ubetydelig konsekvens. Kjerringåga vil få noe redusert vannføring, i gjennomsnitt vil vannføringen her bli redusert med ca. 20 %. Tørrlegging av Storåga, redusert vannføring i nedre del, vil kunne føre til reduksjon på 10-20 % i rekruttering av ørret i Vassvatnet. En slik reduksjon vil imidlertid ha små konsekvenser, da vannet har en ganske tett ørretbestand med mange andre muligheter til rekruttering. En tørrlegging av elveløpet mellom Kvannskarvatnet og Vassvatnet, vil kunne endre vegetasjonen langs elveløpet.

Det legges opp til en oppgradering av overføringslinjenettet mellom Eidhaugen via Gjervalen og inn til sentralnettet i Melfjordbotten, ei kraftilinje som også er ment benyttet for å overføre krafta fra en eventuell vindmøllepark på Sleneset. En slik samhandling med planene for Smibelg og Storåvatn vannkraftverk og Sleneset vindkraftverk, vil virke gunstig på flere måter. Her vil også en kraftutbygging for Stelåga vannkraftverk i Melfjordbotn, som Rødøy-

Lurøy kraftverk vurderer å søke på, kunne få sin nettilknytning.

En utbygging av denne størrelse vil måtte ha noen konsekvenser, men disse må i det alt vesentlige vurderes å være små totalt sett. En er kjent med den lokale motstand som finnes i Aldersundet til utbygging av Kvannskaret som omsøkt, men ut fra en helhetsvurdering gis denne ikke nødvendig vekt for å gå mot de foreslåtte utbyggingsplanene. Ikke minst gjelder det at bortfall av Kvannskaret i sammenheng med utbygging, kan velte hele vannkraft - utbyggingen i tilknytning til Smibelg kraftverk eller forårsake betydelige forsinkelser ved en eventuell utbygging på Rødøysiden.

Med utgangspunkt i forannevnte og sett ut fra den klare positive holdning som er utvist fra Lurøy og Rødøy kommunestyre til SKS sine planer om vannkraftutbygging gjennom tidligere behandlinger hvor konsekvensene var betydelig større enn hva som nå foreslås, finner derfor saksbehandler å kunne anbefale utbyggingen av Smibelg kraftverk som omsøkt hvor Kvannskaret inngår som en del av Smibelgutbyggingen."

Nordland fylkeskommune v/ fylkesrådet fattet følgende vedtak i møte den 10.10.2005:

"Fylkestinget viser til tidligere uttalelse (FT-sak 91-2002), og anbefaler at det gis konsesjon for bygging av Smibelg og Storåvatn kraftverker med reguleringer og overføringer som beskrevet i søknaden.

Fra saksutredningen i forbindelse med behandlingen i fylkesrådet den 10.10.2005 refereres avsnittene "Problemstilling", "Konsekvenser" og "Oppsummering":

"Problemstilling

Utbyggingen det søkes om er mye det samme som Fylkestinget i 2002 anbefalte at det ble gitt konsesjon til. I ettertid har utbygger forbedret prosjektet noe, både i forhold til økonomi, kraftproduksjon og noen innvendinger som kom inn ved forrige høringsrunde. Undersøkelsesplikten (jfr, kulturminnelovens §9), når det gjelder ikke-samiske kulturminner, vurderes som oppfylt i og med at områder med stort kulturminnepotensiale er tatt ut av planen, slik det fremgår av konsesjonssøknadens s. 19-20.

Rødøy kommune behandlet saken i kommunestyret den 30. juni 2005. Uttalelsen lyder: "Rødøy kommunestyre gir sin tilslutning til den foreliggende planendringssøknad og anbefaler at SKS Produksjon innvilges konsesjon for utbygging av Smibelg og Storvatn kraftverker, krf vedtak i 2002."

Lurøy kommune skal behandle saken i kommunestyret den 21.september. Uttalelsen ettersendes saken. Den 30. august er det planlagt folkemøte og den 14. september behandling i formannskapet.

Konsekvenser

Ved behandling av søknaden i 2002 ble konsekvensene ansett for å være små til ubetydelige, mest på grunn av at området er lavproduktivt med få brukerinteresser. De største negative konsekvensene ble da regnet for å være reduksjon av inngrepsfrie områder, beitebruk for sau, reindrift og muligens bevaring av kulturminner.

Oppsummering

Konsesjonssøknad for bygging av Smibelg og Storåvatn kraftverker ble behandlet i Fylkestinget i 2002. Fylkestinget ga da anbefaling om at det ble gitt konsesjon. Ellers ble det forutsatt at undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 oppfylles og at det tas hensyn til reindriftsutøvelsen i anleggsfasen. I ettertid har utbygger forbedret prosjektet noe, både i forhold til økonomi, kraftproduksjon og noen innvendinger som kom inn ved forrige høringsrunde. Undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 anses nå for oppfylt, da områder med stort kulturminnepotensiale er tatt ut av planen. Rødøy kommune anbefaler at det gis konsesjon.”

Fylkesmannen i Nordland. har i brev datert 05.10.05 kommet med følgende uttalelse

” (...)

Konsekvensar av utbygginga

Denne kraftutbygginga er i våre dagar ei svært utypisk utbygging. Ho fører til svært store inngrep, men ho gjev også mykje energi. Dei nye planane fører ikkje til særleg mindre inngrep totalt, men inngrepa kjem i antatt mindre konfliktfylte områder. Vi tek utgangspunkt i brevet vårt av 4.11.2002 til førre konsesjonssøknad.

Ferskvassbiologi – fisk

Ein stor svakheit i førre KU var at det ikkje var gjennomført prøvefiske eller andre ferskvassbiologiske undersøkingar i påverka innsjøar og elver. Det er no gjort prøvefiske (Nordnorske ferskvassbiologer 2004, rapport 2004-6 og 2004-9) i Kjerringåga, Vassvatn, Svartvatn, Sørfjordvatn, Nedre Kvannskarvatn og i Oldervikelva. Dette gjev oss eit betydeleg betre grunnlag for å vurdere konsekvensane for fisk.

Kjerringåga, Vassvatnet og Nedre Kvannskarvatnet

Kjerringåga blir vurdert til ikkje å ha ei eigne stammer av laks og sjøaure. Det betyr ikkje at det ikkje går fisk opp i elva, men at gyte- og oppvekstmulegheitane er for dårlege til at elva har eigne stammer av anadrom fisk. Undersøkingane har vist at den lakseførande strekninga i tillegg til å vere kort, også har små areal eigna som gyte- og oppvekstområder. Vassvatnet vil få 10-20% reduksjon i rekrutteringa av aure. Det blir foreslått å tynne ut røyebestanden i vatnet for å kompensere for redusert rekruttering av aure – mindre røyebestand vil gje betra overleving for småaure i strandsona. Effektane av mindre gjennomstrauming i Vassvatnet er ikkje vurdert. Nedre Kvannskarvatn er ikkje prøvefiska med garn. Aktuelle gyteområder og deler av strandsona er elfiska. Vatnet har fin fisk i dag, men det har svært dårleg rekruttering. Gytemulegheitane er avgrensa til utløpselva, innløpselva frå Midtre Kvannskarvatn og muligens gruntområder langs land. Tørrlegging av gruntområda store deler av sommaren vil vere svært negativt både for produksjon og for mulegheit til gyting om hausten.

Svartvatnet og Sørfjordvatnet

Hovudinnløpselva i Svartvatnet vil få sterkt redusert vassføring. Dette er også den viktigaste gyteelva per i dag. Prøvefiske i Svartvatnet viste at vatnet har ein tett bestand av aure. Ved å gjennomføre ein del mindre tiltak i hovudinnløpselva meiner ein Svartvatnet vil ha tilstrekkeleg rekruttering også etter ei utbygging.

I Sørfjordvatnet reknar ein ikkje med at redusert vassføring i hovudinnløpselva vil få spesiell betyding. Det meste av gytinga skjer i ein innløpsbekk i sørvest. Vatnet er i dag på grensa til å vere overbefolka så ein liten reduksjon i gyte- og oppvekstareal reknar ein ikkje med vil vere negativ for fiskebestanden i dette vatnet.

Oldervikelva

Oldervikelva kjem frå Storåvatnet. Regulering og overføring av Storåvatnet til Gjervalen vil gje betydeleg reduksjon i vassføringa i denne elva. I følgje undersøkinga som er gjort har Oldervikelva svært avgrensa potensiale for laks og sjøaure og ein meiner elva truleg har for liten produksjon til at ein kan definere ei eiga stamme av sjøaure i elva.

Oppsummering av dei nye undersøkingane

Ein reknar det ikkje lenger som sannsynleg at Sørfjordelva og Kjerringåga har eigne stammer av laks eller sjøaure. For Oldervikelva er det framleis vanskeleg å gje ei sikker vurdering. Utbygginga er framleis planlagt utan minstevassføringar. Sjølv om dette vil vere negativt for fisk i dei påverka vassdraga, vil ikkje lenger sjølvstendige stammer av laks eller sjøaure bli utrydda, kanskje med unntak av Oldervikelva. Utbygginga vil likevel vere negativt for fiske etter laks og sjøaure. Dette kjem vi tilbake til under konsekvensar for friluftsliv. Nedre Kvannskarvatn har marginale forhold for aure. Det produserer i dag lite, men fin fisk. Sjølv ei lita regulering av vatnet og stenging av utløpselva vil vere negativt, kanskje heilt øydeleggende for både produksjon i vatnet og gytemulegheitene i bekkane rundt vatnet. Dei andre vatna og elvene som blir påverka av utbygginga er vurdert til å vere marginale for fisk og er ikkje undersøkt nærmare.

Andre forhold for fisk

Både utløpet frå Smibelg og Storåvatn kraftverk vil ha utløp i dagen. Dette kan føre til at fisk kan bli ståande i utløpa frå kraftstasjonane og dermed kome seinare inn til elvene i Gjervalen enn tidlegare. Dette kan vere eit særleg stort problem for Gjervalelva som er den einaste elva i fjorden med ei sjølvstendig sjøaurestamme og ein betydeleg oppgang av laks.

Biologisk mangfald

Denne utbygginga berører store områder. Desse områda er prega av fattige, harde bergartar, lite lausmassar og sparsam, fattig vegetasjon. Undersøkingane på fagtema botanikk og vilt er til dels gamle, og dei ber meir preg av å vere raske befaringar enn grundige undersøkingar. Områda på nordsida av Gjervalen har det eldste faktagrunnlaget. Områda rundt Storåvatnet og Sleåvatnet vart befart ein dag i 1987 eller 1988 av folk frå Tromsø museum. Dei andre områda som blir berørt av Storåvatn-utbygginga er aldri undersøkt nærmare. Områda på sørsida av Gjervalen vart befart i 1997 av NINA. Også her var det snakk om ein dags helikopterbefaring. Dei vidare vurderingane er gjort på bakgrunn av berggrunnskart, generell biologisk erfaring m.m.

For fugl og pattedyr er også "undersøkingane" basert på ein dags helikopterbefaring av områda sør for Gjervalen i 1997. I tillegg har NINA gått gjennom kjent litteratur frå området (samla plan rapportar med meir) og gjort intervju med ressurspersonar i området. Sjølv om det er eit fattig område er vi litt forundra over at det ikkje er gjort litt grundigare undersøkingar i samband med ei så omfattande utbygging. Vi tenker spesielt på at mange av vatna og elvene ikkje ein gong er oppsøkt i felt av biologar. Vi har vurdert undersøkingane og vel under tvil å akseptere dei som grunnlag for konsesjonssøknaden.

Konkrete førekomstar som blir negativt påverka

Det er skildra nokre få lokalitetar som har verdi i utbyggingsområdet.

1. Det er eit rikt område rundt Storåvatnet. Dette blir ikkje påverka av utbyggingsplanane.
2. Dei lågareliggande vatna som Vassvatnet og Svartvatnet kan bli negativt påverka som følge av mindre gjennomstrauming. Dette kan vere negativt for våtmarksfugl knytta til vatna.

3. Mellom Nedre Kvannskarvatnet og Vassvatnet er det skildra ei verdifull naturbeitemark. Denne har fått B-verdi i ei kartlegging av kulturlandskap utført av Planteforsk Kvithammar sommaren 2005. NINA (1997) meiner utbygginga ikkje vil ha konsekvensar for naturbeitemarka. Frå lokalt hald er det peika på at Storåga både fungerer som naturleg gjerde og som vassskjelde for dyr som beiter i området. I tørre perioder vil Storåga vere meir eller mindre tørrlagt etter ei utbygging. Det er nettopp i desse tørre periodene Storåga per i dag er einaste vassskjelde for beitedyr i området. Indirekte vil dermed tørrlegging av Storåga påverke naturbeitemarka, fordi det blir vanskelegare å ha beitedyr i området, dersom dei ikkje har drikkevatt i tørre perioder. Beitedyr er naudsynt for å oppretthalde verdiane i naturbeitemarka.

Bortsett frå for overføring av Nedre Kvannskarvatn er det ikkje påvist negative konsekvensar for truga eller sårbare naturtyper og arter. Vi må presisere at dei enkle undersøkingane som ligg til grunn for søknaden gjev dårleg grunnlag for å vurdere konsekvensane på arts- og naturtypenivå.

Friluftsliv

Konsekvensane for friluftsliv er vurdert i to rapportar – ein frå KOMMIT i 1987 og ein frå NIVA i 1997. NIVA gjev både området nord og sør for Gjervalen høg heilskapsverdi for friluftslivet. Dei vurderer konsekvensane til å vere middels negative. KOMMIT har vurdert områda på nordsida av Gjervalen. Alle områda bortsett frå det rundt Storåvatnet vurderer dei til å ha middels verdi og ei utbygging vil ha middels negative konsekvensar. Området rundt Storåvatnet får og middels verdi, men her vurderer dei konsekvensane til å vere store negative ved ei utbygging.

Det er inngrep i heilt urørte områder, usikker is for ferdsel om vinteren og reduserte fiskemulegheiter som utgjer dei største negative konsekvensane for friluftsliv.

- Området Kvannskarvatna – Vassvatnet. Dette området får betydeleg mindre inngrep enn i opphavleg plan. Det er no ei liten reguleringssone og redusert vassføring i Storåga som blir dei synlege inngrepa – kraftlinje, demning og anleggsområde er ikkje lenger aktuelt i området. Dette er lokalt eit svært viktig område i Lurøy kommune. Dei nye planane har sannsynlegvis middels negative konsekvensar for friluftsliv i området.
- Uavhengig av om Kjerringåga, Sørfjordelva og Oldervikelva har sjølvstendige stammer av laks eller sjøaure, blir det likevel fiska ein god del der, særleg i Kjerringåga. Til dels sterkt redusert vassføring vil gjere det vanskelegare for fisk å vandre opp i elvene, og det vil sannsynlegvis bli vanskelegare å få fisk her. I konsesjonssøknaden er ikkje reduserte fiskemulegheiter vurdert, men dette er klart negativt for friluftslivet i området.
- Dei største negative konsekvensane for friluftslivet kjem på grunn av at utbygginga vil gje nye, store inngrep i heilt urørte områder. Vi vil få tørrlagte elver, store reguleringssoner, fleire steintipper, kaianlegg og kraftlinjer i området. Området som heilheit er forholdsvis lite bruka, men konsekvensane er likevel betydelege. Vi er samde i konsekvensvurderingane i dei to utredningane.

Landskap og inngrepsfrie naturområder (INON)

Det er for landskap og INON at dei største negative konsekvensane av ei utbygging kjem. I høve til førre søknad er ein del inngrep no fjerna. Dette gjeld:

- Luftspenn over Gjervalen frå Storåvatn kraftverk. Dette er erstatta med sjøkabel.

- Kraftlinje opp Sleådalen, pumpestasjon i Sleådalen og regulering av Sleåvatnet. Dette er ikkje lenger aktuelt. Det vil no kun vere bekkeinntak øvst i Sleådalen.
- Kraftlinje, pumpestasjon og reguleringsmagasin ved Kvannskarvatnet er ikkje lenger med i planane.
- Storåvatnet skal kun senkast. Det vil dessutan vere eit uttak frå vatnet, mot både inntaks- og uttakspunkt i dei opphavlege planane.

Dei nye planane konsentrerer i større grad inngrepa. Dei største nye inngrepa i ny plan er pumpestasjon, regulering og kraftledning opp til Vakkerjordvatna og kraftledning og anleggsveg opp til Smibelgvatnet for Smibelg kraftverk. For Storåvatn kraftverk vil Vestre Sandviksvatn bli regulert med 33 meter. I tillegg ønsker ein å overføre Hundåga frå Gjervalvassdraget til Storåvatnet. Dette vil i så fall påverke eit verna vassdrag.

Dei negative konsekvensane for landskapet vil vere mindre totalt sett enn dei var i opphavleg plan. Særleg fjerning av pumpestasjonane i Sleådalen og ved Kvannskarvatnet med tilhøyrande kraftledningar og reguleringar og fjordspennet over Gjervalen er positivt. For dei andre vatna og elvene i området er det fyrst og fremst snakk om mindre endringar. Vatna vil framleis bli regulert og elver vil bli tørrlagt i det som i dag er eit heilt urørt kystlandskap. Vi meiner framleis utbygginga vil ha store negative konsekvensar for landskapet i dette området.

Inngrepsfrie naturområder i Noreg (INON)

Det har i mange år vore eit miljøpolitisk mål å sikre store, samanhengande naturområder utan tekniske inngrep. Dette går mellom anna fram av St.meld. nr 29 (1996-97) Regional planlegging og miljøpolitikk, St. meld. nr 58 (1996-97) Miljøvernpolitikk for en berekraftig utvikling, i St. meld. nr 37 (2000-2001) Om vasskrafta og kraftbalansen, og i Sem-erklæringa til den no avgåtte regjeringa. I Stortinget si handsaming av stortingsmelding nr 37 (2000-2001) seier komiteen mellom anna følgjande:

”Komiteens flertall mener potensialet i framtidige utbyggingar kombinert med den økte verdien av å sikre de gjenværende naturområdene gjør at epoken med store vannkraftutbygginger er over. Flertallet mener hensynet til kommende generasjoners naturopplevelser tilsier en restriktiv holdning til videre vassdragsutbygging, og at vi lar de aller fleste vassdrag som står igjen forbli urørt”.

Dette er klare føringar vi må forhalde oss til og som også har vore kjent for utbyggjar gjennom heile planleggingsprosessen. Den nye regjeringa vidarefører også dette i plattformen dei har lagt gjennom Soria Moria forhandlingane. Dei seier m.a. i si erklæring:

”Hensynet til kommende generasjoners naturopplevelser tilsier en restriktiv holdning til videre vassdragsutbygging, og at vi lar de aller fleste vassdrag som står igjen forbli urørte.”

Tekniske inngrep har redusert arealet og antalet villmarksprega områder (>5 km frå tyngre tekniske inngrep) i Noreg dei siste 100 åra. I perioden 1988 – 2003 mista Nordland 701 km² villmarksprega områder, meir enn noko anna fylke i Noreg. I same periode mista Nordland 978 km² inngrepsfrie naturområder (> 1 km frå tyngre tekniske inngrep), også dette meir enn noko anna fylke i Noreg.

I utbyggingsområdet er INON i dag redusert betydeleg på grunn av fleire kraftledningar som er lagt gjennom eller nær området. Dette gjeld kraftlinja på nordsida av Melfjorden, kraftlinja på sørsida av Gjervalen inn Gjervalvassdraget og kraftlinja på sørsida av Melfjorden. Den siste kraftlinja er ikkje registrert som inngrep i den nasjonale oversikta over INON. Vi har

imidlertid vald å ta omsyn til denne kraftlinja. I våre INON-utrekningar er derfor INON-grunnlaget korrigert for denne eksisterande kraftlinja.

Reduksjon av INON ved ei muleg utbygging vil vere på 71 km². Dette vil vere 15,2% av alt INON-areal i Rødøy og Lurøy kommuner. Utbygginga påverkar ikkje villmarksprega områder. Ein reduksjon på 71 km² utgjer 7,2% av total reduksjon av INON i Nordland i perioden 1988 – 2003.

Denne store reduksjonen i INON er eit bilete på kor store inngrep vi får i heilt urørte områder. Det er inngrepa i dette urørte fjordlandskapet vi meiner er dei mest negative konsekvensane av utbygginga.

Marine områder / Marin verneplan

I 2002 var Melfjorden med i marin verneplan. Melfjorden er no tatt ut og kun Nordfjorden er framleis med i marin verneplan. Overføring av vatn frå Melfjorden til Gjervalen vil derfor ikkje påverke verneplan for marine områder.

NINA ved Hartvig Christie har vurdert konsekvensane for marine ressursar i 2004. Hovudkonklusjonane frå NINA er at overføringane i utbyggingsplanane ikkje har konsekvensar for viktige gyte- og oppvekstområder for fisk, for lokalt sjøfiske og for eksisterande oppdrettsanlegg i Sørfjorden. Planane vil ha små negative konsekvensar for øvrige marine organismar.

Ein reknar med at særleg vatn frå Storåvatn kraftverk vil gje noko meir isdanning innerst i Gjervalen om vinteren, men dette vil ikkje gje vesentlege negative effektar for fisk og andre saltvassorganismar. NINA meiner også at utøvinga av fiske ikkje vil bli betydeleg berørt. Ei utbygging av Storåvatn og Smibelg kraftverk vil dermed ha forholdsvis små konsekvensar for marine ressursar og vil ikkje kome i konflikt med statlege, marine verneplanar.

Konflikt med vassdrag verna mot kraftutbygging

Utbygger ønsker å overføre Hundåga til Storåvatnet. Hundåga er i dag ein del av Gjervallvassdraget som er varig verna mot vasskraftutbygging gjennom verneplan IV. I vernevedtaket er det opna opp for å vurdere overføring av dei øvre felta ved ei eventuell utbygging av Sleåga. Slik sett er det i ikkje automatisk vern av Hundåga. Konsekvensane av ei overføring vil fyrst og fremst vere negative i Hundådalen. Vi er likevel negative til å overføre Hundåga til Storåvatnet. Denne utbygginga vil gje så massiv påverknad av området under eit, at verdien av dei urørte restområda aukar. Gjervallvassdraget vil miste noko av referanseverdien sin dersom vi tillet ei overføring av deler av nedslagsfeltet til Storåvatnet. Ei slik overføring vil vere ei direkte utholing av vassdragsvernet.

Avbøtande tiltak og justering av planane – forslag frå Fylkesmannen

- Ingen overføring av vatn frå Gjervalelva sitt nedslagsfelt til Storåvatnet. Gjervalelva er verna mot vasskraftutbygging, og verdien av dette nedslagsfeltet som referansevassdrag vil auke dersom dei andre elvene i området blir bygd ut.
- I Oldervikelva er det foreslått å bygge "Syvde-tersklar" for å kompensere for redusert vassføring i elva. Syvde-tersklar kan til ein viss grad gjere produksjonsforholda i Oldervikelva betre. Minstevassføring frå Storåvatnet vil og redusere konsekvensane i Oldervikelva, men det er ifølgje utbygger ikkje aktuelt, i og med at Storåvatnet kun skal senkast.
- I Nedre Kvannskarvatn kan ein redusere konsekvensane av regulering og overføring ved å ikkje tillate nedtapping etter at isen går om våren fram til gytetida er over i slutten av

oktober. I tørre perioder bør ikkje vatn overførast til Smibelg kraftverk i det heile. Dette vil ha ei rekke avbøtande konsekvensar:

- Gruntområda i vatnet vil ikkje bli øydelagt og dermed framleis vere viktige for produksjonen i vatnet.
- Det vil vere muleg for fisk å gå opp i gytebekkane om hausten.
- Det vil vere større restvassføring i Storåga. Dette vil gjere konsekvensane for friluftsliv og for naturbeitemarka ved Vassvatnet mindre negative.
- Ved å stoppe overføringa frå Nedre Kvannskarvatn i tørre perioder, vil beitedyr ha tilgang på vatn. Det er avgjerande at dyra har tilgang på vatn i tørre perioder for å oppretthalde beitemarka. I dag er det Storåga som er vasskjelde i desse periodene. I våte perioder er det nok vasstilgang andre stader.
- Auka totalvassføring i Storåga vil gje betre forhold for oppgang av fisk i Kjerringåga. Dette vil kunne redusere dei negative konsekvensane for laks- og sjøaurefiskarane.
- Innløpselva frå Smibelgvatnet i Svartvatnet må justerast slik at det framleis blir muleg for fisk å vandre opp. Også ein anna bekk bør uformast slik at fisk klarer å gå opp for å gyte. Forslaga er detaljert skildra i rapport 2004-6 frå Nordnorske ferskvannsbiologer.
- Neddykking av utløpa frå kraftstasjonane vil redusere feilvandring av anadrom fisk på veg inn til Gjervalelva.

Andre samfunnsmessige forhold

Mange kommunar i Nordland slit med dårleg økonomi. Av dei to kommunane i dette prosjektet har særleg Rødøy ein vanskeleg økonomisk situasjon. Dei har også problem med etablering av nye arbeidsplassar. Noko høgare skatteinntekter i anleggsperioden, konsesjonsavgift og skatteinntekt av anlegga (ca. 4-5 mill kr per år) vil gje kommunane større økonomisk spelerom. Både i anleggs- og driftsfase vil det vere knytta nye arbeidsplassar til anlegga.

Energiproduksjon i regional samanheng

I Rødøy og Lurøy er det fleire større og mindre planer for utbygging av vass- og vindkraft. Fylkesmannen meiner det er viktig å sjå desse planane i samanheng. Det er i dag planer for fleire småkraftverk i Smibelg / Storåvatnområdet som er i direkte konkurranse med planane til SKS. Vidare er det planar for utbygging av fleire av elvene på nordsida av Melfjorden, mellom anna fossen i Nattmoråga. På Sleneset er det store planar for utbygging av vindkraft.

Konklusjon

Dei negative konsekvensane av utbygginga kan stort sett oppsummerast slik:

- Utbyggingsplanane vil gje store, nye inngrep i heilt urørte områder. Slike store, urørte områder er verdifulle i seg sjølv uansett kor dei ligg. Dei klart største negative konsekvensane av utbygginga knytter seg til dette – inngrep i eit stort, urørt område. Dette har store negative konsekvensar for landskap.
- Inngrep i desse urørte områda har middels til store negative konsekvensar for friluftsliv.
- Varig, redusert vassføring i det verna vassdraget Gjervalelva.
- For flora og fauna, (biologisk mangfald), er det påvist få verdifulle lokalitetar i området. Også her er det områda ved Nedre Kvannskarvatn som har dei største verdiane. Naturbeitemarka mellom Nedre Kvannskarvatn og Vassvatnet blir indirekte negativt påverka av utbygginga. Ei medverkande årsak til at så få verdifulle lokalitetar er påvist kan vere at det er svært enkle undersøkingar som ligg til grunn for søknaden.
- Utbygginga har stort sett små negative konsekvensar for fisk og ferskvassorganismar. Størst negative konsekvensar er knytta til regulering og overføring av Nedre Kvannskarvatn
- Utbyggingsplanane har små negative konsekvensar for marine ressursar.

Det er som vist til tidlegare, klare politiske føringar på at ein ønsker å verne dei fleste av dei resterande, urørte vassdraga i Noreg (m.a. St. meld. nr 37 (2000-2001) og sist i Soria Moria erklæringa til den nye regjeringa). Det er vanskeleg å sjå at denne utbygginga er i tråd med dette klart uttrykte politiske målet. På den andre sida syner formuleringa i verneplan 4 for vassdrag, der det blir opna for muleg overføring av deler av nedslagsfeltet til Gjervalelva, at Stortinget den gongen gjorde ei klar vurdering i høve til kraftutbygging i området. Saka har også fleire andre motsettande interesser og ho byr på vanskelege avvegingar mellom viktige samfunnsinteresser.

- *I området er det konkurrerande planer om utbygging av mindre kraftverk.*
- *Kraftutbygging i området vil bidra til betra ressursgrunnlag i næringssvake kommuner.*
- *Det er store planer om andre vind- og vasskraftutbyggingar på Sleneset og på nordsida av Melfjorden, som kan vise seg å ha større konsekvensar for friluftsliv, biologisk mangfald og landskap enn det desse planane har.*

Sjølv om oppgåva vår strengt tatt er å vurdere denne kraftutbygginga isolert, er det vanskeleg å ikkje sjå på planane i ein større, regional samanheng. Ut frå kunnskapen vi sit inne med har planane for Storåvatn og Smibelg mindre negative konsekvensar enn ein del av dei andre planane for kraftutbygging i området.

Under tvil vil vi ikkje gå mot ei utbygging av Storåvatn og Smibelg kraftverk.

Forslaga vi har til avbøtande tiltak må påleggast utbyggar dersom det blir gjeve konsesjon til bygging av Smibelg og Storåvatn kraftverk. Vi legg då særleg vekt på dei biotopjusterende tiltaka som er foreslått i elvene og på forslaget til manøvreringsreglement for Nedre Kvannskarvatn.

Vi føreset og at det ikkje blir gjeve løyve til å overføre deler av Gjervalvassdraget til Storåvatnet."

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har ikke avgitt uttalelse til de reviderte planene til tross for flere purringer.

Fiskeridirektoratet, region Nordland har kommet med følgende uttalelse datert 21.09.05:

"Fiskeridirektoratet region Nordland viser til mottatt revidert søknad om konsesjon i forbindelse med bygging av Smibelg og Storåvatn kraftverker i Rødøy og Lurøy kommuner. Vi viser videre til opprinnelig søknad datert 21.06.02 og vår uttalelse til denne, datert 07.10.2002.

I oversendelsesskriv fra NVE, datert 15.06.2005 hevdes følgende:

"Søknaden bygger på den opprinnelige konsesjonssaknaden (datert mai 2002). Salten Kraftsamband presenterer nå et prosjekt hvor det er tatt hensyn til kritiske momenter fra forrige høringsrunde. Det er også gjennomført tilleggsutredninger for fagområdene fisk, geologi, marine ressurser og kulturminner".

Ovenstående sitat må i beste fall bygge på en misforståelse og i verste fall være en bevist, feilaktig informasjon. Fiskeridirektoratet region Nordland registrerer at vår anmodning i brev av 07.10.2002, om å ta fiskeri og oppdrettsorganisasjoner med på listen over høringsinstanser, ikke er tatt til følge, hva angår kartlegging og/ eller

konsekvensutredning for marine ressurser kan vi ikke se at det er gjort noen som helst tilleggsutredninger i forhold til opprinnelig søknad av mai 2002.

Kysttorskbestanden har i løpet av de to - tre siste årene blitt registrert som faretruende lav. Dette har igjen resultert i et meget strengt forvaltningsregime for eventuelt å kunne få til en snarlig gjenoppbygging av bestanden.

Utbyggingen av Smibelg og Storvatn kraftverker vil medføre en. geografisk og tidsmessig forskyvning av ferskvannsutslipp til sjø som igjen vil få store konsekvenser for temperatur og salinitet i store områder i de aktuelle fjordsystemer. Dette vil utvilsomt igjen få store konsekvenser både for arts mangfold og de enkelte arters mulighet til reproduksjon i områdene.

Fiskeridirektoratet region Nordland finner det svært bekymringsfullt at utbyggingen, med de potensielt negative virkninger den vil ha for både de marine ressurser og for den fremtidige næringsaktivitet i de berørte områder, ikke blir forelagt næringsutøverne gjennom deres organisasjoner.

Fiskeridirektoratet region Nordland vil på det sterkeste henstille til at det blir satt krav om at en kartlegging av det marine økosystemet skal gjennomføres før en eventuell utbygging igangsettes. Dette er den eneste måten de kortsiktige og langsiktige virkninger av en slik utbygging kan bli dokumentert. Samtidig vil en slik undersøkelse kunne bidra til å belyse virkninger av en rekke fremtidige, lignende prosjekter.

Bergvesenet har i brev datert 12.09.05 meddelt følgende:

"Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard (Bergvesenet) har ikke registrert bergrettigheter eller mineralske forekomster i området som blir berørt av utbyggingen.

I planendringssøknad med konsekvensutredning datert mai 2005 fremgår det at det bare i liten grad vil bli aktuelt med massetak, steinbrudd eller uttak av andre masser i forbindelse med anlegget. Konsekvensutredningen er mangelfull med hensyn til plassering og istandsetting av eventuelle massetak.

Videre skal det deponeres ca. 700.000 m³ utsprengt tunnelmasse ved 7 deponier. Deponiene er i konsekvensutredningen kun skravert inn på kart i målestokk 1:20.000 og 1:5000. Etter Bergvesenet mening er dette mangelfullt og må rettes opp. Det må fremgå av konsekvensutredningen hvordan deponiene tenkes utformet og plassert i terrenget.

Statens vegvesen region nord har i brev datert 23.09.05 meddelt at det ikke har merknader til søknaden.

Sametinget har i brev datert 12.10.05 kommet med følgende uttalelse:

"Sametinget utførte i 2003 tilleggsutredningen "Smibelg og Storåvatn Kraftverker-Konsekvensutredning for kulturminner og kulturmiljø". I denne forbindelse ble det også foretatt undersøkelser etter Lov av 9, juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.) § 9, slik at undersøkelsesplikten i hovedsak kan regnes som oppfylt for samiske kulturminner i forbindelse med konsekvensutredningen og tilleggsutredningen. For området som omfattes av

konsesjonssøknaden og konsekvensutredningen så foreligger det derfor et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for å klargjøre konfliktnivået i forhold til samiske kulturminner og -miljøer.

I forbindelse med konsekvensutredningen ble det påvist 12 kulturmiljøer som direkte eller indirekte (visuelt) blir berørt av utbyggingsplanene. Ni av disse er samiske kulturmiljøer og består i hovedsak av kulturminnet som kan knyttes til reinnomadismen, som heller (slåhpa), arran (ildsted) og teltboplass (goahtesadjc). For disse ville påvirkningen hatt stort negativt omfang, hovedsakelig knyttet til reguleringer ved oppdemming slik de opprinnelige planene var. Sametinget foretok videre i september 2004 befarings av noen områder hvor undersøkelsesplikten etter kml. § 9 ikke var oppfylt, samt at det hadde kommet til noen planendringer siden Sametingets første registrering i planområdet. I forbindelse med nevnte befarings har Sametinget i brev 14.12.2004 til SKS Produksjon AS oversendt våre faglige merknader.

Som det nå framgår av "Planendringssøknad med konsekvensutredning mai 2005" er det, på bakgrunn av konklusjonene i de utredningene som er gjennomført, tatt hensyn til de viktigste invetndingene hva gjelder forholdet til samiske kulturminner og -miljøer. Blant annet er oppdemming av nedre Kvannskardvatnet, Vakkerjordvatnet og Storåvatn tatt ut av planene. Sametinget er tilfreds med dette.

Sametinget har følgende merknader knyttet til foreliggende konsesjonssøknad;

1. Når det gjelder anleggsvegen fra sjøen og opp til Smibelgvatn forutsetter Sametinget at tiltak tilpasses der registrerte automatisk fredete samiske kulturminnet (Rl - heller).
2. Når det gjelder plassering av fremtidig tipp ved Vakkerjordvatnet forutsetter Sametinget at denne legges over brinken, for å virke minst mulig skjemmende på kulturmiljøet ved vatnet. Skulle en slik plassering ikke la seg gjøre forutsetter Sametinget at saken tas opp med oss i den hensikt å komme frem til en løsning som ivaretar hensynet til det registrerte kulturmiljøet.
3. Når det gjelder området langs Mangåga og rundt nedre Mangåvatn forutsetter Sametinget at det utvises stor forsiktighet når man skal lage vannvei med inntak i området og dam/terskel, dette med tanke på det registrerte kulturmiljøet.
4. Når det gjelder området langs gårdsbosettingen i Vassvika forutsetter Sametinget at vi på detaljplannivå får høve til å vurdere om undersøkelsesplikten etter kml. §9 kan anses som oppfylt.

Sametinget har ingen øvrige merknader, men forutsetter som tidligere nevnt, at vi får høve til å uttale oss til detaljplaner for områdene som omfattes av våre merknader punkt 1-4."

Statens Landbruksforvaltning har i brev datert 07.11.2005 sendt følgende uttalelse:

"Redusert vannføring i Storåga vil medføre at et naturlig hinder mellom to beiteområder blir borte. Det er også opplyst at Storåga er den eneste vannkilden for beitedyr i området i tørre perioder. Fylkesmannen har i sin uttalelse pekt på at beitedyr er nødvendig for å opprettholde verdiene i dette naturbeiteområdet.

På denne bakgrunn vil Statens landbruksforvaltning be om at det blir stilt krav om avbøtende tiltak som tar hensyn til beiteinteressene, jf fylkesmannens uttalelse.

Statens landbruksforvaltning har for øvrig ingen merknader til søknaden eller konsekvensutredningen. Vi beklager at høringsfristen er oversittet."

Riksantikvaren har i brev datert 05.10.05 kommet med følgende uttalelse:

"Riksantikvaren vil ikke avgi uttalelse til denne saken. Uttalelse fra Sametinget, Nordre Nordland og Nordland fylkeskommune vil ivareta kulturminneforvaltningens merknader."

Helgeland regionråd har i brev datert 11.10.05 kommet med følgende innstilling i saken som ble enstemmig vedtatt 5/10-05:

"Helgeland Regionråd gir sin tilslutning til byggeplanene for Smibelg og Storåga kraftverker i tråd med planendringssøknad hvor Kvennskaret inngår som en del av kraftutbyggingen. Det anbefales at SKS Produksjon innvilges konsesjon for den planlagte utbygging av nevnte kraftverker, hvor en utbygging gjennomføres med de endringer som følger av plandokumentene med konsekvensutredningen fra mai 2005."

Lurøy senterparti har i brev datert 20.10.05 kommet med følgende uttalelse:

"Lurøy Senterparti vil på det sterkeste fraråde senking av Kvannskarvatnet, og tørrlegging av Storåga. Storåga er den eneste elven som tilfører Vassvatnet rent smelte vann, vi er mot at elven tørrlegges da det ikke foreligger konsekvensanalyse for Vassvatnet. I tillegg vet vi at Kvanskard blir ødelagt ettersom det skal senkes med 2 meter, marbakken som ørreten beiter i vil bli tørrlagt og gyteplassene ødelagt. Viser til at flertallet i Lurøy kommunestyret i siste behandling hadde samme mening."

Aldersund lokallag har i brev datert 20.10.05 kommet med denne uttalelsen:

"Viser til kommunestyrevedtak sak. 28/02 dat. 23.09.02 og Lokalutvalgssak. 32/02. Lokalutvalget ba da formannskapet vurdere konsekvensene av den planlagte utbyggingen opp mot den beskjedne inntekten et slikt inngrep ville medføre. En ba videre om en mer offensiv lokal miljøpolitikk og spesielt med vektlegging på turisme. Da saken var til endelig behandling, ga kommunen sin fulle tilslutning til utbygningsplanene, vedtaket var ikke enstemmig, og i ettertid ble det innlevert en underskriftsliste fra Aldersund krets, som krevde ny behandling av saken. Imidlertid trakk SKS, seg fra sine planer og har nå presentert en ny hvor konsekvensene for Kvannskarvatnet er blitt langt mer moderat enn først antatt -i følge saksutreder. I det nye forslaget får en inntrykk av at Kvannskarvatnet og de merknader som var opphavet til protestskrivet fra kretsen -nå er imøtekommet, men dette er slett ikke tilfelle etter vårt syn, og det begrunner vi med følgende.

Selv om konsekvensene for Kvannskarvatnet synes noe redusert, frykter vi at nedtapping på inntil 2 m -fortsatt vil føre med seg negative konsekvenser for vassføringen i Kjerringaaga og Storaaga. I høringsutkastet er det ikke foretatt konsekvensutredninger for disse to elvene og andre tilstøtende vassdrag blant annet Vassvannet. En kan heller ikke se at det er foretatt en grundig nok utredning for Kvannskarvatnet, og innvirkningen ved å senke vannet 2 m. De naturlige vassveier er lite nevnt og i tørre perioder vil dette få konsekvenser for fiskebestanden i Kjerringaaga, fordi vannføringen til Storaaga om sommeren stort sett kommer fra Kvannskarvatnet.

Elveleiene er i dag naturlige utmarksgjerder og vil ved en nedtapping og følgende tørrlegging ikke fungere som naturlige stengsler for husdyrhold. Dette kan selvsagt reguleres ved gjerdning, men et utmarksgjerde i den størrelsesorden som skal til for å erstatte inntørkede elveleier, vil kunne føre til konflikter mellom bøndene og reindriftsnæringen, da et slikt gjerde vil være et hinder for reinens naturlige trekkveier. Konsekvensen kan bli at landbruket i området legges ned. Dette kan igjen føre til at kulturlandskapet gror igjen.

Også fiskemulighetene som er en av de store attraksjonene i området vil bli svært skadelidende ved en nedtapping med påfølgende tørrlagte elver.

Konsekvensene for de berørte områder er fortsatt store selv om de nye planene synes å gi inntrykk av noe annet. Vi snakker fortsatt om store inngrep i et naturområde i Lurøy, uten at dette gjenspeiler seg i noen større gevinst for kommunen. Man er skeptisk til at det planlegges inngrep i et uberørt naturområde. Det storslagne landskapet har i seg selv et stort potensiale for nærrekreasjon og turisme. En tørrlegging av elvene, med de konsekvensene det kan føre med seg, vil bidra til å redusere områdets verdi betraktelig. En viser her til en uttalelse fra samarbeidsrådet for Naturvernsaker (SRN) sin høringsuttalelse om vassdragsvern til Olje - og energidepartementet dat 26.05.03 side 7. nest siste avsnitt:

"Kjerringåga har stor landskapsmessig variasjon. og er rikare enn vassdraga rundt, med bl.a. fleire lausmasseavsetningar og velutvikla bjørkeskog. Dette er et av dei viktigaste friluftsområda i Lurøy kommune, og planlagt utbygging gir sterkt redusert vassføring i Storaaga fra nedre Kvannskardvatnet til Vassvatnet og reduserer frilufts- og opplevingsverdien vesentlig. Fuktelskande vegetasjon ved Kvannskardvatnet og langs Storaaga blir også negativt påverka, og fisket kan bli redusert ved regulering".

I disse tider er "kommunedelplanen" ute til høring i kretsene. Her finner en på det medfølgende oversiktskartet avmerkede områder som kan egne seg til småkraftverk. Undersøkelser viser at et minikraftverk knyttet til Storaaga, kan gi strøm tilsvarende 600 boligheter. Verdien av dette til kommunen er ca. kr. 5 mill, Dette er en langt større gevinst for kommunen enn de foreskrevet kr. 600 000,- som er kommunens andel i forhold til dagens utbygging.

Vi har også merket en uttidig kobling mellom vindkraft utbyggingen på Sleneset, vannkraft-utbyggingen i Rødøy og utbyggingen av Storaaga og Smibelgvannet. Vi har vanskelig for å se en slik sammenheng, og kan ikke uten videre ta for god fisk at en er avhengig av å tappe ned Kvanskarvannet 2 m for å få til vindkraftanlegget på Sleneset? For Lurøys vedkommende er en andel på kr. 6 00 000.- som smuler å regne hvis Rødøy er avhengig av vannet fra Kvannskardvatnet for å få realisert sin utbygging. Om så er tilfelle -må Lurøys andel i dette tilfelle beløpe seg til millioner.

Konklusjon:

Aldersund lokalutvalg kan ikke akseptere de reviderte kraftutbyggingsplanene for Storåvatn og Smibelgvannet. Ulempene ved utbyggingen er fortsatt for store. Områdets egenverdi som uberørt natur og storslagent landskap er ikke tilstrekkelig tatt hensyn til i konsekvensutredningen."

Den norske turistforening har i brev datert 16.06.06 kommet med følgende uttalelse:

"Vi viser til revidert konsesjonssøknad mottatt 23.06.05, som vi gjerne vil uttale oss til. Vi er klar over at vårt høringssvar kjem lenge etter høringsfristen, men vi er kjent med at NVE enda ikkje har avslutta si konsesjonsbehandling av prosjektet. For DNT er dette ei så stor, omfattande og kontroversiell sak at det uansett er viktig for oss å kome med våre synspunkt. Vi trur også det er interessant for NVE å få våre merknader sjølv om dei kjem seint, sidan vi har vore engasjert i vasskraftsaker i fleire tiår, og dessutan er Norges største friluftslivsorganisasjon. Vi håper derfor at dette høringsinnspølet blir registrert, og vil følgje saka på linje med andre høringssvar."

Vi refererer vidare fra uttalelsen:

Merknader til revidert søknad

Prosjektet ligg i Rødøy og Lurøy kommune, og består av to kraftverk som skal gi 216 GWh i årlig produksjon. Smibelg kraftverk sør for fjorden Gjervalen utnyttar Storåga i Kjerringåga, Tverråga i Sørffordelva, Vassvikelva og Mangåga. Storåvatn kraftverk nord for Gjervalen utnyttar Oldervikelva, Hyttelva, Sleåga, Sandvikelva, Komagåga og Gjervalelva (verna vassdrag). Mange av dei vassdraga som inngår i prosjektet, får snudd avløpet, og det blir derfor til dels dramatiske naturinngrep.

Grunngjeving for tiltaket

Utbyggars viktigaste argument for å realisere dette tiltaket er lokal verdiskaping. Eit slikt prosjekt gir ein del sysselsetting i anleggsperioden sjølv om mange blir rekruttert utanfor regionen. I tillegg gir kraftverket inntekter til kommunane i form av skattar/avgifter. Men anlegget gir svært få varige arbeidsplassar, og sysselsettingseffekten lokalt av å bygge f.eks. bioenergianlegg er langt større.

Utbygger peker også på at tiltaket vil gi eit positivt bidrag til landets kraftforsyning og dermed redusere importen frå utlandet. Ytterligare vasskraftutbygging gjer oss enda meir avhengige av nedbør og temperatur, noe som var hovudårsaka til den knappheitssituasjonen vi opplevde vinteren 2002-03. Stikkordet for vår framtidige energiproduksjon er større fleksibilitet, og da er det andre energikjelder enn vasskraft vi skal satse på. Når det gjeld utbyggars argument om at kraftverket vil bidra til reduserte CO₂-utslepp, gjeld det berre dersom krafta kjem til erstatning for fossilt brensel, og det har vi slett ingen garanti for. Mest sannsynlig vil den berre bidra til å auke Norges allereie uforsvarlig høge energiforbruk.

Dessutan har vi bygd ut svært mye av norsk vassdragsnatur, og vi har eit stort ansvar for å ta vare på resten. Både Bondevik II-regjeringa og nåverande regjering har i sine regjeringserklæringar sagt at hensynet til kommende generasjoners naturopplevelser tilsier en restriktiv holdning til vidare vassdragsutbygging, og at vi lar de aller fleste vassdrag som står igjen forbli urørt. Dette har vi eit ansvar for å følgje opp, og ved denne utbygginga i Lurøy-/Rødøy kan svært mange vassdrag miste sin status som urørte og verneverdige.

Endringar i ny søknad samanlikna med forrige

Tiltakshavar hevder at det nye prosjektet har vesentlig mindre konflikhtar enn søknaden i 2002. Det er derfor nødvendig med ein gjennomgang av dei mest sentrale endringane.

I 02-søknaden var planane for Smibelg kraftverk å nytte fallet mellom Smibelgvatnet og fjorden med Smibelgvatnet som hovudmagasin, med 6m permanent senking og 25m regulering ved senking. Vidare skulle Nedre Kvannskardvatn regulerast 4 m og avløpet overførast til

Smibelgvatnet. På tilløpstunnelen frå Smibelgvatnet skulle to bekkar i Vassvikelva samt Mangågas avløp takast inn. Tilsvarende var planane for Storåvatn kraftverk å utnytte fallet mellom Storåvatnet og fjorden, med Storåvatn som inntaks- og hovudmagasin med 27m regulering. Avløpet frå Hyttelva, Sleåga, Sandvikelva og Komagåga skulle bli tatt inn via overføringstunnel. Også Østre Sandvikvatnet var planlagt som magasin med 18m regulering, og avløpet skulle overførast til Vestre Sandvikvatnet.

Arealet med villmark var planlagt redusert med 7,5 km², mens inngrepsfrie område kat. I (3-5 km frå tekniske inngrep) vart redusert med 71 km² og kat. II (1-3 km frå tekniske inngrep) med 32 km². Totalt vart arealet med villmark/inngrepsfri natur **reduisert med drygt 110 km²**. I tillegg var det nødvendig med 132 kV-linje i fjordspenn over Gjervalen.

I den reviderte søknaden er endringane for Smibelg kraftverk at det ikkje blir anleggsdrift ved nedre Kvannskardvatnet og at reguleringa berre blir 2 m. Derimot blir det større inngrep ved Smibelgvatnet med permanent anleggsveg inn dit og tre nye bekkar overført til vatnet. I tillegg blir Vassvikelva/Vakkerjordvatnan tatt med i planane. Vakkerjordvatnet blir regulert 1 m, og det blir bygd pumpestasjon med kraftilinje for å pumpe vatnet opp på nivå med Smibelgvatnet. For Storåvatn kraftverk blir endringane at reguleringa av Storåvatn er redusert til 24 m, at reguleringa i Østre Sandvikvatn aukar (nå 30 m) samt at Vestre Sandvikvatnet blir regulert (33 m), at Hundåga (ein del av det verna vassdraget Gjervalelva) blir overført til Storåvatnet og at regulering av Øvre Sleåvatn, pumpestasjon og kraftilinje i Sleådalen er sløyfa. Luftspennet over Gjervalen er erstatta med sjøkabel.

Oppsummert vurderer DNT det slik at inngrepa i revidert søknad blir minst like store som i opphavlig søknad. Dei største reguleringshøgdena blir på 42 m (Smibelgvatnet), 33 m (Vestre Sandvikvatnet), 30 m (Østre Sandvikvatnet) og 24 m (Storåvatnet). Dette er klart meir enn i 02-søknaden. Overføring av nye elver inn på tilløpstunnelane er omtrent som før, men i tillegg blir delar av eit verna vassdrag tatt inn på tunnelen frå Storåvatn.

Som vi skreiv i vårt høringssvar til konsesjonssøknaden i 2002 er dette ei svært stor og dramatisk utbygging, der naturinngrepa ikkje kan forsvarast. DNT vil så sterkt vi kan få advare mot denne kraftutbygginga som har svært store reguleringsmagasin, sterk reduksjon i vassføringa til mange elver, ein dramatisk reduksjon av villmark/inngrepsfritt areal og inntak av delar av eit verna vassdrag. Utbygginga er i direkte konflikt med to regjeringars erklæring om å la dei fleste gjenverande vassdrag forbli urørte.

Andre konsekvensar av utbygginga

Masse frå sprenging av kraftstasjonar og tunnelar

Totalt volum av tunnelmasse og masse frå kraftstasjonane i fjell er ca. 730.000 m³. Planen er å tippe massen frå kraftstasjonane i Gjervalen. Det står ingenting i søknaden om eventuelle konsekvensar det vil ha for biologi, vasskvalitet og landskapsmessige forhold i fjorden. Det vurderer vi som ein klar mangel ved søknaden. Resten av tunnelmassen blir lagt i tippa ved Smibelgvatnet, Øvre Vakkerjordvatnet, Sleådalen og evt. ved Hyttvatnet. Tippa vil representere terrenginngrep og vil forringe landskapskvalitetane i området.

Hydrologiske endringar

Alle magasin blir tappa ned utover vinteren og våren, og vil i større eller mindre grad bli fylt opp utover sommaren. Magasinet i Smibelgvatnet (utgjer 40% av årstilløpet frå eige felt) vil bli fylt opp ca. 20.08 i eit normalår, dvs. at det blir synlege reguleringssoner heile sommaren. Dei andre magasin, dvs. Storåvatnet, Vestre og Østre Sandvikvatnet, blir fylt opp omtrent på

same tidspunkt eller noe seinare. Altså vil det for alle magasina i utbyggingsområdet bli tydelige reguleringssoner i den perioden på sommaren det er mest aktuelt å bruke området til friluftsliv. Forutan biologiske effektar, erosjonsproblem og usikker is som dei regulerte vatna fører til, blir det altså vesentlige landskapsmessige konsekvensar. Totalt utgjør neddemt/tørrelagt areal ca. 1,5 km².

Elvene nedstrøms magasin og inntak får sterkt redusert vassføring, frå tørrelagging rett etter inntak til gradvis meir vatn. For dei større elvene vil vassføringa (gjennomsnitt for året) ved utløp i fjorden variere mellom tørrelagging (Mangåga), 16% (Vassvikelva), 27% (Komagåga), 35% (Sandvikelva), 55% (Sørfjordelva) og 80% (Storåga). Dette er store reduksjonar, og vil omfatte mange km med elvestrekning (ikkje vurdert eller oppgitt i søknaden). Det er ikkje lagt opp til minstevassføringar for noen av elvene, så øvre del av alle dei regulerte elvene vil bli heilt tørrelagt.

Verneplan for vassdrag

I motsetning til i 02-planen blir det nå foreslått å overføre eit delfelt av det verna vassdraget Gjervalelva til Storåvatnet. Utbyggjar hevder at verneplanen opner for å utnytte dei øvre delane av nedbørfeltet til kraftutbygging. Det Stortinget vedtok om dette var: ...forutsetter at øvre del av vassdraget kan vurderes med tanke på utbygging sammen med Sleågavassdraget. For det første gir denne formuleringa rom for tolking. Både "øvre del" og "vurderes" er skjønnsmessige, ikkje absolutte. For det andre er det eit gjennomgåande prinsipp i verneplan for vassdrag at ein verner heile nedbørfelt. DNT meiner det vil undergrave verneplanens status og innretning dersom ein tar ut delar av eit verna nedbørfelt og inkluderer i eit større utbyggingsprosjekt. Vi går derfor kraftig imot denne planendringa.

Utbyggjar hevder at dei andre vassdraga som inngår i utbyggingsplanen ikkje har vore vurdert i verneplanssamanheng. Det stemmer ikkje heilt. Kjerringåga vart vurdert i Verneplan for vassdrag IV saman med bl.a. Gjervalelva. Elva fekk jamnt over stor-svært stor verdi for biologisk mangfald, og middels stor verdi for friluftsliv. Når vassdraget likevel ikkje kom med i verneplanen, var årsaka ei totalvurdering der andre vassdrag i området hadde større type- og referanseverdi, ikkje manglande verneverdi for Kjerringåga.

Landskap/inngrepsfritt naturområde/naturmiljø

I NINAs KU-rapport heiter det at området verdi i første rekke er knytt til urørtheit. Området blir framstilt som utilgjengelig, lågproduktivt og lite brukt av primærnæringa, og bør vurderast ut frå om det er representativt for denne naturregionen, og kor mye av slike naturtypar som er bevart. NINA viser så til behandlinga av verneplan IV for vassdrag i 1993, der det var ønske om betre representasjon av kystvassdrag i Nordland. NINA konkluderer med at området som heilskap har generelt stor verdi som del av eit større urørt naturområde, men ikkje nasjonal verdi (maks regional) i og med at dei aktuelle vassdraga ikkje kom med i verneplanen.

Dette er ein konklusjon DNT ikkje kan stille seg bak. Vi er heilt samd i at området har stor verdi pga. at det er urørt. Dette, saman med storslått, variert natur og vassdrag med stor inntrykksstyrke og opplevingsverdi, gjer at området etter vårt syn har nasjonal verdi. Bildematerialet i konsesjonssøknaden understreker til fulle den fantastiske vassdragsnaturen i området. Det er svært få så store og urørte område att i Norge, og slike er det særskild viktig å ta vare på. At inngrepsfri natur blir redusert med 110 km² ved ei utbygging framhever vårt poeng.

At ikkje fleire vassdrag i området vart verna ved behandling av Verneplan for vassdrag IV, skuldast bl.a. at eit vassdrag må ha eit visst areal for å kome med i ein nasjonal verneplan for vassdrag. I tillegg legg verneplaninstrumentet stor vekt på biologisk mangfald og omfanget av friluftslivsbruk. I og med at området stort sett består av mange små vassdrag ($\leq 10 \text{ km}^2$), har fattig berggrunn og er relativt tungt tilgjengelig, vil det ikkje få topp verdi for dei aktuelle fagfelte. Det betyr ikkje at vassdragsnaturen samla sett har liten verdi. Tvert imot rekner vi dette området som svært viktig, og DNT kjenner ikkje til noen planlagte vasskraftutbyggingar som vil ha så store negative effektar på natur, landskap og villmarksfriluftsliv. Den meir detaljerte gjennomgangen (i NIVA-rapporten om friluftsliv) av ulike vassdragsavsnitt i planområdet underbygger vårt syn om at det her dreier seg om storslagen og verneverdig vassdragsnatur.

Når det gjeld naturfaglige forhold, har både floraen og faunaen relativt få artar, dels pga. fattig berggrunn og dels fordi dette i stor grad er eit alpint landskap. Fleire av vassdraga har aure, og nedre delar har innslag av anadrom fisk. Trass i artsfattige miljø vil ei utbygging endre vegetasjonen langs enkelte elveløp, påverke fugle- og oterbiotopar og forringe gyte- og oppvekstmuligheter for aure. Desse negative effektane kjem altså i tillegg til store landskapsinngrep. Også viktige kulturminne, inkl. samiske knytt til reindrif, blir negativt påverka av utbygging. I tillegg er utbyggar usikker på om fisk på veg inn fjorden (særlig sjøaure) vil vandre inn mot utløpet av kraftverka (blir oppfatta som nye elver) eller passere og vandre opp i dei riktige elvene. Dette må etter kraftselskapets meining avklarast først etter utbygging, men det er etter DNTs syn ikkje akseptabelt.

Naturrerssursar

I dette delkapitlet, som handler om jord- og skogbruk, blir det foreslått å bruke steinmassar frå anleggsarbeidet til å forlenge ein skogsbilveg ved Sørffjordgarden, slik at det blir atkomstveg til Smibelg kraftstasjon, vidare inn i enden på fjorden (Gjervalen) og rundt til Storåvatn kraftstasjon og vidare til Sørffjorden/Oldervik for å gi vegsamband her. Dette blir i så fall eit gigantisk naturinngrep i ein hittil veglaus fjord, og vil ytterligare forsterke dei negative effektane av tiltaket, samt auke reduksjonen i inngrepsfritt areal. Ein slik bruk av steinmasse vil vi advare mot.

Friluftsliv

Området er lite brukt til fiske, særlig dei øvre delane, mens nedre del brukast meir. Kjerringåga har både fastbuande og ein del hytter innan nedbørfeltet, og Vassvatnet og Svartvatnet er viktige fiskelokalitetar. Også Sørffjordvatnet og Svartvatnet i Sørffjordelva er mye brukt. Vidare er dei aller nedste delane av Kjerringåga, Sørffjordelva og Gjervalelva populære pga. anadrome strekningar med sjørøye, sjøaure og laks. Jakta har lite omfang, og det er særlig rypejakt det dreier seg om, i tillegg til sporadisk jakt på elg.

Utbyggingsområdet er relativt lite brukt til turgåing pga. vanskelig tilgjengeligheit, men potensialet for villmarksturisme er veksande. Det er eit viktig friluftsområde her, nemlig Vassvatnet/Svartvatnet, som blir intensivt brukt til ulike aktivitetar og har kommunal interesse. Utbygging vil gi store reguleringssoner i magasina, usikker is og delvis tørrlagte elvestrekningar. Dette vil redusere naturopplevinga og villmarkspreget, og gjere området mindre attraktivt å bruke. Det viktige friluftsområdet Vassvatnet/Svartvatnet blir negativt påverka ved at Storåga ned mot Vassvatnet, eit viktig landskapselement, blir nærmast tørrlagt.

Konklusjon

Regjeringa har sagt at tida for dei store vasskraftutbyggingane er over. Salten Kraftsambands planar om Smibelg og Storåvatn kraftverk er ei omfattande utbygging når det gjeld natur- og

miljøkonsekvensar, med fire store reguleringsmagasin, reduksjon av INON-område med 110 km² og svært mange elver som får kraftig reduksjon i vassføringa. Eit av dei største urørte områda i regionen, inkludert eit fjordområde utan inngrep, blir punktert og mister totalt sin verdi som villmark og nasjonalt kystlandskap. DNT går derfor sterkt mot denne utbygginga, og kan heller ikkje sjå at å gi konsesjon vil vere i tråd med Soria Moria-erklæringa.”

Forum for natur og friluftsliv har i brev av 03.11.2005 kommet med følgende uttalelse:

”Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland, FNF Nordland, er et nettverk for 12 natur- og friluftslivsorganisasjoner i Nordland, med til sammen ca. 20 000 medlemskap. FNF Nordland arbeider for å sette friluftslivet og dets behov på dagsorden og øke bevisstheten om helse og livskvalitet samt viktigheten av å ta vare på naturen og miljøet rundt oss. FNF Nordland arbeider også for å sikre arealer for et aktivt friluftsliv.

FNF Nordland viser til konsekvensutredning og revidert søknad om konsesjon for nevnte kraftverk framsatt av Salten Kraftsamband AS. FNF Nordland frarår på det sterkeste at omsøkt konsesjon innvilges. Dette ut fra følgende begrunnelse:

Kystnær villmark:

Inngrepet er planlagt lagt til et kystområde med stor grad av urørthet. Kystnær villmark, dvs, naturområder som ligger mer enn 5 km. unna tyngre tekniske inngrep, er en natur- og landskapstype som vårt land snart har mistet fullstendig. De kystnære områdene har gjennom tiden vært utsatt for det hardeste nedbyggingspresset, og i dag finner vi bare noen ytterst få og små områder igjen langs vår lange kyst som etter definisjonen kan betegnes som villmark. Melfjord-området er imidlertid et slikt område, og Direktoratet for Naturforvaltning har allerede anerkjent området som spesielt verdifullt ved å sette Melfjordens ene sidefjord, Nordfjorden, på en liste over områder som skal vernes gjennom den kommende kystverneplanen.

Sjeldne og truede naturtyper:

Kombinasjon av klima, topografi og berggrunn/løsmasser er avgjørende for hvilke natur- og vegetasjonstyper som finnes i et område. Når områder bygges ned, når vassdrag reguleres eller legges i rør, eller det foretas andre inngrep endres artenes livsgrunnlag. Dette innebærer at etablerte økosystemer ødelegges, og natur- og vegetasjonstyper skades eller forsvinner. Kartlegginger viser at det er mange natur- og vegetasjonstyper som av ulike årsaker er blitt sjeldne og truet i Norge i dag. Urørt kystnær vassdragsnatur med fossevegetasjon, elvedeltaer, brakkvannsområder osv. er en landskapstype med naturtyper som er sjeldne og truet i Norge i dag.

Friluftsliv i urørt natur:

Pr. definisjon er friluftsliv ”opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse”. Det vil si at det ikke bare er selve aktiviteten som er viktig for den enkelte friluftslivsutøver, men også hvilke omgivelser aktiviteten foregår i. Det å kunne oppleve opprinnelig natur uten inngrep og menneskeskapte endringer er en verdi som vi i vårt samfunn i dag må ses på som ubetalelig. FNF Nordland er opptatt av at vi må sikre disse verdiene også for kommende generasjoner. Vi har i dag et betydelig kraftoverskudd i Nordland, og det er ikke mange vassdrag igjen i vårt fylkes som ikke i større eller mindre grad har vært utsatt for kraftutbygginger. Sett i lyset av disse momentene vil det ikke være bærekraftig samfunnsutvikling å bygge ut enda mer av vår tungt belastede vassdragsnatur.

På bakgrunn av de overnevnte argumenter tilrår natur- og friluftslivsorganisasjonene i Nordland ved FNF Nordland at Salten Kraftsambands reviderte konsesjonssøknad ikke godkjennes, og at det omsøkte utbyggingsområdet med alle vassdrag og ulike naturtyper bevares i sin helhet slik det er.

Ytterligere en uttalelse i saken ble avgitt den 11.08.06:

"Vi har tidligere uttalt oss i denne saken 03.11.05. Vi er kjent med at NVE enda ikke har avsluttet konsesjonsbehandlingen i denne saken og ønsker derfor å komme med en ytterligere uttalelse.

Inngrepsfrie naturområder (INON) og landskapsbilde

Arealet av villmarkspregede områder i nordland har blitt redusert sterkt den siste tiden. I perioden 1988-2003 mistet Nordland 701 km² villmarkspregede områder og 978 km² inngrepsfrie naturområder (INON). Dette er mer enn noe annet fylke i Norge. Reduksjon av INON ved en eventuell utbygging vil bli 71 km². Dette utgjør 15,2 % av alt INON-areal i Lurøy og Rødøy kommuner og 7,2 % av total reduksjon av INON i Nordland i perioden 1988-2003. Inngrepsfrie naturområder i Nordland består mest av fjellarealer. Kystområder er av de sjeldneste uberørte naturområdene. Området som det her er søkt konsesjon for er nettopp et slikt kystområde. Direktoratet for Naturforvaltning har allerede anerkjent området som spesielt verdifullt ved å sette Melfjordens ene sidefjord, Nordfjorden, på en liste over områder som skal vernes gjennom den nye kystverneplanen. Melfjordområdet ligger i tillegg i forlengelsen av et stort naturområde, lite påvirket av menneskeskapte inngrep, med Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark mindre enn 4 km unna det planlagte utbyggingsområdet. Det er unikt med et så stort tilnærmet uberørt område som grenser opp mot et stort verneområde som Saltfjellet-Svartisen Nasjonalpark. Det er derfor av nasjonal betydning at dette området forblir i dagens uberørte tilstand.

Det er svært sannsynlig at området vil forbli uberørt dersom kraftutbygging ikke tillates. Denne vurderingen er gjort på bakgrunn av dagens infrastruktur i området, med beskjeden bosetting og lite utbygd veinett. Det er heller ikke noe press på området av næringsmessig art.

Hensynet til friluftslivet

To konsekvensutredninger for friluftslivet er gjort for området (en fra KOMMIT i 1987 og en fra NIVA i 1997). Rapportene vurderer de negative konsekvensene ved en eventuell utbygging til å være middels til store for friluftslivet.

Magasinene vil bli nedtappet om vinteren og vil i mer eller mindre grad bli fylt opp igjen utover sommeren. Smibelgvatnet vil i et normalår bli fylt opp rundt 20. august. De andre på omtrent samme tid eller noe senere. Dette vil si at det vil være godt synlige reguleringssoner hele sommeren og dermed i sesongen det er mest aktuelt å bruke området til friluftsliv. I tillegg vil vi få tørrlagte elver som gir reduserte fiskemuligheter og oppvekstområder for fisk. Steintipper, kaiannlegg og kraftlinjer vil sammen med de store reguleringssonene i innsjøene føre til stor forringelse av den estetiske/visuelle opplevelsen av området som helhet. Usikker is om vinteren vil føre til begrensede muligheter for ferdsel om vinteren

Biologisk mangfold

Områdene utbyggingen berører er preget av fattige, harde bergarter, lite løsmasser og sparsom, fattig vegetasjon. Grunnlaget for vurdering av biologisk mangfold i det planlagt

utbygde området er basert på raske befaringer der store områder ikke er undersøkt i det hele tatt.

Forekomster som blir negativt påvirket:

- Vassvatnet og Svartvatnet kan bli negativt påvirket på grunn av mindre vanngjennomstrømming. Dette kan være negativt for våtmarksfugl knyttet til vannene.
- Verdifull naturbeitemark mellom Nedre Kvannskarvatnet og Vassvatnet vil bli berørt av utbyggingene.

Det er ellers ikke påvist negative konsekvenser for truende eller sårbare arter eller naturtyper. Vi mener likevel undersøkelsene som her er gjort ikke er grundige nok til å vurdere biologisk mangfold i en så omfattende utbygging som berører så store områder.

Verna vassdrag

Hundåga er en del av Gjervalvassdraget verna i Verneplan 4 for vassdrag. Regulanten ønsker å overføre 0,8 km² av dette nedslagsfeltet til Storåvatnet. Det er åpnet for å vurdere overføring av deler av Gjervalvassdraget i Verneplan 4. Vi mener likevel at dette ikke bør gjøres da det er en lite helhetlig forvaltning å åpne opp for utbygging i deler av et allerede verna vassdrag. En eventuell utbygging vil naturligvis komme i konflikt med verneformålet.

Både Bondevik II-regjeringa og nåværende regjering har i sine regjeringserklæringer sagt at hensynet til kommende generasjoners naturopplevelser tilsier en restriktiv holdning til videre vassdragsutbygging, og at vi lar de aller fleste vassdrag som står igjen forbli urørt. Dette har vi et ansvar for å følge opp, og ved denne utbyggingen i Lurøy/Rødøy kan svært mange vassdrag miste sin status som urørte og verneverdige.

Kulturminner

Området er rikt på verdifulle samiske kulturminner. Det er viktig å bevare disse i sin opprinnelige sammenheng da disse dokumenterer både sørsamisk og sjøsamisk bosetting.

Konklusjon

På bakgrunn av de nevnte argumenter oppsummeres de viktigste negative konsekvensene ved en eventuell utbygging:

- Reduksjon av inngrepsfrie naturområder (INON)
- Reduksjon av landskapsbilde/helhetsbilde og landskapskvaliteter
- Inngrep i og forringelse av et verdifullt og sjeldent kyst- og fjordlandskap
- Forringelse av friluftslivet ved reduserte fiske-, friluft- og opplevelsesverdier
- Ødeleggelse og forringelse av kulturminner
- Inngrep i det allerede vernede Gjervalvassdraget

Vi vil med dette fraråde at Salten Kraftsambands reviderte konsesjonssøknad blir godkjent. Området med alle vassdrag bør bevares slik de er.

Naturvernforbundet i Nordland har kommet med en uttalelse datert 10.10.2005.

"Naturvernforbundet i Nordland (NANO) ønsker med denne høringsuttalelsen å protestere mot at SKS skal få godkjent sin reviderte konsesjonssøknad for Smibelg og Storåvatn kraftverker i Rødøy og Lurøy.

I sin konsekvensutredning hevder SKS at det ikke finnes enkelte lokaliteter innen noen fagfelt som er vernet, eller som er verdifulle nok til å hindre en utbygging. Dette stemmer ikke, siden de i sin reviderte konsesjonssøknad ønsker å benytte avløpet fra feltet i Hundåddalen mot Gjervalvatnet, som er vernet i Samla Plan IV.

NANO mener også at man må vurdere området som en helhet for å innse dets betydning. Problematikken knyttes til områdets urørthet. Villmark og inngrepsfrie i kystnære områder i Norge er sjeldne og verneverdige. Norge har internasjonale forpliktelse om å ta vare på slik landskapsnatur.

Det er svært lite uberørt natur igjen i Norge. Direktoratet for naturforvaltning anslår at ca. 11 % av det samla landarealet nå er å regne for "villmark". Det vil si naturområder mer enn 5 km unna tyngre tekniske inngrep. Langt fra alle slike områder er vernet, og de fleste verneområder ligger høyt til fjells. De aller sjeldneste uberørte naturområdene er de som finnes i kystområdene. Melfjord-området er imidlertid nettopp et slik område, og enestående i Norge som også på Helgeland. Direktoratet for naturforvaltning har allerede anerkjent området som spesielt verdifullt ved å sette Melfjordens ene sidefjord, Nordfjorden, på sin liste over områder som skal vernes gjennom den kommende Kystverneplanen. Fjordlandskapet er vakkert og dramatisk, og det er svært variert. Geologien og landskapsformene er svært kontrastrike, og alpine fjelltopper og isbreer sammen med bratte fjordsider og fossefall bidrar til å gjøre landskapet til et av de vakreste og mest spesielle i landsdelen. I tillegg er fossevegetasjon sterkt truede biotoper. Vassdragsnaturen bidrar betydelig til denne landskapsopplevelsen, og er i dag fullstendig uberørt og inngrepsfri i dette området. Urørt kystnær vassdragsnatur er den sjeldneste vassdragsformen i Norge.

Melfjord- området er ytterkanten av et stort naturområde, lite påvirket av tekniske inngrep, med Saltfjellet- Svartisen nasjonalpark mindre enn 4 km unna det planlagte utbyggingsområdet. I nasjonal sammenheng er det unikt at et så stort og egenartet verneområde grenser opp mot et tilnærmet urørt kyst- og fjordlandskap. Inngrep må ikke tillates.

Kraftutbygging og vassdragsregulering det eneste som kan ødelegge dette naturområdet. Bosetningen er liten og spredt i ytterkantene av området. De aller fleste gårdene er fraflyttet, og nå nærmest å regne for kulturminner over en svunnen tids livsform og levemåte. Kommunikasjonene er dårlige, veiene få. Det er ikke press på området av noen art, verken næringsmessig eller bosetningsmessig. Et er derfor svært sannsynlig at området vil forbli uberørt dersom kraftutbygging ikke tillates. Dette forholdet er svært sjeldent for uberørte naturområder, og særlig langs kysten.

Spesielt er det også at området er så rikt på verdifulle samiske kulturminner. Disse dokumenterer sørsamisk og sjørsamisk bruk av området. Det er viktig å bevare disse i sin opprinnelige sammenheng med den uberørte naturen og vassdragene, som de fleste minnene er knyttet til. Det er grunn til å tro at en grundigere arkeologisk befarings også vil registrere flere fornminner, også av ikke-samisk art.

Summert opp kan man derfor si at de negative konsekvensene av en eventuell kraftutbygging vil bli:

- 1. Omfattende bortfall av villmarksområder og inngrepsfrie naturområder.*
- 2. Store inngrep i uberørt vassdragsnatur.*
- 3. Store inngrep i og forringelse av et verdifullt og sjeldent kyst- og fjordlandskap.*
- 4. Sterkt reduserte landskapskvaliteter, miljøverdier og friluftslivs-, fiske- og opplevelsesverdier.*
- 5. Ødeleggelse og forringelse av naturfaglige verdier knyttet spesielt til geofag og vassdragsnatur.*
- 6. Ødeleggelse og forringelse av kjente og ukjente kulturminner.*
- 7. Motstrider de politiske ønskene om å beskytte og bevare det som er igjen av verdifull uberørt natur i Norge.*

Etter vår mening overstiger derfor de negative konsekvensene fullstendig de positive konsekvenser. Vi har i dag et betydelig kraftoverskudd i Helgeland/Salten. Om kraftoverskuddet økes fører det til at det blir lønnsomt å øke kapasiteten på overføringslinjer ut av distriktet. Det vil ikke gagne den kraftkrevende industrien, som sliter med å skaffe kraft til en pris som opprettholder arbeidsplassene på Helgeland.

En kraftutbygging vil heller ikke være forenelig med Stortingets beslutning så sent som i juni 2005, om å følge regjeringens tiltak for å nå FN's målsetning om å stanse tapet av biologisk mangfold og natur innen 2010. Dette ambisiøse målet skal blant annet nås gjennom vern av norsk natur, heter det i stortingets tilrådning. Vi har et økende press på areal som kan være vanskelig å stå imot, i lokalsamfunn så vel som fra regjeringshold. Då er det viktig å se framover i tid og tenker på behova til generasjonene som kommer etter oss. Faktisk vil en godkjenning av denne konsesjonssøknaden være en hån mot Stortingets ønske om å bevare nettopp slike verdifulle naturområder. Også internasjonalt blir norsk kyst- og vassdragsnatur sett på som helt spesiell, og Norges forvalteransvar er ikke forenelig med en kraftutbygging i dette området.

Det bør fremheves spesielt at NANO i denne saken er i mot enhver form for utbygging, og alle alternativer. En småkraftutbygging er vanligvis å foretrekke framfor en storutbygging, men gitt områdets beskaffenhet er det bare en, eller høyst to plasser at en småkraftutbygging ville gitt miljøfordeler. Den eneste plassen NANO kunne vurdere et småkraftverk er i de nedre delene av Sørfjordelva, som alt er påvirket av tekniske inngrep. Ellers stiller vi oss fullstendig avvisende til annen småkraftutbygging, ikke minst de omfattende planene framlagt av grunneieren av gnr.23/1 Sandvik, for Komagåga, Sandvikelva, Sleåga og Natmorsåga (ikke i SKS plan).

Naturvernforbundet i Nordland sin tilrådning til saken kan oppsummeres slik:

- 1. Salten Kraftsambands reviderte konsesjonssøknad godkjennes ikke.*
- 2. Ingen godkjenning av omfattende alternative løsninger med småkraftverk.*
- 3. Området med alle vassdrag må bevares som det er. ”*

Advokatfirma Bjerknes Wahl-Larsen p.v.a. 11 grunneiere i Oldervika og Sandvika (Storåvatnprosjektet) har i brev datert 25.10.05 kommet med følgende uttalelse:

"1 Innledning

Jeg representerer følgende grunneiere i Rødøy kommune, som berøres av SKS Produksjons konsesjonssøknad for utbygging av Storåvatn kraftverk:

- Tore Ytterdahl og Gry F. Blix som eier gnr 23 bnr 1 - Sandvika i Melfjorden,*
- Kari E. Ravnsborg som eier gnr 19 bnr 1 – Oldervika i Sørfjorden,*
- Kyrre Johan Einvik som eier gnr 19 bnr 2 – Oldervika i Sørfjorden,*
- Dora B. Seljevoll som eier gnr 19 bnr 4 – Oldervika i Sørfjorden,*
- Sylvi H. Mathisen som eier gnr 19 bnr 5 – Oldervika i Sørfjorden,*
- Alf Peder Steinrem som eier gnr 19 bnr 11 – Oldervika i Sørfjorden,*
- Ragnvald H. Seljevoll som eier gnr 19 bnr 15 – Oldervika i Sørfjorden,*
- Leif A. Sjøvoll som eier gnr 19 bnr 17 – Oldervika i Sørfjorden,*
- Alette O. Solvang som eier gnr 19 bnr 18 – Oldervika i Sørfjorden og*
- Kåre Johan Nygård som eier gnr 19 bnr 22 – Oldervika i Sørfjorden.*

Mine parter har følgende bemerkninger til SKS Produksjons søknad.

2 Sammenfatning

Samtlige av de grunneierne jeg representerer går imot SKS Produksjons søknad og utbyggingsplaner for så vidt gjelder Storåvatn kraftverk. Disse grunneierne ønsker selv å utnytte sine vannfall ved bygging av flere småkraftverk i de berørte vassdragene. Det foreligger konkrete planer for slik småkraftutbygging.

Det samlede potensialet for småkraftutbygging er tilstrekkelig stort til å gjøre slik utnyttelse til et konkurransedyktig alternativt til SKS Produksjons søknad for Storåvatn kraftverk. Dette, sammenholdt med de øvrige ulemper forbundet med de omsøkte planer, medfører at vilkårene ikke er tilstede for å tillate ekspropriasjon i dette tilfellet. Uansett bør ikke slik tillatelse gis. Tilsvarende synspunkter anføres til støtte for at nødvendige konsesjoner heller ikke bør gis etter andre berørte lover.

Av disse grunner må SKS Produksjons søknad for Storåvatn kraftverk avslås.

Under henvisning til vassdragsreguleringsloven § 2 annet ledd krever grunneierne at saken forelegges Stortinget.

Grunneierne motsetter seg under enhver omstendighet at SKS Produksjon gis forhåndstiltredelse slik det søkes om.

3 Søknaden og vurderingstemaet for de omsøkte tillatelser

SKS Produksjon innehar ingen av de fallrettigheter som er nødvendig for kraftproduksjonen i Storåvatn kraftverk, og heller ingen rettigheter knyttet til den grunn som berøres av tiltaket. Alle slike rettigheter eies av private grunneiere. SKS Produksjon har således ingen tilknytning til området eller de aktuelle naturressursene som stiller selskapet i en annen stilling enn en hvilken som helst kraftprodusent som skulle finne det forretningsmessig interessant å bygge ut området. Alle nødvendige rettigheter må med andre ord erverves fra lokale grunneiere, fortrinnsvis gjennom ekspropriasjon ettersom disse har konkrete planer om å utnytte ressursene selv.

Vilkårene for ekspropriasjon i oreigningsloven § 2 annet ledd legger som kjent opp til en interesseavveining der nytten av tiltaket "tvillaust" må være større enn skadevirkningene/ulempene. I dette ligger blant annet den begrensning at samtykke til ekspropriasjon ikke kan gis dersom den aktuelle nyttevirkningen kan nås ved andre fremgangsmåter som medfører mindre grad av ulemper, jf også formuleringen " ... så langt det trengs til ... " i bestemmelsens første ledd. (Se blant annet Fleischer, Norsk ekspropriasjonsrett, 1978, s. 55 og Sandene / Keiserud, Oreigningsloven med kommentarer, 1990, s. 37.). Dette har særlig betydning i foreliggende sak i og med at en småkraftutbygging av de aktuelle vannressursene i grunneiernes regi langt på vei vil gi den samme nytte som det omsøkte tiltak, samtidig som ulempene vil være langt mindre. Det avgjørende vil da være hvorvidt eventuelle økte nyttevirkninger knyttet til Storåvatn kraftverk sammenlignet med en småkraftutbygging, i tilstrekkelig grad oppveier de økte ulempene ved tiltaket.

Mine parter mener disse avveininger må lede til at en småkraftutbygging er langt å foretrekke, også ut fra et samfunnsmessig perspektiv. Således er vilkårene for å tillate ekspropriasjon etter deres oppfatning ikke tilstede. Jeg skal i det følgende utdype dette ved en gjennomgang av ulempene ved tiltaket (punkt 5) sammenholdt med nyttevirkningene (punkt 6). Først skal jeg imidlertid gi en oversiktsmessig presentasjon av grunneiernes egne utbyggingsplaner (punkt 4).

Søknaden gjelder i tillegg konsesjoner etter blant annet industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven og vannressursloven. De ulemper og nyttevirkninger som gjennomgås nedenfor, vil i det vesentlige også ha betydning for konsesjonssøknadene etter disse lovene. Forholdene påberopes også i denne sammenheng, uten at jeg ser grunn til gå særskilt inn på hver enkelt av disse lovene i det følgende.

4 Grunneiernes utbyggingsplaner

Det foreligger konkrete planer om småkraftutbygging av de vassdrag som berøres av SKS Produksjons konsesjonssøknad. I korte trekk omfatter dette følgende prosjekter:

- For Tore Ytterdahls og Gry F. Blix' vedkommende er det aktuelt å bygge ut fallene mellom Østre / Vestre Sandvikvatn og Melfjorden i tre småkraftverk. Det ene kraftverket er planlagt med en installert effekt på 1 MW og vil utnytte et fall på ca. 213 meter mellom Østre Sandvikvatn og Sandvikputten. Beregnet årlig middelproduksjon utgjør 5,3 GWh.

Det andre kraftverket er planlagt med en installert effekt på ca. 0,84 MW og vil utnytte et fall på ca. 171 meter mellom Vestre Sandvikvatn og Sandvikputten. Årlig middelproduksjon for dette kraftverket er beregnet til 3,9 GWh.

Det tredje av disse kraftverkene vil ha en installert effekt på 4,3 MW og vil utnytte et fall på ca. 400 meter mellom Sandvikputten og Melfjorden. Beregnet årlig middelproduksjon utgjør 23,9 GWh.

Disse kraftverkene vil dermed til sammen gi 33,1 GWh i årlig middel.

- I tillegg har Tore Ytterdahl og Gry F. Blix planlagt å bygge ett småkraftverk som skal utnytte et fall på 362 meter mellom Sleåvatn og Melfjorden. Kraftverket vil ha en installert effekt på 4,54 MW og en beregnet årlig middelproduksjon på 19,2 GWh.

- *Endelig vil det for Tore Ytterdahl og Gry F. Blix kunne være aktuelt å utnytte hele eller deler av fallet mellom Øvre Komagvatnet og Melfjorden. Størstedelen av dette vassdraget tilhører dem, og en utbygging vil kunne gi en årlig produksjon på i størrelsesorden 30 GWh. Imidlertid forutsetter dette en avklaring vis-à-vis den andre eieren av vassdraget, Hilde Kilhavn. En slik avklaring er til nå ikke foretatt, og nærmere planer for denne utnyttelsen presenteres derfor ikke i denne sammenheng. Det er likevel et poeng at Tore Ytterdahl og Gry F. Blix gjennom sin posisjon som grunneiere, står langt nærmere til å utnytte disse naturressursene enn SKS Produksjon.*
- *Når det gjelder grunneierne i Oldervika, foreligger det planer om bygging av to småkraftverk, ett som vil utnytte et fall på ca. 108 meter mellom Storåvatn og Heimervatnet og ett som vil utnytte fallet på ca. 343 meter mellom Heimervatnet og sjøen (Sørfjorden). Det øverste kraftverket er planlagt med en installert effekt på ca. 0,95 MW, mens det nederste er planlagt med en installert effekt på ca. 4,5 MW. Produsert volum for disse to kraftverkene er planlagt med henholdsvis 5,8 og 25,5 GWh pr år.*

Samlet planlagt utbygging så langt fra grunneiernes side vil dermed gi ca. 83,6 GWh pr år i middel. Planene er utviklet til konsesjonssøknader som konkretiserer prosjektene nærmere. Søknadene foreligger i utkastets form, og siktemålet er å innlevere dem til NVE, i første omgang for uformelle tilbakemeldinger vedrørende innholdet.

5 Ulempene ved det omsøkte tiltaket

5.1 Grunneierne fratas retten til selv å utnytte sine eiendommer

Det er et grunnleggende prinsipp at en grunneier selv bør få utnytte sin eiendom. Blant annet det vernet som oregningsloven § 2 gir grunneieren, bygger på en slik forutsetning. Å frata grunneierne denne muligheten representerer i seg selv en betydelig ulempe i lovens forstand. I vårt tilfelle innebærer dertil grunneiernes planer den samme type utnyttelse, dvs kraftproduksjon, som SKS Produksjon. En slik utnyttelse innebærer et vesentlig og vedvarende bidrag til næringsgrunnlaget knyttet til grunneiernes eiendommer, og derved deres livsgrunnlag i dette lokalområdet. Småkraftverkene vil blant annet trenge regelmessig ettersyn i form av drift og vedlikehold. En utnyttelse av disse ressursene fra grunneiernes side bidrar dermed til å sikre bosetting og verdiskapning i Rødøy kommune, noe som også vil være positivt for etablering av andre binæringer. En lokalt forankret småkraftutbygging vil med andre ord komme lokalsamfunnet til gode, hvilket er av stor betydning for en frastyttingstruet kommune som Rødøy.

Det omsøkte tiltaket vil medføre at disse positive og viktige virkningene ikke kan oppnås, hvilket representerer en ytterligere ulempe i lovens forstand.

5.2 Negative konsekvenser som følge av redusert vannføring i berørte vassdrag;

Sandvikelva og Oldervikelva

Det fremgår av konsesjonssøknaden på side 36 flg. jf bilag 3.4 og 3.6, at SKS Produksjons utbygging av Storåvatn kraftverk vil medføre betydelig redusert vannføring i blant annet Sandvikelva og Oldervikelva. Midlere restvannføring i Sandvikelva er ved fjorden oppgitt til 34 % av naturlig vannføring, mens tilsvarende tall for Oldervikelva er oppgitt til 50 %. Det er samtidig opplyst at det fra dette utgangspunkt vil være endringer både fra år til år og innen det enkelte år. Endelig er det klart at den omsøkte regulering av de berørte vann, som i det alt

vesentlige skal skje ved hjelp av store senkninger, ikke vil gi rom for noen minstevannføring i elvene.

Disse endringene har store negative konsekvenser for vassdragene. Det er den magasineringen som de regulerte vannene – Østre Sandvikvatn, Vestre Sandvikvatn og Storåvatn – naturlig gir, som medfører at det renner vann i disse elvene også i de tørrere periodene av året. Terrenget for øvrig, med bratte fjellsider og store mengder stein, gir ingen naturlig magasineringseffekt. Den omsøkte regulering og overføring av vassdragene vil dermed ha som konsekvens at elvene vil bli tørrlagte i perioder av året. Slik tørrlegging er svært negativt for de berørte grunneierne. Tore Ytterdahl og Gry F. Blix driver gårdsbruk i Sandvika ved utløpet av Sandvikelva, og elven er eneste drikkevannskilde, både for mennesker og husdyr (sau). De er med andre ord avhengig av kontinuerlig vannføring.

Tilsvarende innvendinger gjør seg gjeldende i forhold til tørrlegging / redusert vannføring i Oldervikelva. Denne er eneste kilde til et vannverk som eies av Kyrre Johan Einvik, og som forsyner hele Oldervika med drikkevann. Allerede i dag er det til tider problematisk å få nok vann fra elven til dette formål. Den omsøkte reguleringen / overføringen vil medføre en uholdbar forverring av denne situasjonen.

En overføring av Storåvatn vil i tillegg medføre en dramatisk redusert vanntilførsel til det nedenforliggende Heimervatnet hvor det er ørret av bra kvalitet. Konsekvensene av dette, med blant annet ødelagte gyteforhold ved innløpselven, fremstår som usikre og ikke i tilstrekkelig grad utredet.

For Tore Ytterdahl og Gry F. Blix vil tørrlegging / redusert vannføring i Sandvikelva også ha negative konsekvenser for deres småbåthavn i Sandvika. Utløpet fra elven har i dag den effekt at det bidrar til å dempe bølgene fra Melfjorden mot havnen, særlig når været står på fra vest. Denne effekten vil reduseres med redusert vannføring i elven og medføre problemer for båtene deres.

Alle grunneierne mener under enhver omstendighet at det ikke er godt nok utredet fra SKS Produksjon sin side hvordan restvannføringen i disse vassdragene vil fordele seg over året, med andre ord i hvor stor grad disse elvene i realiteten vil bli tørrlagte. Konsekvensene av slik tørrlegging, og for så vidt også redusert vannføring, er heller ikke tilstrekkelig utredet. Til sammenligning kan det nevnes at de planlagte småkraftutbyggingene ikke vil endre vannføringen i disse vassdragene, og dermed ikke medføre noen av disse negative konsekvensene.

5.3 Omfattende regulering av flere vann

Det omsøkte tiltaket innebærer betydelig reguleringer i flere vann i et naturområde som i dag fremstår som uberørt og mektig. På side 31 i konsesjonssøknaden fremgår det at Østre Sandvikvatn er planlagt med en reguleringshøyde på 30 meter, hvorav 23,3 meter er senkning. Vestre Sandvikvatn er planlagt senket med 33 meter, mens Storåvatnet er planlagt senket med 24 meter.

Dette er omfattende og merkbare naturinngrep. Visuelt vil områdets uberørte karakter ødelegges, noe som vil ha negative konsekvenser for naturopplevelsen til turister og fastboende som ferdes her.

Til sammenligning vil de nevnte planene for småkraftutbygging i området innebære helt minimale reguleringer, med reguleringshøyder opp til 2 meter.

5.4 Massedeponier og riggområder

På samme måte som de planlagte reguleringer, vil planlagte tipper og rigger knyttet til det omsøkte tiltaket medføre merkbare naturinngrep som ødelegger dette områdets urørte karakter. Slike inngrep vil ikke være nødvendige ved småkraftutbygging.

5.5 Øvrige virkninger i Melfjorden

Det fremgår på side 56 i konsesjonssøknaden at tiltaket vil medføre at overflatevannet i Melfjorden vil bli varmere om vinteren. Grunneierne savner en fagkyndig utredning av hvorvidt dette kan ha noen virkninger for fiskeforholdene i fjorden. Det kreves at en slik utredning foretas.

5.6 Virkninger i Gjervalen

Økt islegging i Gjervalen om vinteren som følge av det omsøkte tiltaket, vil ha negative konsekvenser for fisket og for gyteforhold i fjorden. Det kreves en nærmere fagkyndig utredning av disse forhold.

6 Nyttevirkningene av tiltaket

Det foreligger som nevnt ikke rettslig adgang til å tillate ekspropriasjon hvis ikke nyttevirkningene ved tiltaket "tvillaust" er større enn ulempene. I denne saken er det ikke de fulle nyttevirkningene ved det omsøkte tiltaket sammenlignet med dagens situasjon som er relevant. I og med at det her foreligger konkrete planer for småkraftutbygging, som grunneierne også ønsker å realisere, vil det vesentlige av de nyttevirkningene som kan anføres i forbindelse med en utbygging i SKS Produksjons regi, uansett nås uten de ovenfor nevnte ulemper. De nyttevirkningene som er relevante for avveiningen, vil derfor kun være mer-nyttens som SKS Produksjons planer medfører sammenlignet med en utbygging i grunneiernes regi. Det er med andre ord en differansebetraktning som her gjør seg gjeldende; det er denne mer-nyttens som må oppveie de ovenfor nevnte (og eventuelle øvrige) ulemper for at ekspropriasjonstillatelse skal kunne gis i dette tilfellet.

Det fremgår av konsesjonssøknaden på side 39 at en utbygging av Storåvatn kraftverk vil gi en årlig kraftproduksjon på ca. 96 GWh. Til sammenligning vil de planlagte småkraftutbyggingene i grunneiernes regi gi ca. 83,6 GWh pr år, jf punkt 4 ovenfor. (Dette er tall som fremkommer før det er tatt hensyn til en eventuell småkraftutbygging av fallet mellom Øvre Komagvatn og sjøen.). Differansen, dvs mer-nyttens, utgjør således ca. 12,4 GWh pr år.

Det erkjennes fra grunneiernes side at det på grunn av de omsøkte reguleringer vil være en større fleksibilitet knyttet til kjøringen av Storåvatn kraftverk enn tilfellet vil være for småkraftverk. De avviser imidlertid at dette utgjør en relevant nyttevirkning i denne forbindelse. Muligheten til å foreta produksjonsmessige tilpasninger vil primært ha betydning for den pris som vil kunne oppnås for kraften, og altså for SKS Produksjons økonomiske fortjeneste. Hvilken tid på året kraften er tilgjengelig vil ut fra mer allmenne betraktninger ha mindre interesse, all den stund det i dagens kraftmarked normalt vil være kraft tilgjengelig hele tiden.

7 Nærmere om avveiningen av nyttevirkninger mot ulemper

En merproduksjon på ca. 12,4 GWh pr år er ikke på langt nær tilstrekkelig til å oppveie de ulemper som det omsøkte tiltaket vil medføre. De lovbestemte vilkårene for å tillate ekspropriasjon er dermed ikke oppfylt.

Under enhver omstendighet må denne avveiningen lede til at SKS Produksjon heller ikke bør gis slik tillatelse.

Tilsvarende synspunkter må etter grunneiernes oppfatning lede til at SKS Produksjon heller ikke gis de øvrige konsesjoner som søknaden omfatter.

I dette tilfellet fremstår utbygging i form av småkraftverk som den mest hensiktsmessige mellomløsningen, der behovet for ny kraft er fornuftig avveid mot hensynet til grunneierne og lokal næringsutvikling samt øvrige miljømessige hensyn.

Konsesjonssøknaden gjelder en utbygging som samlet overstiger grensen på 20.000 nat.hk. i vassdragsreguleringsloven § 2 annet ledd. I tillegg er så godt som alle grunneiere som berøres av Storåvatn kraftverk, imot tiltaket, idet de ønsker å sikre en utnyttelse av ressursene i lokal regi. Ut fra dette krever grunneierne at saken forelegges Stortinget.

8 Forhåndstiltredelse

SKS Produksjon har søkt om forhåndstiltredelse, jf oreigningsloven § 25. Grunneierne krever under enhver omstendighet at denne delen av søknaden avslås. En forhåndstiltredelse i denne saken vil gjøre muligheten for domstolsprøvelse når det gjelder lovligheten av en eventuell ekspropriasjonstillatelse, illusorisk."

Advokatfirma Bjerknes Wahl-Larsen p.v.a. Håvard Kilhavn (Storåvatn kraftverk) har i brev av 24.10.05 kommet med følgende uttalelse:

"I. INNLEDNING OG KONKLUSJONER.

Denne høringsuttalelsen avgis på vegne av eieren av eiendommen gnr. 24 bnr. 1 i Rødøy kommune, Hilde Kilhavn ved Håvard Kilhavn (Grunneieren). Grunneieren eier den østre delen av Komagåga-vassdraget (50% av vassdraget) fra Øvre Komagvatn til sjøen.

Nedenfor under pkt. II har jeg kort oppsummert hvordan forholdene er i dag i det området som vil bli berørt av den omsøkte utbyggingen.

Utbyggingen er avhengig av konsesjoner etter industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven og vannressursloven, samt at det gis ekspropriasjonstillatelse etter oreigningsloven.

Grunneieren mener at den omsøkte utbyggingen vil medføre for store negative virkninger for naturen og miljøet, til at den kan tillates. Disse virkningene er det redegjort for nedenfor under pkt. III. Fordelene ved ny kraft vil ikke oppveie ulempene. Det er for øvrig kraftoverskudd i Helgelandsområdet, og den nye regjeringen har varslet storsatsing på gasskraftverk og alternative energikilder. I denne situasjonen blir det feil å ødelegge uberørt og unik natur.

En samlet vurdering viser at skadene og ulempene ved det omsøkte tiltaket klart overstiger fordelene ved det. Det er derfor ikke lovhjemmel for å meddele verken konsesjon eller ekspropriasjonstillatelse, og søknaden må avslås, jfr. pkt. IV nedenfor. Ingen har for øvrig rettskrav på å få konsesjon eller ekspropriasjonstillatelse, selv om den nødvendige lovhjemmel skulle foreligge.

Det fremgår av konsesjonssøknaden på side 40 at den omsøkte utbyggingen vil øke vannkraften med totalt 37.270 naturhesterkrefter. I tillegg står betydelige interesser mot hverandre. Grunneieren krever derfor at saken forelegges Stortinget, jfr. vassdragsreguleringslovens § 2, 2. ledd.

II. DAGENS FORHOLD I OMRÅDET SOM VIL BLI BERØRT AV DEN OMSØKTE UTBYGGINGEN.

Området som vil bli berørt av utbyggingen ligger ved Melfjorden i Rødøy kommune, og strekker seg mot Aldersundet i Lurøy. Med unntak av noen få små bosetninger i ytterkantene, utgjør det den midterste delen av et større naturområde, som er enestående i sin variasjon og beliggenhet.

Rett innenfor ligger Saltfjellet - Svartisen nasjonalpark, med evig is, øde fjell og daler. Utenfor ligger Helgelands øyrike.

På Helgeland finnes det bare ett annet kystområde som er omtrent like stort og urørt, nemlig Vevelstad - Visten - området mellom Mosjøen og Brønnøysund. Landskapet der er imidlertid av en helt annen karakter, og følgelig er Melfjord- området helt spesielt.

Området har stor opplevelsesverdi, med et variert nedbørsfelt som veksler fra fjord og bratte fjellsider via fosser og stryk til vann som ligger høyt oppe i åpne landskapsrom. Vassdragsnaturen er spesiell, og formet av elvenes arbeid ved erosjon og avsetninger.

De indre delene av området er uberørt og dramatisk villmark. Der er alpine topper og mellom disse ligger vannene i dype botner. Kombinasjonen av fjellformasjonene, isbreene og de bratte fjellsider med fossefall gjør landskapet til et av de vakreste og mest spesielle i landsdelen.

Langs Melfjorden har det vært gårder i tidligere tider, men med ett unntak er disse fraflyttet, og i dag mest å regne som kulturminner over en svunden tids livsform og levemåte.

Området har også kulturminner knyttet til samisk kultur. Det ligger sentralt i reinbeitedistriktet Strandtinden og har stor verdi for reindriften.

De indre delene av området er fullstendig uberørt av tekniske inngrep. Det finnes ingen veier, ingen kraftledninger, ingen hus, ingen dammer og heller ingen merkede stier. Mulighetene for naturopplevelser i uberørt kystnatur er unike.

Siden området ikke er bebodd i noen særlig grad, og få veier fører dit, er det sannsynlig at det også vil forbli urørt og dermed bevart for ettertiden, dersom det ikke bygges ut nå. Dette gjør det enda mer verneverdig.

III. VIRKNINGENE AV DEN OMSØKTE UTBYGGINGEN.

Den omsøkte utbyggingen med de tekniske inngrepene den vil føre med seg vil fullstendig ødelegge området karakter som unikt og uberørt kystvassdragsområde, og medføre helt uakseptable naturinngrep:

- Storåvatn senkes 24 meter.*
- Vestre Sandviksvatn senkes 23 meter.*
- Østre Sandviksvatn senkes 23,3 meter og demmes opp 6,7 meter.*
- Avløpene fra delfeltene mot Melfjorden overføres via tunneler.*
- Det bygges 4 dammer.*
- Det etableres 4 tipper.*
- Elver tørrlegges, helt eller delvis.*

Reguleringen av magasinene som ligger spredt over hele området. Reguleringene, med store, bratte og tørrlagte kanter, vil derfor fullstendig ødelegge det som et sammenhengende og uberørt naturområde. I tillegg vil de tørrlagte elvene mot fjorden ødelegge det visuelle inntrykket av den mektige naturen. I konsesjonssøknaden er oppgitt gjennomsnittlige restvannføringer ved utløp i fjorden. I tørre perioder vil imidlertid elvene bli helt tørrlagt.

I tillegg vil dammene og tippene være fremmedelementer som ytterligere vil ødelegge naturområdet.

IV. RETTSLIGE FORHOLD.

Som nevnt innledningsvis er den omsøkte utbyggingen avhengig av konsesjoner etter industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven og vannressursloven, samt at det gis ekspropriasjonstillatelse etter oreigningsloven.

I henhold til vassdragsreguleringslovens § 8 skal konsesjon til vassdragsregulering vanligvis bare gis hvis skader eller ulemper for allmenne eller private interesser anses for å være av mindre betydning sammenlignet med de fordeler som reguleringen vil medføre. Etter vannressurslovens § 25 kan konsesjon bare gis hvis fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser i vassdraget eller nedbørsfeltet.

På bakgrunn av det som er anført ovenfor under pkt. II og III vil grunneieren på det sterkeste motsette seg at SKS får konsesjon og ekspropriasjonstillatelse. Skadene og ulempene på naturen og miljøet ved den omsøkte reguleringen og utbyggingen vil klart overskride de svært begrensede fordelene med ny kraft.

SKS har søkt om ekspropriasjonstillatelse etter oreigningslovens § 2. Denne bestemmelsens siste ledd har følgende ordlyd:

"Vedtak eller samtykke kan ikke gjerast eller gjevast utan det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade."

Det følger av dette at det bare kan gis tillatelse til ekspropriasjon når det er utvilsomt at inngrepet vil være mer til gagn enn skade. Det kreves derfor klar overvekt av fordeler for at det skal kunne fattes vedtak om ekspropriasjon.

Jeg viser i denne forbindelse til lovens forarbeider, Justiskomiteén innstilling (Innst. O. VII-59) hvorfra hitsettes:

"Nemnda meiner at løyve til inngrep berre må gjevast når vinninga tydeleg og klårt er større enn skaden og ulempene det voldar og har difor sett til ordet "tvillaust" i lovteksta."

(Min understrekning)

Det er etter dette et ufravikelig krav at interesseavveiningen skal gi en tvilløs konklusjon, etter at fordelene og ulempene er vurdert opp mot hverandre, for at ekspropriasjonstillatelse skal kunne gis. En slik overvekt finnes ikke i denne saken, og det er derfor ikke hjemmel for ekspropriasjon.

Selv om lovens vilkår for ekspropriasjon allikevel skulle være til stede, har for øvrig ingen krav på å få ekspropriasjonstillatelse. Dette er det opp til konsesjons-myndigheten å vurdere og ta stilling til, ut fra en totalvurdering av alle relevante og saklige hensyn.

I denne saken taler hensynet til den uberørte naturen og de opplevelsesmulighetene denne gir, både nå og i all fremtid, for at området bevares uberørt. Grunneieren ber derfor om at konsesjonssøknaden avslås."

Advokatfirma Bjerknes Wahl-Larsen p.v.a. Odd Pedersen (Smibelgprosjektet) har i brev datert 25.10.05 kommet med følgende kommentarer:

"Innledning

Jeg representerer Odd Pedersen som eier gnr 15 bnr 1 i Rødøy kommune. Eiendommen dekker hele Mangåga på sørsiden av Gjervalen og berøres av SKS Produksjons konsesjonssøknad for utbygging av Smibelg kraftverk. Eiendommen omfatter i tillegg en del av Gjervallvassdraget innerst i Gjervalen, med Hundådalen og det feltet der som er planlagt overført til Storåvatn.

Han har følgende bemerkninger til SKS Produksjons søknad.

Sammenfatning

Odd Pedersen er imot SKS Produksjons søknad og utbyggingsplaner for både Smibelg og Storåvatn kraftverker.

Når det gjelder Smibelg kraftverk, ønsker han å utnytte Mangåga ved selv å bygge et småkraftverk.

Når det gjelder Storåvatn kraftverk, vil en utbygging i henhold til de foreliggende planene av flere grunner ødelegge et rikt og innbringende fiske for ham i Gjervallvassdraget.

Pedersen motsetter seg under enhver omstendighet at SKS Produksjon gis forhåndstiltredelse slik det søkes om.

Smibelg kraftverk – egne utbyggingsplaner

Pedersen har utarbeidet planer om å bygge et småkraftverk som skal utnytte et fall på 570 meter mellom Nedre Mangåvatnet og Gjervalen. Kraftverket er planlagt med en installert effekt på ca. 4,9 MW og en beregnet årlig middelproduksjon på 23,1 GWh.

Planen er utviklet til en konsesjonssøknad som konkretiserer prosjektene nærmere. Denne foreligger i utkasts form og er i ferd med å bli innlevert til NVE. Det vises til dette utkastet for mer utfyllende beskrivelser av planene.

I den avveiningen som må foretas mellom nyttevirksomheter og ulemper ved det omsøkte prosjekt, jf blant annet oreigningsloven § 2, må det i denne forbindelse legges vekt på at grunneieren i dette tilfellet selv ønsker å utnytte sine egne naturressurser og at dette kan skje på en miljømessig skånsom måte.

Det må også legges vekt på at en utnyttelse i grunneierens regi vil innebære et vesentlig og vedvarende bidrag til næringsgrunnlaget knyttet til hans eiendom og dermed også livsgrunnlaget i dette lokalområdet. Dette er igjen med på å sikre bosetting og verdiskapning lokalt, noe som er av stor betydning for en fraflyttingstruet kommune som Rødøy.

Pedersen hevder på dette grunnlag at SKS Produksjons søknad om ekspropriasjon av hans fallrettigheter på gnr 15 bnr 1 må avslås.

Storåvatn kraftverk – virkninger for fisket i Gjervalvassdraget

Pedersen har sterke næringsinteresser knyttet til fisket i Gjervalvassdraget, som er et vernet vassdrag med forekomster av sjørøye, sjørret og laks (se blant annet side 78 i søknaden). Bygging og drift av Storåvatn kraftverk vil på flere måter ødelegge fisket i dette vassdraget. Det nedbørsområdet øverst i Hundådalen som søkes overført til Storåvatnet, er nødvendig for å holde tilstrekkelig vannføring i Gjervalvassdraget for lakseoppgang om sommeren. En overføring av dette feltet vil dermed etter Pedersen oppfatning ødelegge dette fisket.

Utbyggingsplanene omfatter også dumping av store mengder tunnelmasser i Gjervalen. Så lenge dette arbeidet pågår, og antakeligvis også en god stund deretter, vil dette medføre forurensninger i denne fjorden som vil hindre inngang av laks til Gjervalvassdraget. Også dette vil ødelegge fisket i vassdraget.

Torsk som gyter i Gjervalen om vinteren, vil på samme måte bli stengt ute fra fjorden på grunn av forurensninger.

Pedersen krever at konsesjonssøknaden for Storåvatn kraftverk avslås av disse grunner. Under enhver omstendighet kreves det at konsekvensene for fisket av overføringen av øverste del av Hundådalen, samt av massedeposering i Gjervalen, utredes nærmere fra fagkyndig hold.”

Advokatfirma Bjerknes Wahl-Larsen p.v.a. Harald Erichsen, Torbjørn Pedersen og Margrethe Aga har i brev datert 25.10.05 kommet med følgende uttalelse:

1. INNLEDNING OG KONKLUSJONER.

Denne høringsuttalelsen avgis på vegne av eierne av gnr. 13, bnr. 1 og 2 ved Harald E. Erichsen, eieren av gnr. 13, bnr. 9 og 10 ved Torhjørn Pedersen og eieren av gnr. 13, bnr. 3 og 4, Margrethe Aga, alle i Rødøy kommune. Nevnte grunneiere eier hele vassdraget fra Smibelgvatn til sjøen (i denne høringsuttalelsen samlet betegnet Smibelg-vassdraget). Nedenfor under pkt. 11 har jeg kort oppsummert hvordan forholdene er i og rundt Smibelgvassdraget i dag.

Utbyggingen er avhengig av konsesjoner etter industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven og vannressursloven, samt at det gis ekspropriasjonstillatelse etter oreigningsloven. Grunneierne mener at den omsøkte utbyggingen av Smibelg Kraftverk vil medføre for store negative virkninger for naturen, miljøet og fisket til at den kan tillates. Disse virkningene er det redegjort for nedenfor under pkt. III. De begrensede fordelene ved ny kraft vil ikke oppveie ulempene.

I stedet for den store utbyggingen ønsker grunneierne selv å utnytte fallene i egne småkraftverk. Disse vil være langt mer skånsomme mot naturen og miljøet, og vil ikke påvirke fisket i negativ retning, jfr. pkt. IV nedenfor. På denne måten vil det bli produsert kraft i vassdraget, selv om Salten Kraftsamband Produksjon AS (SKS) ikke får konsesjon. Grunneierne mener at en samlet vurdering viser at skadene og ulempene ved det omsøkte tiltaket klart overstiger fordelene ved det. Det er derfor ikke lovhjemmel for å meddele verken konsesjon eller ekspropriasjonstillatelse, og søknaden må avslås, jfr. pkt. V nedenfor. For øvrig har ingen noe rettskrav på å få konsesjon eller ekspropriasjonstillatelse, selv om den nødvendige lovhjemmel måtte foreligge. På bakgrunn av de skader og ulemper som den omsøkte utbyggingen vil medføre, og fordi grunneierne ønsker å bygge ut sine egne vassdrag selv, bes om at konsesjonssøknaden fra SKS avslås.

Det fremgår av konsesjonssøknaden på side 40 at utbyggingen vil øke vannkraften i vassdraget med 20.310 naturhestekrefter i median år. I tillegg står betydelige interesser mot hverandre. Grunneierne krever derfor at saken forelegges Stortinget, jfr. vassdragsreguleringslovens § 2, 2. ledd.

11. DAGENS FORHOLD RUNDT OG I SMIBELGVASSDRAGET.

I dag er området fra Smibelgvatn til sjøen tilnærmet uberørt, med unntak av noe bebyggelse ved Sørtjordvatnet. Naturen er unik og storslagen, og fisket rikt. Området er mye benyttet til friluftsliv og fritidsfiske, særlig i Svartvatnet, Sørffjordvatnet og i den nederste delen av Sørtjordelva., som er lakse- og sjøørretførende.

Ørretbestanden i Svartvatnet er av spesiell god størrelse og kvalitet. Dette bekreftes også av fagrapport nr. 2004-09 fra Nordnorske ferskvannsbiologer hvor det heter:

"Vi kan dermed slå fast at innsjøen har en god ørretbestand. Dette gjenspeiles også i at fisken var fri for bendelmakk og at kjøttfargen var rød/rødlig ved lengder over 25 cm. "

Fisken gyter i det alt vesentlige i innløpselven fra Smibelgvatn, Forsåga. Fra rapporten hitsettes videre om gyteforholdene:

"Innløpsbekkene til Svartvatn samt utløpselva ble kartlagt i 2003. Det ble da klart at ørreten gyter på fire lokaliteter (tre innløp + utløpselva) og viktigst av disse er hovedinnløpselva, som vil få redusert vassføring ved eventuell regulering."

Også Sørffjordvatnet er et meget godt og viktig fiskevann. Den nederste delen av Sørffjordelva, fra fossen og ned til sjøen, er lakse- og sjøørretførende og benyttes til fritidsfiske av laks og sjøørret. Det antas at fisken gyter i elva. Til tross for dette foreligger det ingen undersøkelser av fiskeforholdene i elva.

111. VIRKNINGENE AV DEN OMSØKTE UTBYGGINGEN PÅ SMIBELGVASSDRAGET OG OMGIVELSENE RUNDT.

Den omsøkte utbyggingen med de tekniske inngrepene vil ødelegge området karakter som unikt og uberørt kystvassdragsområde, og medføre helt uakseptable naturinngrep: Smibelgvatn demmes opp 6 meter og senkes 36 meter, en samlet regulering på 42 meter. Vannet og omgivelsene ødelegges som friluftsområde. Det etableres fremmedelementer som dam, lukehus og pumpeinstallasjon ved vannet.

Det etableres en stor tipp med ca. 200.000 m³ masser beliggende høyt oppe i fjellsiden mot Nubben nedenfor Smibelgvatn. Selv med arrondering vil tippen være svært synlig og skjemmende fra de hyppig brukte friluftsområdene rundt Svartvatnet og videre nedover mot sjøen.

Det bygges ny vei fra Tømmerdalen til Smibelgvatn. En vei som beskrevet i søknaden vil fullstendig ødelegge området preg av uberørt natur og være svært skjemmende og synlig fra store områder.

Det bygges ny permanent 22 kV-kraftlinje til pumpestasjonen ved Smibelgvatn som på samme måte som veien vil virke ødeleggende på naturopplevelsen i området, Forsåga (elva fra Smibelgvatn til Svartvatn) vil bli tørrlagt i store perioder, og dermed ødelagt som positivt landskapselement.

Den omsøkte utbyggingen vil i tillegg til skadene på naturen og miljøet få helt uakseptable virkninger for fisket i vassdraget:

Forsåga er den viktigste gyteplassen for fisken i Svartvatn, som nevnt ovenfor har særlig rikt fiske. Den omsøkte utbyggingen vil i det alt vesentlige tørrlegge elva, fordi avløpet fra Smibelgvatnet sperres med dam, og tre bekker med avløp nedstrøms Smibelgvatnet til Forsåga overføres til Smibelgvatn. Dette innebærer at det blir minimal restvannføring. Den viktigste gyteplassen blir dermed ødelagt. Det vil bli redusert gjennomstrømming av vann i Svartvatn og Sørtjorvatn, noe som er negativt for ørretens oppvekst- og livsforhold.

Sørffjordelva vil få betydelig redusert gjennomsnittlig restvannføring ved utløpet i sjøen. I følge søknaden er denne beregnet til gjennomsnittlig 55%, sammenlignet med naturlig vannføring. Det heter i informasjonsbrosjyren fra SKS at fra år til år og innen året vil de prosentvise endringene kunne være annerledes. En så stor reduksjon i vannføringen som oppgitt vil ødelegge forholdene for fisken. Dette gjelder spesielt for lakse- og sjørretyngel som er sårbar, og særlig fordi elva vil tørke omtrent helt ut i tørre perioder. Uttørringen skyldes først og fremst at den naturlige vannføringen i Forsåga vil falle bort, pga. dammen og overføring av de tre bekkene. Vannet fra Forsåga er i tørre perioder helt avgjørende for vannføringen i Sørffjordelva, fordi dette er mye smeltevann som kommer uavhengig av nedbøren, når andre tilløp er tørket ut.

Etter grunneiernes oppfatning er utbyggingens konsekvenser for fisket bagatellisert i fagrapportene. De som er lokalkjente sier at fisket i dag er rikt, og at fisken er av svært god kvalitet i hele vassdraget. Årsaken til dette må være de gode gyte- og tilvekstforholdene. Selv små endringer i disse kan derfor medføre store og uante negative konsekvenser. Utsetting av fisk er ikke noe ønskelig alternativ fordi den stedegne stammen har vist seg sterk og uten bendelmakk, Yngel fra andre stammer kan være mindreverdig og ødelegge de naturgitte forholdene i vassdraget.

Det følger av konsesjonssøknaden at økt ferskvannstilførsel fra kraftverkene vil gi mer

is i Gjervalen. Sørfjordgårdene er veiløse, slik at man er avhengig av båt for transport av mennesker og gods. Utbyggingen vil føre til umuliggjort eller vanskeliggjort adkomst i perioder med is på fjorden. I tillegg vil isen slite på kai og båter. Dette kan ikke aksepteres.

Nærværende uttalelse er som nevnt innledningsvis avgitt på vegne av grunneierne som eier Smibelgvassdraget. Dermed er det forholdene rundt dette vassdraget som er de mest sentrale i uttalelsen. Grunneierne vil allikevel også påpeke de negative konsekvensene en overføring av Nedre Kvannskardvatn til Smibelgvatn ville gi, og som det ble muntlig redegjort for under informasjonsmøtet med NVE på Øresvik skole 06.09.2005. Overføringen vil medføre at Storåga, som er et viktig landskapselement og rik på røye og ørret, i det alt vesentlige, og i alle fall i perioder, blir tørrlagt og ødelagt. I tillegg til uheldige virkninger for landskapsbildet vil dette få store negative følger for fisken i Vassvatnet og Kjerringåga, spesielt i tørkeperioder hvor brevannet fra Nedre Kvannskardvatnet ofte er det eneste vannet som renner i vassdraget. Området rundt Kjerringåga og Storåga er ett av de viktigste friluftsområdene i Lurøy kommune. Overføringen har møtt stor motstand lokalt. Over to hundre grunneiere i Aldersundet har protestert mot overføringen, og også Lurøy kommune har motsatt seg den.

Utbygger har ikke noen steder foreslått minstevassføringer som i noen grad kunne ha avhjulpet ulempene, fordi det ville ha gjort prosjektet ulønnsomt. På bakgrunn av ovenstående konkluderes under dette punkt med at den omsøkte utbyggingen er uakseptabel, både av hensyn til den uberørte naturen og miljøet og av hensyn til gyte- og oppvekst- og livsforholdene for fisken.

IV. GRUNNEIERNES EGEN, ALTERNATIVE UTBYGGING I SMÅKRAFTVERK.

Grunneierne ønsker å utnytte vassdraget selv, i to eller tre småkraftverk; ett som utnytter fallet mellom Smibelgvatn og Svartvatn, ett som utnytter fallet fra Svartvatnet til Sørfjordvatnet, og ett som utnytter fallet fra Sørfjordvatnet til rett nedenfor fossen i elva. Ved dette oppnår man å opprettholde vanngjennomstrømmingen i Svartvatnet og Sørfjordvatnet. Gytebekken opprettholdes når utløpet fra kraftverket legges et stykke ovenfor innsøet i Svartvatnet. I tillegg oppnås at Sørtjordelva fra fossen i elva nedenfor Sørfjordvatnet og ned til sjøen vil forbli uberørt, slik at forholdene for laksen og sjøørreten ikke blir ødelagt. Det vil bli mindre arbeider i marken, og unødvendig å bygge vei til Smibelgvatnet. Nedre Kvannskardvatn vil ikke bli overført, slik at områdene rundt dette vannet og Vassvatnet vil forbli uberørte. Endelig vil også en slik løsning medføre at det blir kraftproduksjon i vassdraget, om enn ikke så stor som med den omsøkte utbyggingen. Utbygging i småkraftverk fremstår dermed som en mellomløsning med kombinasjon av bruk og vern, og som tar hensyn til alle berørte interesser: fiske, natur, miljø og kraftproduksjon. Dette er bruk av naturressurser som gir en balansert løsning med tilgang på ny kraft, samtidig som en ivaretar viktige miljøhensyn.

Løsningen er også den som samsvarer best med statsminister Jens Stoltenbergs uttalelse om at tiden er over for de store kraftutbyggingene. Den omsøkte utbyggingen er kanskje ikke så stor hva angår produksjonspotensialet, men den omfatter en rekke uberørte vassdrag i uberørt natur, og må derfor allikevel anses som stor når det gjelder miljøkonsekvenser.

Grunneierne har vært i kontakt med Rødøy-Lurøy Kraftverk AS med tanke på

*utnytting av vassdraget i småkraftverk. Jeg viser til vedlagte kopi av brev 03.05.2005 fra selskapet samt referat fra møte 13.05.2005 mellom grunneierne og selskapet.
Bilag 1: Brev 03.05.2005 fra Rødøy-Lurøy Kraftverk AS til grunneiere m.fl.
Bilag 2: Referat fra møte 13.05.2005.*

Pga. søknaden fra SKS har grunneierne ikke brukt mye penger på å utrede småkraftprosjektene. De er imidlertid høyst reelle, og interessen fra Kraftverket bekrefter at forholdene på stedet ligger godt til rette for utbygging. Som kjent er det idag også mange andre interessenter som kan bistå grunneierne ved utbygging i småkraftverk.

Jeg viser i denne forbindelse også til at den opprinnelige "Samlet plan" i Nordland beskrev utbygging av det aktuelle vassdraget i to fall; Svartvatn Kraftverk som utnyttet fallet mellom Smibelgvatn og Svartvatnet, og Sørffjord Kraftverk som utnyttet fallet videre fra Svartvatnet til fjorden. Utbyggingsplanen er nærmere beskrevet i fagrapport 1. Grunneiernes forslag er basert på dette, men slik at man verner den nederste delen av Sørffjordelva.

V. RETTSLIGE FORHOLD.

Som nevnt innledningsvis er den omsøkte utbyggingen avhengig av konsesjoner etter industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven og vannressursloven, samt at det gis ekspropriasjonstillatelse etter oregningsloven.

I henhold til vassdragsreguleringslovens § 8 skal konsesjon til vassdragsregulering vanligvis bare gis hvis skader eller ulemper for allmenne eller private interesser anses for å være av mindre betydning sammenlignet med de fordeler som reguleringen vil medføre. Etter vannressurslovens § 25 kan konsesjon bare gis hvis fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser i vassdraget eller nedbørsfeltet.

På bakgrunn av det som er anført ovenfor mener grunneierne at skadene og ulempene ved den omsøkte reguleringen og utbyggingen vil være klart større enn fordelene. Alternativet til det omsøkte prosjektet vil for øvrig ikke være at det ikke vil bli kraftproduksjon i vassdraget overhodet, men at det vil bli en mindre og mer miljømessig utbygging. Hensynet til utbygging av ny kraft vil derfor bli ivaretatt i et visst omfang. Merproduksjonen i det omsøkte prosjektet kan ikke forsvare ødeleggelsene av fisket og den uberørte kystnaturen.

Etter at vi fikk energiloven har for øvrig ikke Salten Kraftsamband lenger noen oppdeckningsplikt og selskapet er et vanlig kommersielt selskap. I denne forbindelse vises til at morselskapet i konsernet i dag eies med 20% av det danske selskapet Energi E2 AS.

Inntektene av kraftproduksjonen ved en småkraftutbygging vil komme lokalsamfunnet til gode, noe som er svært viktig i et område preget av fraflytting.

*SKS har søkt om ekspropriasjonstillatelse etter oregningslovens § 2. Denne bestemmelsens siste ledd har følgende ordlyd:
"Vedtak eller samtykke kan ikke gjerast eller gjevast utan det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade. "*

Det følger av dette at det bare kan gis tillatelse til ekspropriasjon når det er utvilsomt at

inngrepet vil være mer til gagn enn skade. Det kreves derfor klar overvekt av fordeler for at det skal kunne fattes vedtak om ekspropriasjon. Jeg viser i denne forbindelse til lovens forarbeider, Justiskomiteen innstilling (Innst. O. VTT-59) hvorfra hitsettes:

"Nemnda meiner at løyve til inngrep berre må gjevast når vinninga tydeleg og klårt er større enn skaden og ulempene det voldar og har difor sett til ordet "tvillaust" i lovteksta."
(Min understrekning)

Det er etter dette et ufravikelig krav at interesseavveiningen skal gi en tvilløs konklusjon, etter at fordelene og ulempene er vurdert opp mot hverandre, for at ekspropriasjonstillatelse skal kunne gis. En slik overvekt finnes ikke i denne saken, og det er derfor ikke hjemmel for ekspropriasjon.

Selv om lovens vilkår for ekspropriasjon skulle være til stede, har for øvrig ingen krav på å få ekspropriasjonstillatelse. Dette er det opp til konsesjonsmyndigheten å vurdere og ta stilling til, ut fra en totalvurdering av alle relevante og saklige hensyn. Den private eiendomsrett er en rettslig grunnpilar i vår samfunnsorden og grunneieren kan selv utnytte eiendommen på de måter ikke rettsordenen har forbudt. Når han ønsker å utnytte eiendommen på en måte som ivaretar både hensynet til miljøet og til ny kraft bør han derfor ha førsteretten til å gjøre det. Det ville være dårlig i samsvar med eiendomsretten å la SKS ekspropriere seg inn i et område hvor selskapet ikke har noen som helst rettigheter fra tidligere. Også dette tilsier at det ikke bør gis noen ekspropriasjonstillatelse."

Frank og Bente Pedersen har i brev datert 25.10.05 kommet med følgende uttalelse:

"Synspunkter mot kraftutbygging av Smibelg og Storåvatn kraftverker.

Vi driver pr. tiden et sauebruk i Tømmerdalen med turisme som tilleggsnæring og kan levende se for oss de negative konsekvenser som en utbygging vil medføre. Jeg vil liste opp følgende saker.

Beite for sau der elver er et naturlig gjerde.

Våre sauer har i dag et naturlig gjerde i elven som kommer ned fra Smibelgvannet. Når denne elven blir tørr så har sauene fritt leide inn på områder som vi ikke har rett til beite. Hvis det blir utbygging så er vi avhengig av at der blir satt opp gjerde fra Smibelgvannet og ned til Svartvannet. Dette gjerdet vil gjennom vinteren få hard medfart og vil trenge årlig reparasjon. Jeg tar det som en selvfølge at SKS vil stå for ettersyn og vedlikehold.

Skade på en natur som pr. i dag er tilnærmet urørt og som brukes som rekreasjon (tur og fiske) ikke bare av folk lokalt, men også folk fra andre plasser.

I informasjonsheftet om planendringssøknad mai 2005 står det. "Området er i hovedsak utilgjengelig, lavproduktivt og lite brukt til primærnæringer bortsett fra en del beite." Videre står det. "Det er ikke funnet områder som antas å ha spesielt høy verdi. På enkelte fagfelt finnes lokaliteter som har lokal verdi, men disse berøres ikke av utbyggingen."

Området er ikke utilgjengelig, lavproduktivt, ja vel men området brukes i primærnæringen innen landbruk, fiske og turisme. SKS skriver også at området ikke har høy verdi, men det er ikke sant. Det er jo derfor området er av interesse for SKS. Det er grunneiere som selv ønsker å bygge ut småkraft i de vassdrag som de eier og på den måten skape om et lavproduktivt område til et produktivt område.

Enkelte lokaliteter som har lokal verdi, men som ikke berøres av utbyggingen. Lokaliteter som har lokal verdi må være Svartvannet, Sørfjordvannet, laksen i Gjervalen, gyteforhold i fjorden og fjorden generelt m.m.

Det står at restvannføringen i Sørfjordelven vil være 55%, det vil føre til store tørrlagte strandsoner i både Svartvannet og Sørfjordvannet. I sammenheng med turismen som drives her i dag ser jeg vanskelig for meg hvordan vi skal markedsføre tørrlagte vassdrag og raserte fiskevann. SKS har snakket om avbøtende tiltak, og terskler kunne vært ett av dem i denne sammenheng, men SKS har uttalt tidligere at det ble for dyrt. Hvor er økonomien og seriositeten i prosjektet?

Laksestammen i Gjervalelven vil komme i fare, dette fordi den går til den finner ferskvann som den trenger for å gyte, det vil den finne i fjorden ca. 1km lengre ut i fjorden der den vil stå å stange i utløpet til kraftstasjonen. Når det gjelder gyteforholdene i fjorden for saltvannsfisk så vet vi ikke konsekvensen, det er ikke lagt frem en analyse som viser konsekvensen, ikke som har kommet oss i hende og som vi mener det burde da vi driver næring der fiske er det primære i fisketurisme. Her er det flere forhold som jeg mener vil ha innvirkning. En av grunnene er massene som skal tippes dels på land og dels i fjorden. Dette er masse fra profilboremaskin som lager en masse som i hovedsak består av subb. Når dette kommer i fjorden så blir det slam, og da tenker vi på Sjona og hva resultatet der ble, forholdene for fisk og planter i havet ble ødelagt for lang tid fremover.

Det andre er ferskvannet som blir sluppet fra stasjonene. På vinteren er ferskvannstilførselen til havet på det laveste sett gjennom året. Nedising av fjorden skjer hver vinter, men som regel er det en tynn ishinne som forsvinner når vinden blir sterk nok til å lage bølger. Men det har hent i senere tid at man må flytte båter fra fjorden p.g.a is. Flytebrygger er blitt tatt ut med isen og vårt kaianlegg og brygge er blitt dradd ut og lagt i ruiner. Dette er skader som ikke dekkes av forsikringen, og det blir nok vanskelig å få tegnet en forsikring mot slike skader med de økte muligheter for nedising av fjorden. For mer is blir det.

(...)

Det skal slippes ut 182 mill. m³ ferskvann i Gjervalen, 77% av dette vannet kommer på vinteren. Dette er en liten fjord med trangt utløp der utskifting av vann kunne vært bedre. Det sies at vannet kan slippes ut på dypet for å hindre ising og at det vil ta lengre tid før vannet stiger til overflaten, det tror jeg nok, men over tid vil det bli mer ferskvann i fjorden som vil øke isdannelsen. Gyteforholdene for saltvannsfisk vil bli redusert med det resultat at det blir mindre fisk og kombinert med mulig slamtilførsel fra tipp så kan vi i verstefall oppleve at fjorden blir tom for fisk, for vår del vil det være dårlig å kombinere med fisketurisme.

Vei fra Rendalen til Vårheim

Å skulle nå så galt skje at det ble utbygging, så har vi registrert at det skal bygges vei fra Vårheim til Smibelgvannet. Hva med veien fra RV 17 til Vårheim, dette er en vei som ikke holder den trafikken som er i dag, men den er ikke nevnt i SKS sine planer.

Konsekvensene for oss med kraftutbygging.

Hvis gyteforholdene for fisk blir ødelagt så vil vi miste turister som er her for å fiske, noe vi har brukt ni år på å komme dit vi er i dag. Blir det ikke satt opp gjerde fra Smibelgvannet til Svartvannet vil sauene søke til beiteområder hvor vi ikke har beiterett, i verste fall kan vi bli nødt til å legge ned. Med isproblemene som blir i fjorden frykter vi hva som vil skje med kaianlegg og som ikke dekkes av forsikringen. Vi har hatt en høst med mye nedbør og de tre siste dagene har vi hatt frost, fjorden ligger nå med en tomme tykk is og det er dette vi er redd for skal bli resultatet med alt ferskvannet som kommer fra vannene i Melfjorden. Vi vil også sitte igjen med delvis ødelagt vei fra RV17 til Vårheim. Vi håper at SKS ikke får konsesjon,

men at grunneierne får bygge ut selv og dermed blir det samme ferskvanns mengde som det er i dag i fjorden.”

Grunneiere i Vassvika med gårdsnummerne fra 14/1 til og med 14/7 har i brev datert 03.10.05 kommet med følgende uttalelse:

”(…)

Samtlige grunneiere er meget bekymret for de ekstra vannmassene som slippes ut fra Storråvann kraftverk til Gjervalen. Samt sideforskyvningen av vannmassene fra Smibelg vassdraget og ut i Gjervalen ved Vassvika. Isproblemer som fra før av er et problem om vinteren vil bli forsterket. Vi er derfor meget bekymret for ferdselen med båt på høst og vinter.

Vi er også bekymret for de ulike fiskeslag som naturlig er der. Der må utbygger komme med tiltak som sikrer ferdsel og fiske på fjorden.

Kraftstasjonen i Vassvika er planlagt ovenfor Storvika. Storvika har alltid vært benyttet som nødhavn for befolkningen i Vassvika under høst og vinterstormene. Samt at den benyttes som badeplass for grunneierne på 14/3. Derfor er det meget viktig at vi får beholde Storvika som den er i dag eller at utbygger kommer med alternative løsninger istedenfor.

Vi stiller oss også kritiske til at FOSSEN i Vassvikelva blir bortimot tørrlagt.

Grunneier på 14/4 har en naturlig vannkilde som kommer opp under huset i kjelleren det er deres vannforsyning . Hvis vannet forsvinner etter reguleringen må det sikres på annen måte. Grunneierne på 14/1 - 14/2 - 14/7 benytter vannet fra Vassvikelva det må derfor også sikres slik at det blir oppretholdt.

Grunneierne på 14/3 motsetter seg linjebygging foran hytte på eiendommen sin, kraftlinjen bes lagt i kabel (hvis aktuelt.)

Grunneierne i Vassvika fra 14/1 til og med 14/7 er meget positivt innstilt til veibygging fra Eihaugen i Øresvik til kraftstasjonen i Vassvika. Vi mener faktisk at med de samlede ulemper vi blir påført med den utbyggingen er det et krav med veg. Et påeng er det svære steindeponiet i Storvika- bygg veg av det. Hvis vei blir aktuell ber vi om at det blir tatt hensyn til boenheter samt hytter etter veitraseen. Hvis det blir bomveg ber grunneierne om å få benytte den allikevel.”

Grunneiere ved Vatne har i brev datert 20.10.05 kommet med følgende uttalelse:

”Innledning

I planendringssøknaden fremgår det at Storåga fortsatt blir helt tørr i tørre perioder da alt vann fra Kvannskarvatnet skal føres over til Smibelgvatnet. Det er kun i våte perioder at Storåga vil få vassføring. Konsekvensene for Storåga og Kjerringåga er derfor akkurat det samme som i forrige søknad. Den eneste endringen for Lurøys vedkommende er at det nå ikke skal legges en steintipp ved Kvannskarvatnet, og demningen der blir lavere. Dette betraktes som ubetydelige forbedringer. Det er tørrleggingen av vassdraget som var hovedinnvendingen i uttalelsen til den forrige søknaden. Det vises derfor til denne uttalelsen i tillegg til de momentene som nå trekkes fram.

Konsekvenser for landbruket

Fagrapport 9 – "Jord og skogbruksinteresser" Skrevet av Enco Environmental Consultants a.s. 1999 fremgår det at det ikke er gjort feltundersøkelser. jfr. Fagrapportens metodebeskrivelse hvor en kan lese følgende:

"Vurderingene er ikke gjort på bakgrunn av feltundersøkelser, kun ut fra informasjon hentet fra foreliggende planer, tidligere foreliggende planer, tidligere rapporter fra samlet plan, økonomisk kartverk, flyfotografier og informasjon fra den lokale landbruksforvaltning"

Fagrapporter uten feltundersøkelser gir sjelden et godt bilde av de faktiske forhold. Det er tydelig at det er jordbruksdrifta rundt 1980 som er lagt til grunn når det gjelder Lurøydelen i fagrapporten. Rapportskriverne burde i det minste bruke reelle opplysninger fra dagens forhold. På Rødøysida har det vært tatt kontakt med jordbrukssjef, mens det for Lurøys vedkommende ikke har vært kontakt med jordbruksansvarlig.

Elva er et viktig moment for jordbruksdrifta, Ikke bare som selvgjerde for sau, men også som vannforsyning i tørre somrer. I tørre somrer er denne elva eneste vannkilde i beiteområdet (innmarksbeitet som er vurdert å ha høy verdi av DN).

Det er også aktuelt å bruke denne vannkilden som vatningsanlegg for gårdsdrifta og beiteområdet.

I fagrapporten framgår det at selvgjerdeeffekten på hele strekningen fra Kvannskarvatnet til Vassvatn vil bortfalle. De framtidige driftsproblemer for sauedrifta er likevel ikke vurdert. I utmarka kan driftsproblemene være at sauene trekker til andre beitedistrikt og blander seg med sau derfra (smittefare - jfr. også forskrifter vedr. bekjempelse av dyresykdommer) Rovdyrproblematikken kan også øke. Disse problemene kan til dels kompenseres ved hjelp av gjerde.

Det er imidlertid ikke uproblematisk å gjerde langs hele vassdraget. Eksempelvis kan det nevnes konflikter med sperring av trekkeveier for rein. Adferdsmønsteret for andre dyr og fugler kan også bli påvirket. De som har prøvd å vedlikeholde gjerder i ulendt terreng med mye snø vet at dette krever store ressurser. Selv om de berørte grunneiere får kompensasjon i form av gjerder, vil det nesten være umulig å holde disse vedlike til enhver tid. Lønnsomheten i dagens landbruk er svært dårlig. Ytterligere ekstraarbeid og irritasjon over dårlig gjerdevedlikehold vil være en stor belastning. Konsekvensen kommer derfor til å bli nedlegging av sauedrifta. Dette vil igjen forårsake gjengroing av beitemarkene og arealene vil bli mindre attraktive i friluftssammenheng. Tar en bort en bit vil dette ha innvirkning på andre elementer. Uten Jordbruksdrifta vil kulturlandskaper raskt gro igjen.

(...)

Elva som ressurs

Det finnes skriftlige kilder som viser at det har vært bosetting på gården Vatne helt fra 1567, men det har trolig vært bosetting før den tid også. Vannressursene har fra gammelt av vært viktige for bosettinga. I eldre skriftlige kilder beskrives og skattlegges flere større kverner i Storåga.

(...)

Ved Kjerringåga har kverndrifta også lange tradisjoner. I følge diverse artikler i Helgelands tidende november 1907, går det fram at mølla på Bratland var kjent for å male et utmerket fint godt mel og folk kom hit for å male fra Vega i Sør til Meløy i Nord. I 1913 ble mølla modernisert, slik at dette var et av den tids mest moderne mølleanlegg på Helgeland. Det var mølledrift på Bratland fram til 1946, da møllebygninga brant ned. I dag er det bare rester igjen av mølla. Man finner noen av kvernsteinene, brukt til pynt i hager og lignende samt fundament og noen jerndeler som ligger igjen ved elva. Det kan også nevnes at et av de første gårdskraftverkene i Nordland lå her.

Dersom det fortsatt skal være grunnlag for bosetting og gårdsdrift er det viktig at alle ressursene kan utnyttes. Ved at elva tørrlegges tas en stor framtidig ressurs bort.

Det bemerkes dessuten at elva også er vannkilde for flere hytter ved Vassvatnet.

(...)

Elva like før den renner ut i Vassvatnet. Da det ikke er sidebekker som tilfører elva vann blir denne delen helt tørr etter utbygging når det ikke er snøsmelting eller regn. På grunn av elvas lave temperatur er dette eneste elva som røya går opp i.

Konsekvenser for landskapet

Norge har ratifisert Den europeiske landskapskonvensjon den 23. oktober 2001.

Konvensjonen trådte i kraft den 1. mars 2004, og omhandler alt landskap. Et vesentlig moment er at alt landskap har verdi i seg selv, og har betydning for menneskenes velvære og trivsel. I konvensjonen er det presisert at det er behov for målrettet arbeid når det gjelder forvaltning av landskap. Det er nødvendig med en bevisst holdning til landskapet i alt planarbeid. Metodikk for landskapsvurderinger er her sentralt. Det er videre presisert at landskap er et salgsobjekt.

I konsekvensutredningen for Smibelg og Storåga er det ikke gjort noen systematisk kartlegging av konsekvenser som er synliggjort med kart og bilder. Konsekvenser av utbyggingen for landskapet er tatt med som en del av andre temaer eller beskrevet i tekst.

Området Kvannskaret – Vassvatnet har en stor egenverdi som storslagent landskap med kulturpåvirkning fra landbruk og reindrift. Lyden av rennende vann og dyr på beiting er sentralt for opplevelsen av dette landskapet. For lokalbefolkningen og tilreisende har området en stor egenverdi. Områdets særpreg gjør det til et attraktivt som turmål. Fisking er svært populært i både Kvannskarvatnet og Vassvatnet. Kvannskarvatnet er et turmål i seg selv, og er innfallsport til andre, flotte områder.

(...)

De reviderte utbyggingsplanene for Smibelg og Storåga innbefatter å demme ned Kvannskarvatnet. Konsekvensene av dette er altså tørrlegging av det verdifulle vassdraget. Inngrepet er irreversibelt, og kan ikke betraktes som noe forbedring i forhold til de forrige planene. At man unngår en steintipp i Kvannskarområdet er av mindre betydning. Det er konsekvensene av tørrleggingen som er mest vesentlige. Dette kan man ikke gjøre avbøtende tiltak for, som det fokuseres på i konsekvensutredningen. En tørrlegging av elvene, vil føre til at området taper verdi som salgsobjekt og som rekreasjonsområde. Nedlegging av landbruksdrifta i området som følge av tapte selvgjerder, vil videre føre til gjengroing av kulturlandskapet. Det åpne landskapet i området vil da rask endre karakter.

Biologisk mangfold

Når det gjelder konsekvensene for kulturlandskapet langs Storåga fra Kvannskarvatnet til Vassvatnet så er dette ikke undersøkt og utredet. De få og ufullstendige fagrapportene bygger på en felles helikopterbefaring over området i september 1997, samt 25 års gammel informasjon. Dette bekreftes blant annet i fagrapport 8 - "Virkninger for Naturmiljøet" hvor en kan lese følgende fra fagrapportens forord:

"Rapporten bygger alt vesentlig på eksisterende informasjon hentet fra vassdragsrapportene i Samla plan samt tilgjengelige kart og litteratur. I september 1997 ble det gjennomført en felles helikopterbefaring i området."

I fagrapporten siteres videre:

"Mellom Kvannskardvatnet og Vassvatnet, nord for elva går det et markert marmorbånd. Her er det utviklet en gressdekt slette, antagelig beitet, med et lite tjern hvor utløpsbekken forsvinner ned i undergrunnen. Det er utviklet svært klare karstformer på denne sletten. Det fører ikke noen overflatedrenering ut fra dette området, men det er ikke konstatert hvor vannet som går ned i undergrunnen renner ut."
(...)

Til venstre ser vi bekken forsvinne ned i bakken – bekken kommer frem i dagen igjen litt nord for Vassvatnet. Til høyre ser vi en gjengrodd karstgrop. Karstområdet (dolinene) er godt synlig på grunn av den sterke beitinga av sau og delvis også storfe.

I løpet av 25 år har synet og holdningen til kulturlandskapet endret seg vesentlig. Det blir derfor feil å henvise til 25 års gamle rapporter. Rapportene den gang var også svært enkle uten at det var gjort systematiske registreringer. Ut fra dette kan man konkludere med at undersøkelsene er mangelfulle.

I planendringssøknaden framkommer det ikke at det er gjort biologisk mangfoldregistrering i Lurøy kommune sommeren 2004 hvor beiteområdet langs Storåga på gården Vatne ble besøkt. Både i inn- og utmark finnes her naturbeiter og tidligere slåttemark med for regionen karakteristiske vegetasjonstyper. Området er gjennomgående i god hevd med drift helt opp mot fjellet og har stor verdi (B=viktig, i Direktoratet for naturforvaltnings naturdatabase.) Dette i flg. Forskningsleder Ann Norderhaug som fikk Nordisk Råds natur og miljøpris.

Fra NOU 1991: 12B siteres følgende:

"Botanisk er Kjerringåga et av de mest artsrike vassdragene som vurderes i Verneplan IV i Nordland. En betydelig del av fjellsidene er kledt med forholdsvis rik og frodig vegetasjon. Vassdraget har relativt mange arter som har liten utbredelse i de øvrige Verneplan IV-objektene i fylket." Dette tilsier at det burde gjøres grundige registreringer når et slikt stort inngrep planlegges. I utredningsarbeidet som presenteres, kommer det ikke fram at det er gjort registreringer i felt. Dette ansees som altfor dårlig.

Rapporten baseres i flg. Fagrapporten kun på en felles helikopterbefaring i september 1997. Hvilke planter kan en se fra helikopter. Ved et slikt stort inngrep burde i det minste botanikken ved elveleiet fra Kvannskaret til Vassvatnet vært undersøkt nærmere. Den botaniske rapporten som dekker begge kraftverkene (Storåvatn og Smibelg) består kun av 2 maskinskrevne a-4 sider skrevet av Odd Stabberud.(Nina).

Sitat fra beskrivelsen i fagrapporten:

"Nedre Kvannskardvann, utløpet: Vegetasjonen her er noe mer artsrik og variert enn det normale innenfor området, med forekomst av mer krevende arter som dvergjamne og blankstarr. Området synes til en viss grad å være influert av sauebeiting. Området ved tilløpsbekken i nord ble ikke undersøkt, men de største sammenhengende vierkjerr ble observert her, noe som tyder på en bedre næringsstatus."

De mer artsrike områdene langs elva fra Kvannskarvatnet og ned til Vassvatnet er ikke undersøkt.

Følgende konsekvenser pekes det på i fagrapporten:

"Tørrelgging av elveløpet mellom Kvannskarvann og Vassvatnet vil endre vegetasjonen langs elveløpet, og muligens vil dette også gi en viss effekt i den nærmeste bjørkeskogen".

Det området som antas mest botanisk interessant, beitemarka N. for Vassvatnet gård, vil ikke bli påvirket av inngrepet. Siden de områdene som berøres av inngrepet har forholdsvis lav botanisk verdi, må konsekvensen for vegetasjonen av inngrepet generelt sies å være liten"

Fugl og pattedyr:

Fagrapporten (Nina) som består kun av 2-3 A-4 sider er skrevet av Ole Reitan. Også denne rapporten baserer seg på en helikopterbefaring september 1997. Sitat fra fagrapporten:

"Dokumentasjon om de faunatiske forhold for fugl og pattedyr er svært begrenset for de aktuelle områdene, som i andre fjordnære vassdrag på denne del av Helgeland. Bortimot 150 arter fugl/pattedyr kan være potensielt forekommende i disse områdene. (Moksnes og Vie 1977)."

Kommentarer til fagrapporten:

Selv om rapporten konkluderer med at det ikke foreligger egne registreringer av artsrikdom for fugl og pattedyr i disse områdene, er det ikke gjort nærmere undersøkelser.

Langs Storåga er det observert mange hekkende fuglearter, men for de fleste vil ikke tørrelgginga av elva bety noe. Størst betydning vil det ha for fossekallen, som kun hekker ved (rennende) vann.

I Storåga mellom Kvannskarvann og Vassvatnet er det årlig observert 2 fossekallpar som trolig hekker langs elva. Disse vil forsvinne når elva blir tørrlagt. Nasjonalt sett betyr dette lite, men lokalt betyr det mye at en fugleart forsvinner fra kulturlandskapet. Andre fuglearter en tørrelgging trolig vil virke noe negativt på er Storlom, Krikkand, Stokkand, Brunnakkeand, Toppand, Laksand, Siland, Rødstilk, Strandsnipe m.fl. Indirekte vil også andre fuglearter bli berørt dersom jordbruksdrifta opphører. I beiteområdet er det årlig observert den forholdsvis sjeldne fuglen "Varlser" som krever et åpent landskap.

Ut fra dette konkluderes med at konsekvensutredningen ikke gir tilstrekkelig utredning om konsekvenser for biologisk mangfold.

Konsekvenser for friluftsliv

Fra rapporten "virkninger for friluftsliv" siteres følgende: "Fylkesfriluftsnemnda regner Vassvatnet-Svartvatnet som et intensivt brukt friluftsområde av kommunal interesse.

Vassdraget og området ellers har flere særpregede landskapskvaliteter og et nokså bredt bruksfelt som gjør det attraktivt til friluftsmål."

"Inngrepene vil påvirke et av de viktigste friluftsområdene i Lurøy kommune (fastlandsdelen). Storåga ned mot Vassvatnet danner et attraktivt landskapselement som bidrar til friluft- og opplevelsesverdiene. En tørrlegging vil redusere disse verdiene i betydelig grad. Andre virkninger er endret vannføringsrytme i Kjerringåga og virkninger for fiskeinteressene i Kjerringåga."

*I samme rapport er Kjerringåga/Storåga for øvrig det eneste vassdrag i utbyggingsområdet som er betegnet å ha **meget høy** verdi i friluftssammenheng.*

Fiskeressurser i Kvannskarvatnet

Kvannskarvatnet er det eneste fiskevatnet i Lurøy kommune som ikke er overbefolka. Dette skyldes først og fremst av at gytemulighetene er minimale. Den fisken som finnes er imidlertid av svært god kvalitet med fin rød kjøttfarge og uten bendelmark. Sportsfiskere foretrekker derfor dette fiskevann framfor andre fiskevann. Kvannskarvatnet har en svært liten strandsone. Denne strandsona blir i stor grad tørrlagt ved en senking av vannstanden. Senkningen vil trolig også forringe mattilgangen til fisken. Utsetting av fisk vil derfor ikke ha forventet effekt. Vatnet vil etter utbygging være ødelagt som fiskevann.

Det bemerkes videre at Samarbeidsrådet for Naturvernsaker anbefaler, i skriv datert 14.09.04, at Kjerringåga taes inn i verneplan for vassdrag. Begrunnelsen for dette er at området har stor landskapsmessig variasjon, og har stor verdi som friluftsområde.

Konklusjon

Dokumentasjon av områdets verdi som friluftsområde og særpreget landskap gjør at planlagte inngrep ikke kan aksepteres. I tillegg vil tørrleggingen av elva føre til uholdbare forhold for landbruket i området. Nedlegging av jordbruksdrifta i området vil bli en konsekvens av dette."

Eystein Albertsen. har i brev datert 14.10.05 kommet med følgende uttalelse:

"Innsigelser mot utbygging av Smibelg og Storåvann kraftverker.

Viser til den massive motstand det er i lokalbefolkningen mot utbygging av nevnte kraftverk. Folkemøte i Rødøy kommune i Øresvik der gymsalen var fullsatt, kun en person stemte for det var ordføreren i Rødøy, ellers var det tommelen ned.

I Lurøy var folkemøtet enstemmig mot utbygging med innlemming av Kvannskarvannet, der Storåga vil bli tørrlagt da Kvannskarvatnet skal senkes med 2 m. Forsamlingen er redd for at dette vil medføre igjengroing av Vassvatnet da Storåga er eneste elv som tilfører Vassvatnet rent smeltevann. I en underskriftskampanje var det 220 underskrifter mot tørrlegging av, Storåga, en annen mot konsesjonssøknaden var det 41 som underskrev, dette må en regne som en massiv støtte i et lokalmiljø med i underkant av 400 innbyggere, flertallet i Lurøy kommunestyre hadde samme mening 21/9 2005.

Vedlegger kopier av all korrespondanse mellom undertegnede og Lurøy kommune, Underskriftskampanjen og konsesjonssøknadene fra 11/9 2002 og 21/9 2005.

Det er stor interesse for bygging av minikraftverk, og dette vil få betydelige mindre følger for naturen i området og vannføringen i elvene vil ende der de hører hjemme etter bruk, dette gjelder både i Lurøy og Rødøy kommune."

Lurøy beitelag har i brev datert 18.10.05 kommet med følgende uttalelse:

"Etter planene som foreligger i dag vil Storåga som er grenseelv mellom gr nr 31 og 32 bli tørrlagt, Kjerringåga vil bli sterkt redusert, elvene har en naturlig gjerdeeffekt og dette vil føre til store problemer for alle brukerne som driver med sau som produksjon i området da sauene vil spre seg over et større område, beiterodene er i dag naturlig avskilt. I tillegg er Lurøy Beitelag bekymret på vegne av de grunneierne som ikke får anledning til å bygge ut sine vannressurser på sine eiendommer, i dag er bøndernes inntektsgrunnlag i fare og minikraftverk en av de muligheter for at disse brukerne kan fortsette i næringen"

Lurøy bondelag har i brev datert 17.10.05 kommet med følgende uttalelse:

"Lurøy Bondelag er bekymret på vegne av de grunneierne som ikke får anledning til å bygge ut sine vannressurser på sine eiendommer. I dag som bøndernes inntektsgrunnlag smuldrer inn er minikraftverk en av de muligheter som bønderne har for å redde økonomien på sine gårdsbruk, dette gjelder da spesielt gr.nr 32 i Lurøy som er små og utsatte bruk. Etter planene som foreligger i dag vil Storåga som er grenseelv mellom gr nr 31 og 32 bli tørrlagt, Kjerringåga vil bli sterkt redusert, elvene har en naturlig gjerdeeffekt og dette vil føre til store problemer for alle brukerne som driver med sau som produksjon i området."

Hans Amundsen og Odlaug Amundsen har i brev datert 19.10.05 kommet med følgende uttalelse

"Det må stilles spørsmål ved om SKS produksjon AS har overholdt opplysningsplikten overfor grunneiere av utbyggingsområdet. Kopi av planendringssøknad av mai 2000 skulle vært tilsendt eier av eiendom grn 14 brn 1. Eier er her Odlaug Amundsen. Planendringssøknad er blitt tilgjengelig helt tilfeldig nylig, i form av en brosjyre.

Gnr 14 bnr 1 har også ifølge kjøpekontrakt, ikke spesifiserte oppmålte utmarksarealer utover selve grunneiendom, hvor Vassvikelva er tiltenkt regulert ned til 16 % av vanlig vassføring. Det vil altså si at denne elv i lange perioder vil være tørrlagt, når utbygger ikke vil skaffe en minimumsvannføring. Dette vil være meget uheldig for vannforsyning i området for de som er avhengige av dette nå, og framtidig utnyttelse av eiendommene.

Odd Pedersen, Rødøy, har gjort krav på Mangåa. Det har ikke vært mulig å framskaffe kartverk hvor Odd Pedersen står om eier av Mangåa. Det samme kan sies om eiendommen videre innover Gjervalen. Det mest naturlige var at Mangåa tilhørte 14/1. Ett rettsskjønn i 1976, sak nr 25/1974 B, dokument 3322/38 Salten Sorenskriverrembede, sier at 14/1, eier en strekning av ca. 500 m med fin løvskog i området ved Mangåa. Hvordan partene ellers fordelte areal innover Gjervalen i 1976 hadde vel med tekniske/taktiske hensyn for erstatning. Området var da i ett sameie av flere eiere. Her må en anta at hovedbruket har mer enn 500 m utmark.

Uansett hvem som eier Mangåa vil det ha meget store konsekvenser for eiendommen 14/1 hvis Mangåa blir tørrlagt. En må anta at den fine løvskogen som var påvist i 1976, som var et produkt av Mangåa, vil forringes. Da en ikke kjenner de hydrologiske målingene for nedslagsfelt Mangåa, vet en ikke heller hvor mye kraft man kunne ha levert ved en privat utbygging. En må se også at dette er uberørt natur som vil få en helt annen status etter en utbygging.

Ved vedtak om utbygging vil en forlange at oreigning av eiendom skjer etter skjønnsprosessloven og at eiere av Mangåa og Vassvikelva vil få full erstatning etter

ekspropriasjonslov. En vil også forlange granneskjønn etter naboloven før tiltaket blir iverksatt, slik at rette eiere får sin rettmessige erstatning."

Einar Pettersen har i brev datert hhv. 15.09.05 og 06.10.05 kommet med følgende uttalelser:

"Dumping av masser

Etter gjennomgang av planene for dumping av masser, er jeg meget forbauset over at det ikke er lagt frem planer for dumping på land. Det ble på møtet opplyst at hvem som helst kunne benytte seg av disse massene. Hvordan? Når de skal dumpes i havet.

For meg som er fisker i området Sørfjord/Gjervalen, er jeg meget bekymret for hva som vil skje med fisken, når disse massene blir dumpet i havet, og disses avleiring i mange år fremover. Store vannmasser forflytter seg ved høy- og lavvann og drar med seg slam fra fyllingene. Det vil forstyrre fiskens gyting i Gjervalen-området. Med små naturinngrep kan disse massene plasseres på land.

Jeg håper dere forstår min bekymring i denne saken, da jeg er den eneste fiskeren som lever av dette i Sørfjorden/Gjerval-området.

Isproblemer i forbindelse med kraftutbygging

Viser til tidligere brev sendt til dere i forbindelse med isproblemer, 08.09.2002. Det må da være mulig med bobleanlegg for å unngå disse problemene."

Og videre i brev av 06.10.05:

"I forbindelse med mine tidligere brev, angående kraftutbygging i Rødøy/Lurøy, vil jeg gjerne komme tilbake til mine problemer angående fiske.

Is- og slamproblemer i Gjervalen/Sørfjordområdet. Jeg har etter nærmere undersøkelser fått opplysninger om at isproblemene blir mye verre enn tidligere antatt. Isen kan bli liggende i flere måneder, og da er mitt grunnlag som fisker helt ødelagt. Jeg har tidligere nevnt bobleanlegg, men etter hva jeg har fått opplyst, vil isen bli liggende i store flak, som ikke vil forlate området og gjør fiske umulig. Slamproblemene vil forårsake en omtrent død fjord i mange-mange år framover.

Kysttorsken spesielt, er den eneste som er drivverdig her, men gytingen vil bli forhindret eller umulig med alt slamm som legger seg på bunnen. Jeg vil i den anledning forlange en kompensasjon for tapt fiske i fjorden i forbindelse med utbyggingen. I 2004-2005 dreier det seg om ca. kr 150.000/år."

Ulf Pedersen har i brev datert 12.09.05 kommet med følgende uttalelse:

"Mine meninger om Utbygginga.

Jeg flytta tilbake hit etter 12 år borte. Det som var trekkrafta for det var Elgjakta og ørret/laksefiske i vann og elver i området.

Mulighetene for å komme inn i et elglag er ytterst små. Man må nesten ha slekt eller eiendom innen valdet. Jeg eier ikke jord. Jeg har jaktet med laget siden 83.

- Nå kommer det en vei midt i det terenget der elgen går. Ved Svartvatnet nedom Smibelgvatn. Dette rammer osser på elglaget da det vil ødelegge jaktterenget... NEI..

*Jeg fisker mye i vatna i området.
Vassvatnet.
Kvannskarvatnet.
Svartvatnet nedom smibelgvatn.
Kjerringåga.
Sørfjordelva*

Disse vann og elver er viktige for rekreasjon. Det er gode fiskevann/elver som betyr mye for folket her. Det er ikke store plasser her ute så det er viktig å ta vare på det som betyr noe her...Naturen og mulighetene til å oppleve det.

-Kvannskarvatnet er det beste fiskevannet i området.

-Det er stort sett eneste vannkilde til Vassvatnet på tørre somre, da det stort sett er fra det området det er smeltevann ned til Vassvatnet.

- Dette vil medføre at Kjerringåga (Bratlandselva) ikke vil være lakseførende mere.

- en reduksjon på 20% vil medføre at det ikke går opp laks -ørret der mere. Da man pr i dag ser at laksen kan bli stående å vente på regn før den går opp...Nei.

Kvannskarvatnet kan bygges ut til småkraft. Da går vannet til Vassvatnet og det får ikke disse konsekvensene.

Jeg driver et firma som lager båter og vi er 4 mann her nå. Grunnen til at jeg bor her er min interesse for jakt og fiske. Komme meg ut på Elgjakt hver høst. Det er alt for meg. Fiske i elvene der du kan gå langs kulpene å se laksen stå der. Dette blir ødelagt.

Det er nok ikke bare meg dette har betydning for. Det er nok andre unge som vil tilbake hit. En slik utbygging vil nok stoppe mange av dem. Mine verdier i området blir ødelagte. Da kan mann jo like godt flytte med de konsekvenser det får.

Håper dere tar hensyn til de innspill dere får"

Gunnar Skivik har i brev datert 17.10.05 kommet med følgende uttalelse:

"Ser at steinmassene fra disse skal deponeres, eller er planlagt deponert i sjøen inne i fjorden. Dette synes jeg og mange med meg er helt forkastelig. Først bli deler av naturen i fjellheimen tuklet med slik at en ikke lengre kan si at det er uberørt natur, så kommer arbeide ned til fjorden og jammen skal de omkalfatre deler av fjorden også. Hvorfor skal utbyggere bestandig velge de enkleste løsningene.

I forbindelse med dette har jeg et forslag. Vist det bli godkjent å deponere stm. (steinmassene) i fjorden Hvorfor ikke bruke disse stm. til noe fornuftig, bor i en bygd med en ganske stor fritidsbåtflåte samtidig er det et skrikende behov etter en skikkelig havn, har et område som egner seg godt til dette formål. Så hvorfor ikke brukt disse stm. i en moloen og kanskje i en fylling over deler av fjorden til en vei forbindelse. Det finnes en trase som kan brukes. Resten av stm. kan deponeres på dypt vann slik at den er borte for all framtid.

På meg virker det litt for enkelt å bare komme hit og bygge ut vannkraft uten og gi noe til bake til bygda. La gå med at Kommunen tjener noen kroner på dette. hva med de som bor i bygdene og til dagelig ferdes i disse områdene? Føler at vi blir sittende igjen meg Svarteper.

Håper at dere tar disse momentene med i den videre saksbehandlingen, nå prata jeg med SKS på møte som var i Øresvika. Jo da stm. skulle vi få for nesten ingen ting, men vi møtte selv få stm. til droppstedet.

Kommer også til å sende dette til Kommunen, slik at de er klar over dette utspillet fra min side”

Sørfjorden hytteforening har i brev datert 19.09.05 kommet med følgende uttalelse:

- ”1. Kommentarene framsettes herved fra Sørfjorden Hytteforening, Rødøy.*
- 2. Hytteforeninga omfatter et 40-talls medlemmer - totalt er det over 100 hytter og fritidshus på begge sider av Sørfjorden.*
- 3. Henviser til kart omfattende Storåvatn Kraftverk- hvor det på plantegning er markert en tipp/utfylling i sjøen på nordsida av den smale Gjervalfjorden.*
- 4. Arealet for tippen er ca. 200 ganger 50 meter, dvs ca. 10000 m2, tiltenkt volum for utfylling er ca. 220 000 m3- dvs at fyllingshøyden n her blir ca. 22 meter- dette på et sted hvor sjødybden i dag er 40- 50 meter. Fra den planlagte fylling bli det bare ca. 110 meter over til sørbredden.*
- 5. Vi mener tippen burde anlegges PÅ LAND. Det er her store, egnede områder på vestsida av stasjonen/kaia.*
- 6. En utfylling i sjøen vil kunne få UHELDIGE konsekvenser for fiskeforholdene i dette fra før smale området. Dette er et populært og godt fiskeområde som nyttes av mange. Et deponi på land vil være klart å foretrekke- det burde enkelt kunne ordnes/ innsåes.”*

Rødøy distriktfiskarlag har i brev datert 05.10.05 kommet med følgende uttalelse:

”Etter å ha blitt informert om Salten Kraftsambands planer for kraftutbygging i Rødøy, har laget diskutert saken i styret og vil komme med følgende uttalelse.: Rødøy Distriktfiskarlag ser meget positivt på planene om kraftutbygging i Rødøy. Kommunen er en næringsfattig kystkommune og en slik utbygging vil kunne gi mange arbeidsplasser og ellers store ringvirkninger for det lokale næringsliv. Etter en utbyggingsfase vil kraftproduksjon gi sårt tiltrengete skattekroner i en slunken kommunekasse.

Når det gjelder det planlagte dumpfelt i sjøen; for masseuttak, er laget meget betenkt , og vil motsette seg dette, da vi tror det kan skape problemer for anadrome fiskeslag i nærmiljøet. Vi må her huske på at vi har en gyteelv for Laks og Sjøørret like ved. Likeså at området fra gammelt av, er regnet som et gyteområde for kysttorsk . Dette siste er ikke minst viktig i disse dager, hvor forskerne melder om nedgang i kysttorsebestanden og vern av denne.

Videre er laget urolig for mulige isproblemer på fjorden etter en utbygging, og vil holde utbygger ansvarlig for de problemer som eventuelt vil oppstå. Kan nevne at problemet ble diskutert utenom sakliste på lagets årsmøte 14.09.2002 . Følgende uttalelse fattet:-Laget ber Rødøy kommune om å ta dette med i planleggingen av kraftverk i Sørfjorden, og å ta dette problem opp i den videre saksbehandling.

Laget oppsummerer til slutt med at det med å samarbeide og ta hensyn til hverandre, vil vi sikkert oppnå et sluttprodukt til beste for alle parter”

Tiltakshavers kommentarer til innkomne uttalelser

SKS produksjon har gitt følgende kommentarer til høringsuttalelsene i sitt brev av 19.01.2006:

”Innledning.

Oversendelsen fra NVE besto av 35 høringsuttalelser. Høringsuttalelsen fra Direktoratet for naturforvaltning (DN) mangler foreløpig. Våre kommentarer til denne vil bli oversendt senere når uttalelsen foreligger.

De mottatte høringsuttalelsene kommer fra enkeltpersoner, grunneierlag, organisasjoner, lokale og sentrale myndigheter samt faginstanser som har ansvar for dette området ut fra overordnet politikk og miljøhensyn.

Vi registrerer at enkelte av uttalelsene bygger på et svært kort sammendrag av konsekvensutredningene i informasjonsbrosjyren og/eller sammendraget fra konsesjonssøknaden. Enkelte refererer i sine høringsuttalelser til at de har innhentet/fått informasjon osv uten å referere til kilden. Slike uttalelser er det vanskelig å forholde seg til.

Noen uttalelser gir fine beskrivelser av eget forhold til landskap, jakt, fiske og generelle naturopplevelser. Dette er personlige syn som vi har forståelse for, men som vanskelig kan kommenteres fra vår side. Eksempelvis vil det for enkelte være en skuffelse å få en vei inn i sitt hytte- fiske- og jaktområde, mens andre steder opplever vi pågang nettopp for å få bygd veier til blant annet slike formål.

SKS Produksjon har ikke selv kompetanse på de fleste fagområdene som konsekvensutredningene skal dekke, men er ansvarlig for å få gjennomført og finansiert dette etter et konsekvensutredningsprogram godkjent av NVE. Konsekvensutredningsprogrammet ble fastsatt av NVE i brev datert 17.06.1999 og supplert etter brev fra NVE datert 13.01.2004. Den totale oversikten over dette finnes på side 9 og 10 i Planendringssøknaden med henvisning til fagrapportene 1-13. Våre kommentarer vil henvise til disse rapportene uten å gjengi disse i sin helhet.

Det er umulig å gjøre inngrep som dette uten å sette spor i terrenget. Formålet med konsekvensutredningene er at dette skal være tilstrekkelig for å vurdere følgen av en eventuell tillatelse. Undersøkelsene skal være representative for det omsøkte søknadsinnholdet.

Vi har valgt anerkjente institusjoner, institutt, firma og kompetansepersoner til utarbeidelse av de nødvendige fagrapportene. I fagrapportene er det lett å finne uttalelser av negativ art i avsnitt hvor fagpersonene diskuterer og evaluerer observasjoner. Flere av rapportene uttaler seg til alternative utbyggingsprosjekt. Det er vesentlig å lese spesielt det som gjelder for det omsøkte prosjektet og spesielt rapportene etter 2000 som forholder seg til dagens søknad med planendring.

Høringsuttalelsen fra Fylkesmannen i Nordland er fagmessig grundig, berører de fleste forhold og uttaler seg nøytralt uten å konsentrere seg om spesielle gruppers interesser. Vi vil i våre kommentarer tillate oss og referere til denne uttalelsen.

Enkelte uttalelser setter spørsmål ved behovet for mer kraft i Nordland, kraft til industrien, energipolitikk generelt osv.

Begrunnelsen for kraftutbyggingen, utnyttelse av lokale ressurser og vårt eierforhold til det lokale energiverket framgår av konsesjonssøknaden.

Generelt om organiseringen av kommentarene.

Flere av høringsuttalelsene berører de samme tema/fagområder. Vi har valgt å kommentere disse felles under avsnittet:

I. Felleskommentarer til tema/fagområder tatt opp i flere uttalelser.

Det er den samlede prosessen i NVE og departementet (eventuelt stortinget) som skal konkludere med om det omsøkte prosjektet med sine konsekvenser får konsesjon eller ikke. Dette vil være avgjørende for om en utnyttelse av vannkraftressursene i dette området skal utføres samlet av et lokalt/regionalt energiverk med behov for ekspropriasjonstillatelse eller baseres på nye konsesjonssøknader for småkraftutbygging.

Grunneiere med egne planer om småkraftverk tar spesielt dette opp. Vi vil kommentere dette under avsnittet:

II. Forholdet til småkraftutbygging

Miljømessig.

Produksjonsmessig.

Skattemessig.

De samme og flere av de øvrige uttalelsene tar spesielt opp de juridiske forholdene mellom en større kraftutbygging og flere småkraftverk. Uttalelsene går også på privatrettslige forhold som uavklarte grenseforhold, beite-/gjerdeforhold, redusert fiske, redusert grunnlag for turistnæring, konkrete erstatningsbeløp osv.

Under forutsetning av at tillatelse blir gitt til denne søknaden, vil spesielt privatrettslige forhold bli behandlet i påfølgende skjønn. Vi har forståelse for at slike forhold blir tatt opp i høringsuttalelsene, men kan ikke kommentere slike konkrete krav nå.

Vi kommenterer alle uttalelser om disse forholdene med et eget avsnitt:

III. Juridiske forhold.

Til slutt vil vi kommentere spesielle saker tatt opp i høringsuttalelsene i avsnittet:

IV. Spesielle kommentarer til enkelte av høringsuttalelsene.

I. Felleskommentarer til tema/fagområder tatt opp i flere uttalelser.

Fisk i vassdrag.

Konsekvensutredningen bygger vesentlig på fagrapportene (3), (5), (8) og (12):

- (3). Tromsø Museum, Rapport fra naturfaglige befaringer av Vassdragsforsk og Tromsø Museum i Sleågaområdet, 1987.*
- (5). Nordlandsforskning, Sleåga kraftverk, Rødøy kommune. En vurdering av fiskeribiologiske forhold og virkninger på fisk ved en eventuell regulering, 1989.*
- (8). NINA, Smibelg kraftverk. Virkningene for naturmiljøet, jakt og fiske, 1998.*
 - *Avsnittet Ferskvannsbiologi*
- (12). Nordnorske Ferskvannsbiologer,*
 - *Smibelg og Storåvatn kraftverk - Supplerende fiskeribiologiske undersøkelser , juni 2004.*
 - *Smibelg og Storåvatn kraftverk – Ytterligere undersøkelser i Svarevatn, Vassvatn og Nedre Kvannskarvatn i september 2004.*

Fagrapportene er i sin helhet vedlagt søknaden, konklusjonene er inntatt i søknadens avsnitt 4.5.2.4 Ferskvannsbiologi.

Vi henviser spesielt til søknadens avsnitt Etter utbygging på sidene 65 og 66 hvor fagrapportenes konklusjoner om konsekvensene gjennomgås og avbøtende tiltak anbefales. Her blir vassdragene og vannene systematisk gjennomgått.

Vi må forholde oss til dette selv om flere av høringsuttalelsene fra brukere av området har en langt mer negativ utforming for spesielle vann og deler av elver. I tillegg etterlyses flere og bedre utredninger. Vi avventer NVEs vurdering av dette.

Fisk i sjøen.

Konsekvensutredningen bygger vesentlig på fagrapportene (6) og (8):

- (6). Ca.nd. Real. C. J. Boe, Sleåga kraftverk. Forhåndsuttalelse om antatte virkninger på vanntemperatur, isforhold og klima, 1988 og 2000.*
- (8). NINA, Smibelg kraftverk. Virkningene for naturmiljøet, jakt og fiske, 1998*
 - *Avsnittet Marine ressurser (september 2004), uttalelse vedrørende endringsplanen.*

Fagrapportene er i sin helhet vedlagt søknaden, konklusjonene er inntatt i søknadens avsnitt 4.5.6.4 Marine ressurser.

*Vi henviser spesielt til søknadens avsnitt Etter utbygging på sidene 76 og 77. Vi siterer følgende avsnitt fra konklusjonen i fagrapporten om marine ressurser:
"Den foreslått utbyggingen av Storåvatn og Smibelgvatn kraftverk, med overføringer, forventes ikke å få konsekvenser for viktige gyte- og oppvekstområder for fisk, og for lokalt*

sjøfiske, og heller ikke for eksisterende oppdrettsanlegg i Sørffjorden. Utbyggingen forventes også å gi små konsekvenser for øvrige marine organismer”.

Flere av høringsuttalelsene gir uttrykk for at alt av fjordfiske vil bli ødelagt samt ytterligere konsekvenser for gyting, kysttorsk osv. Vi har ikke kompetanse til å svare på hver av disse uttalelsene ut over å henvise til fagrapportene i det konsekvensutredningsprogrammet som er utført.

Noe av årsaken til uoverensstemmelsene kan være at dimensjonene på denne utbyggingen blir feiltolket/overdrevet.

Massetak. Deponi i sjø eller på land.

Det er et normalt utgangsforslag å plassere tippmasser under høyeste regulerte vannstand i vann eller i sjøen hvor dette er mulig. Vi ønsker imidlertid å gjøre disse massene tilgjengelig dersom de kan ha verdi for andre aktiviteter som masseuttak og/eller veibygging. I første omgang har vi angitt volumet på steinmassene og nødvendig areal for å få plassert disse under gitte forutsetninger.

Dersom tillatelse gis, skal detaljplaner godkjennes av NVE for hvert arbeidssted. Dette inkluderer tipplassering og avsluttende arrondering av tippene ofte i samarbeid med landskapsarkitekt. Vi har ingen innvendinger mot å plassere tippmassene på land og gjøre disse tilgjengelig for andre brukere som et avbøtende tiltak.

Tippmasser fra konvensjonell sprengning (boring/skyting/utlasting) vil normalt ikke være noe miljøproblem i vann eller sjø. Det danner seg raskt en steinhud mot vannet (filter) som hindrer utvasking. Dersom tunnelene drives ut med fullprofilmaskiner (mye finstoff og lite større stein), egner massene seg best til landdeponering. Landdeponering gir også fordeler mht til sikkerhet for utglidninger når massene plasseres.

Det er også her viktig å være klar over dimensjonene på tippmassene som er små i forhold til dette landskapet med høye fjell og dype fjorder. Uttalelsen blir selvsagt preget av hvilket ståsted en har. Eksempelvis blir det framstilt som et miljøproblem å deponere tippmassene i fjorden, men derimot en positiv sak å benytte de samme masser til en veifylling over fjorden. Det siste vil være et langt større miljøinngrep mht til strømningsforhold, is osv.

Tippmassene er berørt i flere fagrapporter. Vi henviser til søknadens punkt 4.5.6.5 Mineraler og masseforekomster på side 77.

Isforhold.

Konsekvensutredningen bygger vesentlig på fagrapportene (6) og (8):

(6). Ca.nd. Real. C. A. Boe, Sleåga kraftverk. Forhåndsuttalelse om antatte virkninger på vanntemperatur, isforhold og klima, 1989 og 2000.

(8). NINA. Smibelg kraftverk, Virkninger for naturmiljøet, jakt og fiske, 1989.
- Marine ressurser (september 2004) – uttalelse vedrørende endringsplanen.

Is på fjordene.

Det vises spesielt til fagrapport (6), avsnitt Isforholdene datert Bodø 26.april 2000.

Her er noe av konklusjonen at ved dykkede utslipp vil isforholdene i Gjervalen og Sørffjorden bli små, kanskje ikke særlig større enn i dag.

I tillegg til at dykkede utslipp vil redusere faren for isdannelse, vil dette også redusere faren for feilvandring av anadrom fisk på vei til Gjervalselva.

Fra fagrapport (8) siteres fra delen om Marine ressurser:

".. Den økte tilførselen av ferskvann vil kunne føre til en svak økning av brakkvannslaget i deler av Gjervalen, og islegging som ofte forekommer vinterstid vil også kunne bli noe økende. Det antas imidlertid at dette vil bli lite merkbart..."

Is på regulerte vann.

På de regulerte vannene vil isen sprekke opp og spesielt vanskeliggjøre atkomsten til isen i reguleringssonene på vannene. Reguleringen vil bli mest utnyttet vinterstid og mindre sommerstid etter at vårflommen fyller disse opp. Gjennom sommersesongen er det vesentlig å kunne benytte tilstrekkelig av reguleringen som dempningsmagasin for å hindre flomtap.

Det er spesielt ferdsel om vinteren på snø og is som vil være negativt for mennesker og dyr og vil kunne berøre trekkruiter for reinsdyr i området. Det er lite ferdsel av mennesker i området på denne tiden, men forholdene vil bli varslet med skilting og på kart.

Tap av vannkilder for mennesker og dyr.

I det omsøkte prosjektet går planene ut på å ta inn vann fra avrenningsområder høyere enn ca. 450 meter over havet. Alle de berørte 9 elvene vil i gjennomsnitt ha betydelig restvannføring i nedre del, bortsett fra Mangåga. På side 21 i søknaden er restvannføringen listet opp og i brosjyrens midtsider er nedbørfeltene som berøres vist.

Vann til beitende dyr er spesielt nevnt nedstrøms Nedre Kvannskarvatn til Vassvatn. Myrområdene med vann nord for Storelva er ikke berørt av inngrepet. Det samme gjelder myr og vannområdene sør for Storelva mot Svartvatnet. I tillegg er ikke selve Vassvatnet berørt ut over redusert tilrenning fra Nedre Kvannskarvatn.

Det er vanskelig å se at det ikke skulle være tilstrekkelig vann til beitende dyr. Dette er et av de mest nedbørrike områdene i landet.

Dersom dette henger sammen med inngjerding og bortfall av vann for spesielt disse områdene, vil slike forhold bli vurdert/erstatte gjennom påfølgende skjønn. Avbøtende tiltak kan eksempelvis være brønnboring etter grunnvann.

Vannforsyning til boliger som blir berørt, skal tilsvarende erstattes med ny vannforsyning dersom eksisterende vannforsyning ikke kan benyttes etter en eventuell utbygging. Dette er forhold som normalt løses i påfølgende skjønn.

Vernede vassdrag.

Gjervalsvassdraget er varig vernet mot kraftutbygging gjennom Verneplan IV.

Da verneplanen ble vedtatt, var det allerede planer om å benytte de øvre feltene fra øverst i Gjervalelva i vannkraftprosjektet Sleåga. I vernevedtaket er det derfor åpnet for en overføring av disse feltene i en eventuell utbygging. Disse forholdene er godt beskrevet i høringsuttalelsen til Fylkesmannen i Nordland.

I denne søknaden med planendringer, er det forsøkt å tilpasse inngrepene bedre miljømessig etter høringer og innen en akseptabel økonomisk ramme. De tidligere vurderte øvre feltene av Gjervalen er ikke medtatt, men derimot et mindre felt på ca. 0,8 km² sørvest for

Hundådalselva. Dette er et vannrikt felt som enkelt kan overføres til Storåvatn og medføre en raskere oppfylling av dette etter vintertapping. Dette feltet utgjør ca. 27 % av Hundådalselvas utløp til Gjervalvatnet og 2 % av Gjervalelvas utløp til fjorden. Inngrepet er svært begrenset (kanal) helt i yttergrensen av nedbørfeltet og vil ikke være synlig fra Gjervalen.

Vi kan vanskelig se at dette skal ødelegg oppgangen av anadrom fisk i Gjervalselva slik det framstilles i høringsuttalelsene.

Friluftsliv.

Konsekvensutredningen bygger på fagrapport (4) og (7):

(4). Komiteen for miljøvern ved universitetet i Trondheim, En verdi- og konsekvensutredning i forbindelse med utbyggingsplanene for vassdraget, 1988.

(7). NIVA, Storåvatn og Smibelg kraftverk. Virkninger for friluftsliv, 1997.

Det er vesentlig å være klar over dagens status på de nå omsøkte planene når fagrapportene leses. Fagrapportene omfatter flere alternative utbygginger med større miljømessig negativ konsekvens enn dagens søknad. Spesielt er dette tydelig i området Gjervalen, hvor dagens søknad med planendring reduserer inngrepet i vassdraget til den omtalte overføringen av ca. 0,8 km² øverst i Hunddådalen, se foregående avsnitt. I tidligere planer om overføring til Melfjordbotn (Sleåga kraftverk) var det forutsatt overføring av betydelig mer vann fra Gjervalelva, også som en del av Verneplan IV.

Begrepet friluftsliv tolkes på forskjellige måter avhengig av den enkeltes interesse og bakgrunn. Det vises til uttalelsene hvor det er gitt fine beskrivelser av forhold til landskap, jakt, fiske og andre naturopplevelser. Dette er personlige syn som vi har forståelse for, men som vanskelig kan kommenteres fra vår side. Eksempelvis vil det for enkelte være en skuffelse å få en vei inn i sitt hytte-, tur- fiske- og/eller jaktområdet, mens for andre vil dette være en fordel. Vi opplever andre steder pågang nettopp for å få bygd veier til blant annet slike formål.

Vi vil i disse kommentarene forholde oss til den offentlige friluftsforsvaltningens definisjon, hvor det heter at friluftsliv er opphold i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse. Vi viser derfor til oppsummeringen i søknaden om dette under avsnittet Landskap og friluftsliv på side 22.

De mest synlige miljøinngrepene vil være reguleringsmagasinene høyere enn ca. 450 meter over havet. Dette er vesentlig senkingsmagasin. Senkingen vil være størst om vinteren hvor områdene er dekket av snø og is. I sommerhalvåret vil behovet for regulering vesentlig være for å hindre flomtap.

I søknadens bilag fra og med 2-1 til og med 2-5, vises vannstandsforholdene for magasinene Kvannskarvatnet, Smibelgvatnet, Storåvatnet, Vestre Sandvikvatnet og østre Sandvikvatnet.

Samtlige berørte elver vil ha mindre vannføring og vil bare i våte perioder med fulle magasin framstå tilnærmet som i dag. Det er imidlertid et stort uregulert felt igjen i samtlige berørte elver bortsett fra Mangåa og Vassvikelva.

Anleggsperioden over 3-4 år vil være dominerende med nye sår i terrenget, støy, sprengning, steintipper og veibygging. Dette er forhold som etter ferdigstillelse utbedres/arronderes og på sikt gror til med omgivelsenes vegetasjon.

Veien opp til Smibelgvatn og kaiforholdene/uteområdene ved kraftstasjonene på hver side av fjorden inn mot Gjervalen vil være varige synlige konstruksjoner. Disse områdene vil få en arkitektonisk god form og holdes i god stand.

Inngrepsfrie naturområder i Norge, INON.

Det omsøkte prosjektet berører, etter Fylkesmannens uttalelse, ikke villmarksprega områder.

Dvs områder med en avstand på mer enn 5 km fra tyngre tekniske inngrep.

Fylkesmannen har tatt hensyn til de siste utbyggingene av kraftlinjer i området.

Prosjektet reduserer INON området, dvs områder med en avstand på mer enn 1 km fra tyngre tekniske inngrep, med ca. 71 km². Fylkesmannens høringsuttalelse går grundig inn på dette temaet i sin uttalelse på sidene 5 og 6.

De inngrepsfrie områdene er i tillegg vist på kart i søknadens bilag 6 før utbygging og på bilag 7 etter utbygging. Temaet er også omtalt i søknaden på side 57.

Det er mindre uoverensstemmelser mellom berørte arealer i søknaden og Fylkesmannens beregning. Årsaken er at Fylkesmannen har tatt hensyn til de siste etableringene av kraftlinjer.

Vi er enig med Fylkesmannens uttalelse i at dette sannsynligvis er den største negative konsekvensen av en eventuell utbygging ut fra de definisjonene som gjelder for slike områder. Dette kan i tillegg måles.

Det kan imidlertid kommenteres at dette inngrepet ikke er i form av veier, jernbane, turistattraksjoner osv som hyppig skal benyttes, men punkttinngrep som får høy aktivitet i anleggsfasen for deretter og bli besøkt 1-3 ganger årlig. Tunneler vises ikke i terrenget. Det er ikke behov for ny større kraftlinjebygging og bruken av veien til Smibelgvatn kan i ettertid reguleres. Det er spesielt kraftverkene ved sjøen inne i fjorden Gjervalen som vil medføre større trafikk mht drift og vedlikehold. I dette området er det allerede fritidsboliger, hytter og kraftlinje.

Avbøtende tiltak.

Flere av uttalelsene kommer med forslag til avbøtende tiltak. Spesielt har Fylkesmannens uttalelse systematisert dette på side 7.

Forslag om å ta deler av de regulerte områder ut av prosjektet (Kvannskarvatn, Hundådalen, bekkeinntak osv) er lite aktuelt for oss som søker. Dette er behandlet i søknaden og kommentert tidligere. Dette vil i stor grad redusere økonomien i prosjektet og gjøre større deler av planene uaktuelle. Med de planendringene som nå foreligger i søknaden, mener vi å ha tatt hensyn til det som var mulig i tidligere høringsrunder.

Minstevannføring.

Årsaken til at minstevannføring ikke er foreslått skyldes at inngrepene berører deler av vassdragenes høyereliggende nedbørfelt og gir en fortsatt høy restvannføring i de lavereliggende og mer produktive områdene. Minstevannføring ut av magasiner er teknisk vanskelig og kostbart å få til hvor magasineringen er basert på senking. Det vil medføre nye anleggsteder for å etablere mindre tunneler/borhull med tilhørende styringssystemer i form av luker. Minstevannføring ut av magasin med oppdemming er teknisk greit å etablere. Dette gjelder også der hvor eksisterende tunneler tillater dette.

Eksempelvis kan dette være mulig for vassdraget Smibelgvatn, Svartevatn, Sørfjordvatn og til sjøen hvor en eventuell minstevannføring kan etableres via tverrslagstunnelene. Minstevannføring synes imidlertid her å ha tilnærmet ingen effekt på selve minstevannføringsstrekningen pga topografien og vegetasjonen ned til Svartevatn. Sørfjordelva har mer enn 50 % gjennomsnittlig restvannføring ved utløpet til sjøen og enkelte grunneiere vurderer allerede å utnytte restvannføringen til småkraftproduksjon.

Terskelbygging.

Terskelbygging i aktuelle vassdrag vil vi etablere der hvor NVE/DN finner at dette kan bedre forholdene etter reguleringen. Dette er spesielt nevnt for Oldervikelva. I tillegg er andre former for terskelbygging og innløpsforhold til vann i Sørfjordvassdraget nevnt.

Vi viser spesielt til fagrapportene (12) fra Nordnorske Ferskvannsbiologer.

Normalt gis det vilkår i slike tillatelser som gjør det mulig for myndighetene (NVE/DN) å pålegge terskelbygging også i ettertid når ulempene er mer klarlagt.

Reguleringshøyder med hensyn til fisk.

Nedre Kvannskarvatn er spesielt nevnt mht reguleringshøyde. Vannet inngår med en senking på 2 meter. Behovet for å benytte Nedre Kvannskarvatn i sommerperioden er vesentlig til flomdempning. I bilag 2-1 i søknaden er et typisk fyllingsforløp over året vist. Fra og med midten av juni og til vinteren er det den øverste meteren som vil bli benyttet og vannet vil bli regulert med ca. øverste halvmeteren i sommerhalvåret.

Ut fra Fylkesmannens uttalelse vil det være av betydning å gjøre minst mulig regulering i fiskens beste beitetid og gyting. Vi vil være positive til dette såfremt muligheten til å hindre flomtap med mindre regulering kan bli ivarettatt ut fra meteorologiske varsler.

Dykkede utløp fra avløpstunnelene.

Dykkede utløp fra begge kraftstasjonene til Gjervalen vil etter fagrapporter og Fylkesmannens uttalelse, bidra til at faren for islegging ut over dagens situasjon blir ubetydelig. Det vil også hindre at anadrom fisk på vandring mot utløpet av Gjervalselva blir stående i avløpstunnelene. Dette er det teknisk mulig å gjennomføre uavhengig av valg av turbin type. Vi vil se på kostnadene til en slik løsning eventuelt også endre valg av turbin type for å oppnå best mulig resultat av en dykking både for kraftproduksjon og fisk.

Krav om vei.

Grunneierne i Vassvika (fra gnr 14/1 til 14/7) krever vei fra Vårheim til Vassvika og dermed også mulighet for vei til Smibelg kraftverk.

Dette er en veitrase på ca. 5 km hvorav ca. 1 km i tunnel. Antatt kostnader til en anleggsvei i dette terrenget vil være ca. kr 1000,- per m og i tunnel ca. 15.000,- per m. Med prosjektering, sikringsarbeider, rigg og diverse uforutsett er dette et prosjekt til anslagsvis 25 mill. En vei fram til kraftstasjonen vil være positivt for kraftverket i anleggsperioden og senere for drift og vedlikehold. Vei til Smibelg kraftstasjon vil i tillegg gjøre sjøveien til Storåvatn kraftverk enklere. En vei inn til Gjervalselva er også innen rekkevidde. Vi vil se nærmere på dette, men antar at verdien totalt sett for begge kraftverk maksimalt kan være i størrelse 10 mill.

Dersom kommunen vurderer dette som et positivt tiltak for utvikling for fastboende, gårdsbruk, havbruk, turisme, friluftliv osv, vil vi kunne være med på et spleiselag for å få dette til. Vi som utbygger, vil også kunne forskuttere kommunens del mot en avtalt tilbakebetalingsplan for å få

realisert et slikt samarbeidsprosjekt. En tilbakebetalingsplan kan sees i sammenheng med de inntekter kommunen vil få fra utbyggingen.

En vei på denne strekningen langs fjorden vil være et stort miljømessig inngrep som i seg selv vil kreve egne søknader og konsekvensutredninger.

Det er etablert et samarbeid som heter: Rødøy Utvikling - prosjekt for å skape næringsretta ringvirkninger av kraftutbygging i Rødøy kommune.

Her deltar Rødøy kommune, fylkeskommunen og SKS Produksjon. Det er tidligere bevilget midler til dette arbeidet fra SKS Produksjon og fylkeskommunen. Dette må være rett sted for å diskutere slike forhold.

II. Forholdet til småkraftutbygging.

1. Miljømessig.

Vi har i de 15-20 årene disse planene har blitt vurdert, vært oppmerksom på den miljømessige siden. Spørsmålet om det er minst miljøbelastende å bygge ett eller to større kraftverk med overføringer og reguleringer som omsøkt, eller satse på ett eller flere kraftverk i hvert av de berørte vassdragene, har blitt drøftet inngående.

Dette er det spesielt blitt mer fokus på etter at det ble enklere og mer aktuelt for grunneiere og bygge ut småkraftverk basert på egne rettigheter.

Samla Plan for vassdrag var i større grad enn for søknadens planløsning basert på mindre kraftverk i de enkelte elvene hver for seg. Disse løsningene hadde større konsekvenser for vannføringen i mange av elvene enn det man nå får. Myndighetene har heller ikke gått inn for at disse løsningene skal velges framfor den nå omsøkte løsningen.

Vår søknad gir den største miljøbelastningen høyere enn ca. 450 m over havet med direkte fysiske inngrep. Under dette nivået kommer de to kraftverksområdene i Gjervalen og vei til Smibelgvatn. Prosjektet overfører vann mellom vassdrag og fjordområder og reduserer vannføringen i de berørte vassdrag. Inngrepet er konsekvensutredet etter et godkjent program av myndighetene, og kan etter fylkesmannens uttalelse, utføres med visse avbøtende tiltak. Ulempene er vurdert i forhold til verdiene det gir lokalsamfunnet og regionen samt for oss som lokal og regional kraftprodusent.

En småkraftutbygging som skal gi mer enn halvparten av produksjonsverdien i det omsøkte prosjektet, ville kreve 1-3 kraftverk i hver av de berørte elvene, se bilag A.

Dette vil medføre en form for atkomst til inntaksdam, atkomst langs frittliggende eller nedgravde rørgater, kraftstasjonsbygninger, og nødvendige provisoriske og permanente veier til bygging og vedlikehold.

Mulige kraftproduksjonssteder og forventet produksjon er vist i eget bilag A, utarbeidet av vår tekniske rådgiver Norconsult. Dette er prosjekt som er lansert og fremmet av grunneierne til de aktuelle elvene.

Det kan lages flere og andre utbyggingsvarianter, men vår konklusjon er at dette vil være et mer miljøbelastende inngrep enn det omsøkte prosjektet og det vil gi betydelig mindre energiproduksjon. En økning av energiproduksjonen ved å bygge ennå flere småkraftverk vil forverre dette forholdet.

Eksisterende 22-kV linjer i området er ikke dimensjonert for dette og må forsterkes/bygges nye. I tillegg må det bygges helt nye linjer fram til samtlige småkraftverk. Melfjordens sørside er i dag forsynt med en 22-kV linje fra 60-tallet fra Øresvik trafostasjon. Total lengde er ca. 26 km hvorav ca. 1,3 km sjøkabel fra Brennsodden til Strand. Tverrsnittet er for en stor del 16mm² og deler av den er 18 mm² der hvor linja er utført med jernkjerne pga lange spenn. I tillegg er sjøkabelen en flaskehals. Restkapasitet på linja fra kraftverksområdene på sørsiden av Meljorden er på ca. 7-800 kW. Effekten fra de foreslåtte 7 kraftverkene her er ca. 18-19 MW. Altså må ny linje bygges i full lengde.

Gjervalens sørside er tilsvarende forsynt fra Øresvik trafostasjon med en 22-kV linje fra 50-tallet. Total lengde ca. 6 km. Tverrsnitt 25 mm² med en kapasitet på ca. 6-8 MW avhengig av avstand til påkoblingssted. De foreslåtte kraftverkene har en installasjon på 10-11 MW. Eksisterende linje må forsterkes i full lengde.

Trafokapasiteten ved Øresvik trafostasjon er ca. 30 MVA hvorav ca. halvparten er utnyttet. Totalt kan dette dekke ca. halvparten av de nevnte småkraftverkene "på begge linjene" før installasjonen må økes.

En påkobling til NVEs 400 kV-linje i Melfordbotn er utenkelig kostnadmessig med så små effektmengder. En påkobling på 132 kV-linje i Gjervalen vil kostnadmessig være dyrere enn å gå veien om Øresvik trafostasjon.

2. Produksjonsmessig.

I høringsuttalelsene formulert av advokatene Øyvind Kraft og Christain Poulsson på vegne av flere grunneiere, er flere småkraftverk foreslått/antydnet. Produksjon fra disse virker for høy og er basert på utnyttelse av 100 % av vannføringen.

Det er ikke mulig å utnytte en så høy andel av tilrenningen uten store reguleringsmagasin og/eller maskiner med uøkonomisk stor slukeevne. I tillegg vil vassdraget i hele rørgatelengden som ser ut til å være opp til 1-2 km bli tørrlagt.

Normalt vil områder som dette kunne gi mulighet for 60-70 % utnyttelse med en slukeevne på ca. 1,5 av middelvannføringen. Oppgitt effekt på maskinene i uttalelsene tilsier en moderat slukeevne og dermed en langt lavere produksjon enn de sammenstillinger som er oppgitt.

Med hensyn til mulig forventet produksjon henviser vi til bilag A.

3. Skattemessig.

I vår søknad om to større kraftverk i forhold til mange småkraftverk, har vi valgt å optimalisere effektinstallasjonen og produksjonsvolumet uten hensyn til hva som er gunstig skattemessig og avgiftsmessig.

Alle nivå i vassdragslovgivningen som begrenser utbetaling i form av skatter og avgifter til lokale og sentrale myndigheter er overskredet, slik at regler for næringsfond, konsesjonskraft, konsesjonsavgifter, eiendomsskatt, naturressursskatt, grunnrenteskatt og overskuddsskatt/formueskatt kommer til anvendelse.

Et konsept basert på småkraft fra vår eller andres side, unngår det meste av dette bortsett fra en lavere eiendomsskatt såfremt dette er innført i de berørte kommunene. I tillegg kommer firmaskattleggingen i form av overskudd- og formueskatt hvorav det meste etter dagens regler går til staten.

Fordelen med et konsept basert på småkraftutbygging, vil kunne være en lengre utbyggingsperiode og dermed en større utnyttelse av lokale ressurser over lengre tid. Dersom de økonomiske fordelene for kommunen skal være tilnærmelsesvis de samme, må minst 10-15 småkraftverk bygges. Alle eiere av småkraftverk må være villige til å reinvestere eventuelle overskudd i kommunen og på den måten øke antall arbeidsplasser, skatteinntektene og forbruk i kommunene. Dette kan man håpe på.

Størrelsen på det omsøkte prosjektet gir en sikker overføring til de berørte kommuner regulert i vassdragslovgivningen uavhengig av hvem som er eller blir eiere av anlegget. Den omsøkte utbyggingen vil, om den blir gjennomført, tilføre de berørte kommunene årlig minimum 5 millioner og opp til 10 millioner etter nåværende skatte- og avgiftsregime. Utfallsrommet er styrt av kraftprisene. Det er da tatt hensyn til andre reduserte overføringer fra staten som vesentlig berører naturressursskatten. Dette er forsøkt vist i bilag B fordelt på de enkelte skatte- og avgiftstypene.

Et næringsfond kommer i tillegg. Dette er et engangsbeløp som bestemmes av OED eventuelt stortinget, og som forfaller til utbetaling når konsesjon blir gitt.

III. Juridiske forhold.

Vi viser til bilag C.

Dette er våre kommentarer til de juridiske forholdene som blir tatt opp i flere av høringsuttalelsene. Kommentarene er utarbeidet av Tofte & Co Advokatfirma DA v/advokat Helge Tofte.

IV. Spesielle kommentarer til enkelte høringsuttalelser.

Rødøy kommune.

Se felleskommentarer.

Aldersund lokalutvalg.

Se felleskommentarer.

SKSP har ikke trukket sin tidligere konsesjonssøknad på dette prosjektet (2002), men tatt konsekvensen av tidligere høringer og forsøkt å imøtekomme dette innen det som er mulig for å få økonomi i prosjektet. Det er dette som presenteres i Planendringssøknaden.

Hvordan et småkraftverk i Storåga skal kunne gi kommunen 5 millioner i årlig inntekt er vanskelig å se. Bruttoverdien av produsert kraft kan komme opp mot dette.

Først må imidlertid rettighetene erverves, investeringene gjøres og deretter kommer drift og vedlikehold. Det er driftsresultat/overskudd som kan kalles inntekt.

Koblingen mellom vannkraftverkene Smibelg og Storåvatn (spesielt Nedre Kvannskarvatn) og en eventuell vindmøllepark på Sleneset er ukjent for oss som konsesjonssøker og sannsynligvis en misforståelse.

Ulf Pedersen.

Se felleskommentarer.

Bergvesenet.

Se felleskommentarer.

Einar Pettersen (1).
Se felleskommentarer.

Einar Pettersen (2).
Se felleskommentarer.

Bobleanlegg for å hindre islegging vil neppe være aktuelt for så store områder som det her er snakk om, spesielt når det er tvilsomt om isforholdene blir verre med avbøtende tiltak som dykking av avløpstunnelene. Rundt kaiområder kan dette være en løsning.

Sørfjorden hytteforening.
Se felleskommentarer.

Fiskeridirektoratet.
Se felleskommentarer.

Vi antar at NVE selv svarer på antydningen om bevisst feilaktig informasjon. Det er uheldig at slike påstander kommer fra Fiskeridirektoratet. Det er vesentlig å sette seg inn i hva som er utført og hva som kreves i en slik konsesjonssøknad. Det er kun konsekvenser av det omsøkte inngrep som skal vurderes.

Konklusjonen i fagrapportene er at det omsøkte prosjektet ikke forventes å få konsekvenser for viktige gyte- og oppvekstområder, for lokalt sjøfiske eller oppdrettsnæringen. Derfor kan det ikke være grunnlag for å pålegge større og utvidede undersøkelser som eksempelvis skal gi svar på dagens situasjon for kysttorsken eller for lignende framtidige anlegg.

Lurøy kommune.
Se felleskommentarer.

Uttalelsen tar utgangspunkt i behandlingen i formannskapet og kommunestyret. Behandlingen er grundig og oppsummerer godt forholdene i tredje og fjerde avsnitt på side 5.

Bruken av Kvannskarvatn som et mindre reguleringsmagasin, er vesentlig for å få overført ca. 20 % av total årlig vannmengde til Smibelg kraftverk. Magasinet skal brukes til vintertapping, men viktig er også reguleringsmuligheten for å unngå flomtap resten av året.

I våte perioder er det sannsynligvis ikke noe problem med vannsituasjonen for nedenforliggende områder. Dette er et av de mest nedbørrike områder i landet. Det berørte nedbørfeltet utgjør ca. en femtedel av det totale feltet til Vassvatn, noe faguttalelsene sier vil ha liten konsekvens. Eksempelvis er ikke feltet fra Svartvatnområde berørt.

Muligheten for å kunne tappe ut vann fra Kvannskarvatn til naturlig utløp i spesielt tørre perioder uten at vannet er fullt, vil kreve investeringer i kanal/tunnel/borhull med dertil hørende manøvreringsmulighet. Vi vurderer dette som vanskelig (etablering, atkomst drift/vedlikehold).

Fylkesmannens uttalelser kommer med forslag om å unngå mest mulig nedtapping i perioder hvor dette betyr mest for fiskeforholdene. Dette er noe vi enklere kan tilpasse oss. Dette må vurderes i forhold til risiko for flomtap.

Statens vegvesen.

Se felleskommentarer.

Grunneiere i Vassvika Rødøy kommune,

Oddlaug M. Amundsen, Kaia T. Pedersen, Anne E. L. Bolstad, Petra O. Edvartsen, Thine Marie Edvardsen, Torhild K. Mikalsen, Charlotte R. Skarli, Jenny Marie Skoveng, Trude M. von Trepka, Anton K. Pedersen.

Se felleskommentarene.

Vi ser ikke at Storvika skal bli redusert som nødhavn. Vi er selv avhengig av en god kaiplass og i tillegg vil det bli fasiliteter i området som hus og strøm. Etter en anleggsperiode er det strenge miljøkrav til opprydding og arrondering.

Hvorvidt dagens badeplass blir ødelagt har vi ikke detaljkunnskap om per i dag. Vi vil forsøke å opprettholde slike muligheter såfremt dette er forsvarlig sikkerhetsmessig. Det må være en viss avstand fra eksempelvis avløpstunnelen pga strømningsforhold. Det er mange eksempler på bademuligheter i nærheten av kraftstasjoner.

Forslaget om vei til Vassvika/Smibelg kraftverk fra Vårheim er behandlet som eget punkt under hovedavsnitt I. Det henvises til dette punktet.

Rødøy Distriktsfiskarlag.

Se felleskommentarer.

Fylkesmannen i Nordland.

Se felleskommentarer.

Uttalelsen er grundig og omfatter det meste. Vi har tillatt oss å referere til denne uttalelsen i våre kommentarer. Den kan med fordel leses av de fleste som skulle savne våre kommentarer på enkelte områder.

Under avsnittet Andre samfunnsmessige forhold, oppgis et tall på 4-5 millioner årlig til kommunene i skatter og avgifter. Dette er hentet fra søknaden. Med dagens regler for dette og de forventede kraftpriser vil dette være 5-10 millioner årlig. Det er da tatt hensyn til reduserte overføringer fra staten som følge av dette, noe som gjelder spesielt naturressursskatten. Se spesielt bilag B.

Riksantikvaren.

Se felleskommentarer.

Einar Pettersen (3).

Se felleskommentarer.

Ut fra fagrapportene i konsekvensutredningene er det lite som skulle tilsi at fjorden blir tilslammet og fiske ødelagt. Krav om tapte inntekter må tas opp i forbindelse med skjønnet etter en eventuell utbygging.

Nordland Fylkeskommune.

Se felleskommentarer.

Naturvernforbundet i Nordland.

Se felleskommentarer.

Det er i Verneplan IV åpnet for en utbygging av de øvre feltene i Gjervassvassdraget på vannskillet mot Melfjordbotn. På dette tidspunkt var en utbygging av Sleåga aktuell. Se spesielt fylkesmannens uttalelse til dette: ... "slik sett er det ikke automatisk vern av Hundåga...". Vi berører nå en langt mindre del av vannføringen i Gjervalelva enn det som var antydnet i Verneplan IV. I tillegg gir dette vannrike feltet i Hundådalen på 0,8 km² en fordel mht rask oppfylling av Storåvatn etter vinter nedtapping.

Nye politiske signaler tilsier også mulighet for en moderat småkraftutbygging i vernede områder. Feltet fra Hundådalen utgjør ca. 2,9 millioner kubikkmeter vann tilsvarende ca. 3 GWh per år. Dette tilsvarer et lite småkraftverk med et svært lite teknisk inngrep.

Prosjektet gir etter fylkesmannens vurdering, hvor eksisterende tekniske inngrep er hensyntatt, ikke reduksjon av villmarkspregede områder etter definisjonen som gjelder for slike områder. Se fylkesmannens uttalelse.

For øvrig er vi enige i at reduksjonen av inngrepsfrie naturområder er et vesentlig miljøinngrep i dette prosjektet. Dette skal vurderes opp mot lokale og regionale fordeler.

Helgeland Regionråd.

Se felleskommentarer.

Sametinget.

Se felleskommentarer.

Vi har merket oss Sametingets uttalelser.

I tillegg til det som er kjent per i dag av samiske kulturminner/kulturmiljø, er vi forberedt på å ta hensyn til andre områder som måtte bli kjent i arbeidet med detaljplaner i forbindelse med en utbygging. Det er i de øvrige uttalelsene forslag til avbøtende tiltak som også kan berøre slike kulturminner.

Eystein Albertsen.

Se felleskommentarer.

Vi var selv til stede på folkemøtet i gymsalen i Rødøy kommune 06.09.2005. Vi registrerte ikke noen avstemming der som skulle tilsi at kun en person stemte for en utbygging.

Lurøy Bondelag.

Se felleskommentarer.

Gunnar Skivik.

Se felleskommentarer.

Sannsynligvis er steinmassene fra tunneldriften lite egnet til molobygging. Det må i så fall være til en kjerne som igjen måtte kles med stor stein fra eget brudd for å få ut nok stor stein til ytre beskyttende steinlag.

Hensikten med en overføring av skatter og avgifter til kommunen på i størrelse 5-10 millioner årlig slik dette prosjektet vil gi, skal komme innbyggerne i kommunen til gode. Uavhengig av dette kommer næringsfondet.

Andre fordeler som bruk av tippmasser, åpne veier, åpne kaier osv, kommer i tillegg til dette.

Lurøy Beitelag.

Se felleskommentarer.

Johny Albertsen.

Se felleskommentarer.

Odlaug og Hans Amundsen.

Se felleskommentarer.

Vi mener at opplysningsplikten er overholdt ved hjelp av annonsering og søk etter rettmessige eiere i offentlige register i tillegg til åpne folkemøter. I tillegg har NVE som formell saksbehandler, mottatt et stort antall komplette konsesjonssøknader som er sendt ut på normal måte og lagt ut på sentrale steder. Det er ikke vanlig at hver enkelt grunneiere får tilsendt komplett søknad uten selv å be om dette.

I et skjønn etter en eventuell utbygging vil de privatrettslige forholdene bli tatt opp. Dersom det er enighet om erstatningenes størrelse, men ikke om hvem som skal ha dette, vil beløpene bli plassert på sperret konto inntil grenseforhold og andre eierforholdene er avklart. Det er usannsynlig at erstatningene skal bli utbetalt til andre enn de som etter loven er eller blir, rettmessige eiere.

Leif Vatne, Bjørge Vatne, Geir Vatne og Ellen-Karin Kalle.

Se felleskommentarer.

Uttalelsen er et faglig bidrag til området fra Nedre Kvannskarvatn og til utløpet i sjøen. Vi har ikke kompetanse på flere av disse områdene og forutsetter at NVE vurderer disse uttalelsene sammen med konsekvensutredningen og fagrapporter.

Vannkraftutbygging medfører redusert vann i berørte vassdrag, men mye kan gjøres av avbøtende tiltak for å opprettholde vannforsyning til beitende dyr i tørre perioder og gjerdehold.

Med hensyn til gamle kulturminner fra mølledrift osv, vil ikke prosjektet ødelegge disse. Ved flere andre utbygginger har utbygger bidratt med ressurser til at slike kulturminner blir bevart på en god måte. Vi antar at et slikt samarbeid kan være mulig også her med enkeltpersoner, lag eller museum.

Lurøy Senterparti.

Se felleskommentarer.

Frank og Bente Pedersen.

Se felleskommentarer.

Avbøtende tiltak i form av terskler er ikke noe SKS Produksjon kan motsette seg. Dette er normale vilkår i en konsesjon. Disse etableres i byggetiden eller i ettertid når forholdene etter utbyggingene er bedre kjent.

Tap av næringsgrunnlag og andre privatrettslige forhold som vannforsyning og gjerdehold osv vil bli behandlet i skjønn.

Normalt vil det etter en kraftutbygging som dette, bli både bedre og flere veier. Dette vil også ha sine fordeler for de som driver aktivt med jordbruk, skogbruk og turisme.

Advokat Øyvind Kraft

v/Hilde og Håvard Kilhavn.

Se felleskommentarer, spesielt hovedavsnitt III, Juridiske forhold.

Eventuell stortingsbehandling vil bli avgjort av Olje- og energidepartementet.

Kystverket.

Se felleskommentarer.

Advokat Øyvind Kraft

v/Harald E. Erichsen, Margrethe Aga, Torbjørn Pedersen.

Se felleskommentarer, spesielt hovedavsnitt II Forholdet til småkraftutbygging og hovedavsnitt III Juridiske forhold.

Det nevnes i uttalelsen at grunneierene har vært i kontakt med Rødøy og Lurøy kraftverk med tanke på småkraftverk med referanse til brev og referat. SKS, Salten kraftsamband, eier 80 % i SKS Produksjon og 100 % i SKS Eiendom. Det er SKS Eiendom som er største eier i Rødøy og Lurøy kraftverk med ca. 58 %. Samtalene med grunneiere det refereres til, er basert på å utnytte restvannføringen etter en utbygging som omsøkt.

Eventuell stortingsbehandling vil bli avgjort av Olje- og energidepartementet.

Advokat Christian Poulsson

v/Tore Ytterdahl, Gry Blix, Kari E. Ravnsborg, Kyrre Johan Einvik, Dora B. Seljevoll, Sylvi H. Mathisen, Alf peder Steinrem, Ragnvald H. Seljevoll, Leif A. Sjøvoll, Alette O.Solvang, Kåre Johan Nygård.

Se felleskommentarer, spesielt hovedavsnitt II Forholdet til småkraftutbygging og hovedavsnitt III Juridiske forhold.

Eventuell stortingsbehandling vil bli avgjort av Olje- og energidepartementet.

Advokat Christian Poulsson

v/Odd Pedersen.

Se felleskommentarer, spesielt hovedavsnitt II Forholdet til småkraftutbygging og hovedavsnitt III Juridiske forhold.

Forum for natur og friluftsliv.

Se felleskommentarer.

Prosjektet vil ikke redusere villmarkspregede naturområder slik det er definert (mer enn 5 km fra tyngre tekniske inngrep), se spesielt fylkesmannens uttalelse.

Prosjektet vil redusere inngrepsfrie naturområder i Norge (INON) med ca. 71 km² (mer enn 1 km fra tyngre tekniske inngrep).

Statens landbruksforvaltning.

Se felleskommentarer."

Det er videre lagt ved tre bilag som bakgrunn for noen av kommentarene til høringsuttalelsene. Disse refereres i sin helhet i det følgende:

Bilag A:

"SMÅKRAFTVERKALTERNATIVER I NEDBØRFELTET FOR SMIBELG OG STORÅVATN KRAFTVERK

I dette notatet er vist overslagsmessig produksjonspotensiale for en del mulige småkraftverk som er fremmet i høringsuttalelsene som aktuelle alternativer til konsesjonssøknadens planløsning. Forutsetningene er redegjort for etter hvert i notatet.

Det er vurdert 11 småkraftverk, 7 i Storåvatnfeltet og 4 i Smibelgfeltet, se kartskisser i vedlegg 1 og 2. Dette er de samme prosjektene som er referert i brev fra advokatfirmaet bjerknes wahl-larsen ans.

Hydrologiske data for produksjonsberegningen er dels basert på søknadens data for de nedbørfeltene som inngår i søknaden, dels er det gjort supplerende beregninger basert på NVEs avrenningskart for perioden 1961-1990.

Av grunner som er nærmere beskrevet i konsesjonssøknaden er vannmerke VM 157.3 Vassvatn i Kjerringåga valgt som grunnlag for avrenningsfordelingen. Netto nyttbart tilløp er beregnet ut fra varighetskurven som er vist i bilag 3 for turbinslukeevne 1,5 x middeltilsiget til kraftverksinntaket. Det er regnet med at Peltonturbiner kan utnytte vassføringer ned til 5 % av max slukeevne og Francisturbiner ned til 35 %.

Det er ikke forutsatt magasiner siden dette heller ikke er nevnt i brevene fra bjerknes wahl-larsen. Dette fører til stor overvekt av sommerproduksjon.

Tabell 1. Produksjonspotensialet for 11 prosjekter.

Navn	Produksjon GWh	Ytelse ved slukeevne 1,5 x middelvassf. MW	Brukstid timer	Turbintype F=Francis P = Pelton
Komagåga	22,2	5,1	4353	P
Sandvikputten 1 (Ø- Sandvikv.)	3,9	0,9	4333	P
Sandvikputten 2 (V.Sandvikv.)	2,9	0,7	4143	P

<i>Sandvika</i>	<i>16,1</i>	<i>3,7</i>	<i>4351</i>	<i>P</i>
<i>Sleåga</i>	<i>13,3</i>	<i>3,1</i>	<i>4290</i>	<i>P</i>
<i>Heimervatnet</i>	<i>4,2</i>	<i>1,0</i>	<i>4200</i>	<i>P</i>
<i>Oldervika</i>	<i>18,5</i>	<i>4,3</i>	<i>4302</i>	<i>P</i>
<i>Mangåga</i>	<i>17,0</i>	<i>3,9</i>	<i>4359</i>	<i>P</i>
<i>Svartvatn</i>	<i>12,2</i>	<i>2,8</i>	<i>4357</i>	<i>P</i>
<i>Sørfjordvatn</i>	<i>8,5</i>	<i>2,3</i>	<i>3696</i>	<i>F</i>
<i>Sørfjorden</i>	<i>6,5</i>	<i>1,8</i>	<i>3611</i>	<i>F</i>
<i>Sum</i>	<i>125</i>	<i>29,6</i>	<i>4200</i>	

Utnyttelse av fallet fra Kvannskardvatnet er ikke tatt med siden dette prosjektet ikke er nevnt nå. Det har imidlertid vært nevnt som en aktuell mulighet ved tidligere anledninger.

Det er i denne omgang ikke gått inn på kostnadssiden for de enkelte prosjektene. I denne sammenhengen er det verdt å peke på spørsmålet om tilknytting til nettet som ikke er nevnt i beskrivelsen som er gitt fra grunneierhold så langt. Eksisterende 22 kV ledning langs sørsida av Melfjorden har ledig kapasitet bare for 7-800 kW og må derfor bygges helt om. I alt er det snakk om innmating på ca. 80 GWh og en effekt på ca.

19 MW. Til kraftstasjonene ved Sandvikputten og Heimervatnet må det bygges avgreninger som i luftlinje er ca. 5,6 km.

På sørsida av Gjervalen er fire kraftverk med maksimal ytelse på ca. 11 MW vurdert. Eksisterende 22 kV linje fra Øresvik trafostasjon har en kapasitet på 6-8 MW og må derfor forsterkes. Påkopling til 132 kV linja som passerer i dette området anses ikke aktuelt på grunn av kostnadene.

Kapasiteten ved Øresvik trafostasjon vil også bli for liten idet ledig kapasitet pr. i dag er ca. 15 MVA”.

Bilag B:

”Smibelg og Storåvatn kraftverker

Litt informasjon om økonomi

Naturressursskatt

Hjemmel: Skattelovens §18-2

Utlignes kun på kraftverk med generator $\geq 5\,500\text{ kVA}$

Grunnlaget er gjennomsnittsproduksjonen 7 siste år

Satsen er 1,1 øre på kWh til kommunene, og 0,2 øre pr kWh til fylkeskommunen.

Antatt til kommunene etter 7 år:

$216\,000\,000 \times \text{kr } 0,011 = \text{kr } 2\,376\,000$

Skatten samordnes med kommunenes rammetilskudd. Kommunene ”beholder” ca. 10%.

Småkraftverk betaler ikke naturressursskatt.

Eiendomsskatt

Hjemmel: Eieendomsskattelova §8

Utlignes etter disse reglene på kraftverk med generator $\geq 10\,000\text{ kVA}$

Grunnlaget er gjennomsnittsproduksjonen 7 siste år
Beregningen for eiendomsskatt er komplisert, men gir som resultat mellom 0,95 øre/kWh og 2,35 øre/kWh.

Eksempler Smibelg/Storåvatn:

Lavest: $216\,000\,000 \times \text{kr } 0,0095 = \text{kr } 2\,052\,000$

Høyest: $216\,000\,000 \times \text{kr } 0,0235 = \text{kr } 5\,076\,000$

Kommunene beholder eiendomsskatten uavkortet.

Småkraftverk betaler eiendomsskatt etter andre regler, som tilfører mindre til kommunene.

Konsesjonsavgift

Beregnes på bakgrunn av naturhesterkrefter

Svært grovt overslag Smibelg/Storåvatn:

kr 1 000 000

Deles mellom kommunene og staten. Mesteparten går til kommunene.

Kommunene må bruke konsesjonsavgiften til næringsformål.

Småkraftverk ligger normalt under grensen for å måtte betale konsesjonsavgift.

Kommunene beholder konsesjonsavgiften uavkortet.

Konsesjonskraft

Kommunene vil få rett til å kjøpe ca. 9 % av kraftmengden som konsesjonskraft til en myndighetsbestemt pris på som i dag ligger på ca. 9 øre/kWh.

Nettkostnader må betales i tillegg.

Småkraftverk ligger normalt under grensen for å avgi konsesjonskraft.

Kommunene beholder konsesjonskraften uavkortet.

Regneeksempel Smibelg/Storåvatn:

(Salgspris 27 øre, kjøpspris 9 øre, nettkostnad 2,5 øre)

+ Salg av kons.kraft: $19\,440\,000 \times \text{kr } 0,27 = \text{kr } 5\,249\,000$

- Kjøp av kons.kraft: $19\,440\,000 \times \text{kr } 0,09 = \text{kr } 1\,749\,000$

- Nettkostnader: $19\,440\,000 \times \text{kr } 0,025 = \text{kr } 486\,000$

Fortjeneste til kommunene = $\text{kr } 3\,014\,000$

Næringsfond

Engangsutbetaling som endelig fastsettes av NVE/OED (eventuelt stortinget).

Et næringsfond i størrelse 5 mill er tidligere antydnet i samtaler med berørte kommuner.

Grunnrenteskatt

Hjemmel: Skattelovens §18-3

Utlignes kun på kraftverk med

generator $\geq 5\,500\text{ kVA}$ (småkraftverk betaler ikke grunnrenteskatt)

Satsen er på 27 % av den såkalte grunnrenten.

Skatten går til staten.

Selskapsskatt / næringsbeskatning

Alle kraftverk betaler 28 % skatt av overskuddet.

Skatten går til staten, og det er pr i dag ingen direkte sammenheng mellom beskatningen og det kommunene mottar i statlige overføringer.

Oppsummering - forventede årlige innbetalinger til kommunene

	Lavt anslag	Høyt anslag	Merknader
Naturressursskatt	2 100 000	2 500 000	Kommunene "beholder" 10%.
Eiendomsskatt	2 000 000	5 000 000	
Konsesjonsavgift	800 000	1 200 000	
Konsesjonskraft	2 500 000	4 000 000	
Sum	7 400 000	12 700 000	

Finansiering

SKS Produksjon vil uten tvil kunne finansiere utbyggingen av Smibelg og Storåvatn kraftverker.

Det hevdes at det eksisterer konkrete planer for utbygging av 80-90 GWh småkraft i området. En slik utbygging vil kreve svært store økonomiske ressurser – trolig langt over 100 mill kr.

Bilag C:

1.

"På vegne av SKS Produksjon AS er jeg bedt om å knytte noen kommentarer til de uttalelser som er inngitt i forbindelse med konsesjonssøknaden.

2.

En rekke av de berørte parter har påpekt at utbyggingen vil føre til skader og ulemper av forskjellig karakter. Eksempelvis er det gjort gjeldende at utbyggingen vil føre til redusert fiske, ødelagt/ redusert vanntilførsel som igjen kan skape problemer både for folk og beitedyr, behovet for å gjerde i utmark m.v.

Til dette er generelt å si at en evt. konsesjonssøknad er todelt idet den ene delen gjelder tillatelse til å gjennomføre selve prosjektet og den andre delen er en tillatelse til å erverve privat grunn og private rettigheter som er nødvendig for å gjennomføre utbyggingen (ekspropriasjonstillatelse).

Etter at konsesjon foreligger må kraftverken innen 1 år begjære skjønn ved den lokale tingrett. Skjønnsretten – som består av en juridisk dommer og fire skjønnsmenn – skal fastsette de erstatninger som grunneierne tilkommer for inngrepet. I vassdragsskjønn er det i tillegg slik at kraftverket kan bli pålagt å gjennomføre tiltak for å kompensere for skader eller ulemper. Eksempelvis kan dette være å sørge for ny vanntilførsel dersom den gamle vanntilførselen blir ødelagt. Skjønnen holdes for kraftverkets regning og grunneiere og rettighetshavere har krav på å få dekket nødvendige utgifter til juridisk hjelp i forbindelse med saken.

En del av de spørsmål som er tatt opp er forhold som hører hjemme under skjønnet og som vil få sin avklaring der.

3.

Advokatene Øyvind Kraft og Kristian Poulsson har begge avgitt uttalelser til NVE. Advokatene argumenterer med at ulempene knyttet til utbyggingen er så store at det av den grunn ikke bør gis konsesjon. Særlig argumenteres det med at området har miljømessige verdier som vil bli

ødelagt. Samtidig argumenterer adv. Poulsson – og i noen grad adv. Kraft – for at området egner seg til en omfattende småkraftutbygging som – etter min vurdering – vil være langt mer skadelig for miljøet enn det utbyggingsalternativ som SKS Produksjon AS nå fremmer.

Når det gjelder vurderingen av om konsesjon skal gis viser advokatene til vassdragsreguleringslovens §8 og vannressurslovens §25. På rent prinsipielt grunnlag har jeg ingen innvendinger mot det som gjøres gjeldende.

Når det gjelder ekspropriasjonssøknaden er lovhjemmelen oreigningslovens §2 hvor det bl.a. står:

”Vedtak eller samtykke kan ikke gjerast eller gjevast utan at det må reknast med at inngrepet tvilaust er meir til gagn enn skade.”

Om dette skriver adv. Kraft:

”Det kreves derfor klar overvekt av fordeler for at det skal kunne fattes vedtak om ekspropriasjon.”

Dette er en feil forståelse av loven. Enhver overvekt av fordeler – uansett hvor begrenset de må være – er tilstrekkelig til at det kan gis ekspropriasjonstillatelse. Ordet ”tvilaust” knytter seg til selve bevisvurderingen, nemlig om det er dokumentert at det er en viss overvekt. Jeg viser til Sandene/Keiseruds kommentar til oreigningsloven (1960) s. 107 og 108.

I realiteten er det neppe noen praktisk forskjell fordi man ikke opererer med målbare størrelser og at man normalt må ha en viss overvekt av fordeler før man kan konstatere at lovens vilkår er oppfylt.

4.

Hovedinnsigelsen fra adv. Poulssons side mot konsesjons- og ekspropriasjonstillatelse er at grunneierne selv vil bygge ut småkraftverk i betydelig omfang.

Forvaltningsmyndighetene må derfor ta stilling til om et annet utbyggingsmønster er å foretrekke. Det er derfor viktig å få avklart hva den alternative utnyttelsen innebærer.

Adv. Poulsson har i sitt brev av 25. oktober 2005 til NVE vist til i alt 6-7 enkeltstående småkraftverk og skriver at ”... det foreligger konkrete planer for slik småkraftutbygging.”

For at man skal kunne vurdere de to utbyggingsalternativer mot hverandre er det viktig at grunneiernes planer for småkraftutbygging blir fremlagt. Jeg har bedt begge advokatene om å fremlegge det som måtte foreligge av underlagsmateriale.

Adv. Kraft har meddelt tilbake at hans klienter ikke har noe slikt materiale.

Fra adv. Poulsson har jeg heller ikke mottatt noe på tross av at han i brev til departementet skriver at det foreligger konkrete planer.

Når jeg spesielt har etterlyst planene er det fordi det fra denne side reises stor tvil om riktigheten av de produksjonstall som er oppgitt og jeg viser særlig til s. 3 i adv. Poulssons brev av 25. oktober 2005.

Norconsult v/siv.ing. Helge Flæte har foretatt produksjonsberegninger, jfr. hans notat av 9. januar i år. Gjennomgående ligger disse betydelig under de produksjonstall som grunneierne opererer med.

Øverst på s. 4 skriver av Poulsson at det samlet vil gi en produksjon på 83,6 GWh pr. år i middel. De seks kraftverk som omfattes av dette er følgende utbygginger:

- Østre Sandvikvann til Sandvikputten
- Vestre Sandvikvann til Sandvikputten
- Sandvikputten til Melfjorden
- Sleåga til Melfjorden
- Storevatn til Heimervatn
- Heimervatn til sjøen

Den produksjon som Norconsult har beregnet for disse seks kraftverk er på til sammen 58,9 GWh, dvs. en reduksjon på 24,7 GWh. Dette store avvik må avklares nærmere og jeg oppfordrer igjen grunneierne til å fremlegge sine beregninger.

5.

Når en vurderer de to utbyggingsalternativer mot hverandre vil en samlet utbygging gi en vesentlig større energiproduksjon. Den omsøkte ombygging vil miljømessig være bedre enn 10-11 småkraftverk.

Folk flest ferdes i dalbunnen og på havet og man vil bare registrere en noe redusert vannføring i de enkelte vassdrag. I tillegg kommer kaianlegg, påhugg til kraftstasjoner og evt. plassering av tippmasse innerst i Gjervalen.

I magasinområdet vil man selvfølgelig i perioder registrere nedtappede magasiner. Betydelige deler av magasinområdet er imidlertid svært kupert og vanskelig tilgjengelig.

Ved en omfattende småkraftutbygging vil det bli markerte sår i de karrige fjellsidene. Enten må det anlegges rørgater som må festes til fjellsidene, alternativt at det sprenges i de samme fjellsider for å legge nedgravet rørgate.

Begge deler vil innebære markerte sår i terrenget.

6.

I tilknytning til grunneiernes egne planer om småkraftutbygging har adv. Kraft fremlagt brev datert 03.05.2005 fra Rødøy – Lurøy Kraftverk til grunneierne.

Rødøy – Lurøy Kraftverk er et datterselskap til Salten Kraftsamband AS. Rødøy – Lurøy Kraftverk driver ikke i konkurranse med morselskapet men har vurdert hvorvidt restvannføringen kan utnyttes i et småkraftverk.

7.

Fra advokatene er det spesielt vektlagt at inntektene fra småkraftverkene vil komme lokalsamfunnet til gode. Dette er alt for unyansert.

Ved den omsøkte utbygging må det holdes skjønn og verdien av fallrettighetene må erstattes. Hver av partene kan kreve at dette skal gjøres i form av en årlig erstatning som følger de enkelte eiendommer. Ved den planlagte utbygging vil derfor fallrettshaverne – hvis de ønsker det – kunne få et årlig vederlag som indeksreguleres og som følger gården i all fremtid.

For øvrig er det en illusjon å tro at utbygging av småkraftverk – i den skala som det her dreier seg om – kan bli et rent lokalt foretak.

Dersom en tar utgangspunkt i de seks kraftverk som adv. Poulsson spesielt har omhandlet vil anleggsomkostningene – for eksempel ved en pris på kr 1,5 per årskilowatttime – innebære investeringer på ca. kr 90 mill (våre produksjonstall.) Ved antatt krav til egenkapital på 20-30 % må det derfor fremskaffes egenkapital i størrelsesorden kr 20-25 mill. for å kunne realisere prosjektene.

8.

Grunneiernes advokater har gjort det klart at de vil motsette seg at grunn blir tatt i bruk før skjønn er holdt. Hjemmel for å gi tillatelse til forhåndstiltredelse er oreigningslovens §25. Hovedregelen er her at det ikke skal gis samtykke til forhåndstiltredelse før det foreligger ekspropriasjonstillatelse og skjønn er begjært. Jeg vil derfor fremkomme med en egen søknad om forhåndstiltredelse når tiden for dette er inne. SKS Produksjons interesse i å komme i gang med tiltaket etter at det er gitt ekspropriasjonstillatelse vil normalt være tilstrekkelig til at forhåndstiltredelse skal gis. Jeg viser til Sandene/Keiserud oreigningsloven (1960) s. 255.

Som nevnt ovenfor vil jeg imidlertid komme tilbake til dette etter at skjønn er begjært.

9.

Adv. Poulsson skriver i sitt brev av 25. oktober 2005 under pkt. 5.1. følgende:

”Det er et grunnleggende prinsipp at en grunneier selv bør få utnytte sin eiendom. Blant annet det vern som oreigningslovens §2 gir grunneieren, bygger på en slik forutsetning. Å frata grunneieren denne mulighet representerer i seg selv en betydelig ulempe i lovens forstand.”

Jeg skal knytte noen bemerkninger til denne anførsel.

Det er ikke slik i norsk ekspropriasjonsrett at man ikke kan ekspropriere en eiendom selv om grunneieren selv er villig til å bygge ut eiendommen.

Den eneste bestemmelse vi har om dette er plan- og bygningslovens §35 nr. 4 som sier at

”Ekspropriasjon av enkelte tomter (bebygd eller ubebygd) bør i alminnelighet ikke foretas med mindre bygningsrådet først har gitt eier eller festeren rimelig frist for å bygge i samsvar med planen, og fristen oversittes.” (Understrekning av meg.)

Vi har en lang rekke kommuner i landet som konsekvent eksproprierer utbyggingsgrunn selv om grunneier – sammen med private aktører – er villig til å bygge ut området etter den plan som kommunen har vedtatt. Hele tiden er det spørsmålet om det finnes interesseovervekt. Dersom det er interesseovervekt for at kommunen skal bygge ut et boligfelt kan man fatte vedtak om å ekspropriere dette selv om grunneierne er villig til å bygge ut etter samme plan. I vårt tilfelle hadde saken kommet på spissen dersom grunneierne ønsket å bygge ut etter nøyaktig samme plan som SKS Produksjon nå har fremmet. Selv da vil man kunne ha ekspropriet dersom det forelå nødvendig interesseovervekt, for eksempel at forvaltningsmyndighetene fant at SKS Produksjon AS hadde større evne til å gjennomføre et så stort prosjekt enn de enkelte grunneiere. I vårt tilfelle er situasjonen at grunneiernes alternative utbyggingsplan innebærer en mindre kraftproduksjon og prosjektet får andre miljømessige konsekvenser.

Det er målt opp mot dette forvaltningen må ta stilling til om det foreligger nødvendig interesseovervekt.

10.

Grunneiernes advokater har krevd at saken må forelegges Stortinget.

Det er Olje- og energidepartementet som tar stilling til dette og jeg vil kommentere det spørsmål når den tid kommer. ”

Advokat Christian Poulsen pva grunneiere i Rødøy har i brev datert 18.05.06 kommet med følgende kommentarer til SKSs kommentarer til høringsuttalelsene:

”Innledning

Jeg viser til mine høringsuttalelser av 25. oktober 2005 på vegne av grunneiere i Rødøy kommune, samt SKS Produksjon AS’ kommentarer til høringsuttalelsene.

På vegne av grunneierne skal jeg her komme med enkelte supplerende bemerkninger, særlig i relasjon til advokat Helge Tofte’s kommentarer i brev av 16. januar 2006.

Spørsmålet om interesseovervekt ved konkurrerende tiltak

En av de sentrale problemstillingene i denne saken er hvorvidt det foreligger tilstrekkelig grunnlag for ekspropriasjon av de aktuelle fallrettigheter, ettersom grunneierne selv planlegger å bygge ut vannfallene i konkurranse med SKS Produksjons planer. I relasjon til denne problemstillingen uttaler advokat Tofte i punkt 9 i sitt brev:

”Det er ikke slik i norsk ekspropriasjonsett at man ikke kan ekspropriere en eiendom selv om grunneieren selv er villig til å bygge ut eiendommen.”

Noen slik rettsoppfatning er ikke hevdet fra grunneiernes side. Vilåret er imidlertid, her som ellers, at resultatet av den interesseavveiningen oreigningsloven § 2 legger opp til gir tilstrekkelig grunnlag for ekspropriasjonen. Det synes ikke å være noen uenighet om dette fra advokat Tofte.

Poenget fra denne side er imidlertid at grunneiernes interesser i å få beholde sine eierbeføyelser, ikke minst fallrettighetene, veier særlig tungt i dette tilfellet.

I utgangspunktet innebærer det å pålegge tvangsavståelse av slike rettigheter i seg selv en betydelig "skade" i oreigningslovens forstand, også i de tilfeller der grunneierne ikke har ønske om eller anledning til å utnytte rettighetene selv. Tradisjonelt er det jo dette som har vært situasjonen, ettersom kraftmarkedet tidligere ikke lå til rette for at private grunneiere kunne utnytte sine fall på egen hånd.

Det nye, og prinsipielt viktige, i dagens situasjon er at grunneierne nå har denne muligheten, typisk ved å bygge ut fallene i små- mini- eller mikrokraftverk. Tvangsinngrep som fratar grunneierne denne muligheten, må desto mer betraktes som en betydelig ulempe i den interesseavveining som skal foretas. Jeg viser blant annet til Fleisher, Norsk ekspropriasjonsrett, 1978, som på side 61 uttaler:

"Derimot vil inngrepet i ekspropriasjonens næringsmuligheter alltid måtte vurderes som en skade av betydning. Generelt og samfunnsmessig er det av verdi at den enkelte på best mulig måte kan få drive sin næring i fred."

Den utnyttelse av vannfallene som er aktuell fra grunneiernes side, forfølger dertil en sentral politisk målsetting for vannressursutnyttelse, jf kapittel 13 i Soria Moria-erklæringen. Her gjentas som kjent uttalelsen fra statsminister Jens Stoltenberg om at "[t]iden for de nye store vannkraftutbygginger er over." En uttrykt målsetting fra Regjeringen er således " ... i større grad [å] utnytte potensialet som ligger i ... bygging av små- mini- og mikrokraftverk." Det er mot denne bakgrunn vilkårene i oreigningsloven § 2 må vurderes.

Produksjonsmessige forhold

I kommentarene til høringsuttalelsene reises det stor tvil om de produksjonstall jeg har vist til i mine høringsuttalelser. Grunnlaget for innvendingene er beregninger foretatt av Nordconsult AS vedrørende den andel av vannføringen som de planlagte småkraftverkene tenkes å kunne utnytte. Beregningene forutsetter at småkraftverkene ikke utnytter regulert vannføring. Til dette påpeker jeg for det første at de planlagte småkraftverkene ved Melfjorden og i Oldervika vil utnytte et større nedslagsfelt enn Storåvatn kraftverk. Småkraftproduksjonen i Sandvikselven alene vil eksempelvis bidra med over enn en tredjedel av den anslåtte produksjonen i Storåvatn kraftverk.

For det andre er det fullt mulig ved enkle midler å endre småkraftprosjektene på den måten at også de i stor utstrekning gjør bruk av reguleringer. Så vel produsert energimengde som andel vinterproduksjon vil dermed øke. Hvis det fra myndighetenes side først er akseptabelt å foreta reguleringer (senkninger) i dette området, vil dette elementet således ikke representere noen reell forskjell mellom SKS Produksjons prosjekt og grunneiernes prosjekter.

Naturinngrep

SKS Produksjon / advokat Tofte gjør videre et poeng av at inngrepene knyttet til Storåvatn kraftverk gir de største miljøbelastningene i høyden der få ferdes. Således hevdes det i relasjon til de planlagte overføringene at " ... man vil bare registrere en noe redusert vannføring i de enkelte vassdrag". Til sammenligning hevdes det at en småkraftutbygging vil være mer merkbar for folk flest som ferdes i dalbunnen og på havet, med " ... markerte sår i de karrige fjellsidene".

Dette er ensidig fremstilt fra SKS Produksjons side. Konesjonssøknaden oppgir restvannføringen i Sandvikelva og Oldervikalva til henholdsvis 34 % og 50 % av naturlig vannføring. I og med at dette er gjennomsnittstall på årsbasis, er det klart at overføringene i perioder vil medføre en fullstendig tørrlegging av disse vassdragene, ikke bare en noe redusert vannføring. Omfanget og konsekvensene av slik tørrlegging er ikke forsøkt utredet fra SKS Produksjons side.

En småkraftutbygging innebærer til sammenligning ingen overføringer, slik at alt vann vil renne ut der det alltid har gjort. Videre vil en småkraftutbygging også gi mulighet for minstevannsføring i samtlige elver dersom dette skulle finnes påkrevd. Når det gjelder fysiske inngrep, er småkraftverkene i hovedsak planlagt i direkte tilknytning til eksisterende bebyggelse. Inngrepene skjer derfor i det vesentlige i områder som allerede har infrastruktur (Sandvika og Oldervika). De eneste nye inngrep som vil være synlige fra fjorden, vil være en kai i Sandvika ved eksisterende gårdsbebyggelse. For beboerne innebærer dette en etterlengtet forbedring av dagens kompliserte adkomstmuligheter. Rørgatene vil bli nedgravd i morenemasser avsatt i dalbunnen.

Økonomi / skatt

De planlagte småkraftutbygginger vil kunne realiseres til en betydelig lavere utbyggingskostnad enn SKS Produksjons planer. Dette bør veie tyngre enn de rent skattemessige konsekvenser av forskjellige utbyggingsmodeller.

Advokat Tofte's bemerkninger om krav til egenkapital på ca. kr 20 – 25 mill. (jfr punkt 7 i hans brev) er ikke realistiske. I dagens småkraftmarked er det mulig å oppnå 100 % lånefinansiering av prosjekter med utbyggingskostnader opptil kr 1,75 pr årskilowatttime.

Nettforhold

Når det gjelder SKS Produksjons bemerkninger om nettilknytningen for småkraftverk, nevner jeg kort at de småkraftverk som er planlagt nærmest sjøen, vil ligge i umiddelbar nærhet til eksisterende 22 kV-linje. Ovenforliggende kraftverk vil bli tilknyttet via jordkabel i forbindelse med rørgate, slik at ingen nye kraftlinjer er påkrevd. Eksisterende 22 kV-linje forbi Sandvika er for øvrig gammel og i svært dårlig forfatning. Bare i januar og februar 2006 forårsaket den, etter det jeg har fått opplyst, over 15 strømbrudd, med en samlet utfallstid av nettet på over 250 timer. Den må derfor uansett opprustes.”

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Innledning

Søker

Konsesjonssøker er Salten Kraftsamband Produksjon AS som eies av Salten Kraftsamband AS (80 %) og Norsk Hydro Produksjon (20%). Salten Kraftsamband eies av kommuner og elverk i Nordland fylke samt det danske selskapet Energi E2 A/S (Dong Energy). De offentlige eierinteressene er Bodø og Fauske kommuner, Narvik Energi AS, Sjøfossen Energi A/S, Rødøy-Lurøy Kraftverk AS og Skjerstad Kraftlag AS. Selskapet driver produksjon og omsetning av elektrisk kraft samt drift og vedlikehold av regional- og distribusjonsnett i midtre del av Nordland.

Bakgrunn for søknaden

Hovedbegrunnelsen for søknaden er å øke den lokale verdiskapningen basert på regionens ressurser. Utbygging av kraftverkene som omsøkt er beregnet å ville gi 216 GWh ny kraft. I tillegg ligger det til rette for effektkjøring om vinteren ved at kraftverkene kan kjøres i det vesentlige på dagtid. Med de foreslåtte reguleringsmagasinene vil ca. ca. 80 % av produksjonen kunne kjøres ut om vinteren, og kraftverkene vil derfor ha en ekstra verdi ved samkjøring med dårlig regulerede vannkraftverk og varme- og vindkraftproduksjon.

Søknaden

Det er søkt om tillatelse til utbygging av Smibelg kraftverk og Storåvatn kraftverk etter vassdragsreguleringsloven og etter § 8 i vannressursloven. For utnyttning av fallrettene søkes det om ervervskonsesjon etter industrikonsesjonsloven.

Videre søkes det om tillatelse etter energiloven for bygging og drift av elektriske anlegg, og om tillatelse til ekspropriasjon av fall og grunn, forhåndstiltredelse og samtykke til allmannastevning etter oreigningsloven, jf. oreigningslova §§ 2 og 25.

Søknad med KU omfatter 2 primære utbyggingsprosjekter.:

1. Smibelg kraftverk. Utnytte avløp fra vassdragene Storåga, Tverråga, Vassvikelva og Mangåga. 3 bekkeinntak nedstrøms Smibelgvatn. Regulering av Smibelgvatn (6 m heving, 36 m senking), Regulering og overføring Kvannskardvatn (2 m senking) og pumpe Vakkerjordvatna (1 m senking).
2. Storåvatn kraftverk. Utnytte avløp fra vassdragene Oldervikelva, Hyttelva, Sleåga, Sandvikelva og Komagåga. Regulering av Storåvatn (24 m senking), Vestre Sandvikvatn (23 m senking), Østre Sandvikvatn (23,3 m senking og 6,7 m heving). Overføre et lite felt i det vernede Gjervalvasdraget til Storåvatn.

Subsidiært søkes det om en utbygging uten overføring av feltet som ligger i vernet vassdrag.

For Smibelgprosjektet skisseres to alternative løsninger knyttet til tunnelsystem og regulering av Kvannskardvatn og Smibelgvatn.

Forholdet til annet lovverk

Forurensningsloven

Både bygging og drift av kraftverket forutsetter nødvendig tillatelse etter forurensningsloven.

I forbindelse med behandlingen av konsesjonssøknaden blir det vurdert om det kan gis tillatelse for driftsperioden. Ved en ev. utbygging må det søkes om utslippstillatelse og legges fram en plan som viser hvordan man vil håndtere forurensning i anleggsperioden. Dette gjelder særleg tilslammet vann fra tunnelldrift, anleggsdrift med maskiner og bruk av kjemikalier.

Kulturminnelova

Undersøkelsesplikten (jfr, kulturminnelovens § 9), når det gjelder ikke-samiske kulturminner, vurderes som oppfylt. For samiske kulturminner gjenstår kun en vurdering av gårdsbosettingsområde i Vassvika forbindelse med detaljplanleggingen før undersøkelseplikten ansees oppfylt.

Eksisterende forhold i vassdragene

Vassdragene som omfattes av utbyggingsplanene ligger i Rødøy og Lurøy kommuner i Nordland og er ikke berørt av tekniske eller andre inngrep av betydning. Området beskrives av naturtypen urørt kystnær vassdragsnatur.

Fallretter og grunneierforhold

Fallrettene i de elvene/bekkene som inngår i prosjektet tilhører private grunneiere. Søker har ikke avtale med noen av grunneierene, og har derfor søkt om å ekspropriere fallrettigheter og nødvendig grunn.

Utbyggingsplanen

Området som inngår i prosjektet ligger hovedsakelig i Rødøy kommune. Lurøy kommune blir berørt gjennom senking av Kvannskardvatn.

For Smibelgprosjektet vil den størst anleggsaktiviteten foregå i området nedstrøms Smibelgvatn, ettersom det er i dette området det er planlagt anleggsveg, tverrslag og massedeponi fra tunnelldrift. Også ved Vakkerjordvatn vil det bli noe virksomhet i forbindelse med tverrslag og tipp.

Storåvatnprosjektet vil medføre mest aktivitet i området ved Sleådalen, hvor det skal anlegges en tipp.

Magasin

Planlagt regulering og vannvolum i de planlagt regulerte vann er følgende:

<i>Magasin</i>	<i>NV m o.h.</i>	<i>HRV m o.h.</i>	<i>LRV m o.h.</i>	<i>Oppdemming m</i>	<i>Senking m</i>	<i>Magasin mill. m³</i>
<i>Nedre Kvannskardvatnet</i>	498,0	498,0	496,0	-	2,0	0,7
<i>Smibelgvatnet</i>	506,0	512,0	470,0	6,0	36,0	33,5
<i>Vakkerjordvatnet</i>	404,8	404,8	403,8	-	1,0	0,05
<i>Østre Sandvikvatnet</i>	613,3	620,0	590,0	6,7	23,3	15,6
<i>Vestre Sandvikvatnet</i>	573,0	573,0	540,0	-	33,0	8,9
<i>Storåvatnet</i>	454,0	454,0	430,0	-	24,0	17,8

Som det fremgår av tabellen er det hovedsakelig planlagt senkingsmagasin. Smibelgvatnet og Østre Sandvikvatn er planlagt oppdemmet hhv 6 m og 6,7 m. Tørrlagt areal ved LRV for de forskjellige

magasinene varierer fra 0,02 til 0,57 km². Neddemt areal for Smibelgvatn og Østre Sanvikvatn er hhv 0,04 og 0,1 km².

Overføringer, bekkeinntak og vannveier

Smibelg

Smibelgprosjektet er planlagt med flere bekkeinntak. Via en 600 m lang avgrening fra overføringstunnelen til Kvannskardvatnet overføres avløpet fra tre bekker.

Avløpet fra Mangåga skal overføres til tilløpstunnelen til Smibelg kraftverk via en 1200 m lang grentunnel.

Avløp fra de to grenene av Vassvikelva og Vakkerjordelva, samt Sendselva tas inn på tilløpstunnelen til kraftverket via to bekkeinntak. Resttilløpet til Vakkerjordvatna pumpes inn på tilløpstunnelen til Smibelg kraftverk.

Tilløpstunnelen for Smibelg kraftverk blir ca. 6 km fra inntak i Smibelvatn til krysset med overføringstunnel fra Mangåga. Avløpstunnelen blir 600 m lang.

Storåvatn

Avløpet fra øvre Komagvatn overføres til østre Sandvikvatn via en 850 lang tunnel. Avløpet fra østre Sanvikvatn overføres så videre til vestre Sandvikvatn som, sammen med Storåvatn, vil fungere som inntaksmagasin for Storåvatn kraftverk.

Avløpet fra Hyttvatn og øvre Sleådalen tas inn via bekkeinntak og overføres til tilløpstunnelen fra vestre Sandvikvatn gjennom en 1150 m lang tunnel.

Tilløpstunnelen for Storåvatn kraftverk blir ca. 5,5 km fra inntak i vestre Sandvikvatn. Omtrent 2 km opp i tunnelen fra stasjonen går en 800 m lang avgrening til Storåvatn. Avløpstunnelen blir 450 m lang.

Kraftstasjonene

I forbindelse med Smibelgprosjektet er det planlagt en kraftstasjon bygd som fjellanlegg ved fjorden ca. 1 km innenfor Vassvika (Gjervalen). Innstalert effekt i stasjonen blir 30 MW. Planlagt Peltonaggregat kan håndtere vannføringer fra ca. 0,7 m³/s til 7 m³/s.

Kraftstasjonen for Storåvatnprosjektet er planlagt som fjellanlegg ca. 1 km fra fjordenden og vil få omtrent samme instalasjon som beskrevet for Smibelgprosjektet.

Veier

Det er forutsatt bygd anleggsvei inn til Smibelgvatn. Hovedinntakene, bekkeinntakene, overføringstunnelser, dammer og pumpe er forutsatt bygget veiløst og all transport vil i det vesentlige bli utført med helikopter.

Massedeponi

Smibelgprosjektet vil medføre tipp ved Smibelgvatn (200.000 m³), Vakkerjordvatn (150.000 m³) samt 75.000 m³ masse fra kraftstasjonsområde som planlegges tippet i sjøen.

Storåvatnprosjektet vil medføre tippmasser med volum på ca. 250.000 m³. Noe vil bli plassert i tipp i øvre Sleådalen, hovedmengden vil bli i kraftstasjonsområdet alt noe ved Hyttvatn. Videre vil det bli to mindre tipper ved Østre og vestre Sandvikvatn.

Kraftlinje

Produksjonen ved planlagte kraftverk tenkes matet inn på 132 kV linja Øresvik-Sjona som passerer kraftstasjonsområdet for Smibelgprosjektet. Kraften fra Storåvatn føres i sjøkabel over Gjervalen og inn på samme linje som Smibelg.

For arbeidstedet ved Smibelgvatn vil det bli fremført strøm fra linja til Sørfjordgarden. Arbeidstedet ved Vakkerjordvatnet får strøm via en ny og permanent luftledning på 22 kV fra eksisterende ledning ved Vassvika. Lengde på denne blir ca. 2000 m. Ledningen skal betjene pumpa ved Vakkerjordvatn.

Kraftproduksjon og kostnader

Det er beregnet følgende kraftproduksjon i GWh i et midlere år:

<i>Kraftverk</i>	<i>Vinter</i>	<i>Sommer</i>	<i>Sum</i>
<i>Smibelg</i>	<i>90</i>	<i>34</i>	<i>124</i>
<i>Storåvatn</i>	<i>81</i>	<i>15</i>	<i>96</i>
<i>Sum</i>	<i>171</i>	<i>49</i>	<i>220</i>
<i>Pumping</i>	<i>1</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
<i>Sum, netto</i>	<i>170</i>	<i>46</i>	<i>216</i>

I produksjonsberegningen er det ikke lagt til grunn slipp av minstevannføring.

Kostnadene med utbyggingene basert på priser pr. 1. kvartal 2004 er 318 mill kr og 260 mill kr for henholdsvis Smibelg og Storåvatn kraftverk. Dette tilsvarer en utbyggingspris i kr/kWh på 2,65 og 2,71.

Forholdet til Samla plan, verneplaner, kommunale og fylkeskommunale planer

Samla plan

Samla plan i Nordland slik den var opprinnelig, beskriver utbygging av de aktuelle vassdragene etter andre planløsninger enn de som nå legges fram. I alt var det snakk om fire delprosjekt, 660 Kjerringåga, 661 Sørfjordelva, 663 Oldervikelva, 664 Sleåga.

Planløsningen som ligger til grunn for den søknaden som nå fremmes, har vært behandlet i Samla plan. Etter behandling i NVE og i samråd med Direktoratet for naturforvaltning er planen innvilget unntak fra Samla plan, jf. NVEs brev til SKS Produksjon AS av 16.03.2004.

Verneplaner

Avløpet fra et lite felt i Hundådalen som er søkt overført til Storåvatn tilhører nedbørfeltet til Gjervalvassdraget som er et vernet vassdrag.

Kommunale planer

Områdene som blir påvirket av utbygging er i kommuneplanen lagt ut til landbruks-, natur- og friluftsområde (LNF).

Fylkeskommunale planer

Det er ikke kjent at det foreligger forhold som vil komme i konflikt med utbyggingsplanene.

Alternative utbyggingsplaner

Tiltakshaver har i søknaden beskrevet 2 alternativ utbyggingsmåter for Smibelgprosjektet. Alternativene er beskrevet i den siste behandlingen av Samlet Plan.

A-alternativet

Dette alternativet innebærer en permanent senking av Smibelgvatn på 6 m. Kvannskardvatnet reguleres med 2 m heving og to meter senking. Ellers de samme inngrep som hovedalternativet

B-alternativet

Dette alternativet medfører tunneldrift fra Vakkerjordvatn til Kvannskardvatn. Kvannskardvatn og Smibelgvatn vil kunne reguleres separat i forhold til kraftstasjonen og man kan veksle på å kjøre vann fra Kvannskardvatn og Smibelgvatn. På den måten kan man unngå en permanent senking av Smibelgvatn.

Verken alternativ A eller B anses som realistiske da disse alternativene er mindre skånsomme for Kvannskardområdet enn hovedalternativet og økonomien er dårligere.

I tillegg er antatte virkninger av et 0-alternativ beskrevet. Dersom anlegget ikke bygges vil naturen forbli som i dag. Et udekket energibehov som prosjektet skal bidra til å redusere må dekkes på annen måte, enten ved import eller utbygging av alternative energiformer.

Virkninger av tiltaket

Fordeler og ulemper angis for de to omsøkte prosjektene og er basert på søknad og konsekvensutredning.

Fordeler

Innvunnet energimengde for begge kraftverkene er samlet estimert til 216 GWh i et år med midlere tilsig. Tilsvarende vil innstallert effekt ligge på totalt ca. 56 MW. Både energimengde og økning i maksimal last vil styrke leveringstryggheten lokalt/regionalt.

Med foreslåtte magasinkapasitet vil ca. 80 % av kraftmengden produseres i vinterhalvåret. I tillegg ligger det til rette for effektkjøring om vinteren ved at kraftverkene kan kjøres i det vesentlige på dagtid.

Utbyggingen vil gi et positivt bidrag til landets kraftforsyning og vil medvirke til redusert import av el fra utlandet. Dette gir reduserte utslipp av CO² til atmosfæren.

På sikt vil utbygginga gi Rødøy kommune stabile inntekter gjennom konsesjonsavgifter og -kraft og andre skatter.

Anleggsperioden på inntil 2,5 år vil gi arbeidsplasser i regionen og gjøre det mulig for næringslivet å levere varer og tjenester. Antall årsverk anslås til ca. 400 i anleggsfasen, men bare noen få nye i driftsfasen.

Ulemper

Hydrologi/vannføring

Tiltakene vil gi vesentlige endring i vassføringen i elvene som inngår i prosjektet. Umiddelbart nedstrøms bekkeinntak og dammer blir bekkene tørre. Restvannføringer ved utløp i fjorden vil i middel variere fra 0 til 85 %. Det er ikke lagt til grunn slipping av minstevannføring. Vann i de naturlige elveløpene vil dermed komme fra restfelt og som overløp ved bekkeinntakene i flomsituasjoner.

Vanntemperatur og isforhold

Det forventes ingen store endringer i vanntemperatur og klima.

Isen på magasinene får sprekkdannelse - til dels ganske kraftig på enkelte magasiner - samt en del overvannsinnsig.

Elver, bekker og vatn som får redusert vassføring vil få noe lengre issesong og mer stabile isforhold.

Overflatevannet i Melfjorden blir saltere hele året og forøvrig kaldere i juli og august, men varmere om vinteren. Endringene er imidlertid små. Dykket utslipp vil medføre at endringene fra dagens forhold blir små både for is- og klimaforholdene i Gjervalen og Sørfjorden.

Kvartærgeologi

Massetransport og fluviale landformende prosesser vil i liten grad bli påvirket av utbyggingen.

Landskap og friluftsliv

I hovedsak er det reguleringene og vassføringsreduksjonen i elvene som medfører de største inngrepene, i noen grad også tippene.

Magasinene blir stort sett etablert ved senking; oppdemmingene er beskjedne. Neddeming av arealer vil derfor skje i begrenset omfang, mens senkingen vil medføre tørrlagte strandsoner med oppsprukket is om vinteren.

Fra eksisterende kraftlinje langs Melfjorden må det føres fram permanent 22 kV kraftlinje til pumpa ved øvre Sleåvatnet. Det må bygges vei til anleggsted ved Smibelgvatn

Inngrepene vil totalt sett medføre en forringelse av områdets uberørte karakter.

Kulturminner og kulturmiljø

Det er påvist 12 kulturmiljøer som berøres av utbyggingsplanene, hvorav 9 er samiske. Planene er så langt mulig tilpasset slik at miljøene ikke berøres direkte. Kulturlandskapet vil bli negativt påvirket av reguleringer og vassføringsreduksjoner.

Ved en eventuell utbygging må det forventes at kjente og potensielle samiske kulturminner forringes ved at de faller ut av sin sammenheng.

Forurensning

Det er ventet små eller ingen konsekvenser når det gjelder vannkvalitet, forurensning og vannforsyning.

Dyre- og planteliv

Reguleringssone, damanlegg, vei, steintipper og riggområde vil medføre reduserte leveområder for dyr og planter. Konsekvensene for plantelivet i områdene hvor det er planlagt inngrep er vurdert å være

ubetydelige, men vurderingene er basert på relativt spinkelt grunnlag. Konsekvenser for vilt av en utbygging forventes også å bli små.

Fisk

Reguleringen av Storåvatnet og fraføringen av vann vil forringe produksjons- og oppvekstvilkårene for fisk lenger nede i vassdraget. Det er ikke påvist fisk i Storåvatnet eller i de andre vatna som inngår i Storåvatnutbyggingen. Disse vassdragene antas å ha liten verdi i fiskesammenheng.

Smibelgvatnet er sannsynligvis også fisketomt. Det er i de lettere tilgjengelige delene av vassdragene, Kjerringåga og Sørfjordvatnet/Svartvatnet, hvor det drives noe fritidsfiske. Konsekvensene for fiskebestanden er vurdert å bli små, og det samme med få unntak også for utøvelse av fiske.

Næringsinteresser

Tap av gjerdeeffekt som følge av redusert vannføring vil medføre ulemper for dyrehold.

Utbyggingen vil føre til forstyrrelser og ulemper for reinen i anleggstida og merarbeid for reindriftsamene. Det kan forventes tap av beiteland og enkelte hindringer i drivings- og trekkleier, blant annet ved oppsprekking av isen på de regulerte vannene.

Naturvern

Tiltaksområdene med damanlegg og bekkeinntak er planlagt etablert i områder som i eksisterende situasjon blir definert gjennom ulike kategorier av inngrepsfrie områder. Nye inngrep i form av en kraftlinje på sørsida av Melfjorden medfører at reduksjon av INON ved en utbygging pr i dag vil være på 71 km² mot 110 km² som er oppgitt i søknaden. Dette vil være 15,2 % av alt INON-areal i Rødøy og Lurøy kommuner. Utbyggingen påvirker ikke villmarkspregede områder slik dette er definert under INON-begrepet.

NVEs vurdering av konsekvensutredningen (KU)

Den opprinnelige søknaden om utbygging av Storåvatn og Smibelg kraftverk var datert mai 2002. Utarbeidelsen av søknaden var bl.a. basert på KU-program datert 17.06.1999 og en rekke tilleggsutredninger. Søknad/KU ble sendt på høring medio juni 2002. Noen av høringsinstansene mente fortsatt det var mangler ved enkelte fagutredninger. Det ble foretatt en ny teknisk/økonomisk gjennomgang av planene, og basert på disse planene og innspill fra høringen av søknaden, ble det fremmet en revidert søknad 30.05.2005. Søknaden bygger videre på planene i den opprinnelige konsesjonssøknaden. Det er de samme vassdragene som utnyttes, og utbyggingsmønsteret er i prinsippet det samme, men fallutnyttelsen er noe bedret. NVE mente at endringene lå innenfor rammen av det opprinnelig søkte prosjekt og at det ikke var behov for en ny meldingsrunde. De foreliggende utredninger og forslåtte tilleggsutredninger var etter NVEs syn tilstrekkelig for å belyse prosjektet på en tilfredsstillende måte.

Meldingen og KU-program som endringssøknaden er basert på ble utarbeidet etter "forskrift om konsekvensutredning av 13.desember 1996, vedl. IV". Siden den gang er det fastsatt to nye forskrifter om konsekvensutredninger, hvorav den siste er gjeldende fra 1. april 2005. For tiltak der saksbehandlingen ble startet opp etter tidligere forskrifter kan ansvarlig myndighet legge den nye forskriften til grunn ved videre behandling av tiltaket. NVE finner at dette er hensiktsmessig for søknaden om bygging av Smibelg og Storåvatn kraftverk. Konsekvensene er først og fremst at det ikke er krav til utarbeidelse av et sluttdokument for behandlingen av KU eller krav til å ta eksplisitt stilling til om KU kan godkjennes.

I forbindelse med utarbeidelse av KU har SKS Produksjon fått utarbeidet en rekke fagrapporter som omhandler temaene ferskvannsbiologi, geologi, botanikk, fauna og vilt, reindrift, jakt og fiske, marine ressurser, landskap og friluftsliv, jord- og skogbruk, kulturminner og kulturmiljø, og is, vanntemperatur og lokalklima. Rapportene er fra perioden 1988 -2004.

Ved høringen av søknad/KU har det kommet en del synspunkter på opplysninger og vurderinger gitt i KU. I tillegg er det fremkommet synspunkter på om- og i hvilken grad alternativer for omsøkte planer bør gjennomføres. Videre er det fremkommet forhold knyttet til vilkår ved ev. konsesjon. Vi vil kommentere alle fremførte synspunkter av betydning under avsnittene "NVEs kommentarer og vurdering av konsesjonssøknaden, "Kommentarer til vilkårene" eller "Kommentarer til manøvreringsreglement"

I vår vurdering av KU vil vi primært diskutere krav som er fremmet om tilleggsutredninger. Kritikk av KU som ikke har resultert i krav om ytterligere utredninger vil i liten grad bli kommentert her. Ved vår vurdering av krav om tilleggsutredninger legger vi vekt på om vi anser at eventuelle nye utredninger vil være beslutningsrelevante.

Merknader til KU

Fiskeridirektoratet, region Nordland kritiserer KU for manglende kartlegging av de marine ressursene og krever at dette gjennomføres før en ev. utbygging igangsettes.

Bergvesenet mener konsekvensutredningen er mangelfull i forhold til plassering og istandsetting av ev. massetak. Videre krever Bergvesenet at det må fremgå av KU hvordan steindeponiene tenkes utformet og plassert i terrenget.

Aldersund lokalutvalg mener det ikke er foretatt grundige nok utredninger i forhold til virkningene for Kvannskardvatn med tilhørende elver, samt Vassvatn.

DNT vurderer det som en klar mangel at det ikke foreligger vurderinger av konsekvenser knyttet til dumping av masser i Gjervalen.

Forum for natur og friluftsliv mener at undersøkelsene som ligger til grunn for vurdering av biologisk mangfold ikke er grundige nok.

Grunneiere i Oldervika og Sandvika påpeker at virkningene av Storåvatnprosjektet for det nedenforliggende Heimervatn ikke er utredet tilstrekkelig. Det etterlyses også en bedre beskrivelse av de hydrologiske endringene, herunder restvannføring over året som følge av en utbygging, samt konsekvensene av disse. Videre kreves en vurdering av konsekvensene som følge av varmere overflatevann i Melfjorden og mer islegging i Gjervalen.

Grunneier i Gjervalen krever at virkningene for fisket i Gjervalelva ved overføring av felt i Hundådalen og dumping av masser i fjorden må utredes nærmere.

Grunneiere ved Vatne mener undersøkelsene av kulturlandskapet og biologisk mangfold i området fra Kvannskardvatn til Vassvatn er mangelfulle. I det minste burde botaniske forhold langs vassdraget undersøkes.

Faglig innhold

Marine ressurser

KU-programmet fra 17.06.99 sier at det skal gjøres rede for konsekvenser for fisk, lokalt sjøfiske og eksisterende oppdrettsanlegg i Sørfjorden. Videre skal det gjøres rede for konsekvenser for viktige

gyte- og oppvekstområder for fisk. Med utgangspunkt i planer for massedeponie skal det gjøres en enkel vurdering av om viktige gyte – og oppvekstområder for fisk blir berørt av planene.

NVE mener at kravene i KU-programmet er oppfylt og at den informasjonen som foreligger er beslutningsrelevant. Fiskeridirektoratets påstand om at det ikke er gjort tilleggsutredninger for fagfeltet etter 2002 søknaden er feil. NVE viser til en vurdering utført av NINA i 2004, en vurdering det også er vist til i konsesjonssøknaden. Konklusjonen fra denne er direkte sitert på side 76 i søknaden.

Vi vil derfor ikke etterkomme Fiskeridirektoratets krav om ny konsekvensutredning for marine ressurser.

Mineraler og masseforekomster

I KU heter det at det skal lages en plan for hvordan sprengningsmassene skal håndteres. Videre skal det vurderes om massene kan nyttes til andre formål. Under pkt landskap, naturmiljø og kulturmiljø står det at det skal lages planer for plassering av massedeponier.

NVE mener den informasjonen som fremkommer om tippenes størrelse, mulig plassering og ev. bruk gjennom div. fagrapporter og søknaden er tilstrekkelig i forhold til kravene i utredningsprogrammet. Sammen med innspill/vurderinger i høringsuttalelsene og landskapsmessige vurderinger under sluttbefaringen gir dette et tilfredsstillende beslutningsgrunnlag i forhold til selve konsesjonsspørsmålet. Den endelige utforming og plassering av tippene vil være naturlig å vurdere i forbindelse med ev. detaljplaner. SKS har signalisert at de finner det naturlig at spørsmål knyttet til en ev. utnytting av massene avgjøres i arbeidsgruppen som arbeider for næringsutvikling i kommunen.

Fisk

I KU'en står det at fiskeforholdene og virkningene på fisk i alle berørte elver og magasin skal utredes.

NVE mener at fagrapporten om fiskebiologi fra 1998, samt tilleggsutredningene gjennomført i 2004 av Nordnorske ferskvannsbioologer, gir tilstrekkelig informasjon om mulige konsekvenser av en regulering av Kvannskardvatn, samt virkninger i vassdraget nedenfor. Svært mange høringsuttalelser omtaler også fisk og fiskeinteresser i Kvannskardvatn og Vassvatn. Vi mener derfor at vi har tilstrekkelig beslutningsgrunnlag i forhold til konsesjonsspørsmålet når det gjelder Kvannskardvatn og vassdraget videre nedover. Angående virkninger for Heimervatn nedstrøms Storåvatn vil virkningene her i første rekke være mindre gjennomstrømning og reduserte gytemuligheter i en av flere innløpselver. I følge fagrapporten fra Nordlandsforskning i 1989 vil imidlertid reduserte gytemuligheter i Heimervatn være positivt da fiskebestanden er for stor for næringsgrunnlaget. Redusert fiskeproduksjon vil gi større og finere fisk i vannet. Virkningene for Oldervikelva er belyst i en rapport fra 2004. I forhold til vurderingen av konsesjonsspørsmålet anser NVE dette å være tilstrekkelig.

Behovet for tilleggsundersøkelser som grunnlag for oppfølging og iverksetting av avbøtende tiltak vil være mulig å pålegge ut fra et ev. vilkår om naturforvaltning i etterkant av et eventuelt konsesjonsvedtak. Ansvaret for å vurdere dette ligger til Direktoratet for naturforvaltning (DN).

Kulturlandskap og biologisk mangfold

NVE er til dels enig med høringspartene som hevder at undersøkelsene presentert i planendringssøknaden knyttet til flora og fauna synes noe spinkle å basere konklusjoner på, og at mer omfattende feltundersøkelser ville gitt et bedre beslutningsgrunnlag.

I høringsuttalelsene fremkommer det imidlertid nye, supplerende opplysninger om biomangfold-registreringer i Lurøy kommune, som blant annet omfatter registreringer langs Storågas nedre deler. I

følge DN's naturdatabase er beiteområdet klassifisert som B= viktig. (høy lokal eller av regional verdi).

Når det gjelder kulturlandskapet på Lurøysiden foreligger det også en rapport av nyere dato med en gjennomgang av botaniske verdier som ble kartlagt på kulturmark i Nordland. Registreringen som hovedsakelig ble utført i perioden 1993 til 1995 ble rapportert i 2003. Området ved Vassvatn og Storåga er ikke blant de nevnte verdifulle kulturlandskap i Lurøy kommune.

For Rødøy kommune foreligger det kartlegging av biologisk mangfold fra 2004 (Erath 2006, Mastergradsoppgave), som gir en oversikt over viktige lokaliteter i kommunen. Totalt 163 av 300 lokaliteter i Natubase2000 har fått verdi A, B eller C. Ingen av lokalitetene ligger innenfor prosjektområdet.

NVE mener at høringsuttalelsene, foreliggende fagrapporter samt nyere undersøkelser av biologisk mangfold til sammen gir et tilfredsstillende beslutningsgrunnlag i forhold til selve konsesjonsspørsmålet. Som nevnt er de biologiske undersøkelsene noe spinkle, men NVE velger i likhet med Fylkesmannen å godkjenne de biologiske undersøkelsene under tvil.

Konklusjon

NVE mener at konsekvensutredningen for bygging av Smibelg og Storåvatn kraftverker sammen med foreliggende kunnskap, tilleggsutredninger, og høringskommentarer og tiltakshavers kommentarer til disse, gir tilstrekkelige opplysninger om planene til at vedtak kan fattes.

NVEs kommentarer til og vurderinger av konsesjonssøknaden

Vurdering av andre

Innkommne høringsuttalelser og andre innspill til søknaden er referert foran. Nedenfor gis en kort oppsummering av de viktigste synspunktene på omsøkte planer. Der synspunktene er knyttet sammen med krav til vilkår for en eventuell konsesjon er disse kravene delvis gjengitt her, men alle vesentlige krav om vilkår vil bli nærmere drøftet i et eget avsnitt senere i innstillingen.

Rødøy kommune gir sin tilslutning til foreliggende planer for utbygging av Smibelg og Storåvatn kraftverk.

Lurøy kommune gikk i kommunestyret den 21.09.05 i mot prosjektet, hovedsakelig grunnet utbyggingen av Kvannskardvatnet og de konsekvenser dette vil få for elvene Storåga/Kjerringåga.

Nordland Fylkeskommune går inn for en utbygging etter forelagte planer. Den opprinnelige konsesjonssøknad for bygging av Smibelg og Storåvatn kraftverker ble behandlet i Fylkestinget i 2002. Fylkestinget ga da anbefaling om at det ble gitt konsesjon. Det ble dengang forutsatt at undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 oppfylles og at det tas hensyn til reindriftsutøvelsen i anleggsfasen. Fylkeskommunen er av den oppfatning at utbygger har forbedret prosjektet noe, både i forhold til økonomi, kraftproduksjon og noen innvendinger som kom inn ved forrige høringsrunde. Undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 anses nå for oppfylt, da områder med stort kulturminnepotensial er tatt ut av planen.

Direktoratet for naturforvaltning har ikke avgitt høringsuttalelse i denne saken til tross for gjentatte anmodninger fra NVE.

Fylkesmannen i Nordland går under sterk tvil inn for prosjektet. Fylkesmannen peker på at utbyggingen vil ha en rekke negative konsekvenser, hvor store, nye inngrep i helt urørte områder og negative virkninger for landskap og friluftsliv er de mest sentrale. Videre skisseres en rekke avbøtende tiltak som FM mener må pålegges ved en ev. konsesjon, med særlig vekt på biotopjusterende tiltak i elver og vann (Syvdeterskler i Oldervikelva, justering av innløpsbekk i Svartevatn) og begrenset manøvrering av Nedre Kvannskardvatn. FM forutsetter at det ikke blir gitt tillatelse til å overføre deler av det vernede Gjervalvassdraget til Storåvatn.

Fiskeridirektoratet i Nordland stiller krav om en kartlegging av det marine økosystem før en eventuell utbygging igangsettes slik at kortsiktige og langsiktige virkninger av en slik utbygging kan bli dokumentert. Videre hevdes det at forhold tatt opp i forbindelse med søknaden fra 2002 ikke er fulgt opp, herunder bl.a. konsekvensutredning for marine ressurser.

Bergvesenet går ikke i mot prosjektet, men peker på mangler ved konsekvensutredningen. Bergvesenet krever at plassering og istandsetting av ev. massetak belyses bedre. Videre krever Bergvesenet at massedeponienes plassering i terrenget og utforming må tydeliggjøres.

Statens vegvesen har ingen kommentarer til konsesjonssøknaden da prosjektene ikke berører noen riks eller fylkesveier.

Sametinget opplyser om at undersøkelsesplikten ansees oppfylt. Sametinget forutsetter at anleggsveien fra sjøen og opp til Smibelgvatn tilpasses kulturminnet R1 -Heller, plassering av tipp ved Vakkerjordvatn må legges over brinken og det må utvises forsiktighet ved etablering av vannvei og inntak langs Mangåga og Mangåvatn. Sametinget vil vurdere om undersøkelsesplikten kan ansees for oppfylt for området ved Vassvika etter å ha vurdert detaljplaner når disse foreligger.

Statens landbruksforvaltning går ikke i mot prosjektet, men ber om at det blir stilt krav om avbøtende tiltak som tar hensyn til beiteinteressene, jf fylkesmannens uttalelse.

Riksantikvaren gir ikke uttalelse i denne saken, men viser til Sametingets og fylkeskommunens uttalelser som ivaretar kulturminneinteressene.

Helgeland Regionråd gir sin tilslutning til planen.

Lurøy Senterparti vil på det sterkeste fraråde en senking av Kvannskardvatn og tørrlegging av Storåga.

Alderssund lokallag kan ikke akseptere de reviderte kraftutbyggingsplanene. Argumentene mot prosjektet er i stor grad sammenfallende med argumentene fra grunneierene ved Vatne referert ovenfor. I tillegg pekes det på potensialet for småkraftverk i Storåga og de inntekter det vil medføre for Lurøy kommune.

Den norske turistforening er sterkt i mot denne kraftutbyggingen som medfører svært store reguleringsmagasin, sterk reduksjon i vannføringen til mange elver, en dramatisk reduksjon av villmark/inngrepsfritt areal og inntak av deler av et vernet vassdrag. Utbyggingen er videre i direkte konflikt med to regjeringers erklæring om å la de fleste gjenværende vassdrag forbli urørte. DNT påpeker også forhold i søknaden som etter deres mening er for dårlig opplyst, herunder konsekvenser av tipper/massedeponier og virkninger av kraftverksutløp i sjø på vandring av sjøvandrende laksefisk.

Forum for natur og friluftsliv går i mot prosjektet på det sterkeste. Urørt kystnær vassdragsnatur er en landskapstype med sjeldne og truede naturtyper. Nordland har betydelig kraftoverskudd og en utbygging vil ikke være samfunnsmessig bærekraftig.

Naturvernforbundet i Nordland er i mot en hver form for utbygging i området, både omsøkt prosjekt og ev. småkraftprosjekter. Forbundet konkluderer med at området bør være som det er.

Hovedbegrunnelsen for dette er knyttet til områdets urørthet. Urørt, kystnær vassdragsnatur er den mest sjeldne vassdragsformen i Norge og en ev. kraftutbygging vil føre til bortfall av denne naturtypen. En kraftutbygging vil også være i strid med Stortingets og FNs målsetting om å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010. Det pekes videre på det betydelige kraftoverskudd som allerede finnes i regionen.

Advokatfirma Bjerknes Wahl-Larsen p.v.a. 11 grunneiere i Oldervika og Sandvika (Storåvatnprosjektet) går i mot prosjektet da de selv ønsker å utnytte ressursene. Potensialet for småkraftverk er etter deres mening stort nok til å være konkurransedyktig alternativ til en samlet utbygging som omsøkt. Det foreligger søknader for Sandvikelva (Tore Ytterdal og Bry Blix) og Oldervikelva. Det hevdes at vilkår for ekspropriasjon ikke er tilstede og grunneierne krever saken forelagt Stortinget. Grunneierne motsetter seg forhåndstiltredelse slik det er søkt om. Av negativ konsekvenser ved en utbygging som omsøkt fokuseres det på redusert vannføring i en rekke vassdrag, omfattende regulering av flere vann samt rigg og massedeponier.

Advokatfirma Bjerknes Wahl-Larsen p.v.a. Håvard Kilhavn (Storåvatn kraftverk) er i mot prosjektet og mener omsøkte prosjekt vil medføre stor negative virkninger for naturen og miljøet. Områdets urørthet og villmarkspreget og de opplevelsesmulighetene dette gir påpekes.

Advokatfirma Bjerknes Wahl-Larsen p.v.a. Odd Pedersen (Smibelgprosjektet) er i mot begge prosjektene. Angående Smibelg ønsker han selv å utnytte Mangåga i et småkraftverk og det foreligger en konsesjonssøknad for denne utbyggingen. Videre vil en utbygging i henhold til gjeldende planer ødelegge et rikt fiske for ham i Gjervalvassdraget. Det pekes på at overføringen av et felt øverst i Hundådalen til Storåvatn vil kunne medføre at laksen ikke får nok vann i Gjervalvassdraget til å vandre opp. Dumping av masser i sjøen vil også kunne hindre en fri laksoppgang.

Under enhver omstendighet kreves det at konsekvensene for fisket som følge av en ev. fraføring av vann øverst i Hundådalen, samt massedeponering i Gjervalen utredes nærmere.

Advokatfirma Bjerknes Wahl-Larsen p.v.a. Harald Erichsen, Torbjørn Pedersen og Margrethe Aga er i mot prosjektet hovedsakelig grunnet negative virkninger for naturen og miljøet generelt, samt området fra Smibelgvatn og ned til sjøen spesielt. Det er spesielt forholdene for fisk på denne strekningen som er omtalt. Videre fremgår det at grunneierene selv ønsker å bygge ut fallene i småkraftverk. Dette gjelder fallene mellom Smibelgvatn og Svartavatn, Svartavatn-Sørfjordvatn og Sørfjordvatn-til under foss i Sørfjordelva.

Frank og Bente Pedersen går sterkt i mot prosjektet og peker på en rekke forhold som tørrlagte elver, redusert sjølgjerdeeffekt, behov for terskler, uavklarte virkninger av massetipp i fjorden, virkninger av ferskvannet på isforhold i sjøen. Videre påpekes forhold ved vei fra RV 17 til Våheim hvor en ev. vei til Smibelgvatn vil begynne. De går inn for at grunneierne selv får bygge ut.

Grunneiere i Vassvika, Rødøy kommune, er bekymret for ekstra vannmasser fra et ev. Storåvatn kraftverk til Gjervalen, både av hensyn til isproblematikk og marinbiologi. Videre påpekes viktigheten av Storvika som nødhavn og badeplass. Andre forhold som tas opp er vannforsyning fra Vassvikelva og behov for veg fra Eihaugen til kraftstasjonen i Vassvika.

Grunneiere ved Vatne går sterkt i mot prosjektet. Det pekes på områdets verdi som friluftslivsområde og særpregete landskap. Tørrlegging av Storåga vil føre til uholdbare forhold for landbruket i området. Elva er viktig som sjølgjerde og som vannkilde i tørre somre. Det påpekes også at biologisk mangfold undersøkelsene er utilstrekkelige. Det vises til ikke-refererte biologisk mangfoldregistreringer fra området utført i 2004 som klassifiserer beiteområdet som viktig.

Johny Albertsen som er grunneier ved Storåga vil ha muligheten til å utnytte fallet selv. Påpeker også at en tørrlagt Storåga vil medføre tap av sjølgjerde.

Eystein Albertsen viser til den massive motstanden det er i lokalbefolkningen mot utbyggingsplanene.

Lurøy Beitelag/Lurøy Bondelag peker på viktigheten av Storåga som sjølgjerde. Videre uttrykkes bekymring for at grunneierne ikke selv får utnytte vannressursene.

Hans Amundsen og Odlaug Amundsen peker på negative konsekvenser som vil følge av redusert vannføring i Vassvikelva og Mangåga. I Vassvikelva er man bekymret for vannforsyningssituasjonen etter en ev. utbygging. Videre bemerkes forhold av privatrettslig karakter knyttet til eierforholdene i og rundt Mangåga.

Einar Pettersen uttrykker bekymring for ev. is- og slamproblemer i Gjervalen/Sørfjordområde som følge av kraftverkene. Videre signaliseres bekymring knyttet til dumping av tunnelmasser i Gjervalområdet. Tunnelmassene burde plasseres i deponier på land. Noen masser bør kunne brukes til å anlegge en kai i Kilboghavn. Pettersen forlanger kompensasjon for tapt fiske på 150000,-.

Ulf Pedersen er i mot prosjektet og begrunner dette med at områdets store verdier i form av fiskemuligheter i elver og vann og elgjakt blir redusert/ødelagt ved en utbygging.

Gunnar Skivik er i mot at alle steinmassene skal deponeres i fjorden. Han foreslår at noe av massene kan brukes til bygging av molo eller til fylling over fjorden i forbindelse med en ev. vei. Resterende masser bør dumpes på dypt vann.

Sørfjorden hytteforening mener den planlagte tipp/utfylling i sjøen på nordsiden av Gjervalfjorden bør legges på land. En utfylling i sjøen vil kunne få uheldige konsekvenser for fiskeforholdene i dette området.

Rødøy Distriktsfiskarlag ser meget positiv på utbyggingsplanene, men er skeptisk til dumping av masser i sjøen og vil motsette seg dette. Skepsisen bunnar i mulige negative virkninger for anadrom fisk og kysttorsk. Videre er laget urolig for ev. isproblemer i fjorden etter en utbygging.

NVEs vurdering

SKS Produksjon AS har søkt om å få bygge Storåvatn og Smibelg kraftverker som etter omsøkte planer til sammen vil gi 216 GWh. Av disse er 170 GWh vinterkraft. Det primære søknadsalternativet omfatter overføring av et felt i et vernet vassdrag (Gjervalvassdraget). Subsidiært søkes det om en utbygging uten overføring av dette feltet.

For Smibelgprosjektet er det skissert to alternative løsninger knyttet til tunnelsystem og reguleringene av Kvannskardvatn og Smibelgvatn, men ingen av disse ansees aktuelle. Grunnen til dette er hovedsakelig at det omsøkte hovedalternativet har bedre økonomi. Etter utbyggers mening vil en utbygging uansett alternativ medføre inngrep i et urørt område og forskjellene i konsekvenser mellom alternativene er ikke vesentlig. NVE deler utbyggers oppfatning og påpeker at hovedalternativet hensyntar noen av de viktigste motforestillinger som fremkom i forbindelse med høringsrunden av den opprinnelige søknaden i 2002. Dette innebærer reduserte inngrep ved Kvannskardvatn, Sleådalen og Storåvatn.

NVE har gått gjennom søkers kostnadsoverslag og produksjonsberegning. Vår gjennomgang av kostnadstallene stemmer akseptabelt overens med søkers beregninger. Ut fra en teknisk/økonomisk vurdering har vi ingen innvending mot prosjektet. I tråd med energiloven er det utbyggers eget ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten.

Investeringene er beregnet til ca. 580 mill. 2004-kroner og lokal sysselsetting til ca. 400 årsverk i anleggsperioden. Basert på informasjon fra søker legger NVE til grunn at kommunene samlet vil få inntekter fra skatter og avgifter (naturressursskatt, eiendomsskatt, konsesjonsavgift og konsesjonskraft) i størrelsesorden mellom 7,4 og 12 mill. kr. avhengig av lavt/høyt anslag på satsene/priser. Rødøy kommune vil få den største andelen av disse inntektene.

Basert på informasjon fremkommet gjennom høringsuttalelsene synes det å være tre hovedsyn på Smibelg/Storåvatn prosjektet.

1. De som ønsker utbygging i tråd med omsøkt prosjekt

Hovedargumentene for en utbygging slik det er søkt om er at den vil gi et viktig bidrag til kraftoppdekkingen, den vil gi mye regulert kraft og vinterkraft og betydelige inntekter for Rødøy kommune.

2. De som ønsker å bygge ut selv i form av flere småkraftverk

Grunneiere med fallrettigheter i prosjektområdet vil selv realisere potensialet i fallene. Totalt 11 småkraftverk er nevnt i høringsuttalelsene og for 3 av fallene foreligger det utkast til søknader.

3. De som ikke ønsker noen form for utbygging i området

Hovedargumentene er i hovedsak knyttet til de politiske signalene om at de store utbyggings tid er forbi, videre at prosjektet vil medføre store naturinngrep og en kraftig reduksjon av urørt kystnatur.

I det følgende vil NVE drøfte og vurdere ulike forhold knyttet til en ev. utbygging av Smibelg og Storåvatn kraftverker basert på informasjon i søknaden, innkomne høringsuttalelser og søkers kommentarer til disse. Foreslått overføring av felt i vernet vassdrag er vurdert under eget avsnitt.

Vannføring

Endret og i mange tilfeller sterkt redusert vannføring i berørte bekker og elver er av flere høringsparter vurdert som svært negativt for landskapsopplevelsen og naturmiljøet. Flere høringsparter påpeker også viktigheten av bekkene som sjølvgrjerde og vannforsyning.

Utbyggingsprosjektene er i hovedsak planlagt med store senkingsmagasiner og bekkeinntak.

Siden det ikke er planlagt slipp av minstevannføring vil vannføringen nedstrøms magasinene være avhengig av tilsiget fra uregulert restfelt. Dette gjelder også nedstrøms bekkeinntakene, men her vil en i flomsituasjoner kunne få overløp i tillegg.

Utbyggingen vil innebære at man tar vann fra avrenningsområder over 450 meter over havet. Ut fra vannføringskurvene for vannmerke Vassvatn synes mye av nedbøren å komme om sommeren og høsten. I 2002 søknaden fremgår det at lav vannføring i de enkelte bekkene hovedsakelig forekommer i perioden desember til april. Også august fremstår som en måned hvor det statistisk kan være lite nedbør. Restvannføringen ved utløp i fjord for de ulike vassdrag varierer fra tilnærmet 0 % i enkelte til over 80 % i andre i forhold til dagens situasjon. Hva dette innebærer i m³/s er vist i tabell 1.

Tabell 1. Årlig middelvannføring i berørte bekker før og etter en ev. utbygging.

Storåvatn kraftverk			
Navn elv/bekk	Areal (km²)	Spes. Avløp (l/s/km²)	Midlere avløp (m³/s)
Oldervikelva ved fjorden, dagens forhold	14,3	112	1,6
Oldervikelva ved fjorden, etter utbygging	7,9	112	0,9
Sleåga ved fjorden, dagens forhold	8,3	126	1,1
Sleåga ved fjorden, etter utbygging	7,2	126	0,9
Komagåga ved fjorden, dagens forhold	7,9	121	1,0
Komagåga ved fjorden, etter utbygging	2,4	121	0,3
Sandvikelva ved fjorden, dagen forhold	9,0	124	1,1
Sandvikelva ved fjorden, etter utbygging	3,9	124	0,5
Hyttelva ved fjorden, dagens forhold	4,3	105	0,5
Hyttelva ved fjorden, etter utbygging	2,7	105	0,3
Gjervalelva ved fjorden, dagens forhold	36,0	106	3,8
Gjervalelva ved fjorden, etter utbygging	35,2	96	3,4
Smibelg kraftverk			
Nedre Kvannskardvatn	4,2	166	0,7
Kjerringåga ved fjorden, dagens forhold	25,0	145	3,6
Kjerringåga ved fjorden, etter utbygging	20,8	140	2,9
Sørfjordelva ved fjorden, dagens forhold	17,3	127	2,2
Sørfjordelva ved fjorden, etter utbygging	11,2	113	1,3
Vassvikelva ved fjorden, dagens forhold	10,8	130	1,4
Vassvikelva ved fjorden, etter utbygging	2,3	106	0,2
Mangåga ved fjorden, dagens forhold	4,5	130	0,6
Mangåga ved fjorden, etter utbygging	0,3	106	0,03

I områdene rett nedstrøms bekkeinntakene og magasinene vil det bli tilnærmet tørt mesteparten av året. Flere høringsparter har påpekt viktigheten av bre/snøavsmelting fra de høyereliggende avrenningsområdene i tørre perioder om sommeren.

Med unntak av Mangåga og Vassvikelva vil det etter NVEs oppfatning normalt være en relativt stor restvannføring igjen i vassdragene ved utløp i fjord om sommeren og høsten. Om vinteren kan vannføringen bli relativt lav, men basert på vannføringskurvene vil bekkene ikke gå tørre. NVE konstaterer at vannføringen i bekkene rett nedstrøms magasin/bekkeinntak vil bli tørrlagt inntil resttilsaget virker inn.

Minstevannføring

Både i fagrapporter og i høringsuttalelser foreslås det slipp av minstevannføring. Det er ikke innkommet konkrete krav hva gjelder størrelse på minstevannføringene, men det fremgår at behovet for vann i berørte elver og bekker i hovedsak er knyttet til landskapsmessige og fiskebiologiske forhold.

Søker har ikke foreslått slipp av minstevannføring i noen av de berørte elver og bekker. Dette begrunnes i hovedsak med at inngrepene berører deler av vassdragenes høyereliggende nedbørfelt og gir en fortsatt høy restvannføring i de lavereliggende og mer produktive områdene. Videre er det ikke mulig med slipp av minstevannføring fra senkingsmagasin uten omløpstunnel eller tilsvarende som er teknisk vanskelig og kostbart å få til. Etablering av ordninger for slipp av minstevannføringer vil dessuten kreve ytterligere inngrep. Søker vurderer det dit hen at prosjektet ikke har økonomi til slipp av minstevannføringer av en størrelse som er nødvendig for å tilfredsstille ulike hensyn, som for eksempel opprettholdelse av viktig landskaps/vassdragsselement. I magasin med oppdemming er det imidlertid relativt greit å etablere minstevannføring dersom man finner det nødvendig.

NVE mener at behovet for en minstevannføring i de berørte bekkene i det vesentlige er knyttet til de høyereliggende deler av prosjektområdet. Minstevannføring av en viss størrelse i disse områdene vil hindre tørrelegging rett nedstrøm magasiner og bekkeinntak og vil kunne ha positiv effekt på landskapsmessige forhold. De høyereliggende områdene er i fagrapportene beskrevet som uproduktive både i forhold til fisk og naturmiljø slik at behovet i forhold til disse tema synes begrenset. Flere av disse områdene er også relativt utilgjengelig. Etter NVEs syn er det to områder som særlig peker seg ut i forhold til behov for en viss minstevannføring. Det er området fra Kvannskardvatn og ned til Vassvatn, samt området fra Smibelgvatn og ned til fjorden. Områdene er blant de lettest tilgjengelige i prosjektområdet og etter fagrapporter og høringsuttalelsene å dømme relativt mye brukt. Etter NVEs mening vil det for disse bekkene være viktig å søke løsninger som hindrer tørrelegging og som kan avbøte noe på virkningene av en ev. utbygging.

Forhold knyttet til en ev. minstevannføring fra Kvannskardvatn er diskutert under post 14 under kommentarer til ev. vilkår.

På strekningen fra Smibelgvatn til Svartevatn (Forsåga) vil det bli relativt lite vann dersom det ikke slippes en minstevannføring. Etter en ev. utbygging vil det være tørt rett nedstrøms dammen ved Smibelgvatn og rundt 15 % restvannføring ved innløp Svartevatn sammenliknet med dagens situasjon. Ved Sørfjordelvas utløp i fjorden vil midlere restvannføring tilsvare om lag 55 % tilsvarende 1,3 m³/s.

FM har ikke krevd minstevannføring i Forsåga, men anbefaler at det gjennomføres tiltak i innløpsbekken fra Smibelgvatn, som er en viktig gytebekk i Svartvatn, for å opprettholde en viss fiskeproduksjon.

Søker er av den oppfatning at en minstevannføring i Forsåga vil ha meget begrenset effekt rent landskapsmessig på grunn av topografien i området samt vegetasjonen langs elva.

NVE er av den oppfatning at det bør renne noe vann på strekningen i Forsåga fra Smibelg til Svartevatn. I landskapsrommet rundt Svartevatn utgjør elva fra Smibelgvatn et viktig landskaps- og vassdragsselement i form av en godt synlig foss. I likhet med området rundt Vassvatn-Kvanskardvatn er området ved Svartevatn blant de mer tilgjengelige og brukte i friluftslivssammenheng. Ved en ev. utbygging vil tilgangen til dette området også bli lettere og trolig medføre økt bruk. Fiske i Svartevatn er godt og bekken fra Smibelgvatn er en viktig gytebekk. I fagrapporten for fisk er det imidlertid konkludert med at bortfall av denne gytebekken ikke vil være negativt for fiskebestanden da det finnes en rekke gytebekker rundt vannet og fiskebestanden er på grensen til å være overbefolket. Begrunnelsen for en minstevannføring vil derfor primært være knyttet til landskapsopplevelsen og naturmiljøet i dette området.

NVE foreslår derfor å ta ut de tre bekkeoverføringene nedstrøms Smibelgvatn fra prosjektet og la dem besørge vannføringen i vassdraget nedstrøms Smibelgvatn. Midlere vannføring over året fra disse er samlet ca. 220 l/s. Dette innebærer at det i perioder er atskillig mer enn dette og i perioder noe mindre. En slik løsning vil sørge for en nedskalert, men naturlig dynamikk i vassdraget og medfører ikke behov for andre tekniske installasjoner. Mye av vannet i disse bekkene vil komme i perioder hvor det er lite tilsig fra de lavereliggende feltene og således være viktig for hele strekningen ned til sjøen.

Basert på et grovt overslag vil en løsning hvor en tar ut de tre bekkene medføre en redusert produksjon på rundt 7,5 GWh pr år, tilsvarende 1,5- mill kr (kWh pris på 20 øre).

Alternativt må det etableres en slippanordning for minstevannføring fra Smibelgvatn.

De mest produktive, synlige og lett tilgjengelige delene av vassdragene finner man nær fjorden. Restvannføringen for mange av vassdragene er her betydelig og behovet for en minstevannføring vil derfor være begrenset for mange av dem. Det drives noe fritidsfiske i disse områdene, men ingen av vassdragene, med unntak av Gjervalvassdraget, er beskrevet som spesielt verdifulle i fiskesammenheng. Ut fra vannføringskurvene for det enkelte vassdrag som er presentert i 2002 søknaden vil vassdragene i de lavereliggende områdene, kanskje med to unntak (Mangåga og Vassvikelva), sjelden bli helt tørre.

NVE er av den oppfatning at forhold knyttet til minstevannføring vil være sentralt i konsesjonsspørsmålet. Ytterligere vurderinger knyttet til minstevannføring er gitt under avsnittet ”Kommentarer til manøvreringsreglement.”

Landskap og INON

Fylkemannen i Nordland peker på at utbyggingen vil ha store negative virkninger for landskap og INON og mener dette er de mest negative konsekvensene av en ev. utbygging.

Også fra flere interesseorganisasjoner og private er det sterke innvendinger mot utbyggingsplanene på grunn av dette. Det påpekes at kystområder er av de sjeldneste, uberørte naturområdene vi har i Norge. Urørtheten gir området stor verdi. Flere påpeker at en ev. konsesjon til denne utbyggingen vil være klart i strid med det miljøpolitiske mål om å sikre store, sammenhengende naturområder uten tekniske inngrep.

Utbygger erkjenner at inngrepene i urørt natur sannsynligvis er den største negative konsekvensen av en ev. utbygging.

NVE vurderer de største miljøinngrepene til å være reguleringsmagasinene beliggende over 450 m.o.h. Disse er vesentlig senkingsmagasin og vil store deler av året fremstå med tydelige reguleringssoner. Reguleringssonene vil være størst vinterstid, men vil også være synlige i deler av sommerhalvåret når folk normalt ferdes her. På grunn av topografien rundt magasinene vil reguleringssonene være bratte. Det er imidlertid begrenset med folk som ferdes i disse uveisomme områdene og således få som blir direkte berørt av landskapsendringene.

To av vannene er tenkt etablert som magasin med oppdemming på 6-7 m. Dette innebærer større damkonstruksjoner. Smibelgvatn er planlagt med en dam på 6 m, beliggende ved dagens utløp av Smibelgvatn. Dammen vil bli godt synlig fra det åpne landskapsrommet nedenfor vannet og fremstå som et fremmedelement i urørt natur. I tillegg vil etablering av vei opp til dammen gi landskapsmessige sår. Østre Sandvikvatn er også planlagt med en 6-7 m høy dam, men denne dammen vil enklere kunne "skjules" noe i terrenget. Området er ikke like åpent og tilgjengelig som Smibelgområdet.

NVE anbefaler at Smibelgmagasinet etableres som et rent senkingsmagasin ved en ev. utbygging. I følge utbyggers egne beregninger er det relativt små produksjonsforskjeller med og uten dam i Smibelgvatn. Ved å redusere magasinvolument ned til 28 mill m³, hvilket tilsvarer Smibelgvatn med kun senking på 36 m, reduseres produksjonen med 1,7 GWh. Tatt i betraktning at man da reduserer naturinngrepene i området vesentlig, og unngår kostnader ved dam og etablering av vei til dam, er NVE av den oppfatning at fordelene ved en dam er begrenset.

Bekkeinntakene vil være mindre betongkonstruksjoner i bekkeløpene som leder vannet ned i sjakta som går til overføringstunnelen. Betongkonstruksjonen alene vil etter vårt syn ikke bli dominerende eller lett synlig i terrenget dersom de blir tilpasset omgivelsene både i form og farge. Bruddet i vannstrengen i elveløpet vil derimot kunne ses på lenger avstand og også fange blikket ved gitte synsvinkler. På et prinsipielt grunnlag kan de fysiske inngrepene oppfattes uheldig og lite ønskelig i et urørt kystområde. Vi ser det likevel slik at inntakenes lokalisering har avgrenset negativ effekt på dette store landskapsrommet, og at den relativt store innbyrdes avstanden mellom inntakene reduserer ulempene ytterligere.

De mest synlige landskapsmessige endringene for folk flest vil være knyttet til redusert vannføring i berørte bekker. I nedbørrike perioder vil det ved en ev. utbygging likevel være mange mindre elveløp og bekker som vil komme til syne slik at hovedinntrykket av landskapet til en viss grad blir opprettholdt.

I tillegg vil veier, tippmasser og linjer medføre landskapsmessige endringer. Dette er endringer som til dels kan oppleves fra fjorden, dels fra områdene litt lenger opp i terrenget (eks. Vassvatn og Svartvatn).

NVE vurderer plasseringen av tippmasser i fjellområdet som mindre problematisk. Planlagte tippområder er for en stor del dominert av bart fjell og "gråstein" ikke ulik tippmassene. Gjennom en god detaljplanlegging bør tippmassene kunne plasseres på en måte som gjør dem lite dominerende i landskapet.

Det er et begrenset behov for linjebygging i forbindelse med utbyggingen. Tidligere planlagt fjordspenn over Gjervalen er nå erstattet med sjøkabel og landskapsmessige virkninger av denne linja er derfor minimert. Det vil være behov for to linjer for å sikre anleggskraft og kraft til pumpene ved Smibelgvatn og Vakkerjordvatn.

NVE deler oppfatningen om at Smibelg og Storåvatn kraftverk vil medføre store inngrep i et kystområde med stor grad av urørthet. Inngrepene medfører at vassdragene og området som helhet endrer status fra uberørt til berørt av vassdragsutbygging. En reduksjon av INON på 71 km² viser tydelig inngrepenes omfang på dette urørte fjordlandskapet. Inngrepene reduserer imidlertid ikke INON-områder i kategorien villmarksområder, dvs. områder mer enn 5 km fra tyngre tekniske inngrep.

Det miljøpolitiske målet det henvises til i flere av høringsuttalelsene fremgår av en rekke Stortingsmeldinger og regjeringserklæringer, senest i Soria-Moria erklæringen hvor det blant annet står at *"Hensynet til kommende generasjoners naturopplevelser tilsier en restriktiv holdning til videre*

vassdragsutbygging, og at vi lar de aller fleste vassdrag som står igjen forbli urørte” og videre at ” Stadig færre områder i Norge er uberørt av tekniske inngrep, og vi må gi sterkere beskyttelse av områder og naturkvaliteter som også våre etterkommere har rett til å oppleve.”

Dette gjør etter NVEs syn utbyggingsprosjektet Smibel/Storåvatn relativt konfliktfylt. De enkelte inngrep er i seg selv mindre kontroversielle all den tid området er utilgjengelig, lite brukt av primærnæringa og lavproduktivt.

Selv om naturtypen og landskapskvalitetene som kjennetegner prosjektområdet kan oppleves andre steder i fylket, blant annet i det tilgrensende Gjervalvassdraget som er vernet, vurderer NVE inngrepene både direkte og indirekte å svekke urørt og villmarkspreget natur.

NVE vurderer inngrepene i urørt natur å være et vesentlig moment i konsesjonsspørsmålet.

Fisk

Flere høringsparter mener virkningene for fisk vil bli mer negative enn det som fremkommer av søknad og fagrapporter. Det vises spesielt til virkningene for elvestrekningene med sjøvandrende laksefisk og virkningene for Kvannskardvatn, Vassvatn og Svartvatn. Grunneier i Gjervalelva mener at en ev. overføring av Hundåla vil få store konsekvenser for fisk og fiske.

NVE mener det fiskefaglige grunnlaget som foreligger for området tilsier at de negative virkningene for fisk, med få unntak, trolig blir relativt små. Fiskeundersøkelsene fra 2004 konkluderer med at Kvannskardvatn vil bli negativt påvirket og at utsetting kan bli nødvendig. Videre ville det vært en fordel om vannet ikke senkes før utpå høsten slik at gytefisk kan komme seg opp i gytebekken.

Vassvatn, Svartvatn og Sørfjordvatn vil alle kunne få redusert produksjon, men dette antas å ha liten negativ effekt fordi vannene i dag grenser til å være overbefolket. I Svartevatn vil en med relativt enkle tiltak i innløpsbekken fra Smibelgvatn kunne opprettholde en tilfredsstillende rekruttering dersom utviklingen er negativ.

De lakseførende elvene har, med unntak av Gjervalelva, relativt begrensede potensial for laks og ørret. Terskler kan vurderes i Oldervikelva, men det vil i følge fiskerapportene ikke endre elvas potensial vesentlig. Verken Kjerringåga eller Sørfjordelva regnes å ha egne bestander laks og ørret. Oldervikelva har trolig heller ikke egne bestander.

De andre elver og vann som omfattes av en ev. utbygging er vurdert å være marginale for fisk.

NVE mener av ovennevnte grunner at forholdet til fiskebestandene i området som berøres ikke vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet. Ev. negative virkninger kan delvis avbøtes med tiltak i form av minstevannføring og/eller terskler.

Friluftsliv og fiske

De negative konsekvensene for det enkle og lite tilrettelagte friluftslivet i urørt natur blir brukt som argument mot en utbygging.

NVE vurderer de landskapsmessige endringene som er beskrevet under pkt. landskap og INON i hovedsak å være negative for utøvelsen av friluftsliv i området. Vi ser imidlertid at inngrep i form av vei, eks. forbi Svartvatn, vil lette tilgangen til fjellområdene. For enkelte kan dette oppleves som positivt. Generelt er store deler av prosjektområdet vanskelig tilgjengelig og lite brukt.

Flere høringsparter mener virkningene for utøvelse av fiske vil bli mer negative enn det som fremkommer av søknad og fagrapporter. Selv om verken Kjerringåga, Sørfjordelva eller Oldervikelva har selvstendige stammer av laks eller sjørørret blir det fisket en god del der. Særlig Kjerringåga er mye brukt. Fylkesmannen påpeker at redusert vannføring vil gjøre det vanskeligere for fisk å vandre opp i

elvene, og det vil trolig bli vanskeligere å få fisk etter en utbygging. I Kvannskardvatn mener fylkesmannen at utsetting av fisk bør vurderes dersom fisketilbudet skal opprettholdes på dagens nivå.

NVE mener i likhet med Fylkesmannen at fiskeforholdene i de berørte elvene trolig vil bli dårligere etter en utbygging. Dette uavhengig av om det slippes minstevannføring eller ikke, da gode fiskeforhold normalt forekommer under og etter flomepisoder. Antall flomepisoder vil bli redusert, og flommene som kommer vil være mindre enn under dagens situasjon. NVE er imidlertid av den oppfatning at de relativt store restfeltene vil sørge for at det fortsatt vil forekomme flommer som gir brukbare fiskeforhold.

Fiskemulighetene i de vannene det er fisk vil etter NVEs vurdering bestå, og i flere av dem vil en redusert produksjon i følge fagrapportene kunne hindre en utvikling mot overtallige bestander. Kvannskardvatn vil bli mest negativt berørt og utsetting av fisk vil være et aktuelt tiltak. Fullmaktene i standardvilkåret om naturforvaltning gir naturforvaltningsmyndighetene anledning til å pålegge tiltak av denne typen ved behov.

NVE kan ikke se at det har fremkommet opplysninger i søknaden, fagrapport eller høringsuttalelser om som tilsier at hensynet til friluftslivet i området og forholdene for sportsfiske i vassdragene bør være et vesentlig moment i konsesjonsspørsmålet.

Marine forhold

Flere høringsparter hevder at virkningen for marine forhold ikke er tilstrekkelig belyst, herunder virkningen av endret ferskvannstilførsel til fjordsystemet, virkning av ev. tippmasser i fjorden, og konsekvensene av kraftstasjonsutløp i fjorden for oppvandring av anadrom laksefisk.

I følge fagrapporten fra NINA vil forholdene i Melfjorden neppe endres av en ev. utbygging. Dette grunngis med at redusert ferskvannstilførsel som følge av en utbygging vil være ubetydelig sammenliknet med tilsiget til Melfjorden for øvrig, herunder tilførsel av ferskvann fra Storelva innerst i fjorden. Heller ikke for Oldervika og Aldersundet vil redusert ferskvannstilførsel medføre virkninger av betydning. Dette fordi områdene er store og dype og påvirket av stor vannutskiftning gjennom tidevannet.

Ferskvannstilførselen til Gjervalen vil øke fra dagens ca. 300 mill. m³ til 400 mill. m³. Tidevannsstrømmer og god utveksling av sjøvann fra utenforliggende områder vil sikre god innblanding og spredning av ferskvannet og det forventes små virkninger på saltholdighet, temperatur og sjiktning. Det er en viss usikkerhet knyttet til islegging i Gjervalen, men isleggingen som ofte forekommer vinterstid kan øke noe. Det antas imidlertid at dette blir lite merkbart.

Det konkluderes videre med at en ev. utbygging ikke forventes å få virkninger for viktige gyte- og oppvekstområder for fisk i fjordene, oppdrettsanlegg i Sørfjorden samt utøvelse av lokalt sjøfiske. En utbygging av Storåvatn kraftverk og Smibelg kraftverk vil ha relativt små konsekvenser for marine ressurser og kommer ikke i konflikt med statlig marin verneplan.

For å redusere faren for økt islegging i fjordsystemet samt å hindre at anadrom fisk på vandring til Gjervalelva blir stående og stange foran kraftverksutløpene har FM foreslått dykket utløp på kraftstasjonene. Søker har i sine kommentarer til høringsuttalelsene signalisert at han vil se nærmere på dette. NVE er kjent med at kraftverksutløp nær overflaten i mange tilfeller har ført til at fisk samles utenfor disse i stedet for å vandre opp i elvene. NVE anbefaler derfor at utbygger pålegges etablering av dykkete utløp dersom det gis konsesjon til utbyggingen.

Eventuelle problemer som måtte oppstå grunnet økt islegging i Gjervalen kan håndteres med vilkår.

Angående tippmasser i fjorden vil ev. negative virkninger avhenge av massenes beskaffenhet. Det er blant annet avgjørende om det er sprengstein eller stein fra fullprofilboring. Sistnevnte egner seg best for deponering på land da det er mye finmasse. SKS åpner for at massene kan plasseres på land og

brukes til nyttige formål som masseuttak og veibygging. Andre forhold angående tippmasser som er tatt opp i høringsuttalelsene er kommentert i forbindelse med vilkårenes post 3 om detaljplaner.

Vernede vassdrag

En rekke høringsinstanser er sterkt i mot den planlagte overføringen av Hundåga til Storåvatnet. Hundåga er i dag en del av Gjervalvassdraget som er varig vernet mot kraftutbygging gjennom verneplan IV. Det ble imidlertid åpnet for å kunne vurdere overføring fra de "øvre felt" ved en ev. utbygging av Sleåga.

I de gamle Sleågaplanene er de "øvre felt" feltene som ligger langt øst (oppover i vassdraget) og over mot Melfjordbotn, herunder Gjervaltjønnna og div bekkeinntak i dette området. NVE vurderer det slik at Hundåga ikke inngår i "de øvre felt".

I St.prp. nr. 75 (2003-2004) "Supplering av Verneplan for vassdrag" fremgår det at kraftutbygginger som krever tillatelse etter vassdragsreguleringsloven er uaktuelle i vernede vassdrag. Etter NVEs syn er det således ikke hjemmel for å tillate den søkte overføringen av Hundåga.

NVE er videre enig i Fylkesmannen som påpeker at Gjervalvassdraget vil miste noe av referanseverdien sin dersom man tillater en overføring av vassdragets nedslagsfelt til Storåvatnet.

Total produksjon for Storåvatn kraftverk reduseres med rundt 3 GWh dersom Hunddåla ikke overføres til Storåvatn.

Konkurrerende småkraftverk

Det foreligger planer for alternativ utnyttelse av flere av fallene som inngår i Smibelg- og Storåvatnprosjektet. Totalt 11 potensielle småkraftverk er nevnt i høringsuttalelsene. For 3 av fallene foreligger det utkast til søknader, herunder fallet fra Storåvatn til Oldervika (Oldervika I og II), fallet fra Sandvikvatna til Melfjorden (Sandvika I, II og III) og fallet fra Mangåga til sjøen. Det knytter seg en viss usikkerhet til hvor mye kraft disse 11 småkraftverk vil generere. Småkraftprosjektene på Storåvatn-siden vil anslagsvis ha en produksjon mellom 80 og 85 GWh, hvilket er noe mindre enn Storåvatnprosjektet på 96 GWh. Forskjellene kan imidlertid bli noe annerledes avhengig av valg av reguleringsgrad på småkraftverkene med magasin.

Det foreligger ikke produksjonsestimater fra ev. utbyggere av småkraftprosjektene på Smibelg-siden, med unntak av Mangåga. Basert på tall fra SKS og søknaden for Mangåga er kraftpotensialet for fallene fra Smibelg til fjorden og Mangåga til fjorden mellom 40 og 50 GWh. Fallet fra Kvannskardvatn til fjorden og fallet i Vassvikelva inngår ikke i potensialet siden det ikke foreligger planer her. Til sammenlikning er Smibelg kraftverk beregnet å kunne gi rundt 120 GWh i et middelår.

Produksjonstallene over, både for store og små kraftverk, er basert på at det ikke skal slippes minstevannføring. Virkelig produksjon vil bli noe mindre dersom minstevannføring pålegges.

Småkraftprosjektene vil gi mest sommerkraft, men også noe vinterkraft da det for enkelte av prosjektene er planer om en viss regulering. Til sammenlikning gir de to store prosjektene mest vinterkraft, bortimot 70-80 % og det ligger godt tilrette for å produsere effekt i toppplastperioder. Utbyggingsprisen for småkraftverkene som det foreligger søknadsutkast på er beregnet til mellom 1,35 kr/kWh og 2,15 kr/kWh.

Med ett unntak er småkraftprosjektene planlagt med nedsprengt/nedgravd rørgate. Mangåga kraftverk er primært tenkt utført med boret vannvei fra inntaket til kraftstasjonen, alternativt rør i dagen. Andre inngrep som ev. vil kunne følge de potensielle småkraftverk vil være inntaksdammer på inntil 4 meter, permanente eller midlertidige anleggsveier opp til dammene for bygging og vedlikehold, kraftstasjoner og kaianlegg ved fjorden. Inntaksdammene vil ev. komme i de samme områdene som for et stort prosjekt, og således også berøre de uberørte fjellområdene. Videre vil eksisterende 22 kV linjer i området måtte forsterkes dersom alle prosjektene skal kunne realiseres.

De ulike småkraftverk vil, vurdert uavhengig av SKS sine planer, etter NVEs mening gi fordeler i form av økt tilgang på kraft, lokal aktivitet i anleggsperioden og økonomisk tilskudd til involverte grunneiere. Bygging av småkraftverk er i tråd med sentrale politiske føringer. Ulempene vil være knyttet til sterkt redusert vannføring på de eksponerte utbyggingsstrekningen, mer eller mindre synlige rørgater i fjell/dalsiden ned mot fjorden og eventuelle negative konsekvenser for naturmiljø og landskapsopplevelse. Også småkraftverkene vil medføre at områder som i dag oppleves som urørt kystnatur endrer karakter. Det vil være aktuelt med avbøtende tiltak, for eksempel minstevannføring og hel eller delvis skjuling av rørgate ved utbygging av småkraftverk. En massiv småkraftutbygging som skissert vil gi mindre inntekter til berørte kommuner enn to store. Småkraftverk ligger normalt under grensen for å betale naturressursskatt og konsesjonsavgift, avgi konsesjonskraft, betale inn til næringsfond osv.

Dersom SKS gis konsesjon til utbygging av Smibelg- og Storåvatn kraftverk vil store deler av utbyggingspotensialet for småkraftverk i disse områdene forsvinne. Unntaket er nedre del av Sørfjordelva og Sleåga hvor restvannføringen er såpass stor at et kraftverk kan vurderes.

I avveiningen mellom de to store kontra en rekke småprosjekter legger NVE vekt på hvilken ressursutnyttelse som oppnås i tillegg til hvilke miljøvirkninger som oppstår. Angående ressursutnyttelse viser vi til merknadene til vannressursloven § 8 i Ot.prp. 39 (1998-99) som anfører at effektiv ressursutnyttelse er en allmenn interesse som det skal tas hensyn til. Vi viser for øvrig til § 22 i vannressursloven angående forholdet til Samlet Plan (SP). Det fremgår av merknadene til § 22 at SP skal legges til grunn for konsesjonsbehandlingen og at planen også vil ha betydning for prosjekter som ikke omfattes av SP dersom disse kan redusere muligheten for å realisere prosjekter som er prioritert gjennom planen.

Nettsituasjonen

Produksjonen fra Smibelg og Storåvatn kraftverk skal etter planene mates inn på regionalnettet (132 kV ledningen i området Øresvik-Sjona). Helgelandskraft har påpekt at det allerede i dag er visse flaskehals-problemer på dette nettet, og at dette problemet forventes å bli gradvis større ved innmating av ny produksjon i Sjona-området, blant annet fra Smibelg og Storåvatn kraftverker. I følge Helgelandskraft utgjør neppe Smibelg og Storåvatn noe stort problem isolert sett, men det er flere kraftverksplaner i området som vil medføre økt belastning på de omtalte linjene. Dette gjelder *Fagervollan 2 og 3* (ca. 15 MW), *Laupen* (opp mot 10 MW), div. småkraft i distribusjonsnettet under Sjona (et par MW) og diverse kraftverk i Langvatnetnet-området (ca. 10 MW). Lenger sør i regionalnettet er det også aktuelt med innmating av nye 25 MW, som i visse situasjoner kan bli transportert over de omtalte linjestrekningene. For en del av disse prosjektene har HelgelandsKraft gitt klarsignal for innmating.

NVE konstaterer at nettsituasjonen over tid kan bli anstrengt, men at det foreløpig synes å være kapasitet for en ev. produksjon fra Smibelg og Storåvatn kraftverk.

Juridiske forhold

Utbygging av Smibelg og Storåvatn kraftverker må ha konsesjon etter vassdragsreguleringsloven. I følge § 8 i loven bør en konsesjon vanligvis bare gis dersom skader eller ulemper for allmenne eller private interesser anses å være av mindre betydning sammenlignet med de fordeler som en konsesjon vil medføre. Hensyn bør dessuten tas til andre skade- og nyttevirkninger av samfunnsmessig betydning. En konsesjon etter vassdragsreguleringsloven gir selvstendig hjemmel for å ekspropriere, mot erstatning etter skjønn, det som er nødvendig av grunn og rettigheter for å gjennomføre konsesjonen. Den interesseavveining som må foretas ved ekspropriasjon er uttømmende regulert i vassdragsreguleringsloven § 8. SKS har forsøkt, men ikke oppnådd minnelig avtale med rettighetshaverne til de aktuelle fall. NVE mener ulempene for rettighetshaverne dersom SKS får konsesjon til overføring først og fremst vil være av økonomisk art. Ved en ekspropriasjon skal det generelt gis full kompensasjon for eventuelt økonomisk tap. Ved ekspropriasjon til

vannkraftproduksjon skal det ved utmåling av erstatninger beregnes et 25 % tillegg, jf. § 16 punkt 3 i vassdragsreguleringsloven.

Forsyningssikkerhet og kraftbalanse

Forsyningssikkerhet omfatter for Norges vedkommende særlig to forhold: 1) En sikker og stabil kraftoverføring uten lengre avbrudd og 2) Evne til å tåle vesentlig produksjonsreduksjon i tørre år. Ved vurdering av nye produksjonsanlegg står tørrårsproblematikken sentralt.

Norsk elektrisitetsproduksjon karakteriseres ved sterk avhengighet av vannkraft med tilhørende store årlige tilsigsvariasjoner. Det norske kraftsystemet hadde ved inngangen til 2007 en årlig midlere produksjonsevne på ca. 122,9 TWh, hvorav 120,7 TWh fra vannkraft. Vannkraftproduksjonen vil variere med tilsigsforholdene, fra ned mot 90 TWh i ekstreme tørrår til opp mot 150 TWh i spesielt våte år. I enkelte tørre år vil det oppstå stor knapphet med tilhørende høye priser. Bortfall av 20-30 TWh eller mer i forhold til normalen har hittil krevet store innenlandske forbruksreduksjoner. Den nye overføringskabelen til Nederland samt det nye gasskraftverket på Kårstø som begge kommer i drift høsten 2007 vil bedre Norges evne til å takle tørrår.

Forholdet mellom innenlandsk elektrisitetsproduksjon i nedbørmessige normalår og forventet innenlandsk forbruk i et temperaturmessig normalår er en av flere indikatorer på grad av forsyningssikkerhet. Med svak balanse er mye av importkapasiteten utnyttet selv under normale forhold og muligheten for økt import allerede noe begrenset. Dette øker behovet for forbruksreduksjon med tilhørende økt sannsynlighet for høye priser på elektrisitet i spesielt tørre perioder.

Import og eksport varierer mye fra år til år. De seneste årene har Norge hatt fra 15 TWh i nettoeksport til 10 TWh i nettoimport. I et nedbørmessig normalår har vi hatt et netto importbehov på ca. 6 TWh, men grunnet de siste årenes vekst i krafttilgang samt svak vekst i forbruket, er vi pr. i dag noe nærmere balanse i et normalår. I tørrår vil det imidlertid fortsatt være mulig å "tape" 25 TWh.

Økt overføringskapasitet mot utlandet vil ha noe av den samme virkning som økt innenlandsk kraftproduksjon. Overføringsforbindelsene mot utlandet kan i dag teoretisk frakte opp mot 40 TWh pr år. NorNed kabelen vil kunne bidra med ytterligere 5 TWh. Videre planlegges forsterkning av kapasiteten mellom Jylland og Norge (Skagerak 4), og dette er blant Nordels 5 prioriterte utvidelser de neste årene. Svenske energimyndigheter forventer at elsertifikatsystemet vil bidra til produksjonsoverskudd i Sverige, hvilket Norge vil kunne nyte godt av i tørrår. Nye overføringskabler og gasskraftverk vil i størst grad få virkning i Sør-Norge.

Smibelg og Storåvatn kraftverker vil, med anbefalte prosjektjusteringer og minstevannføringskrav samlet produsere rundt 200 GWh fornybar kraft årlig. Tilnærmet 80% av produksjonen vil skje i vinterhalvåret da kraftbehovet er høyest. Norsk kraftforsyning karakteriseres ved sterk avhengighet av vannkraft, betydelig reduksjon i produksjonen i tørre år og begrenset utvekslingskapasitet mot utlandet. Etablering av mer kraftproduksjon i Norge vil derfor gi økt forsyningssikkerhet, og det omsøkte anlegg vil bidra positivt i denne sammenheng.

Et vesentlig argument for begge prosjektene er at de vil øke tilgangen på regulert kraft. Dette er viktig da man i dag for en stor del får økt krafttilgangen i form av uregulert kraft (vind og småkraftverk). Etter NVEs syn er det nødvendig at hensynet til kraftbalansen og fremtidig leveringssikkerhet tillegges vesentlig vekt ved nye prosjekt.

Det er bred enighet om at menneskeskapte klimaendringer er en realitet. Utslipp av klimagasser fra energisektoren er en av mange faktorer som bidrar til disse endringene. Klimaproblemet er globalt da utslipp i et land får like store konsekvenser i alle land. I et globalt perspektiv er satsing på økt fornybar energi i form av mer vannkraft fornuftig selv om det i mange tilfeller medfører negative, lokale

miljøvirkninger. Et vesentlig poeng med vannkraften er at den har gunstige globale miljøegenskaper da den ikke medfører utslipp av klimagasser. Med et internasjonalt kraftmarked har energien vi importerer ofte en langt større miljøbelastning enn vår egenproduserte. Dette forhold bør etter NVEs syn tillegges vekt ved vurdering av nye vannkraftprosjekt.

Dersom man skulle produsert 200 GWh fra et gasskraftverk eller et moderne kullfyrt kraftverk ville det medført utslipp av hhv. 74000 og 154000 tonn CO₂- ekvivalenter pr. år.

St.meld. nr. 37 (2000-2001) Om vasskrafta og kraftbalansen legger opp til en restriktiv holdning til nye store vannkraft-prosjekter og at urørte vassdrag som er viktige for miljøet skal forbli urørt. Det er likevel framhevet at vannkraft skal være en viktig ressurs for ny kraftproduksjon.

Utfordringene blir å velge de energiprojektene som minimaliserer så vel de globale som de lokale miljøkonsekvensene, samtidig som de medfører en god ressursutnyttelse, gir regulerbar kraft og er viktig for leveringssikkerheten.

NVEs konklusjon

I denne saken er hovedproblemstillingen om SKS skal få gjennomføre en utbygging som er avklart i Samlet Plan, om grunneierne selv skal få bygge ut fallene i form av mange småkraftverk, eller om området skal forbli urørt. NVE legger vekt på faglige vurderinger der ressursutnyttelse og total miljøbelastning er avgjørende.

Ved vurdering av ressursutnyttelsen legger NVE vekt på både størrelse på produksjonen og kvaliteten på kraften. Høy kvalitet på kraften tillegges vekt fordi NVE ser at en stor del av forventet tilgang på ny elektrisk kraft vil være uregulert kraft fra vindmøller og småkraftverk. NVE mener derfor det er viktig å fremme vannkraftprosjekter som utnytter eksisterende eller nye reguleringsmagasin, og som gir tilgang på regulert kraft. Sammenliknet med en ev. utbygging av småkraftverk i området vil, etter NVEs vurdering, Smibelg og Storåvatn kraftverker gi størst produksjon og høyest kvalitet på kraften pga. regulering. NVE viser videre til § 22 i vannressursloven og vil peke på at de omsøkte alternativ er avklart i forhold til Samlet plan for vassdrag og at Samlet plan skal vektlegges ved behandling av søknad om konsesjon.

NVE mener inngrepene i tilknytning til Smibelg og Storåvatn kraftverk vil være til mindre ulempe for miljøet enn inngrepene knyttet til utbygging av de samme vannressursene gjennom 11 småkraftverk med tilhørende inntak, rørgater og kraftstasjoner. Begge måter å utnytte vannressursene på medfører imidlertid etter NVEs syn negative konsekvenser for et stort og uberørt fjordlandskap.

Med de avbøtende tiltak som er foreslått, og med gode tekniske og landskapsmessige utforminger, mener NVE imidlertid at området fremdeles vil beholde mange av sine kvaliteter. NVE viser også til at naturtypen og landskapskvaliteten i utbyggingsområdet kan oppleves urørt i for eksempel det nærliggende Melfjordområdet.

Det er fortsatt ikke balanse mellom kraftproduksjon og forbruk i et normalår. Det er videre knyttet usikkerhet til innfasing av forutsatte alternative energikilder og mulige løsninger for import. Vi viser til at omsøkte utbygging kan gi et ikke ubetydelig tilskudd til kraftbalansen. Det legges også betydelig vekt på at tilskuddet ikke medfører økt utslipp av CO₂. NVE viser også til at kommunestyret i Rødøy, Nordland Fylkeskommune og Fylkesmannen i Nordland er positive til utbyggingen.

Under forutsetning av enkelte prosjektjusteringer, blant annet at Smibelgvatn kun blir senkingsmagasin, bekkeinntakene nedstrøms Smibelgvatn utgår samt begrensninger for manøvrering av Kvannskardvatn, mener NVE at ulempene av en samlet utbygging av et Storåvatn kraftverk og Smibelg kraftverk er akseptable sett i forhold til den betydelige produksjonen av regulerbar kraft.

Konklusjon etter vassdragslovgivningen

Etter samlet vurdering av planene for foreliggende utbyggingsalternativ og mottatte høringsuttalelser anbefaler NVE at Salten Kraftsamband Produksjon AS får tillatelse til å bygge Smibelg og Storåvatn kraftverker i hovedsak etter sitt subsidiære alternativ, hvilket tilsvarer det primære alternativ uten en overføring av feltet i Hundådalen. NVE anbefaler at planlagt heving av Smibelgvatn utgår og at overføring av tre bekker nedstrøms Smibelgvatn tas ut av planen for å sikre minstevannføring i Forsåga fra Smibelgvatn til Svartevatn. Med de foreslåtte justeringer og avbøtende tiltak finner NVE at fordelene og nytten av å gjennomføre tiltaket er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser og at § 8 i vassdragsreguleringsloven og § 25 i vannressursloven dermed er oppfylt. Vi anbefaler at tillatelsen gis på de vilkår som følger vedlagt.

I NVEs helhetsvurdering inngår også virkningene for miljø, naturressurser og samfunn av nødvendige kraftlinjer og andre elektriske anlegg for å gjennomføre planene. Etter NVEs vurdering medfører ikke de elektriske anleggene skader eller ulemper av et slikt omfang at de har avgjørende betydning for om det omsøkte tiltaket kan tillates eller ikke. NVE vil sluttbehandle søknaden etter energiloven om bygging og drift av de elektriske anleggene når søknaden om tillatelse etter vassdragslovgivningen er avgjort. NVE vil da vurdere nærmere forhold som er tatt opp i høringsuttalelsene angående elektriske anlegg og ta stilling til alternativer og aktuelle avbøtende tiltak.

Konklusjon etter industrikonsesjonsloven

SKS har etter industrikonsesjonsloven av 14. desember 1917 nr. 16 søkt om konsesjon på erverv av fallrettighetene i:

- Tverråga/Sørfjordelva fra Smibelgvatnet til havet
- Oldervikelva fra Storåvatnet til havet
- Sandvikelva fra vestre Sandvikvatnet til havet

Omsetning av disse fallene har ikke tidligere blitt behandlet etter industrikonsesjonsloven. I følge § 6 i loven har da staten forkjøpsrett til fallet. Hvis staten ikke benytter sin forkjøpsrett går forkjøpsretten iht. § 9 i loven over til fylkeskommunen.

Olje- og energidepartementet har i brev til NVE datert 05.12.2006 meddelt at staten ikke vil gjøre sin forkjøpsrett gjeldende. Nordland fylkeskommune har ikke svart på henvendelsen om å gjøre forkjøpsretten gjeldende. I tråd med reglene i industrikonsesjonslovens § 9 nr 2, andre ledd, har forkjøpsretten falt bort da vedtaket om å gjøre den gjeldende ikke er tatt innen fristen på 3 måneder etter mottak av brevet fra OED.

NVE anbefaler at det gis tillatelse etter industrikonsesjonsloven til erverv av følgende fallrettigheter

- *Tverråga/Sørfjordelva fra Smibelgvatnet til havet*
- *Oldervikelva fra Storåvatnet til havet*
- *Sandvikelva fra vestre Sandvikvatnet til havet*

Konklusjon etter oreigningsloven

SKS har søkt om å erverve nødvendig grunn og rettigheter i forbindelse med bygging av Smibelg og Storåvatn kraftverker. Formålet med inngrepet er vannkraftproduksjon (oreigningsloven § 2 nr 51). En rekke grunneiere vil bli påvirket av en ev. utbygging. Størrelsen på arealer og antall fallmeter som må erverves på de ulike eiendommene fremgår av vedlegg i søknaden som følger NVEs innstilling. Nye kraftstasjoner vil gi relativt mye, ny regulerbar kraft. En rekke grunneiere har motsatt seg SKS sine planer, deriblant flere som selv ønsker å bygge ut fallene i småkraftverk.

NVE viser til vurderingene gjort ovenfor hva gjelder prosjektene generelt og forholdet til småkraftverk spesielt. Etter en helhetsvurdering av planene og høringsuttalelsene mener NVE at inngrepene det her er snakk om er "tvillaust meir til gagn enn skade" slik at kravet i oreigningslovens § 2 er tilfredsstillt.

SKS har også søkt om tillatelse til å ta eksproprierte rettigheter i bruk før skjønn er avholdt. Etter oreigningsloven § 25 kan det gis tillatelse til forhåndstiltredelse før det foreligger rettskraftig skjønn. Når skjønn ikke er krevd, kan samtykke til slik forhåndstiltredelse bare gis i særlige tilfeller. Det avgjørende i denne sammenheng er om det vil føre til en urimelig forsinkelse for eksproprianten å vente til skjønnskravet er fremsatt. NVE kan ikke se at det i dette tilfellet er anført tilstrekkelige grunner som tilsier at det kan gis tillatelse til forhåndstiltredelse før skjønn er krevd, og NVE vil derfor ikke tilrå at det gis samtykke til forhåndstiltredelse samtidig med eventuell konsesjon. Søknad om forhåndstiltredelse kan eventuelt sendes Olje- og energidepartementet etter at det er krevd skjønn.

NVE anbefaler at SKS Produksjon as gis tillatelse etter oreigningslovens § 2 til ekspropriasjon av nødvendige areal og rettigheter som ikke omfattes av reguleringstillatelsen for å gjennomføre utbyggingen av Smibelg og Storåvatn kraftverker.

NVE anbefaler også at det gis tillatelse til stevning til offentlig skjønn ved kunngjøring.

NVE anbefaler at SKS Produksjon as ikke gis tillatelse til forhåndstiltredelse etter oreigningslovens § 25.

NVE forutsetter at en søker å få til en løsning ved forhandlinger om minnelig ordning (jf. Oreigningslovens § 12). NVE gjør oppmerksom på at et eventuelt skjønn må begjæres innen ett år, ellers faller ekspropriasjonstillatelsen bort, jf. Oreigningsloven § 16.

Kraftproduksjon og kostnader

NVEs anbefaling med forslag til minstevannføringer og andre justeringer og begrensninger vil grovt estimert gi en total produksjon på rundt 200 GWh/år ny kraft. Dette innebærer en reduksjon på ca. 16 GWh i forhold til omsøkt prosjekt. Utbyggingskostnaden blir da noe under 3 kr/kWh.

Kommentarer til vilkårene

Vi foreslår at det gis et felles vilkårsett etter vassdragsreguleringsloven og vannressursloven og et vilkårsett etter industrikonsesjonsloven. Vilråene er i stor grad sammenfallende, og vi har derfor valgt å kommentere vilråene med referanse til den nummereringen som er gitt i vilråene etter vassdragsreguleringsloven.

Forslagene til konsesjonsvilkår er basert på standard konsesjonsvilkår. Standard vilkår som ikke har relevans for det omsøkte prosjektet er ikke tatt med. NVE har ikke funnet grunn til å kommentere poster i vilråene der det foreslås brukt standard vilkår uendret og der det ikke har kommet innspill i høringsuttalelsene. For øvrige poster har vi følgende kommentarer:

Post 1 - Konsesjonstid

SKS Produksjon AS er eid av Salten Kraftsamband AS (80 %) og Norsk Hydro Produksjon AS (20 %). Salten Kraftsamband AS er et aksjeselskap eid av kommuner og elverker i Nordland fylke, samt det danske selskapet Energi E2 A/S (Dong Energy) (20 %).

SKS Produksjon AS tilfredstiller dermed ervervslovens krav om minst 2/3 offentlig eierskap og kan få tidsubegrenset konsesjon med revisjonsadgang etter 30 år.

Post 2 – Konsesjonsavgifter og næringsfond

Det foreligger ingen krav om størrelsen på avgiftssatsene. NVE foreslår at avgiften settes til kr 8,- pr. nat.hk. til staten og kr 24 pr. nat.hk. til kommunene. Dette er satser som er vanlig for nye konsesjoner. NVE vil beregne vannføringsøkningen etter reglene i vassdragsreguleringsloven og ervervsloven etter at eventuell konsesjon er gitt.

Avgifter etter ervervsloven og vassdragsreguleringsloven samordnes etter gjeldende praksis.

Rødøy kommune har i sin høringsuttalelse redegjort for prosjektet NæRiKu (næringsretta ringvirkninger av kraftutbygging). Prosjekt er igangsatt av Rødøy kommune i et samarbeid med Nordland fylkeskommune og SKS (Salten Kraftsamband). Prosjektets mål er å utnytte de muligheter kraftutbyggingen gir for å skape varige ringvirkninger i form av arbeidsplasser og virksomhet i lokalsamfunnet. Det er nedsatt en egen styringsgruppe som skal lede arbeidet og det er engasjert eget prosjektsekretariat gjennom SNU/RU på Mo. Prosjektet ble oppstartet i 1998, men har avventet konsesjonssøknaden før prosjektet kan komme ordentlig i gang. Kommunen har som mål at en allerede før utbyggingen starter har konkrete næringsetableringer som kan utnytte kraft eller andre råstoffer lokalt.

Det er ikke fremmet krav om tildeling av næringsfond eller fond av annen karakter, men SKS skriver i sine kommentarer til høringsuttalelsene at et næringsfond i størrelsesorden 5 mill kr. er antydnet i tidligere samtaler med berørte kommuner. I følge SKS finnes det ingen avtaler om økonomisk støtte/bidrag foreløpig.

En ev. utbygging vil gi kommunene sikre og stabile inntekter i lang tid framover gjennom de kompensasjoner (f.eks konsesjonsavgift og –kraft) som følger av vassdragslovgivningen, og kommunen vil således få del i verdiskapingen. I tillegg vil kommunene få skatteinntekter.

Etter vårt syn har utbyggingsområdet få alternative bruksmuligheter utover å kunne brukes som en utmarksressurs for primærnæringen eller i tilknytning til reiseliv. Skadene/ulempene i langs de berørte fjordområdene vurderer vi som moderate både i forhold til landbruket og en videreutvikling av eksempelvis reiselivet.

Prosjektet vil med NVEs justeringer gi ca. 200 GWh og en kraftmengde på mellom 30000 og 35000 nat.hk. Hovedtyngden av de yrkesaktive er sysselsatt i primærnæringen og privat og offentlig virksomhet. Et næringsfond vil kunne være med å legge et grunnlag for nyetablering av mindre nisjebedrifter, og styrke et noe ensidig næringsliv. Prosjektet er relativt dyrt og er følsomt for ytterligere kostnader. Vi anbefaler at Rødøy kommune tildeles et fond på kr 5 000 000. Ev. tidligere innbetalte midler til samarbeidsprosjektet NæRiKu kommer til fratrekk fra Rødøy kommunes andel.

Utbyggingen av Storåvatn og Smibelg kraftverker med tilhørende inngrep ligger i det alt vesentlige i Rødøy kommune. Virkningene av utbyggingen for Lurøy kommune er etter NVEs vurdering relativt små, og ikke vesentlig større enn om fallet fra Kvannskardvatn til Vassvatn ble utnyttet i et småkraftverk. NVE anbefaler derfor at det ikke tildeles næringsfond til Lurøy kommune.

Post 4 – Byggefrister

NVE foreslår standardvilkåret om byggefrister. Etter § 19 i vannressursloven gjelder vassdragsreguleringslovens frister også for de deler av den omsøkte utbyggingen som får konsesjon etter vannressursloven.

Post 6 – Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.

NVE forutsetter at det i anleggstiden blir tatt hensyn til vilt, beitedyr, reindrift og jaktinteresser og at anleggsdriften begrenser støy og støv så langt det er praktisk mulig og økonomisk forsvarlig. Vi viser ellers til omtale av miljøoppfølgingsplan under kommentarene til post 7.

Post 7 – Godkjenning av detaljplaner

NVE forutsetter at SKS utarbeider en miljøoppfølgingsplan (MOP) for både anleggsvirksomheten og driftsperioden etterpå som relativt detaljert skal beskrive hvordan anleggsvirksomheten skal gjennomføres for å redusere virkningene på naturmiljøet og andre brukeinteresser mest mulig. MOP for anleggsperioden skal innarbeides i entreprenørenes anbudsforutsetninger så lang det er nødvendig for å sikre gjennomføring av planen. Utarbeidelse av MOP må skje i samråd med kommunen, fylkesmannen, reindriftsnæringen og grunneierne.

NVE vil generelt bemerke at det er kommunene som forvalter plan- og bygningsloven og at kommunene kan kreve utarbeidelse av reguleringsplaner. Vi vil imidlertid i denne forbindelse vise til det samarbeid som allerede er inngått mellom søker og Rødøy kommune og ovennevnte uttalelse fra søker. NVE forutsetter at søker også samarbeider med øvrige kommuner under detaljplanleggingen. NVE vil oppfordre til at eventuelle ønsker om reguleringsplaner samordnes med NVEs godkjenning av detaljplaner for å unngå uheldig dobbeltbehandling. Vi viser i denne sammenheng også til byggeforskriftene som gir unntak for byggesaksbehandling for saker som behandles etter vassdragslovgivningen.

NVE viser også til standardvilkårets krav om at kommunene skal ha anledning til å uttale seg om planer for anleggsveier, massetak og plassering av overskuddsmasser. Dette sikrer etter vårt syn kommunenes deltagelse i detaljplanleggingen. NVE forutsetter at det gjennom dette opplegget for detaljplanleggingen blir tatt stilling til alle innspill og forutsetninger som gjelder utforming/alternativer for tipper, riggområder, midlertidige og permanente anleggsveier, midlertidige og permanente kraftlinjer, sperredammer, bekkeinntak, massetak, dam og flomløp, tunnelpåhugg og tunnelutløp.

Flere høringsuttalelser har ytret ønske om bruk av tippmasser til ulike formål. SKS har ingen innvendinger mot en slik bruk av massene. NVE ser det som en fordel om overskuddsmasser fra tunneldrift kan utnyttes til lokale formål fremfor permanent deponering. I så fall må det allerede under detaljplanleggingen legges til grunn uttak av masser. Det må videre redegjøres for når og hvordan uttak og mellomlagring av masser skal foregå til minst mulig ulempe for landskap og miljø.

Når det gjelder eiendomsrett til tunnelmasser viser vi til standardvilkåret som vil sikre ukontrollert uttak som er uheldig for landskap og miljø.

Som forutsatt av Sametinget må anleggsveien fra sjøen og opp til Smibelgvatn tilpasses kulturminnet R1 -Heller, plassering av tipp ved Vakkerjordvatn må legges over brinken og det må utvises forsiktighet ved etablering av vannvei og inntak langs Mangåga og Mangåvatn.

NVE vil bemerke at vilkåret gir hjemmel for godkjenning av planer, tilsyn med utførelsen, senere vedlikehold av utbyggingen samt opprydding av anleggsområder og landskapsmessige tiltak. Ved godkjenning av detaljplaner vil NVE legge vekt på at de tekniske inngrepene skal få en god utforming.

Post 8 – Naturforvaltning

Det er ikke reist krav om fond for opphjørp av fisk m.m.

Standard bestemmelser om naturforvaltning er omfattende, og det presiseres at DN må vurdere eventuelle pålegg nøye med hensyn til kost/nytte. Pålegg skal dessuten ha direkte sammenheng med overføringene samt bygging og drift av overføringsanleggene.

I søknaden m/fagrapporterer er det påpekt flere avbøtende tiltak i form av biotopjusteringer som bør bli gjenstand for etterundersøkelser og overvåking. NVE mener at fullmaktene i standardvilkåret gir naturforvaltningsmyndighetene en selvstendig mulighet til å følge opp disse forholdene.

Post 9 – Automatisk fredete kulturminner

Nordland fylkeskommune som kulturminnemyndighet skriver at undersøkelsesplikten (jfr, kulturminnelovens § 9), når det gjelder ikke-samiske kulturminner, vurderes som oppfylt.

Vedrørende samiske kulturminner har Sametinget forutsatt at det under detaljplanleggingen gis anledning til å vurdere om undersøkelsesplikten etter kml. §9 kan anses som oppfylt for området langs gårdsbosettingen i Vassvika.

NVE understreker at det er kulturmyndighetene som forvalter kulturminneloven. Vi viser til standardvilkåret om automatisk fredete kulturminner som er utformet på bakgrunn av kulturminneloven. Vi viser også til vilkårenes post 6 om konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.

Post 10 – Forurensning m.m.

Vi foreslår at standardvilkåret settes inn. Vi gjør samtidig oppmerksom på at det ved eventuell konsesjon må søkes spesielt til fylkesmannen om utslippstillatelse i anleggsperioden.

Vi viser for øvrig til kravet om en miljøoppfølgingsplan som også skal dekke tiltak for å unngå forurensning.

Post 11 – Ferdsel m.v.

Konsesjonæren plikter å sørge for at ferdsel forbi damstedene og langs magasinene kan foregå på en trygg måte.

Post 12 – Terskler m.v.

Fylkesmannen i Nordland mener at syvdeterskler i Oldervikelva må vurderes. NVE forutsetter at dette blir nærmere vurdert under detaljplanleggingen.

NVE vil påpeke at standardvilkåret gir mulighet for å pålegge terskelbygging og andre biotopjusterende tiltak i alle elvestrekninger som blir berørt av utbyggingen. Vilkåret gjelder også tiltak mot erosjonsskader m.m.

Post 14 - Manøvreringsreglement mv.

Minstevannføring

Storåvatn kraftverk

Oldervikelva vil ved utløp i fjorden ha 50 % av dagens naturlige middelvannføring. Dette tilsvarer ca. 0,9 m³/s. Basert på vannføringskurver for Oldervikelva i et tørt år, middels år og vått år synes ikke elva å gå helt tørr ved utløp i fjorden. Vannføringer ned mot 100-200 l/s vil kunne forekomme i tørre år etter en ev. utbygging, særlig i vinterhalvåret.

Elva mellom Storåvatn og Heimervatn, som er et viktig landskapselement i landskapsrommet omkring Heimervatn, vil bli tørrlagt eller få sterkt redusert vannføring. En ev. minstevannføring ut fra Storåvatn vil derfor ha som hovedmål å ivareta landskap og friluftslivsinteresser i dette området. Elva på denne strekningen er imidlertid ikke synlig nede fra fjorden.

Redusert vannføring i de andre berørte elven/bekken i Storåvatnutbyggingen vil forringe opplevelsesverdien knyttet til båtferdsel i Melfjorden og for dem som har fritidshus i fjorden. Felles for dem er imidlertid at områdene med minst restvannføring er lite synlig fra fjord og generelt vanskelig tilgjengelig. Videre vil en redusert vannføring hindre privat utnyttelse av disse fallene i småkraftverk (jfr. kapittel om småkraftverk)

Forholdene rundt en ev. overføring av Hundåga til Storåvatn er vurdert for seg under kap. "NVEs vurdering."

I fagrapportene er det foreslått å opprettholde mest mulig vannføring/minstevannføring i: Oldervikelva, Sleåga, Hyttelva, Sandvikelva og Komagåga. Behovet for vann i disse elvene er i det alt vesentlig knyttet til landskapsmessige forhold.

Flere av høringspartene har også påpekt behovet for minstevannføring i en eller flere av bekkene som inngår i Storåvatnprosjektet. FM peker spesielt på Oldervikelva og mener at en minstevannføring vil kunne redusere negative konsekvenser. Oldervikelva er eneste kilde til vannverket som forsyner bygda med drikkevann. Ingen har imidlertid kommet med konkrete forslag til minstevannføringenens størrelse.

Søker har som tidligere nevnt ikke foreslått slipp av minstevannføring.

Etter NVEs oppfatning vil elva på strekningen fra Heimervatn og til fjorden sjelden gå helt tørr da store deler av det uregulert restfelt har avrenning til Heimervatn. Videre har Oldervika i følge fagrapporten på fisk fra 2004 et svært lite potensial for sjøvandrende laksefisk, og produksjonen av ørret oppfyller neppe kravet til å kalles egen stamme. Av den grunn vurderes behovet for en minstevannføring av hensyn til fisk som begrenset. NVE mener at restvannføringen sammen med ev. terskler som foreslått i fiskerapporten, vil være tilstrekkelig for opprettholde en viss fiskeproduksjon på den 1,2 km lange strekningen som er egnet for anadrom laksefisk.

For de andre elvene som berøres av en ev. Storåvatnutbygging vil slipp av minstevannføring kunne hindre tørrlegging på kortere strekninger rett nedstrøms dammer og bekkeinntak. Resttilsaget vil imidlertid relativt raskt tilføre bekkene vann, og i områdene som er synlige fra fjord/vei og hvorfra man oftest betrakter bekkene vil det normalt være noe vann. Slipp av en minstevannføring lik alminnelig lavvannføring vil etter NVEs syn i liten grad kunne gi en positiv endring i landskapsbildene for disse bekkene. For å gi en landskapsmessig effekt i øvre del vil en minstevannføring måtte være atskillig større enn alminnelig lavvannføring. Som nevnt er de øvre deler av bekkene/elvene som blir sterkest berørt ikke synlig fra verken fjord eller vei.

Basert på et relativt grovt anslag vil slipp av en årlig minstevannføring på 100 l/s i en av de berørte bekkene i Storåvatnprosjektet medføre tapt produksjon og inntekter pr. år i størrelsesorden 4,2 GWh eller 840.000 (kWh pris på 20 øre) gitt produksjon fra magasinet med størst fall.

I tillegg til det rene produksjonstap vil det påløpe betydelige kostnader forbundet med etablering av et minstevannføringsslipp fra senkingsmagasiner. Som utbygger også påpeker vil dette gi ytterligere naturinngrep.

På denne bakgrunn finner NVE at fordelene med slipp av minstevannføring i bekkene som berøres av Storåvatnprosjektet ikke står i rimelig forhold til tapt produksjon.

Smibelg

I fagrapportene er det foreslått å opprettholde mest mulig vannføring/minstevannføring i Kjerringåga/Storåga, elva mellom Smibelgvatn og Svartevatn (Forsåga), Vassvikelva og Mangåga. Argumentene for vann i disse elvene er hovedsakelig knyttet til virkningene for landskap og friluftsliv, men også fisk (Forsåga/Svartvatn og Kjerringåga).

Flere av høringspartene har også påpekt behovet for minstevannføring i en eller flere av bekkene/elvene som berøres av Smibelgprosjektet.

Kvannskardvatn - Kjerringåga

Kjerringåga vil etter en ev. regulering ha en middelvannføring på 2,9 m³/s mot tidligere 3,6 m³/s ved utløp til fjorden. I Storåga ved innløp Vassvatn, vil restvannføringen utgjøre rundt 20 % av dagens midlere vannføring på 0,7 m³/s. Uten minstevannføring vil det derfor i lange perioder være svært lite vann i denne delen av vassdraget.

FM har foreslått tiltak for å sikre forholdene for fisk i Kvannskardvatnet i tillegg til en viss vannføring i Storåga om sommeren og i tørre perioder. Forslaget innebærer at Kvannskardvatn ikke tappes i perioden fra isen går til slutten av oktober, og heller ikke i tørre perioder. FM mener dette vil sikre at Kvannskardvatn ikke blir ødelagt som fiskevann og at negative virkninger for friluftsliv og naturbeitemarka langs Storåga ved Vassvatnet reduseres. FM forslag om å kun bruke Kvannskardvatn aktivt i vinterhalvåret vil ivareta de allmenne interesser som er påpekt og sikre vannføring på strekningen ned mot Vassvatn. Kostnadene ved en slik begrensning er imidlertid store. Dersom Kvannskardvatnet skal holdes fullt i perioden 1.juni-30.sept og alt vann tappes forbi vil dette i følge utbygger medføre en redusert produksjon på 12,7 GWh.

En rekke høringsuttalelser påpeker også viktigheten av Storåga i tørre perioder, både som vannkilde og som sjølgjerde. I følge lokalkjente er vannet fra Kvannskardvatn med tilhørende områder spesielt viktig om sommeren fordi nedbørfeltet har en vesentlig del av avrenningen fra snø-/brefelt.

Søker har i kommentarene til høringsuttalelsene signalisert at de kan være villige til å foreta manøvrering av Kvannskardvatn delvis i tråd med Fylkesmannens forslag. Det forutsettes imidlertid at det gis rom for å manøvrere slik at en hindrer flomtap i perioden.

NVE mener det må iverksettes avbøtende tiltak for å sikre at ikke Storåga tørregges i perioder som er viktige av hensyn til allmenne interesser. Store deler av vassdraget er synlig fra Vassvatn, og området Vassvatn – Svartvatn er i følge søknaden og høringsuttalelser et viktig friluftsområde. En minstevannføring vil ha verdi for landskapsopplevelsen og naturmiljøet langs Storåga, særlig i de høyereliggende delene av berørte nedbørfelt. NVE vurderer behov for minstevannføring i Storåga å være størst i sommerhalvåret da det er i denne perioden bruken av området er størst, både av folk og dyr. Sommerperioden er også viktigste periode for biologisk produksjon. NVE anbefaler derfor at det slippes en minstevannføring fra Kvannskardvatn i perioden 15. juni – 15. september på 100 l/s. Basert på et grovt anslag vil dette medføre redusert produksjon og inntekter pr. år i størrelsesorden 1,3 GWh eller 260.000 (kWh pris på 20 øre).

NVE anbefaler videre at det legges restriksjoner på reguleringen av Kvannskardvatn i perioden 15. juni – 15. september slik at man da kun får nytte den øverste meteren. Videre bør det forutsettes at utbygger søker å holde så høy vannstand om sommeren som mulig, dog hensyntatt mulighetene for flomtap. En slik løsning vil etter NVEs syn begrense skadene for fiskebestanden i Kvannskardvatn.

NVE er av den oppfatning at restvannføringen nedstrøms Vassvatn (i Kjerringåga) vil være tilstrekkelig for å opprettholde livsgrunnlaget for vassdragstilknyttet vegetasjon og en ev. fiskebestand. Det er etter NVEs syn ikke fremkommet opplysninger om denne elvestrekningen som skulle tilsi behov for ytterligere vannslipp utover det som allerede er foreslått.

Vassvikelva og Mangåga

Begge vassdragene vil i perioder ha svært liten vannføring dersom det ikke pålegges en minstevannføring. Vassvikelva vil i middel ha 16 % restvannføring igjen ved fjorden. Mangåga vil ha tilnærmet 0 % restvannføring.

Vassviknelva vil etter en ev. utbygging fortsatt få episoder med mindre flommer. Vannføringskurvene for elva for et middels år viser at det særlig sommerstid kan forekomme flere flommer mellom 2 og 4 m³/s etter en utbygging.

I perioder med mye nedbør danner nedre deler av vassdragene synlige landskapselementer sett fra fjorden. Øvre deler er i mindre grad synlig fra fjorden. Det er ikke fremkommet opplysninger som skulle tilsi at det er spesielle biologiske forhold på strekningene som krever minstevannføring. Områdene er også lite tilgjengelige for folk flest. En ev. minstevannføring vil derfor primært ha en landskapsmessig funksjon.

Slipp av en minstevannføring lik alminnelig lavvannføring vil etter NVEs syn i liten grad kunne gi en positiv endring i landskapsbildene for disse vassdragene. For å gi en landskapsmessig effekt vil en minstevannføring måtte være atskillig større. Kostnadene ved slipp av en helårlig minstevannføring på 100 l/s vil grovt estimert være ca. 3,8 GWh eller 760.000 (kWh pris på 20 øre) for hvert vassdrag.

NVE mener det er mest fornuftig å prioritere to hovedområder for Smibelgprosjektet hvor det bør slippes minstevassføring. Som tidligere nevnt er dette Storåga og Forsåga. For Forsåga viser vi til omtale foran der vi foreslår å ta ut overføring av tre bekker nedstrøms Smibelgvatn for å sikre minstevannføring. De foreslåtte tiltak for disse elvene innbærer relativt store reduksjoner i produksjon.

Med bakgrunn i ovennevnte forhold finner NVE at fordelene med slipp av minstevannføring i Vassviknelva og Mangåga ikke står i rimelig forhold til tapt produksjon.

Post 16 - Merking av usikker is

Utbygging av Smibelg og Storåvatn kraftverk vil føre til endrete isforhold på reguleringsmagasinene. NVE vil påpeke at det er svært viktig at usikker is merkes eller sikres av hensyn til allmennhetens ferdsel i området.

Post 19 - Konesjonskraft

Konesjonskraften fastsettes i henhold til gjeldende regelverk, jf. vassdragsreguleringsloven § 12, punkt 15.

Post 20 - Tiltak mot isulemper.

Det er fra flere hold pekt på faren for- og tiltak mot eventuelle isulemper i Gjervalen. NVE anbefaler at utbygger pålegges å etablere dykkede utløp fra kraftstasjonene. Dette vil i stor grad avhjelpe dette forhold. Vi mener denne posts ordlyd dekker disse forhold tilstrekkelig.

Øvrige merknader

Grunneiere i Oldervika har påpekt at reguleringen av Storåvatn kan få konsekvenser for vannverket som forsyner Oldervika med vann. Det er også påpekt at utbyggingen vil få konsekvenser for vannforsyning fra Sandviknelva, Storelva og Vassviknelva. Videre er det fra flere hold påpekt at redusert vannføring i bekken vil kunne redusere gjerdeeffekten. SKS skriver at vannforsyning til boliger som blir berørt skal tilsvarende erstattes med ny vannforsyning dersom eksisterende vannforsyning ikke kan benyttes etter en ev. utbygging. NVE viser til at problemer ved redusert gjerdeeffekt og vannforsyning er privatrettslige forhold som må avklares gjennom minnelig avtaler eller ved skjønn.

Gry Blix og Tore Ytterdahl påpeker at redusert vannføring i Sandviknelva vil få konsekvenser for deres småbåthavn. Vannstrømmen fra elven beskytter mot bølger. NVE mener at ev. ulemper for småbåthavn er et privatrettlig forhold som må finne sin løsning gjennom minnelig avtaler eller ved skjønn.

En grunneier krever at saken legges frem for Stortinget fordi reguleringene vil øke vannkraften med over 20000 naturhestekrefter. Dette er grensen for at slike saker skal forelegges Stortinget før konsesjon blir gitt, med mindre departementet finner det unødvendig. Det er således departementet som skal avgjøre dette forhold i den videre saksbehandling.

Grunneiere i Vassvika har krevd vei fra Vårheim til Vassvika dersom det gis konsesjon. SKS skriver i sine kommentarer at de kan være villig til å bidra med midler dersom etablering av en slik vei er aktuell sett fra kommunens side. SKS vil kunne ha nytte av en vei frem til kraftstasjonen, men mener kostnadene ved å etablere den uten andre bidragsytere blir for stor i forhold til nytten. En ny vei langs fjorden vil utløse krav om egen søknad og konsekvensutredning. Krav om vei ligger således utenfor det som kan behandles i forbindelse med denne søknaden og vi finner ikke å kunne anbefale eller pålegge dette som et vilkår for tillatelsen.

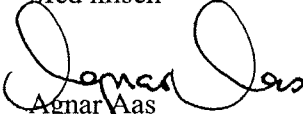
Einar Pettersen uttrykker bekymring knyttet til dumping av tunnelmasser i Gjervalområdet og virkninger for fiske. Pettersen forlanger kompensasjon for tapt fiske på 150000,-. NVE mener at dette er et privatrettslig forhold som må avklares gjennom minnelig avtale eller skjønn.

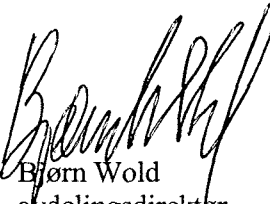
Enkelte høringsparter er redd for at mindre vanngjennomstrømming i Vassvatn vil føre til gjengroing. NVE mener dette er forhold som naturlig kan følges opp gjennom naturforvaltningsvilkårene og muligheten for etterundersøkelser og avbøtende tiltak.

Odd Pedersen /Oddlaug Ammundsen gjør begge krav på fallrettene i Mangåga. NVE mener at dette er et privatrettslig forhold som må avklares gjennom minnelig avtale eller skjønn.

Sakens dokumenter følger vedlagt

Med hilsen

Agnar Aas
vassdrags- og energidirektør

Bjørn Wold
avdelingsdirektør

Vedlegg: Forslag til vilkår – vassdragsreguleringsloven og vannressursloven
Forslag til vilkår - ervervsloven
Forslag til manøvreringsreglement
Kartbilag
Sakens dokumenter

Kopi (innstilling, vilkår, manøvreringsreglement): - SKS Produksjon AS, Eliasbakken 7, 8205 Fauske